RAUF R. DENKTAŞ

KIBRIS GİRİT OLMASIN

3. Basım

Remzi Kitabevi

RAUF R. DENKTAŞ, 27 Ocak 1924'te Kıbrıs'ın Baf kasabasında doğdu. Lefkoşa İngiliz Okulu'u bitirdi. Mağusa'da tercümanlık, adliyede memurluk ve öğretmenlik yaptı. Ardından İngiltere'de Hukuk öğrenimi gördü ve 1947 yılında Lincoln's Inn'den mezun oldu. Aynı yıl Kıbrıs'a dönüp avukatlığa başladı.

1948 yılında Anayasa Konseyi üyeliğine getirildi. 1949 yılında Savcılığa atandı ve 1958 yılına kadar bu görevi sürdürdü.

Resmi görevinden ayrılınca Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanlığına seçildi. *Halkın Sesi* gazetesinin haftalık İngilizce ekinin hazırlanmasına katıldı. 1960 yılında Türk Cemaat Meclisi Başkanlığı ile İcra Komitesi Başkanlığına seçildi. 1960-1963 yılları arasında *Nacak* gazetesini çıkardı.

5 Temmuz 1970'te yapılan genel seçimlerde yeniden Türk Cemaat Meclisi Başkanı seçildi. 28 Şubat 1973'te Kıbrıs Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanı olarak göreve başladı.

Türk Barış Harekâtı'nın ardından 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin ilanını sağladı. Devlet Başkanlığı ve Meclis Başkanlığı görevlerini üstlendi. 1981'de yeniden Devlet Başkanlığına getirildi, 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ilan etti ve Cumhurbaşkanı seçildi.

İngilizce ile Rumca bilen ve evli olan Denktaş'ın üç oğlu ve iki kızı oldu. Yayınlanmış 50 kitabı ve bir film senaryosu (*İşgal Altında* adıyla TRT tarafından çekildi) bulunuyor. Amerika, İngiltere, Avustralya, İtalya, Türk Cumhuriyetleri, Polonya, Fransa, Avusturya ve Türkiye Cumhuriyeti'nde fotoğraf sergileri açtı, çeşitli ödüller aldı ve bir dizi konferans verdi. İ.Ü. İletişim Fakültesi tarafından (1958) Yılın İletişimcisi, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından Yılın Adamı seçildi. Atatürk Türk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verildi.

Yayınlanmış Türkçe Yapıtları:

Saadet Sırları (1941-42); *Ateşsiz Cehennem* (1944); *12'ye 5 Kala* (1964-66); *Gençlerle Başbaşa* (1981); *Gençlerle Hasbihal* (1982); *Gençlere Öğütler* (1985); *Kadın ve Dünya* (1985); *Kuran'dan İlhamlar* (1986); *İmtihan Dünyası* (1986); *Yarınlar İçin* (1986); *Seçenekler ve Kıbrıs Türkleri* (1986); *Atatürk, Din ve Laiklik* (1989); *Gençlerle Sohbet* (1990); *Kıbrıs'ta Bitmeyen Kavga* (1991); *Kıbrıs Davamız* (1991); *İlk Altı Ay* (1991); *İşgal Altında,* (Senaryo, 1992); *O Günler* (1993); *Vizyon,* (1994); *Kapılar* (1995); *Kıbrıs Meselesinde Son Durum* (1996); *Rum Yunan İkilisi: İstenmeyen Cumhuriyetten Nereye* (1996); *Karkot Deresi* (1996); *Rauf Denktaş'ın Hatıraları* (10 cilt, 1964-2000); *Kalbimin Sesi* (1997)

İngilizce Yapıtlar:

Criminal Cases (1953-54); *A Handbook of Criminal Cases* (1955); *The Cyprus Problem* (1968); *The Akritas Plan* (1968); *A Short Discourse on Cyprus* (1972); *The Cyprus Triangle* (1982); *Cyprus Problem in a Nutshell* (1983); *UN Speeches on Cyprus* (1986); *Cyprus, an Indictment and Defence* (1987); *The Cyprus Problem 23rd Year* (1987); *My Vision for Cyprus* (1988); *What is the Cyprus Problem* (1991); *A Challenge on Cyprus* (1990-91); *Denktaş as a Photographer, Images From Northern Cyprus* (1991); *The Cyprus Problem and the Remedy* (1992); *From my Album* (1992); *Images From Northern Cyprus* (1993); *Observations on the Cyprus Dispute* (1996); *In Search of Justice* (1997);

RAUF R. DENKTAŞ

Kıbrıs Girit Olmasın

3. Basım

Remzi Kitabevi

KIBRIS GİRİT OLMASIN / Rauf R. Denktaş

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-1010-X

BİRİNCİ BASIM: Kasım, 2004
ÜÇÜNCÜ BASIM: Aralık, 2004

Kitabın bu basımı 2000 adet olarak yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul
Tel (212) 520 0052 (pbx), Faks (212) 522 9055
http://www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

İçindekiler

Rum-Yunan ikilisi Girit'i örnek olarak aldıklarını açıkça kendileri ifade ediyorlar:

...Kıbrıs ve o zamanki Girit sorunu arasında büyük benzerlikler vardır...

Konstantin Mitsotakis
Eski Yunan Başbakanı
(21 Ağustos 1998)

Giritliler neden kurtuldular biliyor musunuz? Bir gece hep birlikte ayaklandılar ve Türkleri boğazlayarak ortadan kaldırdılar. Bizim elimize Kıbrıs Türklerini kesip doğrama fırsatı geçti ama liderlerimiz her şeyi berbat ederek yüzlerine, gözlerine bulaştırdılar... Türk, Türktür. Köpeklere benzer hepsi de...

To Periodiko dergisi (Temmuz, 1993)

Giritlilerin 85 yıl beklemeyi de içeren bir özgürlük mücadelesi verdiklerini hatırlamak gerekir. Elenizm, beklemesini de ısrarlı olmasını da bildiğini geçmişte kanıtlamıştır. Kıbrıs Elenlerinin de, diğer Elenlerden geri kalmayacakları bilinmelidir.

Ağon gazetesi (30 Aralık 1992)

Çünkü Kıbrıs nedir? Yunanistan değil midir? Eğer bazıları buna inanmazsa ben onlardan değilim. Tam aksine buraya gelen Yunanlılara diyorum ki, geldiğiniz yer yabancı bir yer değil, Yunanistan'dır... Bugün Kıbrıs'ta Giritli Rumlar yaşasaydı, Kuzeyde tek bir Türk bile kalmayacaktı...

General Yeoryios Siradakis
Rum Milli Muhafiz Ordusu Eski Komutanı
(*Selides* dergisi - 8 Ekim, 1992)

Gençler,

Babalarınız, anneleriniz, ablalarınız, dedeleriniz 1955'lerden bu yana can vererek, kan vererek, Kıbrıs'ın Girit misali Yunanistan'a ilhak edilmesini önlediler. Enosis yoluna en aşılmaz engeli, barış'ın en yıkılmaz temelini, KKTC'ni yerleştirdiler.

Şimdi, bütün mücadele bu engeli ortadan kaldırmak içindir. Bunun adına "Barış, AB, dünya ile bütünleşme" diyorlar. Gerçekte oynanan oyun Girit dramının son perdesidir.

"Girit Modeli" nedir biliyor musunuz? Makarios'un, Akritas Planı ile başlattığı mücadeleye "Girit Modeli" adı verdiğini biliyor musunuz?

Referandum'da HAYIR oyları ile Rumların, Kıbrıs'a sahip çıkma siyasetlerini sürdürmekte olduklarını ve bundan vazgeçmediklerini, vazgeçmek niyetinde olmadıklarını hâlâ anlamadınız mı?

O halde Periodiko dergisinin yazdıklarına bakınız:

> *"Giritliler niçin kurtuldular biliyor musunuz? Bir gece hep birlikte ayaklandılar ve Türkleri katlettiler. Bizim elimize de Kıbrıs Türklerini katletmek fırsatı geçti ama liderlerimiz her şeyi berbat ettiler!"*

Niçin? Makarios "Enosis fiilen olmuştur; Kıbrıs Yunanistan'dır" diyerek, meselenin hallini "uzun vade"ye bağladığı için! Garantör Türkiye 60 mil ötede "Dur" dediği için!

Girit meselesi 69 yılda tamamlandı. Kıbrıs meselesinin 49. yılındayız. Aynı hedefe doğru hiç şaşmadan, hiç taviz vermeden yürüyorlar!

Biliniz: Kilise değişmemiştir! Makarios'tan bu yana müzake-

re ettiğim her lider (Kipriyanu, Vasiliyu, Klerides, Papadopulos) Makarios'un milli siyasetinden zerre kadar ayrılmamışlardır. Makarios'un "milli siyaseti" terörle alıp kaçtığı ve dünyanın da yanına bıraktığı "meşru Kıbrıs hükümeti" unvanını Enosis oluncaya kadar korumaktır. Şimdi bu sahte unvan altında elde ettiği AB üyeliğini "dolaylı Enosis" diye adlandırdılar. Kilise ulula-rı 1 Mayıs 2004'te "Enosis engellenemez artık" diyerek şampanya patlattılar! Dünya, tüm hak, hukuk, ahlak ve insanlık kurallarını çiğneyerek bunlara "meşru Kıbrıs Hükümetisiniz: biz Türklerin egemenlik hakkını, devletlerini tanımıyoruz" dediği sürece de, Rum-Yunan ikilisi bu orta çağ siyasetlerinden vazgeçme ihtiyacını duymayacaklardır.

Bunları bil ve "Barış, dünya ile bütünleşme, AB" diyerek sen sakın ola kendini kandırma! Atalarının kemiklerini sızlatma! Senden sonra gelecek olan nesilleri, Girit misali, Kıbrıs'ta yok olmaya mahkûm etme!

Rumun milli bir siyaseti vardır. Yüz yıldan fazladır bu siyasetten vazgeçmemiştir. Aynı yolda yürümektedir. 2004'te referanduma HAYIR demişse hata yaptığından değildir; bu milli yoldan ayrılmak gereği duymadığındandır. İşte Kilisenin haykırışı! Bunu kalbine yaz ve Kıbrıs'ta, yeniden 1963-1974 felaketini yaşamak istemiyorsan devletine, egemenliğine, anavatanına dört elle sarıl!

İşte Kiliseden son söz:

Kıbrıs Rumları olarak Kıbrıs meselesinin bugünkü durumuna karşı son derecede kayıtsız kalıyoruz. Türklerin vatanımızın kuzeyini işgal altında bulundurduğunu unutuyor, rahatımıza ve lüksümüze bakıyoruz. Oysa Rumlar ve Yunanlılar olarak seferber olmamız, atalarımızdan yadigar olan bu toprakları Türklerden kurtarmamız, geri almamız ve göçmenlerimizin hepsini de geri yollama yollarını bulmalıyız. Bizim topraklarımızı yabancılar kurtarmazlar.

Yabancılar geliyor ve bana "Başpiskopos siz abartıyorsunuz. Adada sorun yoktur. Her şey süt liman" diyorlar. Bu kadar ra-

hata düşkün olursanız, mücadele halinde bir halk olduğunuzu eğer ispatlamazsanız, nasıl haksızlık olduğu meydana çıkabilir?

Yunanlı kardeşlerimin de Yunanistan'daki Sky Radyosu aracılığıyla beni dinlediğini öğrendiğimden kendilerine şu mesajı vermek istiyorum:

Geliniz bizlerle el ele veriniz. Elenlerin bu adasını Türklerden kurtaralım.

Karamanlis ve Mitsotakis'e sesleniyorum:

Sizin doğum yeriniz olan Serres veya Mitsotakis'in vatanı olan Girit'ten bir bölümünün yabancılara verilmesine razı oluyor musunuz? Cevabınız eğer "hayır" ise o halde neden bizim vatanımızın taksim edilmesini öngören ve adına da Federasyon denen çözümü tavsiye ediyor, onu imzalamaya hazırlanıyorsunuz? Sizi ikaz ediyorum, Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi'nin başkanı olarak böyle bir anlaşmaya şiddetle karşı çıkacak, razı olmayacağım.

Mücadelemiz Kıbrıs'ın tümünün kurtarılması için olmalıdır.

Kıbrıs Rum liderliğini de ikaz ediyorum. Hiçbir şekilde kötü çözüme razı olmayacağım.

Evet, değerli gençler!

Biz size bir devlet bırakıyoruz. 21 yaşında genç, dinamik, Türkiye'nin tanıdığı, 90-100 ülke ile ticari ilişkisi olan bir devlet. Bunu yaşatarak, bunu temel alarak yapılacak bir anlaşma sizin başarınız, gelecek nesillere sizin armağanınız olacaktır. Kısa dönemde size vaat edilen (ve hâlâ verilmemiş olan) rahatlatıcı "hediyeler" için, bu devletten vazgeçerseniz Girit dramının son sayfasını siz yazmış olacaksınız ve tarih hiçbirimizi bağışlamayacaktır.

Giriş

1983'te kurmak zorunda kaldığımız KKTC'ni ortadan kaldırmak için süregelen mücadelede bize düşen görev, KKTC'nin simgelediği egemenliğimizi korumak kaydıyla, Rum tarafı ile yeni, dengeli bir ortaklık kurmaya çalışmaktı. 1960'ta Uluslararası anlaşmalarla ve iki tarafın liderliğinin rızası ile kurulmuş olan Ortaklık Cumhuriyeti'ni Enosis'i elde etmek için kanlı bir darbe ile yıkan biz değildik, Rumlardı. Akritas Planını (EK-1) okumadan 1963'ten bu yana yaşadıklarımızı ve müdafaamızı anlamak güçtür. Hele, Rum-Yunan ikilisinin değişmeyen siyasetini bilmeden milli direnişimizin dayandığı ilkeleri takdir etmek mümkün değildir.

Rum liderliğinin bize bakış açısı "*Elenlerin Kıbrıs'ında yaşayan Türk azınlığı*"dır. Bu bakış açısı bugüne kadar değişmemiştir. Rumların mücadeleleri hep Elenizm için olmuştur. Kıbrıslılık iddiaları bizi Türklüğümüzden ayırmak içindir. Kıbrıs'ı 1960'ta anlaşmalara aykırı bir şekilde Bağlantısızlar üyesi yaptılar –Kıbrıs'ı Elen adası yapmak için, bu amaçla oy toplamak için! Sonra da AB üyeliğine soyundular! Silahla yapamadıklarını AB yolu ile elde etmek için AB üyeliği bir araç olarak kullanılacaktır.

40 yıldır bu aldatmaca ne yazık ki, uluslararası alanda da devam etmektedir. Bu nedenle, uluslararası bakış açısı değişmedikçe, Rum liderliğinin Kıbrıs'ın gerçeklerini kabul ederek, bizimle, iki ayrı HALK olarak, eşit egemenliğe dayalı, gerçekten iki kesimli, kalıcı, yeni bir ortaklık kurması beklenmemelidir.

Çare, kendi egemenliğimize, self-determinasyon hakkımıza, kısacası devletimize sonuna kadar sahip çıkmakta ve uzlaşma yollarını daima açık tutarken, geçici "hediyelere" kanıp, Rumun şemsiyesi altına girmemektedir!

Referandumda EVET dediğimiz takdirde Rumların da EVET diyeceklerine inanarak *"1 Mayıs'ta Avrupalıyız; tüm dertlerimiz sona erecek"* propagandasını inanarak yapmış olan Sayın Mehmet Ali Talat *"Rum'ların gerçek niyeti çözüm değil, adanın bütünlüğüne egemenliğini yaymaktır"* noktasına bugün gelebilmişse, gelecek için bir ümit vardır diye düşünüyorum. 40 yıldır uzlaşma olmamışsa gerçek neden Rumun bu siyasetinde, bu niyetinde yatmaktadır.

Annan Planı'nın tehlikelerini, bizi kısa bir süre içinde nereye götüreceğini anlatmaya çalıştık. Biz bu gayret içindeyken içimizde, dıştan gelen propaganda şirketlerinin döndürdükleri dolaplardan haberdar değildik. Kendi açıklamalarını, EK-2'de, ibretle okuyacaksınız. Halkımız zaten TC makamlarından gelen EVET telkinlerinin etkisi altındaydı. Çoğu, EVET oylarının devletlerinin tanınmasına yarayacağı, Ercan Havaalanı'na derhal dünyanın her yerinden uçakların geleceği uydurma haberlerine inanmıştı. Böylelikle insanlar kendi kişisel düşüncesi veya çıkarı doğrultusunda karar vermeyi yeğledi. Sorunun halkın topyekün geleceğiyle ilgili olduğunu görmek istemeyenler oldu. Çoğu insanımız Ankara'dan gelen sese uydu. Ve sonuç % 65 EVET oyu oldu. Rumların HAYIR oyları ile top direkten dönmemiş olsaydı Annan Planı çerçevesinde KKTC'ne veda edecek ve bizi kısa bir süre içinde azınlık yapacak bir ortamı kabul etmiş olacaktık. Bize verilmiş görünen hakların birer birer yok edilişini, Türkiye'nin Ada üzerindeki haklarının uçup gitmesini, kendilerine villalar verileceği vaadi ile aldatılmış 100 bin göçmenimizle birlikte seyredecektik.

Bunlar arkada kalmıştır. EVET diyen Kıbrıs Türklerine AB'nin vaat ettikleri de unutulmuşa benziyor. Avrupa Konseyinin Tüzüğü yayınlandı. *"Kıbrıs Türklerinin yalnızlığını gidere-*

cek" tedbirlere baktık. Bize Rumun izniyle, Rumun meşru Kıbrıs Hükümeti olduğunu kabul ettirircesine bazı kolaylıklar getirilebilirmiş. Ercan'ın hava trafiğine açılması, KKTC'nin tanınacağı vaatleri ağıza bile alınmıyor. Oysa çoğu insanımız, KKTC'nin tanınacağı, göçmenlere villalar yapılacağı yalanı ile avutularak EVET dediğini söylemekte! Dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir baskı, tehdit ve uydurma haberlerle halkımıza 9000 sayfalık, içeriği bilinmeyen bir paket kabul ettirilmiştir. Bunun içinde Kıbrıs Türklerini bağlayıcı Anayasa bile vardır! Öyle bir Anayasa ki KKTC'ni yok etmekte, egemenliği sıfırlamaktadır. KKTC Meclisi'nin asla kabul edemeyeceği, hatta ele alamayacağı bir Anayasa!

AKEL'in HAYIR'ı ile hayal kırıklığına uğrayanlar şimdi, alınmış olan sonuç için günah keçisi arayıp bulmuşlardır: Denktaş veya Denktaşlar!

KKTC'ni, bağımsızlığı, egemenliği savunmanın suç olduğu, "*40 yıllık yanlış politika*" olduğu günleri yaşamaktayız.

Buna da alıştık. Ancak bu milli davanın bir gün herhalde tarihi yazılacaktır. Her olumsuzluğu benim kapımın önüne yayarak ahkâm kesen yazarların ve "*düşünürlerin*" söyledikleri cevapsız kalmamalıdır. Bunlardan bazılarına göndermiş olduğum yazılar EK-3 (A, B, C)'dedir.

Kıbrıs meselesinin yörüngeden çıkışında nazım rol oynamış olan AB'nin o günkü temsilcisi Madam Fogg ile ilgili kısım EK-3 D'dedir.

Kıbrıs Türkü üzerinde tezgâhlanan oyunların en önemlilerinden olan "*Karen Fogg*" dosyasından alıntılar EK-3D'dedir.

Bilen, bilmeyen, "*ağzı olan konuşur*" kabilinden beni suçladı. Kopenhag'ta EVET demiş olsaydım, mesele kökten halledilmiş olacakmış!

Kopenhag'a biz ne KKTC, ne de taraf olarak davet almış değildik. Kopenhag'a "*Kıbrıs Cumhurbaşkanı*" olarak Rum lideri davet edilmişti.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Annan buradaki temsilci-

si De Soto'nun toz pembe raporlarına uyarak *"görüşmelerde hemen hemen mutabakat hasıl olmuştur Kopenhag toplantısından istifade ederek siz de geliniz, geriye kalan birkaç konuyu hallediniz, Kıbrıs AB'ne birleşerek girebilsin"* davetini yaptı. Oysa görüşmelerde mutabakata yaklaşmış değildik. Klerides meşru Kıbrıs Hükümeti konumunda, Kıbrıs'ta iki eşit HALK'ın varlığını bile kabul etmiyordu. Önümüzdeki plan Kıbrıs Türklerinin sonunu getirecek tuzaklarla dolu, Türkiye'yi tümüyle Ada'dan çıkarmayı öngören bir plandı.

Dolayısıyla BM Genel Sekreteri'nin daveti, Kıbrıs Türk tarafının Kopenhag'a AB üyeliği için yaptığı bir davet değildi. Kopenhag'a Rum lider, *"Kıbrıs'ın Cumhurbaşkanı"* olarak davet edilmişti. Biz, Kıbrıs'taki görüşmeleri Kopenhag'ta tamamlamaya davet ediliyorduk. Güya her konuda anlaşmışız gibi, gerçek dışı bir hava yaratılıyordu! Yani bir oyunla karşı karşıyaydık. Nasıl ki, Kopenhag toplantısından sonra Annan Planı üç kez daha değiştirilmiş ve Rum tarafı bunu da reddetmiştir. Bizde, bu plana EVET diyenlerin yüzde biri bile planın ne getireceğini, neleri götüreceğini bilmeden *"AB üyesi olup zenginleşmek hayali ile"* oy kullanmıştır. BM Genel Sekreteri de raporunda bunu açıkça vurgulamaktadır. Ancak *"AB üyeliği ve zenginlik"* için oy kullanmış olanların çoğu da, bunu yaparken KKTC'nin var olmaya devam edeceği zannı içindeydi. EVET kampanyasını yürütenler *"AB üyeliğinin KKTC'ni tanıyacağını ve yücelteceğini"* yaymaktaydılar.

Biz, masa başında, kalıcı olması gereken temel ilkeleri savunduk. Aksi halde 1963'te başımıza gelen yine tekrarlanabilirdi. Rumların *"HAYIR"* diyeceğini hesaplayarak, dünyaya hoş görünmek için EVET demek lüksüne sahip değildik. Çünkü bizim EVET dediğimiz her şey bizi bağlayıcı olacaktı. Geçmişte, "29 +" konusunda bunu yaşamıştık. Şimdi, Rum tarafı HAYIR demekle hem pazarlık kozunu elinde tutmuştur, hem de 40 yıllık siyasetinin öngördüğü şekilde *"Meşru Kıbrıs Hükümeti"* unvanından taviz vermemiştir. Türk tarafı ise EVET'i ile pazarlık gücünü (eğer bu çemberden kurtulmak için cesur bir adım atmazsa) feci bir şe-

kilde sınırlamıştır. Bunun acısını sonra göreceğiz. Papadopulos şimdiden Annan Planı'nda lehlerine tadilat talebine başlamıştır. Bu Planın artık masaya gelemeyeceğini savunmazsak, bu konuda ve eşit egemenlik haklarımızda, devletimizin varlığında diretmezsek, ileride başımız çok ağrıyacaktır. EVET dendiği için sırtımızı okşayanlar, bir süre sonra (bana 1986'da söyledikleri gibi) *"canım, karşı tarafın kabul etmediğini bildiğiniz bir belgede ısrarın yararı nedir? Uyuşmazlık yapmayın"* diyeceklerdir. Şimdiden ABD adına Weston ve BM Genel Sekreteri adına De Soto *"Türklerin EVET'i, yirmi yıllık ayrı devlet ve egemenlik iddialarından vazgeçtiklerinin kanıtıdır"* diyebilmişlerdir. Bu kasıtlı, düşmanca yorum karşısında devletimize ve egemenliğimize bir o kadar daha sarılmamız gerekir.

Bu arada Rum-Yunan ikilisinin konuyla ilgili en son değerlendirmelerine bakalım ve bu bakış açısını hangi tavizlerle tatmin edebileceğimizi düşünelim. Biz *"Kıbrıs Yunan'dır"* demedikçe bunlar tatmin edilemez! Bunu bilelim!

3 Haziran 2004 tarihinde Yunanistan Dışişleri Bakanlığı, Uluslararası Hukuki Araştırmalar Vakfı ve Atina'daki Rum Büyükelçiliği'nin katılımıyla *"Kıbrıs Bugün, Annan Planının Ertesi"* başlığıyla bir seminer düzenlendi. Katılımcılar arasında Dışişleri Bakan Yardımcısı Stilyanidis, Dışişleri Kıbrıs Direktörü Büyükelçi Tritaris, Dışişleri eski Bakanı Papulyas, Ankara eski Büyükelçisi Teodoropulos ve *"Kıbrıs Türk tarafını temsilen"* Rum Dışişleri eski mensuplarından (Rumlara iltica etmiş olan) Kıbrıslı Türk Özdemir Özgür yer aldı.

Dışişleri Bakan Yardımcısı Stilyanidis açış konuşması yaptı! Söyledikleri: Kıbrıs sorunu hükümetin birinci önceliğini teşkil eden bir konudur. 24 Nisan referandumu sonrası Kıbrıs hâlâ işgal altındadır. *"Hayır"* oyu çözümün reddi anlamına gelmiyor, iki bölge ve iki toplum esasına dayanan, gerçekten işleyebilir, karşılıklı olarak üzerine anlaşma sağlanmış bir çözüme ihtiyaç vardır. Kıbrıs'ın AB üyesi olması yeni bir başlangıçtır. Kıbrıs Türkleri için iyileştirici düzenlemeleri AB hukukuna uygun olması şartıyla

Rum tarafının desteklediği bilinmektedir. Kıbrıs'ta esas sorun yasadışı Türk işgalidir. Bu iyi anlaşılmalıdır. Bu gerçeğin uluslararası topluma iyi anlatılması büyük önem taşır. Uluslararası toplumun göz önüne alması gereken birinci mesele budur.

Dışişleri Kıbrıs Direktörü Tritaris, Annan Planının güvenlik ve garantiler konusunu ele aldı. *"Garanti ve İttifak anlaşmaları zamanında İngiltere'nin bir oyunuydu ve Türkiye'nin işbirliğiyle ortaya çıkmıştı. Bu anlaşmalar Kıbrıs'ın bağımsızlık ve egemenliğine sınırlama getirdiği için o zamandan beri desteklemedik."* De Cuellar ve Gali önerilerine de kısaca değinen Tritaris geçmiş ve soğuk savaş dönemine ait bu anlaşmaların kapsamları da genişletilerek Annan Planı'na dahil edilmesi üzerine müzakerelerin iptali için uğraştıklarını, en azından iptal yollarının açılması için yapıcı önerilerde bulunduklarını, görüş ve endişelerinin dikkate alınmadığını, bunun sonucunun da görüldüğünü, bugün de aynı tezlerinde ısrar ettiklerini, Güvenlik ve Garanti Anlaşmaları'nın Türkiye-Yunanistan ilişkilerini bozabilecek nitelik taşıdığını, öte yandan Kıbrıslı Türklerin güvenliğinin Rumlardan ayrılamayacağını, Ada'daki Türk askeri varlığının Kıbrıslı Türklerin güvenliğine de zarar verdiğini söyledi.

Eski Büyükelçi Teodoropulos konuşmasında bir özeleştiri yaptı ve Yunan-Kıbrıs Rum tarafının 1950-1960, 1960-1964, 1964-1974 ve o tarihten bu yana süren dönemlerde üç büyük hata içerisinde bulunduğunu, bunları, yanlış durum değerlendirmesi, Atina-Lefkoşa arasında işbirliği eksikliği ve Kıbrıs sorununun iktidar-muhalefet çekişmesi haline getirilmesi olarak tanımladı. Bu hataların, 1960 Cumhuriyetinin çökmesine ve Ada'nın 1964 yılındaki ilk bölünmesine, 1974 müdahalesine ve ardından çözüm çabalarının akim kalmasına yol açtığını, Annan Planı'na verilen üç harflik *"OXI"* yanıtının *"Şimdilik hayır"*, *"Böyle bir anlaşmaya hayır"* ve *"Birleşmeye hayır"* şeklinde üç anlamı olabileceğini, kendisinin gördüğü kadarıyla bu sonuncu anlamın en fazla açıklayıcı güce sahip olduğunu duyurdu.

Annan Planı'nı uluslararası hukuk, siyaset, çeşitli hususlar-

daki düzenlemeleri açısından değerlendiren diğer konuşmacıların plana şiddetli eleştirilerde bulundukları, bu bağlamda, BM Genel Sekreteri'nin hukuki açıdan iyi niyet misyonundan öteye geçemeyeceğini, plan sunma yetkisinin bile olmadığını, AB'nin tüm İsrailli yerleşimcilerin Filistin topraklarından çekilmesini ve bu yerleşimlerin kaldırılmasını isterken aynı konuda Kıbrıs'ta başka bir tutum ortaya koymasının açıklanamayacağını belirtti. Kıbrıs'ta da benzer bir tutum almasının talep edilmesi gerektiğini, Plan'ın birçok açıdan insan haklarına ve özgürlüklerine aykırılık taşıdığını, düzeltilmesinin mümkün olmadığını, 1 Mayıstan sonra bir aday ülke tarafından toprakları işgal edilmiş bir ülkenin AB'ne katıldığını, AB'nin benzeri görülmemiş bu durumu uzun süre götüremeyeceğini bildirdi. Bu arada Kıbrıs Türklerine yardımın da ters etki yaratacağını, Türkiye'yi ve KKTC'ni çözümden uzaklaştırarak, uzlaşmazlıklarını körükleyeceğini savundukları, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Büyükelçiliği temsilcisinin de, Annan Planında Türk tarafının tüm taleplerinin tatmin edildiğini, kendilerinin taleplerinin ise karşılanmadığını, plan kabul edilmiş olsaydı AB'ne giremeyecekleri gibi, Kıbrıs devletinin çökmüş, işgal devletinin tanınmış olacağını, mücadelenin bitmediğini, amaçları uğruna çaba göstermeye devam edeceklerini duyurdu.

BM Genel Sekreteri'nin planıyla ilgili olarak Güvenlik Kurulu'na sunduğu raporda Rumların taleplerinin ne denli karşılandığını vurguladığı herhalde unutulmamıştır!

Bu gerçekler ışığında, geçmişteki müzakerelere kısaca bakıp bunlardan ders almakta yarar var.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Değerlendirme

Görüşmecilik meslek değildir. Akıl işidir. Görüşmeci bir maksat için görüşür. Tellal değildir. Elindeki mala en çok fiyatı verene malı teslim etmek gibi bir yaklaşımı yoktur.

Siyasal görüşmelerde görüşmeciye verilmiş bir hedef vardır; ondan bu hedefe varmak için izleyeceği yolda, karşısına ne çıkarsa çıksın vazgeçmemesi, gereken prensipler konusunda çok titiz davranması istenir; hatta bunlardan hayati önemi olanlardan taviz istendiği takdirde ve bütün uzlaşmanın akıbeti de bu isteneni vermeye kaldığı hallerde bile uzlaşmadan vazgeçmesi, asla taviz vermemesi istenir. Kısacası görüşmeci belirli yetkilerle donanmış, görüşme koşulları önceden kararlaştırılmış, kırmızı çizgileri belli bir ortamda sorumluluk yüklenmiş, savunduğu davaya inanmış bir müzakerecidir. Savunulacak davaya inanç esastır. Aynı zamanda müzakereci dosyasını, davasını, geçmişi ve karşısındakileri çok iyi bilmelidir. En önemlisi karşı taraftaki müzakerecinin de elde etmeye çalıştığı bir hedefi olduğunu ve bu hedefe varmak için onun da elinde bir yetki belgesi bulunduğunu bilmesi gerekir.

Masaya oturulacaksa ve müzakerelerden cidden olumlu bir sonuç bekleniyorsa yapılması gereken ön çalışmalar vardır. Bunlar genelde dostların taraflar arasında yapacakları git-gellerle başlar. Bunlara dolaylı görüşmeler denir. Bu dolaylı görüşmelerde tarafların hedefte ve izlenecek yöntemde uzlaşma ihtimalleri taraflarca da kabul ediliyorsa yüz yüze görüşmeler başlar. Bu gö-

rüşmelerde başkalarının da bulunup bulunmayacağı tarafların arzusuna bağlıdır. Genelde bir iyi niyet görevlisi veya bir arabulucu veya bir hakem üzerinde anlaşılır.

Kıbrıs konusunda, Makarios 1960'da Uluslararası Antlaşmalara uygun olarak kurulmuş olan Kıbrıs Cumhuriyeti'ni Akritas Planı çerçevesinde adım adım, aşama aşama yıkma eylemini 1963'te silahlı saldırıya dönüştürdükten sonra Türk tarafını *"meşru hükümete karşı isyan eden azınlık"* olarak tanımlamış ve Türklere kurucu ortaklık, siyasi eşitlik tanıyan Anayasa'nın geçersiz olduğunu ilan ederek Dr. Küçük'ü de Cumhurbaşkan yardımcısı olarak tanımadığını ilan etmişti. Türkler isyandan (!) vazgeçip azınlık haklarını kabul etmedikçe affedilmeyeceklerdi. Makarios bu şartlar yerine getirilmedikçe Türk tarafı ile görüşmeyi de gereksiz buluyordu.

1968'e kadar iki tarafın üst kademesi arasında herhangi bir görüşme yapılamadı. (1963-68 yıllarında Türklere yapılanları kimse unutmamalıdır.) Görüşmeler günlük sorunlarla ilgili olarak İrtibat Komiteleri arasında yapılageldi. Bu da Rum idaresini meşru hükümet olarak gören Birleşmiş Milletlerin Temsilcileri ve komutanları ile yapılan görüşmelerde görüşmecilerimizin gerçekten fedakarca çalışmalarını gerektirmekteydi. Halkımızın birçok günlük acil sorunu bu komiteler kanalıyla çözülebilmekteydi. Türkiye ve Türk liderliği açısından siyasal sorunun halli için Türklerin Anayasal haklarının iadesi üzerinde durulmakta ve Makarios'un tek başına meşru hükümet olmadığı ve olamayacağı ısrarlı bir şekilde savunulmaktaydı. (Bugün yıl 2004! Değişen bir şey yok! Aldıran da yok!)

1967-68 yılları Kıbrıs Rumlarının Makarioscularla Grivascılar arasında iyice ikiye bölündüğü yıllardı. 1967 yılının son aylarında iki arkadaşımla adaya gizlice girerken yakalanmamızdan ve baskılar sonucu serbest bırakılmamızdan hemen sonra Geçitkale-Boğaziçi saldırıları ile kriz iyice büyümüş, Demirel Hükümetinin adaya askeri müdahalesi ABD diplomatı Cyrus Vance'ın arabuluculuğu ile zor önlenmiş, savaş rüzgârları Rum Toplumunun yü-

zünü yalayıp geçmişti. Bunun bir sonucu olarak iki taraf arasında görüşmelerin başlaması için ABD ve BM tarafından yeşil ışık yakılıyordu. Biz hapishaneden Türkiye'ye yollanmıştık. Geri gelme yasağı devam ediyordu. Burada Makarios'la Dr. Küçük arasında gidip gelen diplomatlar Makarios'un *"tanımamakta ısrar ettiği"* Dr. Küçük'le yüz yüze görüşmesini sağlayamamışlardı. Ara yol olarak iki tarafın temsilcilerinin *"gayri-resmi ve istikşafi*(*) *mahiyette görüşmeleri"* formülünü her iki tarafa kabul ettirdiler. Ben Dr. Küçük'ü, Glafkos Klerides de Makarios'u temsilen buluşup görüşecektik. Görüşmelerin gayri-resmi olması şartında Makarios ısrar etmişti. Böylelikle Türk tarafını kabul etmeme siyasetini sürdürüyordu. Bunu Türk tarafı da kabul ediyordu çünkü adına gayri-resmi dense de Kıbrıs meselesinin iki taraf arasında siyasi bir mesele olduğu gözle görülür hale geliyor ve Makarios'un *"Türkler azınlık haklarını kabul etmedikçe görüşecek bir konu yoktur"* siyasetine delikler açılıyordu. Yıllardır eşitliği ve ortaklık statüsü red ve inkâr edilmekte olan Türk halkı, alt seviyede olsa da, Rum karşıtı ile eşit şartlarda yüz yüze görüşmeye başlıyordu.

Görüşmeci olarak atanacağım haberi kesinleşince bize Kıbrıs'tan yeni pasaportlarımız verildi ve 13 Mart 1968'de adaya dönebildik.

Dört yıl dört aylık zoraki ayrılık sona ermişti. Hapishaneden Ankara'ya iade edildiğimiz 1967 Kasım ayından Ada'ya döndüğümüz Mart 1968 ayına kadar iki olay görüşmecilik görevimle ilgilidir. Bir gün Kıbrıs'tan gelen bir Rum gazeteci benden uzun ve detaylı bir mülakat aldı. Tabiatıyle olumlu şeyler söyledim fakat prensipleri savundum. Arkasından dostum rahmetli Avukat Ali Dana geldi ve beni Başsavcı Tornaritis'in görmek istediğini duyurdu. Tornaritis Londra'da olacaktı. Dış İşleri ile istişareden sonra Londra'ya giderek Tornaritis'i otelinde ziyaret ettim. Uzun bir görüşme yaptık. Tornaritis Türklere yapılanları sanki bilmi-

(*) İstikşaf: Ne olup bittiğini anlama.

yormuş gibi davransa da kendi liderliğinden ve liderlik arasındaki kavgadan, Yunanistan'ın ikili oynamasından da yakınmadan edemedi. Bu ziyaretler kuşkusuz Makarios tarafından yaptırılmış olan sondajdı. Ada'ya dönersem hangi maksatla dönecektim. Uzlaşmadan yana mıydım? Herhalde imtihanı geçmiştim ki Ada'ya dönüşüme izin verildi. "*13*" rakamı Makarios için hayırlı bir rakammış. Kendisi söylemekteydi. 12 Ada'dan sonra Kıbrıs'ı 13. ada olarak Yunanistan'a bağlamak ona Tanrısal bir bağış olarak görünüyordu. Büyüyü bozmak için ben de adaya 13'ünde dönmeyi planladım ve öyle de yaptım.

Adaya dönmeden önce Dışişleri Bakanı Çağlayangil'i ziyaret ettim. Endişeliydi. Dr. Küçük'ün aleyhime yazmış olduğu yazılardan haberdardı. Doktor bana yazdığı yenilmez yutulmaz yazıların suretlerini Çağlayangil'e de gönderiyordu. Bunların anlamı adaya döndüğüm takdirde halk arasında ikilik yaratılacağı, halk arasında kavga çıkacağı doğrultusundaydı. "*Çok endişeliyim, istiskalle karşılanacağından endişeliyim*" diyen Çağlayangil'e endişe etmemesini söyledim. "*Doktorun etrafındakilerden bazıları beni kendilerine rakip görüyorlar, Doktoru aleyhime kışkırtıyorlar... Göreceksiniz beni karşılayanların başında Doktor bulunacak ve ben hiçbir şey olmamış gibi onun yanında duracağım. Konu ne Doktor'dur ne de ben, konu memleketin geleceğidir. Ancak Doktor hakkımda öyle şeyler yaymıştır ki bunları çocuklarıma miras bırakamam; söyleyecekleri varsa bana yüzüme karşı söylemelidir. Bu da herhalde seçimlerde olacaktır. O zamana kadar Allah kerim...*" dedim ve görüşmeler başlayacağına göre talimatlarını istedim.

Çağlayangil'e, 1964 Şubat ayında New York'a iktidara yeni gelmiş bir Dışişleri Bakanı olarak geldiğinde bize "*Hükümetimiz milletimize büyük vaidlerle iktidara gelmiştir. Kıbrıs meselesine günde altı saat harcamaktayız. Bu öyle devam edemez. Bu meseleyi altı ay içinde halletmek zorundayız*" dediğini hatırlattım. Bizim de istediğimiz buydu. Aradan sekiz defa altı aylar geçmiş ve mesele halledilememişti. Bunun nedenini bulmak ve bunu halletmek gerekmekteydi. Bunun nedeni de pek aşikârdı: Makarios or-

taklık devletini bir Rum devletine dönüştürmek ve *"Kıbrıs halkı Enosis istiyor"* diyerek self determinasyon yoluyla Kıbrıs'a sahip çıkmak için yıkmıştı. Buna engel olmak için yapılmış olan 1960 Antlaşmalarının geçersiz olduğunu iddia etmekteydi. Bunun zeminini Londra Konferansında, 1959'da hazırlamıştı. İmzalamaya geldiği anlaşmaları 24 saat geciktirmeyle imzalamış, *"bu anlaşmalar bana zorla imzalattırıldı"* diyebilmek için elinden geleni yapmıştı. Ve o gün bugündür her fırsatta anlaşmaların başkaları tarafından yapıldığını, halka sorulmadığını, bu anlaşmaların Rum halkına haksızlık olduğunu, işlemesi güç bir mekanizma yarattığını, Anayasa'nın değiştirilmesi gerektiğini savunmuştu. Bu savunmayı yapabilmek için de 1960 Antlaşmalarını imzaladıktan sonra bunları halkın referandumuna sunmaktan kaçınmış ve 1965 seçimleri gelmeden saldırıya geçerek Ortaklığı yerle bir etmişti. Bu nedenledir ki, EOKA'cı Bakanı Papadopulos *"1964'yılı kader yılımız olacak"* beyanatları ile geleceğe ışık tutuyordu. Makarios, *"bize zorla kabul ettirildi"* dediği anlaşmaların yarattığı ortaklık cumhuriyetini 1965'te aynı Anayasa ile seçime götürmüş olsaydı *"anlaşmalar geçersizdir: zorla kabul ettirilmiştir"* mazaretini artık kullanamayacaktı.

Akritas Planı bu gerçekleri en bariz bir şekilde kanıtlamaktadır. Rum idaresine meşru Kıbrıs muamelesi yapılmasından kaynaklanan bir engel vardı. Bu engeli Kıbrıs'ta görüşmeler yoluyla ortadan kaldırmamız mümkün değildi. Bu Türkiye ve müttefikleri arasında halledilebilecek bir sorundu. O halde Kıbrıs'ta başlatılması öngörülen görüşmelerden elde edilmek istenilen neydi? Bir görüşmeci bu sorunun cevabını bilmeli ve bunu savunacak kadar davasına inanmalıydı. Ben Rum-Yunan ikilisinin Kıbrıs'a sahip çıkmadan davalarından vazgeçeceklerine inanmıyordum. Yunanistan yirmi bin askeriyle adayı işgal etmişti. Geçitkale-Boğaziçi olayları nedeniyle Türkiye'nin müdahale tehdidi karşısında bu askerin bir kısmı Grivas ile birlikte adadan çekilmişti ancak bunların bir kısmının geri dönmekte olduğu da bir gerçekti.

Çare Türkiye'nin de Kıbrıs'ta Yunanistan kadar var olmasında ve durumu dengelemesindeydi. Makarios'a göre Enosis elde edilmişti; adını koymak için bekleyebilirdi. İşlerin uzaması Türkiye'nin 1960 Andlaşmalarıyla elde etmiş olduğu en hayati hakkını (müdahale hakkını) gerektiği anda kullanamamasından kaynaklanmaktaydı. Türkiye bu hakkının var olduğunu, canlı olduğunu ve gerekirse mutlaka kullanacağını devamlı olarak gündemde tutmalı, bu hakkın *"kullanılmama suretiyle"* ortadan kalktığının iddia edilmesine müsaade edilmemeliydi.

Çağlayangil beni sabırla dinledi. Söyledikleri gayet mantıklıydı ancak Kıbrıs'ı mantıklı argümanlar değil fiili duruma hakimiyet kurtarabilirdi. Çağlayangil bana hak verdi ancak Türkiye Kıbrıs'a müdahale edecek durumda değildi, böyle bir hazırlığı yoktu. Dolayısıyla görüşmeler yoluyla halkın içteki sıkıntılarını giderecek bir esneklik içinde olmak zorundaydık. Bunu temin ederek halka dayanma gücü verilmeliydi. Elde edilecek sonuç halkın güvenliği ve refahı için kabul edilebilir bir tablo ortaya çıkarıyorsa, ne alâ, bununla yetinilebilirdi. Varılacak sonuç halkımız açısından ve Türkiye açısından tatminkâr değilse bu kabul edilmez ve tatminkâr bir barış arama denemeleri devam ederdi. Kazanılan zaman içinde Türkiye de kendi hazırlığını tamamlardı o zaman da masaya daha güçlü otururlurdu. Masada oturanların güçleri dengelenmeden tatminkar bir sonuca varılamayacağını kendisi de kabul etmekteydi O halde zamana ihtiyaç vardı. Benim görevim bu zamanı Türkiye'ye kazandırmaktı, kazanılan bu zaman esnasında tatminkâr bir anlaşma yapılabilirse bu hem Türkiye'ye hem de kendi halkıma tarihi bir hizmet olacaktı.

Anladığım kadarıyla Türkiye'nin öngördüğü bir hedef, bir Kıbrıs siyaseti, garantilerin devamından öteye geçmeyecek kırmızı çizgileri yoktu. Çağlayangil bana açık kart veriyordu. Halkımızın içinde bulunduğu sıkıntılı durumu rahatlatacak herhangi bir sonuç Türkiye için olumlu bir sonuç olacaktı. O günkü durumda Türkiye daha ilerisini göremiyordu, ancak Kıbrıs'a zamanında müdahale edememenin acısını yaşayan Türk ulusu da

Türkiye'nin Makarios karşısında yenilgiye uğramasına razı değildi. Girit faciası Türk ulusunun belleğindeydi ve Kıbrıs'ı aynı şekilde kaybetme korkusu yaygındı. Bir askeri komutan *"Kıbrıs meselesi bir Ali Aleko meselesidir"* sözleriyle bizi yaralarken *"davayı kaybediyoruz"* diye yakındığım Sayın İlter Türkmen, o günlerde, *"yangından ne kurtarırsak kârdır"* diyordu. Konuştuğumuz emekli askerler, Kıbrıs'ta görev yapmış komutanlar bizimle birlikte kan ağlamaktaydılar. O günkü basın, bugünkünün aksine, Kıbrıs için güçlü yazılar yazmakta, Türkiye'nin iktidarsızlığı Yunanistan'ın etkin girişimleri karşısında Türk milletini ayağa kalkmaya davet etmekteydi. Çağlayangil'den aldığım *"yetki-"*yi ben *"iyi, tatminkâr bir anlaşma yapabilirsen bunu yap, zamana da ihtiyacımız vardır, bize de bu zamanı kazandır"* anlamında yorumluyordum. Çağlayangil'e bunu teyid ettirdikten sonra *"Garantiler konusunda ne yapacağım"* diye sordum. Garantiler ortadan kalkacaksa müzakereye de gerek kalmazdı, teslimiyet kader olurdu. Çağlayangil inandırıcı bir sesle *"o bizim meselemizdir, ona dokundurmayız, sen o konuda huzur içinde ol, Kıbrıs'ı Ruma Yunana bağışlayacak halimiz yoktur"* cevabını verdi.

Lefkoşa'ya Dönüş ve 1968 Görüşmelerinin Başlaması

Lefkoşa Hava Limanına inen uçağımız alanın tenha bir yerine götürüldü. Uçağa yakışıklı genç bir kişi gelerek beni aldı. Eşimi ve çocuklarımı arkada bırakarak beni bir Mercedes arabaya alan ve o ana kadar bir Rum veya Yunanlı yetkili zannettiğim genç adam yanıma oturdu ve *"Hoş geldiniz, ben Türk Büyükelçiliği Müsteşarı..."* diyerek kendini takdim etti. Rahatlamıştım. Normal yolun dışına çıkarak havaalanından, arka yoldan, Ortaköy kapısına geldik. Büyük bir kalabalık beni karşılamaya gelmişti ve kalabalığın başında Dr. Küçük beni kucaklıyordu. Kıbrıs'taydım. Önemli olan da bu idi. Hasret sona eriyordu. Dr. Küçük'le askerî, üstü açık bir araçta, yan yana halkı selamlayarak Lefkoşa'ya doğru ilerlemeye başladık.

Sonradan bir mücahit komutanın bana söylediği gibi o gün direniş tarihimizde yeni bir sayfa açılıyordu; yorgun mücahitler, birbirlerine küs insanlar yeni bir ümitle geleceği göğüslemeye başlıyordu. Halk arasında tanıdığım yüzler vardı. Sevinç ve gözyaşı bir aradaydı. Ben de kendimi zor tutuyordum. Dört buçuk yıl akıl almaz baskılara ve silahlı saldırılara, yokluklara göğüs germiş olan bu kahraman halkın masa başında hakkını koruyacak, geleceklerini sağlama bağlamak için uğraşacaktım. Onların can ve kan pahasına vermediklerini masada Rumlara kaptırmayacaktım. Halk arasında İngiliz döneminde en yüksek yargı makamına yükselmiş olan emekli Yüksek Mahkeme Hakimi Halid Bey gözüme iliști. Ağlıyor ve heyecanla el sallıyordu.

Halid Bey mum gibi dosdoğru bir kişiliğe sahipti. Yıllar önce İngiltere'ye hukuk tahsiline gideceğim zaman kendisini, bir baba dostu olarak, ziyaret edip bana gideceğim Lincoln's Inn'in istediği bir iyi hal belgesi rica etmiştim. Halit bey beni dinlemiş ve *"Rauf bey, ben babanı çok iyi tanıyorum, çok yetenekli bir yargıç ve iyi bir dostumdu. Allah rahmet eylesin. Fakat seni şimdi görüyorum. Geçmişini bilmiyorum. Lincoln's Inn ciddi bir kuruluştur. Ben böyle ciddi bir kuruluşa ilk defa gördüğüm, geçmişini bilmediğim bir genç hakkında iyi hal belgesini nasıl verebilirim?"* demişti. Evet Halit Bey mum kadar doğru bir yargıçtı fakat o yaşta ben bu doğruluğun bu dereceye kadar yükselebileceğini tahmin edemezdim. Makamdan üzülerek ayrılmıştım. Oysa Halit Bey haklıydı. Beni tanımıyordu. Makamdan çıktım, üzgün halde koridorda yürürken Tapu Genel Müdürü Bayramyan ile karşılaştım. Bayramyanlarla aile dostluğumuz vardı. Ne olduğunu sordu. Anlattım. *"Gel ben sana istediğin belgeyi vereyim"* dedi. Meğer o da Barrister-at-Law imiş ve bu belgeyi verebilecek statüdeymiş. Halid Bey ağlayarak bana mendil sallarken bu hayat kareleri gözlerimin önünde canlanıverdi. Atatürk Meydanında, halen UBP binası olan yapının balkonundan, Dr. Küçükle ben halka hitap ettik. Tezahürat müthişti. Halk benden çok şey beklediğini belli ediyordu. Herkes sanki yeni bir sayfa açıyordu.

Konumuz görüşmecilik olduğu için Kıbrıs'a geldikten sonra halkın içinde bulunduğu durum nedeniyle beklentilerine bakmamız gerekmekteydi. Garanti Antlaşması nedeniyle, Rum tarafı 1960 Antlaşmalarını Enosis adına yerle bir ettiği an Türkiye'nin müdahale ederek bizi bu akıbetten kurtaracağına inanmış olan halkımız, bu inançla Aralık 1963'ten bu yana beş yıla yakın bir zamandır akıl almaz bir direniş göstermişti. Ancak günlük sorunlar yığılmış, birçok aile için altından kalkılmaz bir yük halini almıştı. Halkın dörtte biri çok kötü şartlar altında göçmen hayatı yaşamaktaydı. Çoğu genç silah altına alınmış, yüksek tahsile gidemiyordu. Halkın yarısı normal gelir kaynaklarından yoksun bırakılmıştı ve en önemlisi *"bu beklemenin sonu ne olacak? Türkiye gelemeyeceğine göre bu azap daha fazla uzatılmamalı"* görüşünde olanlar çoğalmaktaydı. Lefkoşa'da her gördüğüm iki kişiden biri *"aman ne yaparsan yap, bu işi bir yere bağla azaptan kurtulalım; beğenmeyen Türkiye'ye gidip yerleşsin"* kabilinden sözler söylemekteydi. İdaredeki arkadaşlarımız da *"Türkiye gelemeyeceğine göre artık bir şeyler yapmalı"* görüşündeydiler. Mücahit komutanları sık sık ziyaretime geliyor ve bana cesaret vermeye çalışıyorlardı. Onlar arasında da Türkiye'nin gelebileceğine inananlar azalmaktaydı. İntihar saldırılarından bahsedenler vardı. Halk *"Türkiye gelemez ve gelmeyecektir"* diyenlerle *"Allah kerim... sonuna kadar dayanmak gerekir... Kıbrıs Türklerinin alnına teslim oldular, dayanamadılar damgasını vurdurtmamalıyız"* diyenler arasında bölünmüş durumdaydı. Bu nedenle de direnişin başını çeken Bayraktar'ın icraatını *"gereksiz sıkıntı yaratıyor"* şeklinde yorumlayanların baskısıyla Bayraktar geri alınmıştı. Bunda Bayraktarlık ile Büyükelçiliğin arasındaki sürtüşmenin de rolü olmuştu.

Ankara'da bulunduğum günlerde bir heyet İnönü'yü görmeye giderek *"Dayanma gücümüz bitmiş tükenmiştir paşam; iki aya kadar ya bizi gelip kurtarırsınız ya da bu cephe çöker, teslim olmak zorunda kalırız"* mesajını veriyordu. Yıl 1965'ti. İnönü, heyeti sabırla dinlemiş ve sonra da *"Vatan müdafaasındasınız. Size bu ne-*

denle yardım ediyoruz ve yardıma devam edeceğiz... Ancak siz bu iş bitti diyorsanız biliniz ki Türkiye Kıbrıs meselesini Atina'da halleder. Biz, bu vatan toprağında sizler gibi yiğit bir toplumumuz olduğu için bahtiyarız... Ancak direniş şarttır. Vatan müdafaasında Türkün sabrı bittiği yerde yeniden başlar; karşınızdakiler Yunan iseler göreceksiniz birbirlerine düşeceklerdir... Türk iseniz dayanacaksınız" demişti.

Ben de tutsak olduğum günlerde bana *"niye geldin?"* diye soran Yunan subaylarına *"Enosis tamamdır, adını koymak kalmıştır şeklinde beyanatlarınız vardır... Bana gelen haberlerde bazı insanlarımızın buna inandıklarını ve size mukavemetin gereksiz olduğunu düşünenlerin de bulunduğunu görüyordum; diğer yandan bana sonuna kadar dayanırız diyenlerden de haberler geliyordu... doğrusu neydi? Bunu tesbit ederek halka yön vermek için geldim. Siz de biliyorsunuz ki tesbitim bu işin bittiği, Enosis'in tahakkuk ettiği yönde olursa bunu halkıma duyuracak cesaretteyim, ancak mukavemetin devam edebileceğini görürsem bunun daha etkili bir şekilde devam etmesi için elimden geleni de yaparım. Bu nedenle geldim"* cevabını vermiştim.

Ve şimdi Kıbrıs'taydım. Lefkoşa'nın dışına çıkmak pek mümkün değildi. Bayraktarlık ve Büyükelçilik bunun çılgınlık olacağı görüşündeydiler. Ancak ben görüşmelerde hangi halkın davasını savunacaktım? Bunu bilmem gerekiyordu. Köylerdeki halk ve mücahitler ne düşünüyorlardı? Durumları nasıldı? Doktor Küçük'ü de ikna ederek sürpriz bir çıkışla köylere gitmeye başladım. Halk ayaktaydı. Dayanırız diyordu. Şikâyetleri istekleri vardı. Defterler dolusu notlar aldım. Gittiğim her yerde halka ümit verdim; Kıbrıs meselesinin Türkiye için ne denli hayati bir mesele olduğunu anlattım.

Bir aylık bir araştırmadan sonra Ankara'ya giderek, Dr. Küçük ve kabine arkadaşlarımızla birlikte yapmış olduğum değerlendirmeyi duyurdum: Halkın dayanma gücü vardı. Bunu takviye için bazı tedbirler ve açılımlar gerekmekteydi. Kaç yıldır yüksek tahsile gidememiş olan gençlerimiz terhis edilerek tahsillerine devam

edebilmeliydiler. Kabul edildi. Sendikalar ve Meclis kapatılmıştı. Çalışmalarına izin verilmeliydi. Halka güvenmeliydik, demokratik hayat başlatılmalıydı. Kabul edildi. Memurların maaşlarına gereken zamların yapılması gerekliydi. Kabul edildi. Bunların duyulması ve uygulanması halka yeni bir güç verdi. Şimdi direnme kararı almış Türkiye'ye ve kendine güvenen bir halkın haklarını savunacaktım. Ancak ana ilkelerden vazgeçmeksizin gerçekçi olmamız gerekiyordu. Türkiye'nin o yıllarda müdahalede bulunamayacağı gerçeğini de göz önünde bulundurmam gerekmekteydi.

Görüşmeci olarak yetkim belirlenmişti: Halkı, içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtaracak barışçı bir yoldan çıkmayacaktım. Halkın kabul edebileceği bir anlaşma yapacaktım. Garanti Antlaşmalarıyla Türkiye'ye verilmiş olan hakların devam edeceği bilinci ve güveni içinde rahat olacaktım. Fiili duruma hakim olan Rum'un karşısında 1960 Antlaşmaları ile halkımızın elde etmiş olduğu hak ve yetkilerden hangilerini nasıl koruyabileceğim de artık benim becerime kalmıştı. Bunun kararını zaten çoktan vermiştim: Makarios'un Anayasada yapmak istediği değişikliklerin çoğuna evet diyebilirdim yeter ki karşılığında geriye kalan haklarımız coğrafi zemine oturtulmuş olsun. Kurucu Ortaklık statümüz baki kalmak kaydıyla bölgesel otonomi çıkış yolu olabilirdi. Ankara'yı ziyaretimde bu görüşümü Çağlayangil'e de anlatmıştım. Cevabı *"Başarırsan büyük bir iş başarmış olursun... seni sonuna kadar destekleyeceğiz... hayırlısı olsun"* du.

Makarios Kıbrıs'ın Cumhurbaşkanı görüntüsünde görüşmelerin Kıbrıs'ta başlamasını ilk anda şart koştu. Bunu yaparken Türk tarafı ile temas etme nezaketini göstermemişti. Hâlâ Dr. Küçük'le temastan kaçınıyordu. Görüşmelerde tarafların eşitliği esastı. Eşitliğin göstergesi de usule ait konularda kararların uzlaşarak alınmasıdır. Bu nedenledir ki bu tür görüşmelerin başlamasından önce bazılarına komik görünen durumlar hasıl olur. Görüşme masasının yuvarlak mı, dört köşe mi olacağı günlerce tartışılır; tarafların nereye, nasıl, kiminle oturacağı, kimin han-

gi kapıdan, hangi anda gireceği günlerce tartışılan konular haline gelir.

1964'te Sömürgeler Bakanı Duncan Sandys Londra Konferansı için davetiyeyi Dr. Küçük'e getirdiğinde çağrının kime yapıldığı konusu gündeme geldi. Osman Örek *"Kıbrıs Hükümeti diye bir kuruluş kalmamıştır, konferansa iki toplum davet edilebilir, Kıbrıs Hükümeti davet edilemez"* diye diretince işler karıştı. Osman haklıydı. Makarios ise hükümetin de davetinden yanaydı. Ortalık yanmaktaydı. Yarının ne olacağı belli değildi fakat bunlar Türk tarafının önemli bir konuda Rumlara veya İngilizlere boyun eğmesini gerektirmezdi. En sonunda Duncan Sandys yazılı olarak iki topluluğun davet edildiği yönünde Londra'ya bir beyanda bulunmak zorunda kaldı. Londra Konferansı bu beyandan sonra tespit edildi. Ancak ne yazık ki İngilizler bu sözü tutmadılar ve Londra'ya gittiğimizde taraflara ayrılan odaların kapılarında *"Kıbrıs Türk Topluluğu"*, *"Kıbrıs Rum Topluluğu"* ve *"Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti"* yazılarını gördük. Kıbrıs Hükümeti levhasını kaldırttık fakat Hükümet adına Papadopulos'un Rumlarla birlikte oturmasını önleyemedik. Sadece ona söz hakkı verdirtmemekle yetindik. Şimdi, geriye baktığımda, halkın içteki sıkıntısı had seviyede olmamış olsaydı, *"Kıbrıs Hükümeti"* adına Papadopulos'un masadan kalkmasını sağlayıncaya kadar müzakereleri başlatmamakta diretmeliydik diye düşünüyorum.

Şimdi Makarios'un "görüşmeler Kıbrıs'ta yapılacaktır" şartı karşısında direnmemiz gerekiyordu. "Yunan süngüleri altında görüşemeyiz, görüşmeler ada dışında yapılmalıdır" dedik ve direndik. Direnişin esas nedeni Makarios'un Türk tarafı ile istişare etmeksizin ne olacağını tayin etme hakkı olmadığını kanıtlamaktı. Kıbrıs'ta her adımda, her kararda, eşit şartlarda istişare ve konsensus şarttı! Araya giren diplomatlar nihayet bir ara formül buldular: görüşmeler ada dışında başlayacak ve devam etme olasılığı karşısında Lefkoşa'ya nakledilecekti. Kabul ettik. Esas olan Makarios'a hiçbir konuda tek başına karar veremeyeceğini göstermekti.

Bu bir inat veya uzlaşmazlık meselesi değildi. Karşı tarafa eşitliğinizi kabul ettirmek meselesidir ve genelde güçlü taraf zayıf tarafı baskı altına almak veya diğer müdahil taraflara üstünlüğünü kabul ettirmek için bu konularda ısrarlı olur. Çare eşitlik kabul edilinceye kadar diretmekte, kararlılığı devam ettirmektedir. Sonuçta bir ara yol bulundu. Görüşmeler Beyrut'ta başlayacak ve devam edebileceği anlaşıldığı takdirde Lefkoşa'ya nakledilecekti. Bu her iki taraf için de onuru kurtarıcı, İngilizlerin "face-saving" dedikleri bir formüldü. Öyle de oldu. Maksat Makarios'a ve daha önemlisi Genel Sekreterliğe masaya "azınlık" olarak değil, Makarios idaresini "meşru hükümet" olarak tanımayan eşit bir taraf olarak oturacağımızı göstermekti. Dolayısıyla masada bizden, azınlık haklarına boyun eğmemiz veya Rumları tek başına hükümet olarak kabul etmemiz beklenemez, bu tür iddialar öne sürülemezdi. Zaten görüşmelerin adı da "istikşafi (araştırıcı) gayri resmi görüşmeler" olarak adlandırılmıştı.

Beyrut'ta üç gün çalıştık ve belirlediğimiz ilkeler ışığında görüşmelerin devam edebileceği kanısına vardık. Yapıcı beyanatlar vererek Lefkoşa'ya döndük ve Lefkoşa'da da haftada birkaç kez toplanarak görüşmeleri sürdürdük. Benim yapmaya çalıştığım Rumların istedikleri birçok şeye olurumu verirken 1960 Antlaşmalarıyla elde ettiğimiz temel ilkelerden fedakarlık yapmamak, bunları daha kalıcı bir şekle sokmaktı. Bunun formülünü de 1960'ta elde ettiğimiz iki hayati temel hakkı toprağa bağlamakta görüyordum: Bölgesel Otonomi! Her ki taraf da eşit şartlarda bölgesine sahip çıkacak ve yeniden bir ortaklık hükümeti konusunda anlaşacaktı. Makarios'un istediği birçok şey Rumlara verilebilirdi eğer onlar da bölgesel otonomide cömert davranırlarsa. O zamanki günlerde Türkler Ada'nın yüzde üçüne tekabül eden toprak parçalarında yaşamaya mahkûm edilmiş durumdaydılar. Bizim formülümüze göre herkes yerli yerine gidebilecek ancak Türk köyleri harita üzerinde gruplaştırılarak otonom bölgeler halinde Türk merkezi idaresine kavuşacaktı. Bu bölgelerde asayişten Türkler sorumlu olacak, merkezi idarenin icraatını da

bu bölgelerde Türk memurlar ifa edecekti. Kendi arkadaşlarımız arasında bunalımın zirvesinde olanlar Makarios'un bu teklifleri asla kabul etmeyeceğini söylüyor ve Rum tarafına "kabul edilebilir" öneriler sunmamı telkin ediyorlardı. Bunlara "eşitlikten ve Türkiye'nin garantisinden vazgeçelim mi" sorusunu sorunca da "asla, öyle şey olmaz", diyorlar esas konunun burada takılıp kaldığını göremiyorlardı.

Bugün aynı durumdayız. Herkes acele ve bizimle hiçbir ilgisi olmayan, Rumların maksatlı ve Anlaşmalara aykırı olarak yaptıkları bir AB üyelik başvurusunun takvimine uyarak, "1 Mayısa kadar anlaşma" diyenlerin belki de hiçbiri *"devletten egemenlikten, Türkiye'nin garantisinden vazgeçelim, Annan haritasını kabul ederek yüz bin kişimiz göçmen olsun"* dememekte, hem uzlaşma olabileceğine hem de şimdiki devlete dayalı güvenliğinin devam edeceğine inanmaktadır. Görüşmecinin zorluğu da bu nedene dayanmakta ve muhalefet de sırf muhalefet olsun diye önümüze konmuş olan koşulların güzelliğinin, kabul edilebilirliğinin propagandasını insafsızca yürütmeğe başlayınca bu zorluklar içinden çıkılması zor bir hal almaktadır. Oysa milli davaların pazarlığı yapıldığı ortamda muhalefetin görevi iktidarın ve görüşmecinin elini güçlendirecek şekilde hareket etmesidir.

Bu konuda bir de anım var:

Zürih ve Londra Antlaşmalarının yapıldığı aylardı. Yıl 1959. İsmet İnönü muhalefette, yapılan anlaşmaları alabildiğine eleştiriyordu. Menderes Hükümeti de bundan çok alınmakta ve "Kıbrıs konusunda sanki Mecliste ikilik varmış havası yayılmakta, bundan da Yunanistan yararlanmaya çalışmaktadır" şikâyetini sürdürmekteydi. Dışişlerinde Enformasyon Dairesine bakmakta olan dostumuz İsmail Soysal, bir ziyaretimde bana bu durumu anlattı ve çare olarak gidip İnönü'yü görmemi, iki taraf arasında yumuşatıcı veya birleştirici bir rol oynamamı önerdi. Bu anlaşmalar Türkiye'nin Kıbrıs'a dönüşünü ve Türk Toplumunun güvenliğini, eşitliğini sağlamaktaydı. Daha iyisini yapmak da mümkün değildi. İsmail Soysal'ın önerisine uyarak İnönü'yü ziyaret

ettim. Kendisine bunları söyledim. Anlaşmaları desteklemesini istedim. İnönü Zaferinin, Lozan'ın kahramanı o büyük adam beni gülerek dinledi ve bana şunları söyledi:

"Hükümet Kıbrıs'la ilgili bir pazarlık içindedir. Benim görevim iktidarın elini bu pazarlıkta güçlendirmektir. Karşı tarafa 'görüyorsunuz muhalefet buna razı değildir, zorluklarım vardır' demesini sağlamaktır. Fakat bunlar bunu anlamıyorlar ve bizi hizaya getirmeye çalışıyorlar." dedi.

Menderes bu temastan haberdar olur olmaz çok kızmış. İstanbul'daydı. Beni arattı. İsmail Soysal "Aman bu işte benim rolüm olduğunu sakın bilmesinler, işimden olurum!" diyerek beni İstanbul'a gönderdi. Menderes'i otelinde ziyaret ettim. Kıbrıs meselesi hakkında bilgi verdim ve İnönü'nün söylediklerini anlattım. Bir bakıma Zürih Antlaşmalarının biraz daha pazarlık kaldırabileceği görüşünü belirttim ve İnönü'nün bu taktiğinden yararlanılabileceğini ima ettim. Daima çok nazik davranışlar içinde tanıdığım Menderes birdenbire köpürüverdi: "Kimmiş o? Kimmiş o? Ondan kim yardım istemiş ki... O bir çıyan, o bir çıyan... Yakında benim ona ne yapacağımı göreceksiniz!" dedi. Şaşırıp kalmıştım. Birkaç nezaket sözünden sonra izin isteyerek ayrıldım. Ankara'da durumu Soysal'a anlattım. Çok üzüldü. "Bu Türkiye nereye gidecek, bu öfkeyle nereye götürecekler, ben de bilmiyorum" diye yakındı.

Yıllar sonra bu olayı her hatırladığımda Rumlarla yaptığım görüşmeler süresince bizdeki muhalefetin "yumuşamam, taviz vermem, diklenmemem" için yaptığı girişimleri gördükçe İnönü'nün büyüklüğünü bir kez daha anlıyorum. Hele en son devrede Annan Planı konusunda yapılanlar ve söylenenler hiçbir pazarlık marjımızı bırakmamış bizi adeta vermeye mahkûm etmişti.

Biz yine Beyrut görüşmelerinden sonra Lefkoşa'da başlayan görüşmelere dönelim. Hedefim halkın içinde bulunduğu tahammül edilmez durumu açarak halka ferahlık getirmek, mümkün olduğu kadar normal hayat şartlarını oluşturmaya çalışmak ve

mümkün olduğu takdirde Rumlarla, 1960 Antlaşmalarıyla elde ettiklerimizi heba etmeksizin, kalıcı bir anlaşma yapmaktı. Rum Yönetiminin dünyaca meşru hükümet olarak tanınmasından kaynaklanan zorluğu görmekteydim. Bizi azınlık olarak gören bu yönetimden istediğim 1960 Antlaşmalarıyla elde etmiş olduğumuz statüyü (siyasal eşitlik haklarına dayalı kurucu ortak statüsünü) yeniden tescil ettirmekti. Rum liderliği 1960'ta önerdiği anayasa değişikliklerinde ısrarlıydı ve bizi korunmaya alınmış bir azınlık olarak mütalaa etmekteydi. Ben bunu kabul edemezdim. Rum tarafı Garanti Antlaşmasından da kurtulmak istiyordu. Hele müdahale hakkını hiç istemiyordu. Klerides'in hedefi Kıbrıs Cumhuriyeti unvanını koruyarak "azınlıkla" yeni bir anlaşma yapmak ve Garanti Antlaşmasını tadil ederek müdahale hakkından kurtulmaktı. O gün bugündür Rum siyasetinde bu iki ilkeyle ilgili herhangi bir değişiklik olmamıştır Bizim siyasetimiz ise kurucu ortaklık statüsünü yeniden canlandırarak Garanti Anlaşmasına dokundurmamaktı. Bizim istediklerimizi alabilmek için Makarios'un 13 maddelik taleplerinin çoğunu kabul edebileceğimi hesapladım. Karşılığında 1960'taki statümüzü bölgesel otonomiye dönüştürebilirdik. Yani ortaklığımızı bu kez toprağa, bölgelere bağlı hale getirecektik. Konu güvenlikti; konu ayrı toplumsal varlığımızın yeniden tesciliydi ve konu Türkiye'nin garantörlüğünden taviz vermeden bir sonuca varmak, Kıbrıs meselesi halledilmiştir diyebilmekti. Asıl konu, anlaşmaya ilerde, 1960 anlaşmalarına yaptıkları gibi, "olmadı, yürümüyor" diyerek 1963'leri tekrarlatamayacakları sağlam, kalıcı bir anlaşma yapmaktı. Bu da haklarımızın kurucu ortaklıktan, yani bunun içerdiği egemenlik haklarından kaynaklandığını kabul ettirmekti. Bu konuda taviz verilemezdi. Bölgesel otonominin altında yatan espri bu idi.

Müzakereler yıllar sürdü. Koptu yeniden başladı. En sonunda Türkiye ve Yunanistan'dan gelen uzmanlar bize yardımcı oldu. Bu arada EOKA-B Rumlar arası terörü tırmandırıyor, Makarios, görüşmelere razı olduğu için Enosis'e ihanetle suçlanıyor, o da

bunun doğru olmadığını kanıtlamak için Enosis beyanlarını tırmandırıyordu. Gerçekte Makarios Enosis'ten vazgeçmiş değildi. Ömrünün sonuna kadar "ben bugüne kadar ne yaptımsa Enosis için yaptım" diyordu ve bu sözünde de samimiydi. Milli davasının hallini "zamana bırakmış olması" da "meşru Kıbrıs" unvanı altında hedefe varabileceğine inanmasındandı. Kıbrıs Türklerinin sonsuza dek içinde bulundukları durumda ve enklavlarda bekleyemiyeceklerini, zaman içinde parçalanacaklarını, Türkiye'nin izlemekte olduğu "bekle ve gör" siyasetiyle bir yere varılamayacağını iyi değerlendirmişti. İçte AKEL temas edegeldiği Türklere akla gelmedik vaadlerde bulunuyor ve "hepimiz de Kıbrıslıyız, kardeşiz, Türkiye size Yunanistan bize karışmasa kardeş gibi yaşayabileceğiz" hikâyesini çok iyi pazarlamaktaydı. Hele "Türkiye adına meseleyi halletmek istemeyen Dr. Küçük'ten (sonradan da Denktaş'tan) bir kurtulsalar barış ne güzel olabilecekti".

Ben Ada'ya 1968 Mart'ında dönebildiğimde manzara bu merkezdeydi. Halk büyük bir bunalım içindeydi. En yakın dostlarımın benden bekledikleri "en az zararla" bir anlaşma yapmamdı. Türkiye'nin gelmeyeceği, gelemeyeceği bunlara göre aşikar olmuştu. Ada'ya dönüşümle oluşan maneviyatı bozacak olaylar, her gün zuhur etmekteydi. 1968'den 2004'e kadar –kesilerek ve yeniden başlayarak– devam eden "görüşmeler süreci içinde" halkın maneviyatı çok büyük rol oynamıştır. Bir yanda hak bildiğimiz ne varsa bunları almamıza yarayacak dengenin kurulmamış olduğunu gören ve "ne kurtarırsak kârdır, ilkelerde inattan vazgeç" diyenler, diğer yanda ise direnmeyi namus ve şeref borcu haline getirmiş olan mücahitlerle onlar gibi düşünenler, görüşmelerin her aşamasında görüşmeciyle ekibinin üzerinde ayrı ayrı etki yapmaktaydılar. Ben Türkiye'nin Kıbrıs'tan vazgeçmeyeceğine, Kıbrıs davasının Türkiye için gerçekten milli bir dava olduğuna inananlardandım. Meselenin Kıbrıs Türklerini Rum'un kölesi, Yunan'ın azınlığı haline getirmeyecek sağlam bir anlaşmanın ileride Türk-Yunan kavgasını da önleyeceğine inanmak istiyordum. Türkiye ile yaptığım temaslar bu inancımı teyid eder mahi-

yetteydi. Aynı zamanda Türkiye'nin erken bir hal çaresinden de memnun olacağını biliyordum. Ancak bir bildiğim bir şey daha vardı: Makarios 1964'ten bu yana elde etmiş olduğu "meşru hükümet" mevziinden çıkmak niyetinde değildi. Ona bu unvanı, bu fırsatı vermiş olan ABD, İngiltere ve Sovyetlerdi.

Makarios'a bu unvan altında Kıbrıs Türklerinin hükümeti olamayacağını kesin bir şekilde söylemedikçe Makarios'un bizimle eşitliğe dayalı, kalıcı, Enosis'e yeniden kapalı, Türkiye'nin kalıcı garantörlüğünü içeren bir anlaşma yapmasını beklenmek de saflık olurdu. Ancak görüşmelerin devamı, konu ile ilgili yabancı büyükelçilerin yakın ilgilerini çekmekteydi. Özellikle ABD, İngiltere ve Sovyetlerin temsilcileri görüşmeleri yakından izlemekteydiler. Dolayısıyla bunlara görüşmelerdeki eksikliğin kendi hükümetlerinin almış oldukları kararlarda olduğunu anlatmak da görüşmecinin ek bir görevi oluyordu ve bu da zaman açısından büyük bir zaman kaybı demekti. Elbette büyükelçiler konu hakkında sadece benden bilgi almakla yetinmezlerdi. Halkın her fraksiyonundan ve özelikle muhalif kaynaklardan da bilgi alırlar, hükümetlerine gönderecekleri raporları ona göre hazırlarlardı. İçimizde, "Denktaş istese meseleyi üç ayda hallederdi" diyenlere ek olarak "Ankara ve Atina anlaştılar; Klerides'le Denktaş halkı alıştırma egzersizi yapıyorlar" beklentisi içinde olanlar da vardı. "Rumlarla işbirliği halinde Denktaş'ın istedikleri gereksizdir; yumuşaması lazımdır" diyenler de görevdeydiler. Muhalefet beni "barış düşmanı diktatör" diye tanımlıyordu. Rum basını bu imajı alabildiğine yayıyordu.

Şimdi İngiltere otuz, ABD elli yıllık arşivlerini halka açtıkça bazı büyükelçilerin bizden aldıkları bilgiyi muhalefetten aldıklarıyla karşılaştırdıktan sonra hükümetlerine ne kadar yanlış bilgiler verdiklerini görebiliyoruz. Hele çoğu kez Rum liderliğinin söylediklerine inanarak bizi eleştirmeleri, sonradan sırıtan gerçekler olarak karşılarına çıkmıştır. Ancak 30 yıl sonra bunları görüp de teselli olmak mümkün değildir. En son dönemin raporlarını otuz yıl sonra okumaya da gerek kalmamıştır. Rum liderliği

son ana kadar Annan Planı hakkında "evet" diyecek diye herkesi kandırmış ve herkesi hayal kırıklığına uğratmıştır. Rumlara kanmış veya kandırılmış olan bu büyükelçilere bizim muhaliflerimizin söylediklerini de ekleyince değerlendirmelerin ne kadar aleyhimize olduğunu tahmin etmek güç değildir.

Bugün 2004 yılının sonuna yaklaşmış bulunuyoruz. Rumların ısrarla reddettikleri bir gerçek iki ayrı referandumla dünyaya ilân edilmiş oldu: Kıbrıs'ta self determinasyon hakkını haiz iki ayrı HALK vardır. Bunlardan biri diğerini temsil edemez, biri diğerine tahakküm de edemez. Bu gerçeğin doğal bir sonucu Rum halkının veya onların dünyaya meşru Kıbrıs Hükümeti olarak takdim ettikleri idarenin Kıbrıs'ın tümüne tahakküm edemeyeceği, Kıbrıs'ın tümünün meşru hükümeti olamayacağı, Kıbrıs Türklerini azınlık vatandaşı saymak hakkı olmadığıdır. Ancak ne yazık ki dünya (ABD-İngiltere-ve o dönemin Sovyetleri sayesinde başlatılan bir uygulama sonunda) Türklerin seçmediği, Türklerin haklarını ve ortaklık statüsünü silah zoruyla yok etmek için her kötülüğü yapmış olan Rum idaresini hâlâ "meşru hükümet" olarak algılayabilmektedir. Bu durum karşısında davamız bu yanlışı düzeltmek, düzelttirmek davasıdır. Bu hatadan vazgeçilmeden Kıbrıs meselesini halletmek mümkün değildir, çünkü Rumlar açısından Kıbrıs meselesi halledilmiştir: Onlar için mesele 1955'te başlar. Mesele Kıbrıs halkına self-determinasyon yoluyla Kıbrıs'ın kaderini tayin etme hakkının kullanılması – ENOSİS'ti.

1958 sonuna kadar İngiliz, Rum ve Türkler Enosis'e engel oldukları için öldürüldüler. Rumlar bu mücadeleye hürriyet mücadelesi, koloni idaresinden kurtulma mücadelesi diyorlardı. Ancak Türk halkı için bu koloni idaresini daha da kötü bir koloni idaresi ile değiştirme teşebbüsüydü. Çoğunluk kararı ile Rumlar Kıbrıs'ın kaderini tayin edemezlerdi, çünkü Kıbrıs'ta iki halk vardı bunlardan biri kendini Elen dünyasının ayrılmaz bir parçası olarak görüyor, diğeri ise "ben Türkiye'nin ayrılmaz ve kopmaz bir parçasıyım" diye övünüyordu. İki ayrı milletin iki ayrı parça-

sı yaşamaktaydı Kıbrıs'ta ve 400 yıllık ortak yaşam içinde bunlar, asimile olmamış, birleşerek tek bir millet haline gelmemişti. Ada'da "çoğunluk kararı ile" tek halk olarak Kıbrıs'a sahip çıkmak istiyorlardı; dava Yunanistan'a ilhaktı. Kıbrıslı Türkler Türkiye ile birlikte buna itiraz ediyordu. Böylelikle coğrafya, tarih ve jeopolitik açıdan Kıbrıs Yunanistan'a mı, Türkiye'ye mi bağlanmalıdır sorusu gündeme geliyordu. Gündem bu olunca da Kıbrıs'taki nüfus çoğunluğunu Türkiye ile Yunanistan'ın nüfuslarını da kaale alarak hesaplamak gerekiyordu. Jeopolitik açıdan Kıbrıs'ın Türkiye için önemi yadsınamaz bir gerçekti.

Rahmetle andığım Cumhurbaşkanı Korutürk'ün bu konuda veciz bir sözü vardır: Kıbrıs düşman elinde olursa Türkiye denizlere açık bir ülke olmaktan çıkar. Atatürk'ün, İnönü'nün, Demirel ile diğer Türk devlet adamlarının ve TBMM'nin bu görüşü paylaştıkları tarihsel gerçeklerdir. Dolayısıyla Rum-Yunan ikilisi terör yoluyla Türkiye engelini aşarak Enosis'e varamayacağını anlayınca Enosis'e ve Taksim'e karşı garantilenmiş, Türklere de eşit haklar tanıyan bir ortaklık cumhuriyetine razı olmuş göründü. Cumhuriyet kurulur kurulmaz da bunu Enosis sehpasında yok etmek eylemine geçtiler. Akritas Planı ve 1963'ten bu yana yaptıkları bunun kanıtıdır. 1963 saldırıları ile Enosis'in yolunu açmak için silaha sarılmış olan Rum-Yunan ikilisinin siyaseti bugüne kadar değişmiş değildir. Bugün "meşru Kıbrıs Hükümeti" unvanının arkasına saklanarak Kıbrıs meselesini "1974'te başlayan bir işgal meselesi" olarak takdim ediyorlar. "Mesele işgalden kaynaklanmaktadır, işgalden kaynaklanan göçmenler konusudur; bunları hallediniz, mesele halledilmiş olur; biz Kıbrıslı Türkleri severiz; 1974'e kadar hep bir arada barış içinde yaşamaktaydık" diyebiliyorlar. Yıllardır devam eden görüşmelerde biz bu değişmeyen Rum-Yunan siyaseti karşısında temel hak ve hürriyetimizin omurgasını teşkil eden siyasi eşitlik-egemenlik-kurucu ortaklık-coğrafi zemin-iki kesimlilik esasları üzerinde odaklaştık. Rum tarafı "meşru hükümet" olgusunu güçlendirdikçe biz de bu hak ve statülere daha da somut bir şekil vererek Rum idare-

sini hiçbir şekilde ve hiçbir zaman Kıbrıs'ın meşru hükümeti olarak kabul etmeyeceğimizi vurgulayan savunmamızı yönlendirdik. Bunları yaparken daima Türk hükümetleriyle tam bir uyum içinde hareket etmeye özen gösterdik. Bizimle temas eden diplomatlara Kıbrıs meselesine gerçekçi bir teşhis konmadan halledilemiyeceğini devamlı surette telkin ettik.

"Kıbrıs meselesi nedir?" sorumuza "iki taraf anlaşmalıdır" cevabını verenlere Kıbrıs Rumlarının meşru hükümet olamayacaklarını 1960 Antlaşmalarına, Anayasa'ya atıf yaparak anlatmaya çalıştığımda bana "Kıbrıs meselesi hukuki mesele değildir, siyasal karar verilmiştir; Kıbrıs Treni AB yolunda ilerliyor; treni kaçırıyorsunuz" diyenlere "Kıbrıs Treni" dedikleri trenin bir Rum treni olduğunu; görüşmeler yoluyla bunu ortak bir tren haline getirmeye çalıştığımızı, ancak AB'nin hukuk tanımayarak Rum idaresini Kıbrıs olarak algılayıp ona göre muamele yapması nedeniyle Kıbrıs'ta yeni ve kalıcı bir ortaklığın kurulmasını engellemekte olduklarını anlatmaya çalıştım. "Bu trende bizim eşit hakkımız olmalıdır. Gideceği istasyonda Yunanistan'ın yanında treni bekleyen Türkiye de bulunmalıdır" diyerek yeniden 1960 Antlaşmalarına ve anayasaya atıfta bulunmam derhal "uzlaşmazlık" olarak değerlendirilmiştir. Rum idaresinin 1963'ten 1974'e kadar bize yaptıklarını gündeme getirmem ise "geçmişte yaşamak" olarak değerlendirilmiş ve Rumların birleşme arzuları karşısında geçmişi karıştırarak ayrılığı körükleyen uzlaşmaz adam unvanım daha da perçinleşmiştir. Kıbrıs üzerinde kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmeyen ve Rum liderliği tarafından "barış, uzlaşma, Ada'nın birleşmesi için her fedakârlığa hazır" taraf olarak algılanmış Rumlar karşısında "Türkiye'nin çıkarlarını koruyan, Kıbrıslı Türkleri düşünmeyen Denktaş'ı susturmak" kampanyası başlatıldı. (Ek-3D'deki Bayan Fogg yazışmalarında bunun örneklerini ibretle okuyacaksınız.)

Konuyla ilgili en son değerlendirmem şöyledir:

Referandumların sonucu Rumların Türk tarafı ile yeni, kalıcı, eşit şartlara dayalı bir ortaklık istemediklerini kanıtlarken,

Kıbrıs'ta self-determinasyon hakkına sahip iki ayrı HALK'ın varlığını da en belirgin şekilde vurgulamış ve bu iki halktan birinin diğerini temsil etme hakkı olmadığını, dolayısıyla taraflardan birinin Kıbrıs'ın tümü üzerinde egemenlik iddiasında bulunamayacağını da gün ışığına çıkarmıştır.

Referandum sonrası bu konular üzerinde durmamız gerekirken biz, Rum'ları yeni bir referandumda EVET demeye davetin ötesinde (Annan felaketine razıymışız gibi) ilgili hükümetlere izolasyona son verilmesinden başka bir istemimiz olmadığını, tanınma-egemenlik istenmediğini söylemeye başladık.

Bunun anlamı, "Meşru Kıbrıs Hükümeti" insafa geldiği ve ekonomimize koyduğu tahditleri kaldırıp, bizimle, lehlerine tadil edilmiş bir Annan Planı çerçevesinde birleşmeye razı olduğu takdirde sorunun halledileceğidir. Rumlara göre sorunun 1974'te başlayan bir işgal meselesi olduğunu unutmayalım. 1974'e kadar "Kıbrıs meselesi Türk azınlığın meşru hükümete karşı isyanıdır" diyen sözde "meşru hükümet" yani Rum idaresi 1974'ten sonra "1974 işgaline kadar Kıbrıs'ta barış vardı, zenginleşiyorduk, barbar Türklerin işgali ile her şey bozuldu" demeğe başladı. Aradan geçen yıllar Rum gençlerinin beyinlerini böyle şekillendirdi. Geçmişi bilmeyen gençlerimiz, AB havucu ile her şeyin hallolacağına, Rum'un iyi niyetli olduğuna, her şeyi Denktaş'ın Türkiye adına yokuşa sürdüğüne inandırıldı. Bu propagandayı yapanlar görüşmeleri yürütmek sorumluluğu ile karşı karşıya kalınca Rum'un gerçek yüzünü görür gibi oldular. "İzolasyonun kaldırılmasından başka derdimiz yoktur, tanınma, egemenlik istemiyoruz" demek suretiyle uzlaşmanın yolunu açamayacaklarını da, inşallah erken zamanda anlarlar.

Zaten dost (!) Weston ile De Soto, BM Genel Sekreteri'ni ve AB yetkililerini EVET oyumuzun 20 yıldır üzerinde durduğumuz (TBMM'nin de onayladığı) "eşit egemenlik, iki devlet ortaklığı, konfederal bir çözüm" formülünden vazgeçildiği ve bundan sonra bunların gündeme getirilemeyeceği anlamına geldiği yorumunu yapmışlardır.

Buna ne Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hükümetinden, ne de TC Hükümetinden bir itiraz yapılmamış, basında bile bu konuda eleştiri gereği görülmemiştir. Bu sessizlik, bu dostlarımızın(!) yorumlarının kabul edildiği anlamına gelmektedir veya öyle yorumlanacaktır. Kısacası, Annan Planı'na ve/veya AB üyeliğine EVET diyerek, bundan böyle yapılacak görüşmelerde "eşit egemenlik/devletler arası eşitlik/iki eşit ve self-determinasyon hakkına sahip HALK arasında yeni bir ortaklık" talebinde bulunmamız istenmiyor, BM Genel Sekreteri Türkiye'ye "bu konuda Kıbrıs Türklerini kontrol" görevi veriyor! HAYIR oyları nedeniyle cezalandırılacağını beklediğimiz Rum tarafına, böylelikle, 30 yıldır vermemiş olduğumuz en önemli tavizleri vermemiz bekleniyor. Bu durumdan erken bir zamanda kurtulmazsak yeni görüşmelere bizi bu esaslar üzerinden başlatacaklarından kuşkunuz olmasın!...

Temas ettiğimiz Türk devlet adamları "Rumlarla anlaşma yapılamayacağının anlaşıldığını; sorunun iki ayrı devlet esası üzerinden halledilebileceğini" dile getirmeye başlamışlardır. Ancak, biz yukarda vurgulamaya çalıştığım "yorumsal mahkûmiyet"e şimdi karşı çıkmaz ve EVET oylarımızla egemenlikten/Devletten/self-determinasyon hakkına sahip iki eşit HALK'ın varlığından vazgeçmediğimizi, tam aksine, referandumların sonucuyla bu hak ve statümüzün çok daha belirgin hale gelmiş olduğunu sözle ve fiili tedbirlerle kanıtlamazsak, Kıbrıs Rum Cumhuriyetinde azınlık olmaya mahkûmuz.

Referandumların sonucu bize "ayrı, eşit bir HALK" olarak derhal yeni bir platforma sıçrama ve bundan sonraki görüşmelerde bu yeni çizgiden başlayacağımızı, Rum idaresinin Kıbrıs'ın tümünü temsil etme hakkı olmadığını, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin AB ile doğrudan üyelik görüşmelerine başlamaya hazır olduğunu ve hatta Birleşmiş Milletler'e üyelik başvurusunda bulunabileceğimizi en bariz şekilde ortaya koymamız için altın bir fırsat vermişti. EVET oylarına karşılık vaat edilenleri kaybetmek korkusuyla "olduğumuz gibi devam"ın faturası çok ağır olacaktır.

De Soto bile, referandum'dan sonra "Devlet-egemenlik" üzerinde duracağımızı bekliyordu. Hayretini gizleyemedi. Madem ki olduğunuz gibi devam edeceksiniz, size vaat edilen yardımlara bakalım, deyiverdi.

Rum'un 1963'ten bu yana ne istediğini sanki bilmiyorlarmış gibi, AB ile ABD Papadopulos'a diplomatlar gönderiyor. Son ziyaretçi Bayan Kennedy, Papadopulos'a Kuzey'deki idarenin tanınmayacağı garantisini yineledi: "Siyasetimiz değişmeyecek" diyebildi. Yani, 1964'ten bu yana Rumların silah zoruyla kazanmadığı ve bizim kendisine vermediğimiz ve Rum'un 40 yıldır arkasına saklanarak Kıbrıs'a sahip çıkma eylemini sürdürdüğü "Meşru Kıbrıs Hükümeti"yle, bu hükümetin "tanınma hakkı yoktur; egemenlik isteyemez; Kıbrıs'ta iki HALK'tan biri değildir ve self-determinasyon hakkı da olmayan bir azınlıktır" dediği Türk cemaatı "uzlaştırılacaktır!" ve biz, Türk tarafı olarak bu yaklaşımın tek cevabının egemenliğimize, devletimize sahip çıkıp, bunlar kabul edilmeden anlaşma yapılamayacağında ısrar olduğunu, "uyuşmazlık" ithamından korkup çekinerek gündemden düşürmüş oluyoruz. Bunları gördükçe "dostlar bizimle alay ediyorlar" diyorum kendi kendime. Ancak, bizim bu son fırsatı değerlendirmemekteki ısrarımızı gördükçe ne diyeceğimi bilemiyorum. Sanki Rum'un kulu kölesi olup, Kıbrıs'ı Türk'ten arındırmak bizim de misyonumuzmuş gibi davranıyoruz. Rum Yönetimini kendi elimizle meşrudan da daha meşru Kıbrıs Hükümeti yapıyoruz. Artık, getirilmek istendiğimiz bu son çizgiyi soğukkanlılıkla ve beraberlik ruhu içinde değerlendirmek zamanıdır. Altımızdan devletimizi, egemenliğimizi alıyorlar. Ne zaman uyanacağız?

> Giritlilerin 85 yıl beklemeyi de içeren bir özgürlük mücadelesi verdiklerini hatırlamak gerekir. Elenizm, beklemesini de ısrarlı olmasını da bildiğini geçmişte kanıtlamıştır. Kıbrıs Elenlerinin de, diğer Elenlerden geri kalmayacakları bilinmelidir.
>
> *Ağon* gazetesi, 30 Aralık 1992

> Kıbrıs meselesinde geri dönülmez bir noktaya sürüklenmekte olduğumuz gözüküyor.
>
> Kofi Annan Planı karşısında bugün etekleri zil çalanları, tarih, ileride, ikinci Girit faciasını yaratanlar olarak anacaktır.
>
> Ecmel Barutçu
> E. Büyükelçi

Rahmetle ve vatana hizmetleri için
şükranla anıyoruz onu…

İKİNCİ BÖLÜM

Nasıl Başladık?

Makarios, 1963'te ortaklık devletini yıkıp bize azınlık hakkı önerdiğinde, Türk tarafının uğraşı 1960 kuruluşunu kurtarmaktı. BM'den istenen buydu. 1963 olaylarını büyük bir soğukkanlılıkla planlanmış olan Rum liderliği ve Yennaris gibi siyahı beyaz, beyazı siyah gösterebilecek kadar tarihi ters yazabilen yazarlar ve propagandistler, 1960 anlaşmalarından kurtulmak ve Ada'yı taksim etmek için 1963 Aralık ayında isyan ettiğimizi savunmaktadırlar. Bunlar, utanç duymaları gereken cinayetleri, hayasızca "bunları, Türkiye'yi müdahaleye zorlamak için kendileri yaptı" yalanını yazıp yayacak kadar insafsızdırlar. Gençlerini de bu yalanlarla beslemişlerdir. Kıbrıs meselesinin 1974'te Türkiye'nin Ada'ya gelmesiyle başlayan bir işgal meselesi olduğunu, işgalin kalkması ve göçmenlerin geri dönüşüyle meselenin halledileceğini iddia edebiliyorlar. Annan Planı da bu isteklerine cevap veren bir plandı. Reddettiler, çünkü meşru Kıbrıs Hükümeti unvanı ile hedefe daha erken varacaklarını hesap ettiler!

Mart 1964'te Kıbrıs'a BM Barış Gücü gönderildiğinde Türk tarafının talebi bu gücün, anayasal düzenin yeniden kurulması için bize yardımcı olmasıydı. BM Genel Sekreteri U Thant ise raporunda bu talebi reddediyor "Barış Gücünün görevi bu değildir," diyordu. Ancak, kısa bir süre içinde BM Barış Gücü eli kanlı, darbeci Makarios'un yüzde yüz Rum'dan oluşan idaresine "meşru hükümet" muamelesi yaparak, gayrı meşru bir yöne-

timden askerlerinin maaşına katkı kabul etmeye başladı. Bundan yararlanan Rum liderliğinin siyaseti "meşru hükümet" unvanını koruyarak Kıbrıs'a sahip çıkmak oldu. Bu başarılı siyaset bugün de devam etmektedir.

1964'te BM Güvenlik Konseyinde bir konuşma yaptım. Bunun "ödülü" olarak Makarios tarafından adaya girmem yasaklandı. 4 yıl 4 ay Ankara'da kalmak, orada çalışmak zorunda kaldım. İki kez adaya gizlice girdim. Erenköy savaşına katıldım. İkinci teşebbüste yakalandım. Esir alındım. Türkiye'nin ve BM'lerin baskıları, Türkiye'de ve Kıbrıs'ta başlayan gösteriler sonunda Ankara'ya iade edildim. Bir süre sonra, görüşmeleri başlatmak üzere Ada'ya dönebildim.

1968 Sonrası

Ben Ada'ya 1968'de dönebildim. Boğaziçi-Geçitkale olayları olmuştu. Türkiye müdahaleden ABD'nin girişimleri ve Makarios'un ateş-kes anlaşmasını kabul etmesiyle vazgeçmişti.

Sonradan Makarios verdiği sözü unutacak, köylülere tazminat vermeyecek, anlaşma nedeniyle, Ada'dan çıkmış olan Yunan askerinin çoğu da Grivas ile birlikte yeniden Ada'ya dönecekti! Bu gelişmelerden sonra "resmi olmayan, istikşafi mahiyette toplumlararası görüşmeler"in başlamasına yol açılmış oldu. Dr. Fazıl Küçük görüşmeci olarak beni, Makarios da Glafkos Klerides'i atadı. Türkiye, iç sorunun hallinde tam yetki verdi; Garanti haklarından asla vazgeçilmeyeceği sözüyle de beni rahatlattı, bana güç verdi, çünkü 1963 saldırılarının hedefi garantileri yok etmekti.

Rum liderliği 40 yıllık ısrar sonucu Annan Planı ile garantileri sıfırlamaktaydı. Ada'da en son 650 asker kalacak ancak bunların tümüyle Ada'dan çekilişi her üç yılda bir ele alınacaktı. BM Genel Sekreteri Annan, malum raporunda Rumlara "müdahale hakkı da yoktur" müjdesini veriyordu.

Bu görüşmelerde benim hedefim kurucu ortaklık statümüzü

ve Türk garantisini korumak suretiyle, 1960'taki fonksiyonel federasyonun (eşitliğe dayalı ortaklığın) toprağa yansımasını sağlayarak halka elle tutulur bir güven sistemi getirmekti. Bunu elde edebilmek için gereken tavizleri vermeye hazırdım.

Öyle de yaptım. Yıllarca devam eden müzakereler sonunda, Klerides ve Yunanistan, Makarios'a, vardığımız sonucu kabul etmesi önerisinde bulundular. Ancak Makarios, Yunanistan'la birlikte "Enosis'i yasaklayan yeni bir anlaşma imzalamayacağını" açıklamıştı. Ben Enosis'in yasaklanmasında ısrarlıydım. Garanti Antlaşmasının devamını istiyordum.

Makarios azınlık hakkını kabul etmediğim ve Garanti Antlaşmasında ısrar ettiğim için 1968'den 1973 sonuna kadar devam eden bu görüşmeleri HAYIR diyerek noktalamış oldu.

Kıbrıs müzakere sürecinin tarihinde hemen hemen bütün inisiyatifler benden gelmiştir. Türkiye bu konularda beni desteklemiş, gerektiği hallerde bana yol göstermiştir. Ancak bu beni Rumlar indinde olduğu kadar, Rum idaresini "Meşru Kıbrıs Hükümeti" olarak tanıyanlar tarafından "uzlaşmaz" unvanından kurtaramadı ve Rum idaresini "meşru hükümet" olarak kabul etmeyen kimseyi de kurtaramayacaktır çünkü "dünya" dediğimiz malum ülkelerin çıkarları Rumları "meşru hükümet" olarak tanımakta odaklanmıştır!

Rum idaresi "meşru hükümet" unvanını elinde tuttuğu sürece, er geç Kıbrıs'a sahip çıkabileceğini hesaplamaktadır. Makarios'un Rum liderlerine vasiyeti de bu merkezdedir:

Meşru hükümet unvanından ancak Enosis için vazgeçilebilir!...

Kıbrıs meselesinin çözümünde temel ilke haline gelen 12 Şubat 1977 Denktaş-Makarios anlaşması, önce Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Küçük, sonra da benimle yüz yüze görüşmekten kaçan Makarios'a yazdığım 9 Ocak 1977 tarihli mektupla başlatılmıştır.

9 Ocak 1977

Ekselansları,

London Times gazetesinden Bay Robert Fisk ile yapmış olduğunuz mülakatta "soruna bir çözüm bulunmasına yardımcı olmak amacıyla", "belirli koşullar altında" federal bir çözümü kabul ettiğinizi, ancak "olası bir federasyonun devletin bütünlüğünü muhafaza etmesi gerektiğini" ilave ettiğinize ilişkin haberler yayınlanmıştır. Buna ilaveten öyle anlaşılıyor ki siz "ayrı bir Kıbrıs Türk Yönetimini kabul edebilmeniz için serbest dolaşımın, serbest yerleşimin ve mal-mülk haklarının birer önkoşul olduklarına inanıyorsunuz".

Bu mektubu, bu mesele ve Kıbrıs sorunuyla ilgili diğer tüm meseleler hakkındaki görüşlerimi size iletmek maksadıyla ve bunun karşılıklı pozisyonlarımız konusunda bir anlayışa varmamıza yardımcı olacağı ümidi ile sizinle Genel Sekreter Temsilcisi huzurunda "Ledra Palace"ta görüşmeye hazır olduğumu kayda geçirmek üzere gönderiyorum. Bence meseleye temel yaklaşımımızı açıklığa kavuşturacak bu tür bir görüşme olmaksızın temsilcilerimiz bir araya gelmeyi kabul etseler bile bir ilerleme sağlanması mümkün olamayacaktır.

Hiç kuşkusuz, sizinle aynı zamanda doğru yönde atılacak bir adım olarak bir "Geçici İki Kesimli Yönetim" oluşturulması konusunu da tartışmaya hazırım çünkü öyle hissediyorum ki mevcut durumun sürdürülmesi halinde ileride iki kesimli federalizmi oluşturmak daha güç olacaktır. Her geçen gün birbirlerini düşman olarak gören yeni Türk ve Rum nesilleri yetişmektedir. Aktörlerini bu "düşmanca" nesillerin oluşturacağı iki kesimli siyasi bir sahne oluşturmak halkımıza bırakılacak haklı ve adil bir miras olmasa gerek.

Eminim ki doğru yönde atılacak olumlu bir adım Kıbrıs meselesinin barışçıl çözümüne ve netice itibarıyla halihazırda her iki toplum fertlerince yaşanmakta olan zorlukların hafif-

letilmesine (ki bu hafifleme ancak siyasi bir çözümle elde edilebilir) katkıda bulunacaktır.

Ümit ederim ki bu aşamada bu tür bir görüşmenin Kıbrıs bakımından yararına siz de inanmaktasınız. Bu ahvalde sizinle ilk fırsatta "Ledra Palace" otelde erken bir zamanda görüşmeye hazır olacağım.

Rauf R. DENKTAŞ
Cumhurbaşkanı

ABD ve İngiliz Diplomatları ile BM Genel Sekreterliği, basına da verdiğim bu mektup üzerine harekete geçtiler ve sonuçta 27 Ocak 1977'de Birleşmiş Milletlerin ara bölgedeki (Lefkoşa Havaalanındaki) binasında Makarios ile bir araya geldik. Benim 53. yaş günümdü.

Makarios, kaç yaşında olduğumu sordu. "33 yaşındayım" dedim. Makarios "yok canım, biraz daha yaşlı değil misin?" diye sordu. "Size karşı, Enosis'e karşı mücadele ile geçen yıllarımızı 'yaşadım' saymıyorum" dedim ve görüşmeye geçtik. Bu ilk temas sonucu ikinci toplantı gününü kararlaştırdık ve şubatta, BM Genel Sekreteri Waldheim'ın de katıldığı toplantıda 4 paragraflık anlaşmayı yapabildik. Altı saatten fazla süren bu toplantıda Makarios'un zaman harcayıp belki de toplantıyı ertelemek isteyeceğini anlayınca kendisine şu teklifi yaptım: "Yeterince tartıştık. Şimdi anlaştığımız noktaları kağıda dökelim. İki bölgeli iki toplumlu federasyonu kabul edebileceğini söyledin. Bunu yazalım." Razı oldu. Bu şekilde 4 maddelik anlaşma ortaya çıkmış oldu.

12 ŞUBAT 1977 TARİHLİ DENKTAŞ-MAKARİOS ANLAŞMASI

1. Bağımsız, bağlantısız, iki topluma dayalı federal bir Cumhuriyet istiyoruz.
2. Her toplumun yönetiminde bulunacak toprak (Territory) ekonomik bakımdan üzerinde yaşanabilirliği, verimliliği ve toprak mülkiyeti ışığında ele alınacaktır.

3. Dolaşma özgürlüğü, yerleşme özgürlüğü, mülkiyet hakkı ve başka özel konular görüşmeye açık olacak ve bunlar üzerinde görüşme yapılırken iki toplumlu federal sistem temel ilke olarak dikkate alınacak, aynı zamanda Kıbrıs Türk Toplumu açısından ortaya çıkabilecek birtakım pratik zorluklar göz önünde tutulacaktır.
4. Merkezi Federal Hükümetin yetki ve görevleri, ülkenin birliğini güvence altına alacak ve bu arada devletin iki toplumlu özelliği göz önünde tutulacaktır.

* * *

Makarios, birkaç ay sonra ölünce, yerine, (benimle bu anlaşmayı yaptığı için Makarios'u ağır şekilde eleştiren) Kipriyanu seçildi.

Kipriyanu da, iki yıl benimle görüşmemek için uğraştı. Görüşme çağrılarını reddetti. Nihayet, BM Genel Sekreteri'ne 13 Nisan 1978'de Viyana'da kapsamlı öneriler sunduk. Yapılan görüşmeler sonunda, beni temsilen Viyana'ya gitmiş olan heyet, Hukuki İşler Danışmanım Necati Münir Ertekün ve anayasal konulardaki danışmanım Prof. Dr. Mümtaz Soysal, 13 Nisan 1978 tarihinde Viyana'da şu basın açıklamasını yaptı:

Kıbrıs Sorununun çözümüne ilişkin Kıbrıs Türk Toplumu önerilerinin ana hatları bugün Cumhurbaşkanı Denktaş adına BM Genel Sekreteri Dr. Kurt Waldheim'a sunulmuştur.

Türk Hükümetinin fiili desteği ve moral teşviki ile hazırlanmış bulunan bu öneriler Kıbrıs Sorununun aşağıda sıralanan önemli noktalarını kapsamaktadır:

1. Federal Anayasa

2. Federe Devletlerin toprakları ve ortak su projesi konusunda bir öneri

3. Ekonomik önemi ve yerleşme konusunda haiz bulunduğu kapasite nedeniyle öneri paketi içine ayrı bir kalem olarak dahil edilen Maraş.

Önerilerin ana hatlarına ek olarak Kıbrıs Sorununun bütün unsurları ile ortak çıkış noktaları ve anayasal bir çözüm için en uygun yaklaşımın ne olacağı hakkındaki kapsamlı bir açıklayıcı not da Genel Sekreter'e verilmiştir.

Kıbrıs Türk Toplumunun belgeleri Başkan Denktaş ile Başpiskopos Makarios'un 12 Şubat 1977 tarihli toplantılarında üzerinde anlaşmış oldukları 4 ana prensibe uygun olarak bağımsız, egemen, bağlantısız, iki toplumlu ve iki bölgeli Kıbrıs Federal Cumhuriyeti'nin yasama, yürütme ve yargı organları hakkında belirli somut ve ayrıntılı önerileri ihtiva etmektedir.

Kıbrıs Türk Toplumu iki federe devletin yasama meclisleri ile bir taraftan bir toplumun diğerine tahakkümünü önleyecek diğer taraftan da tam bir çıkmaza girilmesi tehlikesini bertaraf edecek şekilde düzenlenen bir Federal Meclis'ten meydana gelecek federal bir yasama organı kurulmasını önermektedir.

Bu husus bütün federal yasaların Anayasaya uygunluğu gözden geçirmek ve federal konularda en yüksek idari mahkeme olarak hareket etme yetkileriyle donatılacak bir federal anayasa mahkemesi ile dengelenmektedir. Kıbrıs Türk Toplumu önerilerinin hangi toplumun üyesi olurlarsa olsunlar bütün bireyler için 1960 Kıbrıs Anayasası hükümlerinin çok daha ötesinde temel hakları ve hürriyetleri içeren geniş bir liste ihtiva etmesi nedeniyle böyle bir federal mahkemenin mevcudiyeti daha da büyük bir önem kazanmaktadır.

Kıbrıs Türk Toplumunun önerilerinde federal yürütme organının etkili bir şekilde görev yapması 2 toplumun demokratik usullerle seçilen liderlerinin aşağıda sayılan federal konularda işbirliği yapmaları ve ortak bir anlayışa varmalarıyla sağlanmaktadır.

Dışişleri, savunma, para, banka ve kambiyo, federal bütçe, gümrük vergi ve harçları, dış ulaştırma, sağlık hizmetleri, standartlar, ölçü ve ağırlıklar vs., meteoroloji hizmetleri, turizm ve enformasyon.

Kıbrıs Türk Toplumunun Kıbrıs sorununun toprak konusu-

na ilişkin önerilerinde önerilen yeni federal cumhuriyetin temel niteliğini teşkil eden federal çözümün 2 bölgeli olma özelliğine gereken önem verilmiş ve bu amaçla Ada'nın toprak ayarlaması yapılması öngörülen belirli bölgeleri gösterilmiştir.

Kıbrıs Türk Toplumunun toprak konusundaki önerilerinin ana unsurlarından birisi 12 Şubat 1977'de saptanan temel prensipler içinde yer alan "Ekonomik Yaşayabilirlilik veya Verimlilik" ilkesine uygun olarak toprağın verimliliğini arttırmak üzere Türkiye'den her iki toplumun da yararı için su getirilmesi konusundaki bir ortak projedir.

Kıbrıs Türk tarafı Maraş sorununu bir taraftan buranın ekonomik değerini ve yerleşme konusunda haiz bulunduğu kapasiteyi göz önünde tutarken bir taraftan da Gazimağusa'da surların içinde ve dışında yaşamakta olan Kıbrıslı Türklerin ve Magosa Limanının güvenlik ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde ele almaktadır.

* * *

Bunun sonucu olarak 19 Mayıs 1979'da Genel Sekreter'in inisiyatifiyle başlatılmış olan görüşmeler, Denktaş-Kipriyanu anlaşmasıyla sonuçlandı. Kipriyanu'nun bütün taktiği Makarios'la yaptığım 4 maddelik anlaşmayı bozmaktı. Bu konuda gerilemedim, böylelikle 4 paragrafı da içeren 10 maddelik bir anlaşma yaptık.

Kipriyanu ile 1988'e kadar aralıklarla, görüşmeler devam etti. Netice alamadık. Çünkü Kipriyanu federasyona inanmamıştı. Rum İdaresi'nin Dışişleri Bakanı Rolandis bunu basında teşhir ederek bakanlıktan çekildi. Kipriyanu "meşru Kıbrıs Hükümeti" unvanının, Makarios'un vasiyetine göre, "ENOSİS"e en yakın noktayı teşkil ettiğine inanmıştı. 11 yıllık müzakereden sonra "ben Makarios'un vasiyetini onurlandırdım; federasyona inanmıyorum" diyerek görevden ayrılmıştı.

Dışişleri Bakanlığından Eylül 1983'te İstifa Edişinden Sonra Rolandis'in Cumhurbaşkanı Kipriyanu'ya Yazdığı Açık Mektup

Sayın Cumhurbaşkanı,

Genel Sekreter'in son inisiyatifinin bu şekilde sonuçlanmasına şaşırmadım. Bu sonucu daha önceden görmüş ve sizi bir dizi makale ile uyarmıştım.

Ne önemsiz açıklamalarla dolu New York melodramından, ne de sonucunda ortaya çıkan akıl karışıklığı ve yanlış anlamalardan memnunum. O zaman da, şimdi de, hiç kimse o önemli kişiliklerin New York'ta bir anlaşma imzalamak için mi, uzlaşmak için mi, sadece yüzyılın el sıkışmasında bulunmak için mi, yoksa başka bir şey için mi orada bulunduğunu bilmiyor.

Hiç kimse hiçbir şey bilmiyor. Sadece Kıbrıs biliyor. Kıbrıs, dramının bir melodrama değil, gerçek bir dram olduğunu ve bu dramın her geçen gün, ay ve yıl daha da büyüdüğünü biliyor.

Bu endişelerimi 16 yıl önce Dışişleri Bakanı olarak görevimden istifa ederken de dile getirmiştim. Geçtiğimiz birkaç günde meydana gelen şeyler o günlerde yaşananların tekrarından başka bir şey değil. Mesele "Waldheim'in Değerlendirmeleri", "Cuellar'ın Sondajları", "Çalışma Noktaları", "Ajanda" veya "Taslak Anlaşma" değil. Mesele yukarıdakiler ve benzerlerinin sonucunda ortaya çıkacak oluşumdur.

Bu oluşum, silahlı baskıya dayalı Türk real politik'i ve sizin, geçmişte siyasetçilerce defalarca "yetersizlik" olarak adlandırılan, korkak ve kararsız politikalarınızla yaratıldı.

Aslında, bunca yıldır herhangi bir şey yapmak için cesaret ve niyeti bulamamış olmanız... Kıbrıs sorunun altında yatan zorluklar bilinmesine rağmen bunlarla yüzleşecek gücün eksik olması... meseleyi bir ulusal bütünlük ve mevcut olasılık-

lar çerçevesinde makul bir düzene koymak yerine, hareketlerimiz ve umursamazlığımız tarafından sürekli olarak satılmamıza rağmen "Satılmayacağız" diye bağırmayı tercih etmemiz gerçekten çok trajik.

Gerçeklerden korkuyor olmamız çok trajik.

Sayın Cumhurbaşkanı, acı New York sonucu hakkında birkaç soru düşündürmektedir:

1. New York'a dört uzun görüşme için gittiniz. Bu süreçte ve hatta size Yunan Hükümeti ve Kıbrıs'taki siyasi liderlerle danışmak için verilen ek sürede de 17 Ocak'ta yapılan görüşmeyi haklı çıkaracak hiçbir uzlaşmaya varılamadı; çünkü tartışmak istediğiniz noktaların hemen hemen hepsi çözülmemiş ve açıklığa kavuşturulması istenmiş konulardı.

2. Hiçbir ciddi konuda fikir birliğine varılamamışsa, ki siz aracılı görüşmelerinde yeterli ilerleme kaydedilmemesi halinde hiçbir zirve yapılamaz şeklinde bir açıklamada bulunmuştunuz, o zaman niye böyle bir toplantıya gittiniz? Şu anda bir karmaşa içerisinde bulunan görüşmelerin sadece içeriğinde değil prosedüründe de bu kadar ciddi bir kilitlenmenin yaratılmasına neden yardımcı oldunuz?

3. Genel Sekreter'in taslak anlaşmasını neden devam eden bir ajanda olarak kabul edip büyük ülkelerle ciddi bir çatışmadan kaçınmadınız? Acaba korktuğunuz ve "anlaşma" sözcüğünden kaçınarak ne sorumluluk ne de zor kararlar gerektirecek ve hiçbir zaman bitmeyecek görüşmeler yaratmaya çalıştığınız için mi? Genel Sekreter'in belirttiği gibi, görüşmelere devam etmek için her hakka sahip olduğunuz şüphesizdir. Ancak mesele bu hakka sahip olup olmadığınız değildi, çünkü bu hakka sahiptiniz. Esas mesele sizin bu taktikleri izlemeyi seçmenizdir.

4. Genel Sekreter'in sunduğu ilk taslak anlaşma, tıpkı Cuellar'ın geçen yılki fikirlerini beğenmediğiniz gibi, siz memnun olmadığınız için ve kanımca aleyhimize, üç-dört kez değiştirildi. Sonuç olarak Genel Sekreter size 27 Kasımda

sunulan taslağın son taslak olduğunu söyleyerek, aracılı görüşmeleri sona erdirdi ve sizi üst düzeyde bir toplantıya çağırdı. Ancak, siz, son 22 yılda bakan ve cumhurbaşkanı olarak yaptığınız gibi, görüşmelerden başka bir şey istemediniz. Bu görüşmeler sürecini daha ne kadar sürdürmeye niyetlisiniz? 22 yıl mı? 122 yıl mı? Tam olarak ne kadar devam etmesini istiyorsunuz?

5. Aracılı görüşmelerden sonra Genel Sekreter Perez de Cuellar, 13 Aralıkta yaptığı açıklamada niye "bana göre üst düzey toplantı için bir saat yeterlidir" dedi? Bu aslında toplantıda kapsamlı görüşmeler yapılmayacağı anlamına gelmiyor mu? Yoksa siz de başta aynı fikirde olup, fikrinizi sonradan mı değiştirdiniz? Yoksa Genel Sekreter'in açıklamalarından haberdar değil miydiniz?

6. Bunun sonucunda Genel Sekreter'in demeçlerinin Denktaş'ı üçüncü taraf devletlerin gözünde çok haklı bir pozisyona soktuğu gerçeğini anlayamıyor musunuz? Genel Sekreter, biz görüşmeler isterken (yani reddederken) Denktaş'ın Sekreterya'nın taslağını kabul ettiğine dikkat çekti. Genel Sekreter Güvenlik Konseyi'nin otoritesi altında çalıştığı ve hareketlerinin o kuruluşun destek ve onayını aldığından (hiçbir Güvenlik Konseyi üyesinin Genel Sekreter'in inisiyatifine ya da sunmuş olduğu belgeye karşı çıkmadığı hatırlanmalıdır), Perez de Cuellar'ın yukarıda belirtilmiş olan değerlendirmesi yüzünüzde bir tokat gibi değil midir? Bu, BM belgesini Denktaş kabul ederken bizim reddettiğimiz anlamına gelmiyor mu? En sonunda BM bizi terk ederse ne olacak?

7. Üst düzey görüşmeden önce Papandreu çok iyimserdi ve Türklerin "önemli tavizlerinden" söz etti. Biz bu tavizlerin değerini nasıl anlayamadık? Bu kadar önemli taviz verilen bir anlaşmayı niye reddettik? Tarihi despotizm ve şiddetle dolu ve kaba gücün doğruluğuna inanan bir ülke olan Türkiye'nin bu kadar taviz vereceği başka bir fırsat bulabilecek miyiz?

8. New York'ta Hristofidis "hayali bir belgeden" söz etti.

Genel Sekreter'in o "hayali" belgesinin bir kopyası, en son revizyonlar hariç, sizde olduğu gibi bende de var. Demek ki belge gerçekten var. O zaman neden hükümet sözcüsü gerçeği söylemedi?

9. Arzunuz belgedeki ana noktaları tartışmaktaydı, niye 12 ve 13 Aralık'ta "Her şey yolunda; tarafımız elde edilebilecek en iyi şartları elde etti" dediniz? Dün şartlarıyla tatmin olduğunuz bir belgeyi bugün nasıl kabul etmiyorsunuz? Papandreu'nun büyük umutlarını ve sizin tedbirli iyimserliğinizi reddedilmiş bir belgeyle nasıl uyumlaştırabilirsiniz?

10. Aracılı görüşmeler ve sonrasındaki hareketlerinizle Denktaş'a bir oldu bitti yaratması için kapıyı açmadınız mı? Her ne kadar haksız ve yasa dışı olsa da Devleti'nin tanınması için bir yol açmadınız mı? Onun işini kolaylaştırmadınız mı? Tüm bu noktalar için sorumluluğu omuzlamanız gerektiği şüphesizdir.

Sayın Cumhurbaşkanı, ne siz ne de sizi destekleyen yüzde 19'luk kitle, (halktan) bu kopuşun ve siyasi baskının ciddiyetini hissediyorsunuz. Sonuç olarak arzu etseniz de bu konularda sorumluluk üstlenemiyorsunuz. Size oy veren insanların üçte ikisini hiçe sayarak ve istifa etmeyi reddederek hukuken Cumhurbaşkanlığı görevini sembolik olarak tutmaya devam etme hakkınızı korudunuz, ancak, aynı zamanda siyasi etik ve deontolojik prensipler açısından insan hayatını yönlendiren ahlaki kurallara hiçbir saygı kalmadığını da kanıtlamış oldunuz.

Siyasal partilere karşı oynadığınız kabul edilemez hilelerinizi Kıbrıs'ın geleceğinde oynamaya hiçbir hakkınız yoktur. İnsanlar acı ve mücadele içerisinde bu acayip ve açıklanmayan muamelelerle çocuklarının geleceğinin neler olacağını öğrenmeyi beklerken, New York'ta ülkenin siyasi liderlerinden izole edilmiş bir grup teknokratla bu ülkeyi kesin bir bölünmeye mahkûm etmenize izin verilemez.

Rolandis, 1999

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hep Aynı Oyun

Evet! Kipriyanu, (2004'te Papadopulos'un yaptığı gibi) ilgilileri, her şeyi kabul edeceğine inandırmak suretiyle zaman kazanıp, benim er geç, sunulan önerileri reddetmemi bekleyen oyununu oynamıştı. Biz önerileri reddetmeyince kendisi reddetti ve Rolandis'in yazısında teşhir ettiği zor duruma düşmüş oldu. Ben de (bugün Mehmet Ali Talat'a son referandumda elde ettiği EVET oyları nedeniyle yapılan) sırt okşaması ve hüsnü kabul zevkini (!) tadabilmiştim. Ancak temelde değişen bir şey olmadı. Nasıl ki bugün de olmadı! EVET diyen tarafa tatlı dil döküldü, HAYIR diyen Rum tarafı da "Meşru Hükümet" olarak Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkma oyununa devam etti. Halen de ediyor! Hâlâ bunlardan ders almayacak mıyız? Kıbrıs meselesinin hallini isteyen herkes, bu meselenin, Ortaklık Devleti'nin "Hükümet" unvanını alıp kaçan Rumlar tarafından yaratıldığını teslim etmelidirler. Bu da ancak, bizim bu idareye asla boyun eğmeyeceğimizi kanıtlamamızla olabilir. Bu konuda tereddüt gösterilmemelidir.

Oysa biz kendi kendini dünyaya "meşru hükümet", kurucu ortağı olan Kıbrıslı Türkleri de "isyan etmiş azınlık" olarak takdim eden Rum idaresiyle masaya oturup yeni bir ortaklık kurmaya çalıştıkça, dünyaya yanlış mesaj vermiş oluyoruz. Dünya "Hükümet'le azınlık görüşüyor, azınlık meşru hükümeti tanımadığı için anlaşma olmuyor" mesajını alıyor. 1990'larda bu yanlışı "Konfederasyon" tezi ile düzeltmeye çalıştık. Bu, egemenliğimizin, devletimizin tanınmasına dayalı bir yaklaşımdı. Halbuki bu

yönde adım atılmadı. Devlet'e sahip çıkma da suç oldu ve en sonunda 40 yıllık yanlışla suçlandık; "yanlışı (!)" düzeltmek için atılan adımlar (Referandumların sonucuna rağmen) Rum idaresinden hiçbir şey, eksiltmedi. Weston ile De Soto da referandumdaki EVET oylarımızla 20 yıllık "egemenlik iddiasından vazgeçtiğimizi kanıtladık" yorumunu yapabildi.

1988'de Kipriyanu Klerides'e karşı seçimleri kaybedince Vasiliyu-Klerides çekişmesinde Kipriyanu Vasiliyu'yu destekledi, karşılığında Vasiliyu'dan milli çizgiden ayrılmayacağı hakkında yazılı teminat aldı. "Milli Çizgi" Makarios'un Rum liderliğine bırakmış olduğu vasiyetti: "Yaptıklarımla Kıbrıs'ı Enosis'e en yakın noktaya getirdim. Bundan ancak Enosis için geri adım atabilirsiniz". Rum liderliği açısından "Meşru Kıbrıs Hükümeti" unvanından zerre kadar taviz vermemek, bu nedenle milli ve kutsal bir görevdir. "Kıbrıs meselesi" bu nedenle halledilememiştir. Bizi uzlaşmazlıkla, masadan kaçmakla suçlayanlar, Kıbrıs Rumlarını "meşru hükümet" olarak kabul ettikçe meseleyi halledemeyeceklerdir. Bu nedenledir ki, Kıbrıs Türkünü yanlış beklentiler içinde bırakmamak, ona devletine sahip çıkma gücünü telkin etmek gerekmektedir.

İşte Vasiliyu'nun Vasos Lissaridis'e mektubu!

Sevgili Vaso,

Geçen pazartesi günü yaptığımız görüşmeden sonra Kıbrıs konusunda hazırladığım temel görüşlerimi iletiyorum. Kuşkusuz, Kıbrıs konusundaki görüş ve tutumum seninkilerin aynısıdır. Gerek sizin gerekse EDEK'in bunları desteklenmeye değer bulacağınıza eminim. Sana daha önce de söylediğim gibi, seçim programımı uygulamak için, kişisel olarak sizin ve EDEK'in yardım, destek ve yakın işbirliğini bekliyorum. Bu vesileyle geçmişte çok kez söylediğimi yinelemek isterim. Geçmişte verilen mücadele, senin mücadelen ve EDEK'in mücadelesi, benim de vatan için yapacaklarımın dayanağını oluş-

turuyor. Bu gerçekler ışığında EDEK'in kararının, ülkemizde yeni bir işbirliğini başlatacak olan olanakları yaratacak olan adaylığımı desteklemek şeklinde olacağını umut ederim. Bu kararı aldığınız zaman, (ki alacağınızı umarım,) EDEK mücadelecilerini selamlamak ve mücadeleleri için onlara duygularımı belirtmek olanağı bulmak arzusundayım. Bundan başka, seçim vaatlerimi ve seçim programımı hiçbir sapma olmadan uygulayacağımı söylemek olanağını elde edeceğim.

Saygılarımla
Yeoryios Vasiliu

Mektuba ek:

Kıbrıs Konusundaki Temel Görüşler:

Kıbrıs sorunu öncelikle ve kesin olarak yabancı güçler ve ihanet teşkil eden darbe tarafından yaratılan, Türkiye'nin Ada'ya saldırısı ve topraklarının bir kısmının işgali sorunudur.

Kıbrıs sorununun çözüm şekli:

Kıbrıs sorununun çözümü, BM kararları ve 1977 Makarios-Denktaş ve 1979 Kipriyanu-Denktaş anlaşmasına dayanmalı ve Kıbrıs'ın bağımsızlığını, egemenliğini, toprak bütünlüğünü ve bağlantısızlığını güvence altına almalıdır. Daha açıkçası Kıbrıs sorununa bir çözüm kabul edilebilmesi için aşağıdakileri içermesi gerekiyor.

1. Türk askeri ve her çeşit askeri malzeme ve sömürgeciler, geçici hükümet kurulmadan önce Ada'dan ayrılmalıdır.

2. Bütün vatandaşların serbest dolaşım, yerleşim ve mülkiyet hakları ve bütün göçmenlerin evlerine dönüş hakkı güvence altına alınmalıdır.

3. Tek yönlü müdahaleyi ortadan kaldıran güçlü uluslararası garantiler temin edilmelidir.

Metodlama:

Yukarıdaki 3 temel konu aşağıdaki anlamları çerçevesinde ileri sürülmelidir.

1. Bu temel sorunların çözümü olmadıkça Kıbrıs sorununa çözüm düşünülemez. Bütün işgal kuvvetlerinin ayrılmaması, bütün göçmenlerin dönüş hakkının güvence altına alınmaması ve üç temel özgürlüğün güvence altına alınmaması durumunda, toprak ve anayasal konularda bulunacak teorik bir çözümün, sorunun çözümlendiği inancı yaratması trajik bir hata olur.

2. Bu temel konular, bütün diplomatik ve aydınlatma çabalarımızda ileri sürülmelidir. Bu gibi temel konular hakkında dünya kamuoyu ve dünya kamuoyuna yön veren önemli merkezler sürekli olarak aydınlatılmalıdır. Böylece Türkiye'nin yayılmacılığı ve uzlaşmazlığı sürekli olarak meydana çıkarılacak bundan başka Türkiye üzerinde sürekli baskı yapılması istenecek. Böylece Kıbrıs topraklarının işgalinin bedeli ağırlaştırılacak.

3. Bu temel konular daima ileri sürülmeli ve her görüşme prosedüründe görüşmenin ilk konusunu teşkil etmelidir.

4. Herhangi bir görüşme prosedürünün mümkün olması için, yukarıda belirtilen unsurların topluca çözümünü öngörmelidir. Kıbrıs sorununun üç temel konusu halledilmedikçe hiçbir anlaşma imzalanmayacaktır. Herhangi bir görüşme prosedürü için uygun ön çalışma olmalı ve tamamlanması için uygun zaman öngörülmelidir.

5. Bu metodlama çerçevesinde Güvenlik Konseyi'nin 550 Sayılı Kararı ve BM'nin bütün kararlarının uygulanması konusundaki ısrarımız şaşmaz olacaktır.

6. Kıbrıs sorununun uluslararası safhalarını halletmek için BM çerçevesinde uluslararası bir konferans toplanmasını aktif bir şekilde sağlamaya çalışacağız ve Sovyetler Birliği'nin önerilerini değerlendirmeye çalışacağız.

7. Türkiye'yi yeni bir saldırı faaliyetinden caydırmak ve gö-

rüşmelerdeki durumumuzu güçlendirmek için savunmamızın güçlendirilmesi en önemli ve öncelikli konudur. Savunma Bakanı ortak güvene sahip birisi olacak ve Meclis Savunma Komitesi ile uzmanlarla birlikte adanın etkin bir şekilde savunulmasının güçlendirilmesi için topyekün bir plan yapacak. Bütün halkın ve özellikle yedeklerin savunmadaki katkıları, halkın maneviyatının ve ordunun hazır olma durumu çerçevesinde değerlendirilecek. Bu çerçeve dahilinde, RMMO mensuplarının siyasi görüşlerine göre fişlenmelerine son verilecek.

8. Mücadelemizin başarısı için temel koşul, elbette Yunanistan Hükümeti ile istikrarlı ve iyi bir işbirliği yapılmasıdır. Bundan başka Yunan Hükümetinin ve Yunan halkının destek ve dayanışmasının sağlanması gerekir.

Birlik:

Antiişgal mücadelemizin yürütülmesi, halkın ve liderliğin en geniş bir şekilde birliği ile mümkün olacaktır. Birlik temel koşuldur. Bu şöyle sağlanır:

Halkın birliği ile, liyakata dayalı iyi bir yönetim, istikrarlı kalkınma ve sosyal dayanışma ile temelde birlik sağlanacak ve halkı ayıran ayrımcı tutumlara son verilecek.

Siyasi liderliğin birliği, şu iki esasa dayanacak.

a) Bütün ideolojik kesimlerden herkesin kabul edeceği kişilerin katılması ile kurulacak hükümet.

b) Ulusal Konsey'in oluşumu, seçim programında belirtildiği gibi siyasi liderlerle yapılacak temaslardan sonra kararlaştırılacaktır.

Antiişgal mücadelemizi yürütme çerçevesinde, hükümetin başlıca görevi, Kıbrıs devlet varlığımız ve Elen kökenimiz konusunda saygı ve gurur yaratmak olacaktır. Bundan başka Kıbrıs'taki diğer ulusal toplum ve grupların ulusal kimliği ve kültürüne saygı göstermek olacaktır. Bütün bunlar eğitim, kültürel faaliyetler ve kamuya ait toplu iletişim araçları aracı ile yapılacaktır.

* * *

Görüldüğü gibi mesele Elen kökenlilikleri ile övünen tarafça "işgalin (!) kalkması", Garanti Antlaşması ile Türkiye'ye verilen müdahale hakkının lağvı, göçmenlerin eski yerlerine dönüşü olarak algılanmaktadır. Bugün 2004'te değişen bir şey var mı? Rum liderliğinin "Federasyon" dediği ve büyük ölçüde Annan Raporu'na yansıyan ortaklık statüsü nerede?

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KKTC'nin Doğuşu ve Sonrası

Kipriyanu, oyunları ve hileleriyle kazandığı zamanı, dışta, özellikle Bağlantısızlar Grubu ile BM Genel Kurulu'nda "Meşru Hükümet" olgusuna güç katıp, bizi de "işgalciye yardımcı, isyan etmiş azınlık" olarak takdimde uzmanlaşmıştı. Her yıl bu oyunu oynar sonra da bizi uzlaşmazlıkla, Türkiye'yi işgalcilikle suçlardı. Her defasında onu bundan vazgeçip bizimle doğru dürüst konuşmaya, müzakere yoluyla sorunun halline yardımcı olmaya davet ettim. Dinlemedi. 1983'te yine bu rutini başlatmadan önce kendisini ikaz ettim. "Aynı oyunu oynarsan, geri geldiğinde bizi aynı statüde bulmayacaksın" dedim. Yine dinlemedi. KKTC'ni ilan etmek, Rumların Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkmalarını önlemek açısından kaçınılmaz oldu.

1983'te Kipriyanu'nun Güvenlik Konseyi'nden 1977-79 anlaşmalarına ters düşen bir karar çıkarması üzerine KKTC'ni kurduk. Yine iyi niyetimizi göstermek için Bağımsızlık Bildirisi'nde "iki kesimli, federal bir çözüme açık olduğumuzu" kayda geçirdik.

Zaman içinde bu tür "iyi niyet" gösterilerinin karşı tarafı etkilemediğini, onlara sadece direnmeye devam ettikleri takdirde gevşeyeceğimiz mesajını verdiğini öğrenecektik.

17/18 Kasım 1983'te Güvenlik Konseyi'nde yaptığım konuşmalarda "kalıcı bir çözüm bulmak için" Rum tarafını müzakereye çağırdım. Cevap alamadık.

17 Kasım 1983, 2 Ocak 1984 ve 18 Nisan 1984 tarihlerinde kısmi ve kapsamlı çözüme dair sunduğumuz ve BM'nin olumlu bulduğu teklifler üzerine 1984'te "aracılı görüşmeler" başlatıldı.

Lefkoşa, 15 Kasım, 1983

Sayın Genel Sekreter,

Kendi özgür iradeleriyle ve self-determinasyon haklarını kullanarak parlamentomuzda bulunan yasal temsilcileri vasıtasıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ilan etmeye karar veren Kıbrıs Türk halkının hayatının bu en önemli anında, bu adımın bizim için ve aynı zamanda bir bütün olarak Kıbrıs'ın geleceği için ne ifade ettiğini kişisel olarak iletmek isterim.

Yasama Meclisimiz tarafından bugün kabul edilen ve birer örneği ekte bulunan Deklarasyon ve Karar, Kıbrıs Türk halkının Kıbrıs'ın bağımsızlığı ve egemenliğinde eşit, eşit-kurucu ortaklık statüsünü esas alarak bu hayati adımı atmak dışında herhangi bir alternatifinin kalmadığını açıklamaktadır.

Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetiminin sürekli olarak artmakta olan kışkırtmalarına ve uzlaşmaz ve samimiyetsiz tavırlarına karşın Kıbrıs Türk halkı endişelerini kontrol altında tutmaya çalışmıştır. Her iki tarafın da varolan geçerli toplumlararası müzakere süreci çerçevesinde doğrudan görüşmeler yoluyla eşitlik temelinde üzerinde anlaşmaya varılmış bir çözümün gerçekleşme olasılıklarını araştırmak için yeniden çaba göstermesine yol açacak en küçük bir uzlaşma veya sağduyu belirtisinin ortaya çıkmasını sabırla beklemiştir.

Bir yılı aşkın bir süredir ve özellikle de geçtiğimiz Mayıs ayından beridir, Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetiminin tüm çabaları Kıbrıs'ta devam etmekte olan müzakere sürecini, bu sürecin dayandırıldığı temeli ve sonuç olarak da iki kesimli federasyona giden ve kendileri tarafından 20 yıl önce kasıtlı olarak sona erdirilen ortaklığın tekrar kurulmasına yönelik üzerinde anlaşmaya varılmış ve başlıca önem arzeden hu-

susları baltalamaya yönelmiştir. Kıbrıs'ta üzerinde anlaşmaya varılmış bir çözüme gidebilecek olan tek geçerli prosedürü yok etmeye ve federal bir çözüm için üzerinde anlaşılan gerekli kavramları ve kriterleri inkar etmeye yönelik bu talihsiz teşebbüs, eşit-kurucu ortaklardan biri olarak bizim siyasal statümüze yöneltilmiş ısrarcı ve körü körüne yapılan saldırılarla desteklenmiştir.

Biz, Kıbrıs Rum Yönetimini defalarca, Kıbrıs'taki iki halk arasında varılabilecek bir uzlaşma olasılığını ciddi şekilde zarara uğratacak davranışlar sergilememeye davet ettik. Bu içten çağrılarımız gerçekle bağdaşmayan propaganda söylemleri, siyasal entrikalar (sadece dünya kamuoyunu aldatmak amacıyla Yunanistan ile işbirliği içinde planlanarak) ve tamamen taktiksel suistimallerle karşılanmıştır. Bu gibi anlamsız uygulamalar ne dünya kamuoyu ve Kıbrıs Türk halkını, ne de bu konuda kendi liderlerinin şüpheli ve ileriyi göremeyen siyasetlerine karşı çıkma ihtiyacı duymuş olan bir kısım daha dürüst Kıbrıslı Rumları aldatabilir. Ancak bu uygulamalar müzakere edilmiş bir çözüm olasılığına çok zarar vermiş ve Kıbrıs Rum Yönetiminin siyasal istek eksikliğini ve samimiyetsizliğini ortaya çıkarmıştır. Büyük bir üzüntüyle Kıbrıs Türk halkının müzakere ettiği tarafın artık bu adada barış içinde beraber yaşamak zorunda olduğumuz Kıbrıs Rum Toplumu olmadığını fakat giderek artan bir şekilde Yunanistan'ın kendisi olduğunun farkına vardık. Bu ülke Kıbrıslı Rumlara kendi çıkar ve siyasetlerini empoze ederek ve iki ulusal toplum arasında kalması gereken bir sürece sürekli olarak müdahale ederek Kıbrıs'ı "Yunanistan'ın ulusal topraklarının bir parçası olduğunu" ilan edecek kadar ileri gitmiştir.

Sizinle 1 Ekim 1983 tarihinde New York'ta görüştüğümüzde, varolan geçerli temel çerçevesinde Kıbrıs Türk tarafının toplumlararası görüşme sürecine geri dönmeye hazır olduğunu ve doğrudan görüşmeler yoluyla her iki tarafın federal bir çözüm için gerçek niyetlerini ortaya çıkarması amacıy-

la sizin himayelerinizde yapılacak yeni bir zirvede Kıbrıs Rum Yönetimi lideri ile görüşmenin gerekliliğini hissettiğimi ifade etmiştim. Bu teklif iyi niyet ve içtenlikle yapılmıştır ve müzakere edilmiş çözüm olasılıkları büyük ölçüde ortak niyetlerin ve üzerinde çalışacağımız amaçlar, yöntem ve temel ve çerçeve yönünden iki tarafın birbirini anlamasının yeniden tasdik olunmasına bağlıdır.

Ümidimiz Kıbrıs Türk tarafının yapmış olduğu bu içten teklifin hemen olumlu ve açık bir cevap bulması ve böylece tekrar başlayacak müzakerelerin yolunu açma yönünde yararlı olmasıydı. Bu teklife Kıbrıs Rum Yönetiminin göstermiş olduğu sorumsuz tavır ve bunu da diğer bir siyasal manevra ve bilinen geciktirme taktiklerine dönüştürme teşebbüsleri bizi derin bir hayal kırıklığına uğratmıştır.

Size kişisel olarak belirttiğim ve kamuoyuna açıkladığım gibi, Kıbrıs Türk halkı bir 20 yıl daha siyasal belirsizlik altında kalarak, haklarını ve varlıklarını Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetiminin geçici isteklerine feda edemezdi.

Böylece, halkım kendi doğal hakkı olan self determinasyon hakkını kullanarak kendi siyasi statülerini yeniden tanımlayan bağımsız ve bağlantısız bir cumhuriyet için gerekli olan yasal adımı atmıştır.

Parlamentomuz tarafından kabul edilen Deklarasyon ve Karar, Kıbrıs Rum Yönetimine ve aynı zamanda tüm diğer ülkelere karşı yaklaşımımızda bizi yönlendirecek barışçıl amaçlar ve ilkeleri açıkça belirtmektedir.

Ekselansları,

Bağımsızlık Bildirgemizde belirtildiği gibi, Kıbrıs Türk halkı bir kez daha Kıbrıs Rum halkına barış ve dostlukla elini uzatmaktadır.

Biz Kıbrıs'taki iki halkın eşitlik temelinde yapılacak müzakereler yoluyla aralarındaki tüm farklılıklara barışçıl, adil ve kalıcı çözümler bulabileceğini ve bulması gerektiği görüşün-

deyiz. Böylece, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanının iki halkın federal bir çerçevede tekrar kurulacak bir ortaklığı engellemekten çok kolaylaştıracağı yönünde güçlü bir inancımız vardır.

Görüşmelerin, iki halk arasındaki tüm öne çıkan hususların barışçıl ve uzlaşımcı bir şekilde çözülmesi için sizin himayelerinizde ve eşitlik temelinde yürütüleceğini içtenlikle umut etmekteyiz.

Sizi temin etmek isterim ki, iyi niyet misyonunuzun devamı bizim için en yüksek düzeyde önem taşımakta ve bir çözüm için talebimiz üzerine göstermiş olduğunuz kişisel ve fevkalade çabalarınız sayesinde düzenlenen ilk zirve toplantısıyla başlayan şimdiki çerçevenin geliştirilmesindeki hizmetleriniz de bizde derin saygı uyandırmaktadır. Söz konusu zirve toplantısı bir çözümün yapısını ve tüm barışçıl çabaların oryantasyonunu şekillendiren ilk yapı taşı olarak anılmaktadır. Bu temel üzerine, bugün hepsi siyasal bir çözümün gerekli öğelerini oluşturan diğer yapı taşları eklenmiştir. Kıbrıs Türk halkının statüsü ve hakları inkâr edilmeseydi, görüşmeler ve bu amaç için geliştirilmiş çerçeve yoluyla üzerinde anlaşılmış bir çözüm sürecine Kıbrıs Rum tarafı destek verseydi, hâlâ amacımız olmaya devam eden federal yapıya doğru ilerlemek çok daha kolay olabilirdi. Bunun böyle olmadığını hepimiz biliyoruz.

Halkımız, yine de, Kıbrıs Rum tarafının tavrında, en azından kısa vadede, iki halk arasındaki farkları giderecek bazı pratik iyi niyet önlemleri almayı kolaylaştıracak radikal bir değişim olacağını umut etmek istemektedir. Bu konudaki yapıcı yaklaşımımızın somut göstergelerini ortaya koyacağız.

Kıbrıs'taki iki halk aynı adada yan yana beraber yaşamak zorundadırlar.

Birbirimizle kavga etmeden, birbirimizi yok etmeye, boyun eğdirmeye, ele geçirmeye veya sömürmeye çalışmadan barış, güven ve özgürlük içinde yaşamanın yolunu bulmalıyız.

Bunu elde etmenin en iyi yolunun sizin zeki ve verimli reh-

berliğiniz sayesinde temelleri atılmış olan federal bir çözüme ulaşmak olduğunu bir kez daha tekrarlamak isterim.

Kıbrıs'taki tecrübelerimizden çıkarılacak bir ders varsa (ve dünyadaki federalizm tecrübelerinden), o da gerçek bir federasyonun ancak aynı siyasal statüye sahip eşit taraflar arasında kurulabileceğidir.

Kıbrıs Rum tarafının asıl hatası, Kıbrıs Türk halkının sadece bir "azınlık" olmadığı fakat eşit ortak-kurucu taraf olduğu gerçeğini unutmaya ve dünyadan saklamaya çalışmaktır.

Kıbrıs'ta egemenlik hiçbir zaman iki ortak kurucu toplumdan sadece birine verilmemiş, her ikisine birden verilmiştir. 1960 "fonksiyonel federal sistemi" yıkılmış fakat her iki toplumun da barış, huzur, güven ve zenginlik içinde beraber yaşamalarını sağlayabilecek iki kesimli federasyon Kıbrıs Rum tarafının körü körüne ve inatla bizi eşit ortak-kurucu bir taraf olarak tanımayı reddetmesiyle şimdiye kadar henüz elde edilememiştir.

Sizi temin etmek isterim ki, Kıbrıs Türk halkının self determinasyon hakkını kullanmasıyla ilgili yasal ve önüne geçilemez iradesinin ifadesi, her iki tarafın eşit siyasal statüye sahip olduğu gerçek bir federasyonun kurulmasına en ufak bir engel teşkil etmeyeceği gibi, tam tersine böyle bir çözüm için bir ön şart böylece yerine getirilmiştir. Bu bağlamda, dikkatinizi halkımızın demokratik olarak seçilmiş temsilcileri tarafından kabul edilen Deklarasyon'un özellikle 22. ve 23. fıkralarına çekmek isterim.

Biz, sizin iyi niyet misyonunuzun devamını içtenlikle arzu etmekteyiz.

Sizin himayeleriniz altında herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda gerçekleştirilecek müzakerelere yeniden katılmaya hazırız.

Sizin himayeleriniz altında Kıbrıs Rum lideri ile yapılacak yeni bir zirve toplantısı için teklifim hâlâ geçerlidir.

Kıbrıs'ta yeni bir federal çözüm kurmayı amaçlayan mü-

zakerelerin sizin görev süreniz içerisinde başarılı bir sonuca ulaşmasını en içten şekilde ümit ederiz.

Eminiz ki sizin:

— Kıbrıs'ın gerçekleri ve karmaşık durumu;

— Her biri kendi farklı dil, din, kültür ve özlemleri olan iki farklı ulusal oluşumun varlığı;

— Geçtiğimiz 20 yıl boyunca Kıbrıs Türk halkının her tür katılım haklarının Kıbrıslı Rumlar tarafından gaspedilerek ve tekellerine geçirilerek engellendiği ve Güney Kıbrıs'taki Kıbrıs Rum Yönetimi'nin hiçbir şekilde bizim halkımızı temsil etmediği gerçeği;

— Her iki halkın eşit ortaklığı ilkesine dayalı bir çözüme ulaşmak için çaba sarfetmenin gerekliliği; konularındaki kişisel bilgi ve üstün anlayışı adil, objektif, aydın ve yapıcı bir tavrın Dünya Topluluğu'nca kabulüne katkıda bulunacaktır.

Ekselansları lütfen en derin saygılarımı kabul ediniz.

Rauf R. Denktaş
Cumhurbaşkanı

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL SEKRETERİ'NE

2 Ocak 1984
(Lefkoşa, Mersin 10, Turkey)

Ekselansları,

Size hitaben yazılmış 15 Kasım 1983 tarihli bağımsızlığımızın ilanıyla ilgili mektubumda, sizin iyi niyet misyonunuz altında yapılacak görüşmeler yoluyla Kıbrıs Türk ve Rum halkları arasındaki farklılıklara barışçıl bir çözüm bulabilmek için Kıbrıs Türk tarafının içten istekliliğini belirtmiş ve "kısa dönemde iki halk arasındaki farklılıkları giderecek bazı pratik iyi niyet önlemleri alma" konusunun önemini vurgulamıştım. Aynı bağlamda, "bu konuda yapıcı yaklaşımlarımızın somut göstergelerini" ortaya koyacağımızı da belirtmiştim.

Bu konudaki içtenliğimiz ve iyi niyetimizin bir göstergesi olarak, bu sabah Kıbrıs Rum tarafına "Maraş", "Lefkoşa Uluslararası Havaalanı", "Kayıp Kişiler Sorunu" ve nihai çözüme doğru kaydedilen ilerlemeyle ilgili iki taraf arasındaki ilişkilerin genel çerçevesi başlıkları altındaki dört önemli konuda yapılan somut teklifleri içeren ve sizin bilginiz ve değerlendirmeniz için ekte metni bulunan bir kamuoyu açıklaması yaptım.

Ekselanslarının, Kıbrıs Rum tarafının bu somut teklifleri karşılıklı iyi niyet, uyum ruhu ve ciddiyet içerisinde göz önüne alması yönünde elinden geleni yapacağını içtenlikle ümit ederim.

Bu yazı ve açıklamamın ekteki metni, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun ve Güvenlik Konseyi'nin yasal bir belgesi olarak dağıtılırsa minnettar olacağım.

Ekselansları, lütfen en derin saygılarımı kabul ediniz.

Rauf R. Denktaş
Cumhurbaşkanı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
Rauf R. Denktaş'ın Kıbrıs Türk Tarafınca Sunulan
İyi Niyet Önlemlerine İlişkin Açıklaması:

Ekselansları Javier Perez de Cuellar
Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreteri
New York

Lefkoşa, 2 Ocak 1984

I. Kıbrıs Türk Tarafının Genel Bakış ve Yaklaşımı

15 Kasım 1983'te, biz Kıbrıs Türk halkı, yapıcı amaçlarla self determinasyon hakkımızı kullanırken, adada 20 yıldır devam etmekte olan siyasi belirsizliği tamamen sona erdirmek ve Kıbrıs Türk ve Rum halkları arasındaki tüm sorunlarda kesin sonuçlara ulaşmak için Kıbrıs Rum halkına barış ve dost-

lukla elimizi uzatıyoruz. Adada yaşayan iki halk arasında federasyon çerçevesi dahilinde yeni bir ortaklık için kapıyı açık bırakarak uzlaşmacı bir yaklaşım yönünde adil ve kalıcı bir çözüme ulaşmak için içten temennimizi ve kararlılığımızı belirtmiş bulunuyoruz. Biz aynı adada yan yana yaşamak zorunda olan iki halkız. Bu gerçek, şu anki bakış açılarımız her ne kadar farklı olsa da, ne biz ne de Kıbrıslı Rumlar tarafından değiştirilemez. Aradaki farklılıkları çözmeye çalışmamız gereken bu zamanda aramızda devam etmekte olan bu gerilim ve iki halk arasında düşmanlık uyandıran davranışlar sergilemeye devam etmek, yıkıcı olmakla beraber nihai federal bir çözüme doğru kaydedilen ilerlemeye engel teşkil edecektir. Bu nedenle ilişkilerimizi yapıcı bir temelde inşa etmeli ve korumalıyız. Nihai bir uzlaşmaya doğru kararlılık içinde çalışalım. Çabalarımızı olumlu hedeflere doğru yöneltip bu doğrultuda adım adım ilerleyelim. Birbirimize zarar verecek olumsuz tavırlar sergilemeyi bir tarafa bırakalım. Başkalarının Kıbrıs'taki iki halk adına karar veremeyeceklerini ve sadece kendi çabalarımızla, aynı yolu yürüyerek ve birbirimize yardım ederek federal bir çözüm doğrultusunda ilerleyebileceğimizi unutmayalım. Dolayısıyla, Kıbrıs Rum tarafını bizimle aynı yapıcı ve barışçıl yolda kendilerine halen açık tuttuğumuz kapıdan geçerek ilerlemesi için davet ediyorum.

Bugün, sorunlarımıza kapsamlı çözüm doğrultusunda ilk adımların atılabileceği iyi niyet önerilerini Kıbrıslı Rumlara sunmak istiyorum. Bu öneriler konusunda BM Genel Sekreteri'ni de bilgilendirerek, tamamıyla desteklediğimiz iyi niyet misyonu çerçevesinde, iki tarafa da bu önerilerin gerçekleşmesi için yardım etmesini rica ediyorum.

II. Maraş Konusunda Kıbrıs Türk Önerisi

1. Kıbrıs Türk tarafı, 17 Kasım 1983 tarihli Maraş ve Lefkoşa Uluslararası Havaalanı ile ilgili önerileri konusunda Kıbrıs Rum tarafı ile görüşmelere hazır olduğunu tekrarlar. Bu

konulardaki görüşmeler iki tarafın siyasi statülerini etkilemeden gerçekleştirilecektir.

2. Maraş ve Lefkoşa Uluslararası Havaalanı konuları birbirlerine önkoşul teşkil etmeyen iki ayrı konudurlar.

3. Kıbrıs Türk tarafı, Maraş konusunu süratle çözme konusundaki istek ve niyetinin somut bir göstergesi olarak, prensipte 5 Ağustos 1981 tarihli Kıbrıs Türk haritasında belirtildiği gibi, Derinya Yolu Doğusundaki bölgeyi, Kıbrıs Rum İleri Savunma Hattına kadar genişleterek geçici Birleşmiş Milletler gözetim ve yönetimine vermeyi kabul eder. Bu devrin usul ve şartları Kıbrıs Türk tarafı ve Birleşmiş Milletler arasında belirlenecektir.

4. Yukarıda belirtildiği gibi Maraş bölgesinde kurulacak olan geçici Birleşmiş Milletler gözetim ve yönetimi, bölgenin nihai siyasi statüsüne peşin hüküm getirmeksizin ve Kıbrıs sorununa nihai ve kapsamlı siyasi bir çözüm bulunana kadar devam edecektir.

5. Maraş bölgesine Kıbrıslı Rumların yeniden yerleşmeleri sorunu, 5 Ağustos 1981 tarihli Kıbrıs Türk haritasında belirtildiği ve 1979 Denktaş-Kipriyanu Doruk Anlaşması'nın 5. maddesinde şart koşulduğu gibi, kapsamlı çözüm için görüşmelerin başlamasıyla eşzamanlı olarak dikkate alınacaktır ve geçici Birleşmiş Milletler gözetim ve yönetiminde Maraş'a yeniden yerleşim konusunda bir anlaşmaya varıldıktan sonra, Kıbrıs sorununun diğer yönleriyle ilgili görüşmelerin sonucunu beklemeksizin bu anlaşma uygulamaya konacaktır.

6. Bölgenin, 5 Ağustos 1981 tarihli Kıbrıs Türk haritasında belirtildiği gibi, geçici Birleşmiş Milletler gözetim ve yönetiminde Kıbrıslı Rumların yeniden yerleşimine açılması, nihai siyasi statüsüne peşin hüküm getirmeyecektir.

7. Kıbrıs Türk tarafı, bu önerinin detaylarını Kıbrıs Rum tarafı ve Birleşmiş Milletlerle görüşüp sonuçlandırmaya hazırdır.

III. Lefkoşa Uluslararası Havaalanı'nın Açılması

1. 17 Kasım 1983 tarihinde, Kıbrıs'taki iki tarafın karşılıklı çıkarları için, Lefkoşa Uluslararası Havaalanı'nın geçici BM yönetiminde sivil ulaşıma yeniden açılmasını önermiştik.

2. Böylelikle, Kıbrıs Türk tarafı, Havaalanı'nın tarafların kendileri tarafından eşitlik temelinde yönetilmesinde ısrar etmeden Havaalanı'nın taraflarca geçici BM yönetimine devredilmesini kabul eder.

3. Kıbrıs Türk tarafı, Havaalanı'nın BM yönetiminde açılmasının, iyi niyet ve karşılıklı güven atmosferinin yaratılmasına katkı koyan bir faktör olarak iki tarafın yararına olacağını düşünmektedir.

4. Kıbrıs Türk tarafı, Kıbrıs Rum tarafıyla ve olmadığı takdirde de BM ile bu konuyu görüşmeye ve sonuçlandırmaya hazırdır.

5. Havaalanı ile ilgili Kıbrıs Türk önerisi Kıbrıs'ta iyi niyet atmosferi yaratmayı amaçlayan diğer adımlarla ilgili bir ön koşul teşkil etmemektedir.

IV. Kayıp Şahıslar Komitesi'nin Yeniden Faaliyete Geçirilmesi

İnsani bir konu olan Kıbrıs Rum ve Türk kayıp şahıslar konusunun sonuçlandırılması amacıyla, 1981 yılında kurulan Kayıp Şahıslar Komitesi'nin iki taraf arasında mutabık kalınan "şartlar" uyarınca yeniden faaliyete geçirilmesini öneriyoruz; ve bu amaçla Komite'nin üçüncü üyesi –ICRC Temsilcisi– Sn. Pilloud'dan yakın zamanda Kıbrıs'a gelmesini istiyoruz. Aslında, geçtiğimiz kasım ayında, Sn. Pilloud'u Komite'nin yeniden hemen faaliyete geçirilebileceği; Kıbrıs Türk tarafının bu konuda müzakerelere katılmaya hazır olduğu; ve Kıbrıs Türk tarafına yapmış olduğu uzlaşımcı önerisiyle Komite'nin yeniden faaliyete geçmesine mani olan engellerin kalktığı konusunda bilgilendirdik. Komite'nin, insani düşünceler çerçevesinde, iki tarafı da ilgilendiren bu konuyu araştırmak ve sonuçlandır-

mak için yakın zamanda toplanmasının mümkün olacağına inanıyoruz. Şimdi, Kıbrıs Rum tarafını Komite'nin bu görüşmelerine katılmaya hazır olduğunu bildirmeye davet ediyoruz.

V. Nihai Çözüm Doğrultusunda İlerleme İçin İki Taraf Arasındaki İlişkilerin Genel Çerçevesi

Adada kalıcı barışın kurulmasına yardımcı olacak atmosferin kurulması amacıyla, Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında ortak anlayış noktalarının geliştirilmesinin; yapıcı hareket tarzlarının teşvik edilmesinin ve bu amaçla bazı işbirliği alanlarının yaratılmasının, iki halkın karşılıklı çıkarına olacağına inanıyoruz. Bu konudaki önerilerimizi ve düşüncelerimizi, bunların üzerinde Kıbrıs Rum tarafının iyi niyetle çalışacağı ve olumlu bir tavırla karşılık vereceği ümidiyle, dünya kamuoyuna detaylı bir şekilde duyurmak istiyorum.

Burada ortaya koyacağım Kıbrıs'ın belirli gereksinimlerini göz önünde tutan bu yaklaşımın, dünyanın diğer bölgelerinde Kıbrıs'tan daha karmaşık sorunların çözümünde faydalı bir şekilde uygulandığını vurgulamak ve bu yaklaşımın kendi problemlerimizin çözümünde yapıcı rol oynayacağı yönündeki inancımızı tekrarlamak istiyorum.

Adada yan yana yaşamak zorunda olan Kıbrıslı Türk ve Rumların aralarındaki tüm farklılıklara doğrudan müzakerelerle barışçıl, adil ve kalıcı bir çözüm bulabilecekleri ve bulmaları gerektiğine olan güçlü inancımızı daha önce açıkladık.

Federal bir çerçevede işleyebilir bir ortaklık kurulması, amacımız olmaya devam etmektedir ve bu amaç için her türlü yapıcı çabayı göstermeye kararlıyız.

Diğer taraftan, Kıbrıs'taki iki halk arasındaki ayrılığın azaltılması amacıyla, Kıbrıs Rum tarafının, kısa dönemde çözülebilecek konularda hemen iyi niyet önlemlerinin alınmasına yardımcı olacak bir yaklaşım benimsemesi için çalıştık.

Bu hedeflere uygun olarak, iki tarafın aşağıdaki çizgilerde,

iyi niyet atmosferine katkıda bulunmak, karşılıklı güven oluşturmak ve böylelikle problemlerimizin nihai ve kapsamlı çözümüne doğru ilerlemeye yardımcı olmak amacıyla ve siyasi statülerine peşin hüküm getirmeksizin ortak anlayışa varmasını önermek istiyorum;

1. Kıbrıs Türk ve Rum tarafı, geçmişteki acıların yeniden yaşanmasını önlemek, adadaki iki halk arasında uzlaşma sağlamak için çaba sarfetmek ve iki tarafın da enerjilerini federal bir birlik yaratmak ve sosyal, ekonomik gelişmelerini artırmak gibi ivedilik arzeden görevler için harcayabileceği kalıcı bir barışın kurulması kararlılığındadır.

Bu hedefe ulaşmak amacıyla, Kıbrıs Türk ve Rum tarafları hareketlerinin dayanacağı aşağıdaki ortak zemin anlayışlarını yeniden teyit eder.

(i) Son 20 yılda adadaki iki halk arasındaki ilişkileri daha da kötüleştiren temel konular ve çatışma sebepleri, barışçıl yollarla iki taraf arasında çözülecektir. Aralarındaki farklılıkları barışçıl yollarla çözmek amacıyla, iki taraf Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin himayesinde her türlü çabayı sarfetmeye ve onun iyi niyet misyonunu desteklemeye kararlıdır.

(ii) İki tarafın barış içinde bir arada var olma taahhüdü, birbirlerinin siyasi eşitliğine, meşru hak ve çıkarlarına saygı ve federal bir çözüm için görüşmelerde bulunmaları, aralarında uzlaşmaya varmalarının ve adada kalıcı bir barışın oluşturulmasının ön koşullarıdır.

(iii) İki taraf da BM Genel Sekreteri'nin 9 Ağustos 1980 tarihli Açılış Bildirgesi'nde belirtilen ortak zemine destek verdiklerini yeniden teyid etti.

(iv) Adadaki iki halk farklı dil, din, kültür ve kökenlerinin yansıması olan birbirlerinin milli kimliğine her zaman saygı gösterecekler ve bu iki halkın ortaklığı ve işbirliği temelinde iki bölgeli bir federasyon kurulmasına gayret edecekler.

2. İki taraf da güçleri dahilinde birbirlerine yöneltilen düşmanca propaganda faaliyetlerini önlemek için her türlü adımı atacak ve karşılıklı güven oluşumuna katkıda bulunabilecek bilgileri yaymayı teşvik edecek.

3. Aralarındaki ilişkileri adım adım yeniden kurmak ve uyumlaştırmak için:

(i) İki taraf da önceliği, bu konuda Kıbrıs Türk tarafının daha önce yapmış olduğu öneriyi dikkate alarak, 19 Mayıs 1979 tarihli On-Madde Anlaşması'nın 5. maddesinde öngörüldüğü gibi, geçici Birleşmiş Milletler gözetim ve yönetiminde Maraş'a yeniden yerleşim konusunda bir anlaşmaya varmaya, verecekler.

(ii) Kıbrıs'taki iki tarafın karşılıklı çıkarları için, Lefkoşa Uluslararası Havaalanı'nın geçici BM yönetiminde sivil ulaşıma yeniden açılması için iki taraf da işbirliği yapacaklar.

(iii) İnsani bir sorun olan Kıbrıs Türk ve Rum kayıp şahıslar sorununu iki taraf da 1981 yılında üzerinde mutabık kalınan şartlara uygun olarak kurulan Kıbrıs Kayıp Şahıslar Komitesi'nde çözecekler.

(iv) İki taraf da iyi niyet ve karşılıklı güveni geliştirmek için ve kendi çıkar ve refahları için ticaret, turizm, ulaşım, iletişim, vb., alanlarda birbirlerinin çıkarlarını engellemekten kaçınacaklar.

(v) İki taraf da Kıbrıs için sağlanan tüm ekonomik ve teknik yardımdan eşit şekilde faydalanacak. Böyle uluslararası yardımları eşit şekilde paylaşmak için teknik düzeyde ortak bir birim kuracaklar. Uluslararası borç verme kurumlarının iki taraftan herhangi birine vereceği kredi veya diğer mali yardımlara müdahale etmeyecekler.

(vi) Aşağıdaki alanlarda iki taraf arasındaki işbirliği konusunda çalışmalar yapmak üzere bir Ekonomik ve Teknik Komite kurulacak:

– Ticaret,

– Turizm ve Seyahat,

– Belediye sorunları,

– Su verilmesi, su tasarrufu ve toprağın korunması,

– Çevresel problemler.

(vii) Salgın hastalıklarla ilgili iki tarafın çabalarını koordine etmek için bir Ortak Sağlık Komitesi kurulacak.

(viii) Genç nesiller arasında anlayışın ilerletilmesi için kültürel alanda özellikle aşağıda belirtilen ortak gayretlerde bulunacaklar:

– İkinci dil olarak sırasıyla Türkçe ve Yunanca öğretimini desteklemek,

– Adadaki iki halkın farklı kültürel mirası ve kimliği dikkate alınarak iki taraftan da öğrencilere hizmet verecek ortak bir Üniversite kurma fizibilitesi üzerinde çalışma yapmak ve yükseköğrenim alanında işbirliği yapmak.

– Ortak kültürel ve spor faaliyetleri organize etmek (Spor müsabakaları, sergiler, konserler, seminerler)

– Adada ortak problemleri görüşmek için bilimsel ve kültürel ortak toplantılar organize etmek (Thalassemia, vb.)

– Seçkin avukat ve siyaset bilimcilerin katılımıyla Genel Olarak Federalizm ve Kıbrıs Bağlamında Federal Prensibin Uygulanması konularında Seminer organize etmek.

4. İki taraf da her türlü provokasyondan ve ayrıca güç tehdidi veya kullanımından kaçınacakları üzerinde mutabık kalmıştır.

5. İki taraf, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin himayesinde federal bir düzenlemeye doğru istikrarlı bir süreci görüşmek ve nihai federal bir çözümle kalıcı bir barışın kurulması için usul ve düzenlemelerle ilgili görüşmelere girecek temsilcilerine yol göstermek üzere kendi liderlerinin görüşeceği üzerinde mutabık kalmıştır.

6. İki taraf, 1977 Denktaş-Makarios Anlaşması, 1979 Denktaş-Kipriyanu Anlaşması, BM Genel Sekreteri'nin 1980 tarihli "Açılış Bildirgesi" ve 1981 BM "Değerlendirme Belgesi" temelinde görüşülerek varılacak bir anlaşma arayışı çabalarını teşvik etmeleri ve yardım etmeleri için Türkiye ve Yunanistan'a çağrı yapılması üzerinde mutabık kalmıştır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
GENEL SEKRETERİ'NE MEKTUP

31 Mart, 1984

Ekselansları,

16 Mart 1984 tarihinde New York'taki görüşmemizde size bildirdiğim gibi, Hükümetimizin ve siyasi parti liderlerinin, iki taraf arasında görüşmelerin yeniden başlaması için beşmadde önerisiyle ilgili, görüşlerini alma sürecindeyim. İlk temaslarımı daha önce gerçekleştirmiş bulunmaktayım ve fikirleriniz üzerinde çalışma imkânları olduktan sonra onlarla yine istişarelerde bulunacağım.

Bu arada, girişiminizle ilgili açıklama almak için gecikmeden size yazmak istedim.

Başlangıç olarak, şimdiki girişiminizin sadece BM Güvenlik Konseyi'nin size verdiği iyi niyet misyonundan kaynaklandığını düşündüğümüzü belirtmek istiyorum. Hiçbir şart altında, üzerindeki pozisyonumuzun çok açık olarak belirtildiği, 18 Kasım 1983 tarihli 541 no'lu BM Güvenlik Konseyi Kararı kapsamında yapılacak herhangi bir girişimi veya hareketi kabul edemeyeceğimizi vurgulamak isterim.

Fikirlerinizi içeren bana verdiğiniz yazının sırasıyla (a), (b), (c) ve (d) paragrafları gündeme getirmek istediğim ve aydınlatılmasından mutluluk duyacağımız belirli noktalardır:

a) Bu paragrafta, "Başka herhangi bir adımın Kıbrıs sorununun `Uluslararasılaştırılması' için atılmaması gerektiğini"

öneriyorsunuz. "Uluslararasılaştırma" teriminin tam kapsamını bilmek istiyoruz; eğer anlamını sadece BM Genel Kurulu ve BM Güvenlik Konseyi'ne yapılan başvuru ile sınırlamak niyeti varsa veya olması gerektiğini düşündüğümüz gibi, Kıbrıslı Rumların uluslararası alanda Doruk Anlaşmalarının amaçlarıyla bağdaşmayan diğer tüm faaliyetlerini içerecekse, şöyle ki:

– Bağlantısızlar Hareketindeki yıkıcı gayretleri ve propaganda faaliyetleri;

– Commonwealth Konferansı'nda ve ülkelerinde benzeri zararlı faaliyetleri;

– Tüm Kıbrıs'ın temsilcileri için Parlamenterler Meclisi'nde ayrılmış olan koltukların tek taraflı olarak işgal edilmesinden sakınarak 20 yıllık statükoyu bozup Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nde tek taraflı temsiliyet elde etme çabaları;

– Kıbrıs Türk meyve ve tarım ürünlerinin ihracının Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkeleri tarafından yasaklanması için gayretleri;

– Kuzey Kıbrıs üzerinde her türlü ekonomik ambargo empoze etme gayretleri ve faaliyetleri;

– Sürekli olarak limanlarımızı ve havaalanlarımızı "yasadışı" ve uluslararası ulaşıma kapalı olarak ilan etmeleri;

– İslam ülkelerinin bizimle sosyal, ekonomik ve dini temaslarda bulunmalarını durdurma girişimleri.

Ekselansları hatırlayacaksınız ki diğer şeyler yanında "görüşmelerin sonucunu etkileyebilecek herhangi bir hareketten sakınılacağı üzerinde mutabık kalındığının" belirtildiği 18-19 Mayıs 1979 tarihli Sn. Kipriyanu ile yaptığım görüşmenin sonunda, 10 Madde Anlaşması'nın 6. maddesinde, yazınızın (a) paragrafında öngörülen anlaşmanın benzerine varılmıştır. Böyle bir anlaşmaya rağmen, Kıbrıslı Rumlar, dönemin BM Genel Sekreteri'nin A/34/620 numaralı ve 8 Kasım 1979 tarihli raporunun aşağıdaki alıntısında da kanıtlandığı gibi, uluslararasılaşma faaliyetlerine devam ettiler.

"17...Kıbrıslı Türkler, Colombo (4-6 Haziran 1979), Lusaka (1-7 Ağustos), Havana (3-7 Eylül) gibi uluslararası toplantılarda ve Eylül-Ekim'de Rio de Janeiro'daki Evrensel Posta Birliği Kongresi'nde, Kıbrıslı Rumların girişimleri ile ilgili artan endişelerini belirttiler. Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rumların bu forumlardaki hareketlerinin 19 Mayıs Anlaşmasının 6. maddesini ihlal ettiği ve Kıbrıslı Rumların, Kıbrıs sorununa görüşülerek varılacak bir anlaşmayla ilgilenmediğini fakat federal sistem yerine üniter bir sistem elde etme arayışında olduklarını gösterdiği, görüşündedirler."

Kıbrıs Rum tarafının, çıkarlarına uygun olduğu zaman, geçmiş anlaşmaları bu tür ihlalleri bize, yazınızın (a) paragrafında önerilen türden bir anlaşmanın Kıbrıs Rum tarafının ellerinde aynı akıbete uğrayacağı ile ilgili çok önemli endişeler vermektedir.

b) Bu paragrafta, "15 Kasım 1980 bildirisinin Kıbrıslı Türkler tarafından takibinin olmaması, halen devam etmekte olan girişimlerin sürdürülmemesi" önerilmiştir.

Ekselansları takdir edersiniz ki, Kıbrıs Türk halkının self-determinasyon hakkını Kuzey Kıbrıs'ta bağımsız devlet ilan etmek için kullanmalarının esas amacı tüm yönleriyle eşitliğimizi ortaya koymak ve iki siyasi eşit varlık arasında gerçek federasyon oluşumunu kolaylaştırmaktı. Kıbrıs Rum tarafının, 20 yıl boyunca inkar edilemez haklarımızı ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nde eşit kurucu ortak statümüzü kabul etmeyi reddetmesi, bu ilanı gerektirmiştir. Sonuç olarak, Kıbrıslı Rumlara karşı yanlış veya yasadışı bir şey yaptığımız bizim tarafımızdan kabul edilemez. Kıbrıs'ta eğer herhangi bir yasadışılık varsa, o da Kıbrıslı Rumların Kıbrıs Hükümeti unvanını yanlış kullanmasıdır.

Eğer, bu nedenle, Kıbrıs Türk halkının devlet olmanın verdiği doğal ve yasal haklarını devam ettirmemesi önerilirse, Kıbrıs Rum halkından "tüm Kıbrıs'ın Hükümeti" olduğu

iddiasından vazgeçmesini istemek ve 30 Temmuz 1974 tarihli üç garantör ülke olan Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık tarafından yapılan Cenevre Bildirisi'nin prensibini ve açıklamada Kıbrıs'taki iki halka verilen "Kıbrıs Rum Toplumu ve Kıbrıs Türk Toplumu olmak üzere iki otonom yönetim" olduğu şeklindeki eşit statüyü kabul etmesini sağlamak daha adil ve adaletlidir.

Yeni anayasanın hazırlanması ve kabulü gibi bu paragrafta belirtilen bazı kısımlar, Yürütme'nin değil tamamen Yasama'nın (Oluşturucu Meclis) yetkisi dahilindedir. Yeni anayasanın kabulü, Güneyle bir federasyon kurulması yolunda engel teşkil etmemeli, çünkü federe devletlerin kendi anayasaları vardır ve önerilen yeni Federal Anayasayla uyum içinde Kuzey ve Güney'deki anayasalarda uygun düzeltmelerin yapılması zor olmayacaktır.

c) Bu paragrafta, iki tarafın "Ada'daki askeri kuvvetleri nitelik veya sayı olarak artırmamasını" öngörmektedir.

1974 yılından beri Kuzey Kıbrıs'ta bulunan askeri kuvvetlerde artma olmadığı çok iyi bilinen bir gerçektir. Aksine, o günden itibaren sürekli olarak önemli azalmalar olmaktadır. Hatırlanacaktır ki çok yakında, bizim 2 Ocak 1984 tarihindeki iyi niyet önerilerimizden sonra, iyi niyetimizin daha ileri bir göstergesi olarak 1,500 Türk askeri daha çekilmiştir.

Gerçekte Güneyi yeniden silahlandırıp silah yığınağını artıran Yunanistan ve Kıbrıs Rum tarafıdır. Son zamanlardaki raporlara göre Güney Kıbrıs'a 15,000 asker daha göndermeye niyetli olan Yunanistan'dır ve daha geçen hafta Fransa'ya gelişmiş silahlar almak için giden Kıbrıslı Rum İçişleri ve Savunma Bakanı'dır. Güneye Yunanistan'dan 3000 askerin geldiği haberi medya tarafından verilmiştir. (21 Mart 1984 tarihli BBC yayını) ve hayret edilecek bir şekilde hiçbir taraftan bu tehlikeli ve kışkırtıcı hareketi kınayan bir davranış olmamıştır.

Bizim görüşümüze göre, 1974'ten beri Ada'da oluşan güç dengesini bozacak askeri davranışlardan uzak durma sorumluluğu tamamen Kıbrıs Rum tarafına aittir ki bu da Ada'da huzur ve sükûnetin sürebilmesinde anahtar role sahiptir. Bu, anlamlı bir müzakere süreci için gerekli atmosferin varolmasında olmazsa olmaz *(sine quo non)* olan bir şart teşkil etmektedir.

d) Bu paragrafta Maraş'la ilgili fikirlerinize değinilmiştir.

Burada esas kaygı nedeni, görüşmeler yeniden başlamadan önce Maraş'ın söz konusu bölgesinin devredilmesi, görüşmelerin yeniden başlamaması veya başladıktan sonra kopması halinde, bu bölgenin nihai bir çözüm söz konusu olduğu takdirde anlamsız şekilde kaybedilmiş olmasıydı. Böyle bir sonucu önlemek için somut tedbirler üzerinde çalışılması gerektiği gözükmekteydi. 2 Ocak tarihli teklifte de belirtildiği gibi, bu konuyu, sizinle uygun bir zamanda fakat bu yeni çerçeve dışında tartışmaya hazırlıklıyım.

İkinci safhada devredilmesi önerilen, Maraş'ın söz konusu bölgesi ile ilgili olarak, bu bölgede halihazırda binlerce Kıbrıslı Türk göçmenin yerleşmiş olduğu akılda tutulmalıdır. Bu paragrafta öngörülen planın bölgede senelerdir yaşayan bu insanların yerlerinden edilmesi anlamına gelecekti.

Bu karışıklığın ve benzer yerleşim yeri ve geçim kaynaklarını sağlamanın bedelini kim karşılayacaktır? Emin olabiliriz ki, bu insanların evlerinden vazgeçmesi ve çadırlarda ve diğer geçici yerleşim yerlerinde yaşaması beklenemez. Sorunun bu yönü incelendiyse sizin önerileriniz nelerdir?

Paragraf (d)'in ikinci bölümünde "bölge Kıbrıs sorununda nihai bir çözüme ulaşılmadan önce Kıbrıs Rum kesiminin yargı yetkisine geri verilmeyecektir" denmiştir. Bu, olması gerektiği gibi, bölgenin bizim yargı yetkimiz altında olmaya devam edeceği anlamına mı gelmektedir, yoksa gerçekleşmesi durumunda kanun ve düzeni koruma yasal yetkisinden mahrum olacağınız BM yargı yetkisini mi öngörüyorsunuz?

Bu mektubun amacı yukarıda söz edilen noktalara açıklık getirmek olsa da, 21 Mart 1984 tarihinde siyasi partilerle ve hükümet üyeleriyle yapmış olduğum görüşmede, özellikle de bizim Maraş önerileriyle ilgili 2 Ocak 1984 tarihinde sunduğumuz ve hâlâ daha tartışmaya açık olan önerilerimizin ilerlemek için sağlam bir temel oluşturduğu görüşünde olduklan gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, Maraş önerileriyle ilgili hayal kırıklığı ifadeleri olduğunu belirtmem uygun olabilir.

Bu mektuplardaki noktalar üzerindeki görüşleriniz için minnettar olacağım. Görüşlerinizi aldığım zaman ve konuyu hükümetimizle ve Kurucu Meclis Üyeleri ve siyasi partilerin üyeleriyle de görüştükten sonra, sizi sonuçtan haberdar edeceğim.

Ekselans, en derin saygılarımın kabulünü rica ederim

Rauf R. Denktaş
Cumhurbaşkanı

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
GENEL SEKRETERİ'NE MEKTUP

Lefkoşa, 18 Nisan 1984
Lefkoşa via Mersin 10, Türkiye

Ekselansları,

31 Mart 1984 tarihli mektubuma (AB Senatosunun Dış İlişkiler Komitesinin tahripkar kararı ile ilgili bakış açımızı bilmeniz için gönderdiğim) ve sizin aynı tarihte, Özel Temsilciniz Sayın Holger tarafından bana bildirilen cevabınız üzerine, beş maddeli fikirlerinizi hükümet üyeleri ve siyasi parti liderleriyle görüşmeye devam ettim.

Amacım, bu tartışmalardan ortaya çıkan görüşbirliğini,

5 maddelik önerileriniz üzerindeki görüşlerimizi ve iki taraf arasındaki müzakerelerin ilerleme kaydetmesini kolaylaştıracağını ümit ettiğimiz yeni somut fikirleri size sunmaktır.

Daha önce değindiğim 31 Mart tarihli mektubunuzda da belirtildiği gibi, şu anda yapmakta olduğumuz çalışma Güvenlik Konseyi'nin 12 Mart 1975 tarihinde size verdiği iyi niyet misyonu çerçevesinde gerçekleşmektedir. Daha önce belirttiğimiz nedenlerden ötürü reddettiğimiz Güvenlik Konseyi'nin 541 sayılı kararından veya BM Genel Kurulu'nun kararlarından hiçbir şekilde etkilenmeyeceğimiz, inanıyorum ki oldukça açıktır. Böyle bir iyi niyet misyonu açıkça, varolan ve karşılıklı kabul edilen bir temelde müzakerelerin devamı için bir formül bulmak için her iki tarafla istişare ve fikir alma sürecini içerir. Bundan çıkan sonuç ise, Rum tarafının görüşü aksine, bunun sizin görüşlerinizi kabul etme veya reddetme konusu olmayıp müzakerelerin sürdürebileceği ortak bir zemin bulma çalışması olmasıdır.

Yeni fikirlerimizi anlatmaya geçmeden önce, 5 maddelik önerilerinizden, bizim için özel bir önemi olan (b) maddesine değinmek isterim.

Eğer Kıbrıs Türk tarafı bağımsızlık ilanının doğal ve yasal sonuçlarının uygulanmasından vazgeçecekse, buna göre Kıbrıs Rum tarafının buna uygun hareket edip, "tüm Kıbrıs'ın hükümeti" olduğunu iddia etmekten vazgeçmesi ve böyle bir varsayımla ilgili davranışlardan vazgeçmeyi kabul etmesi gerekir. Başka bir deyişle, büyük önem atfettiğimiz eşitlik prensibi ya Kıbrıs Türk tarafının devlet olmanın doğal ve yasal sonuçlarıyla ilerlemesi ya da Kıbrıs Rum tarafının "tüm Kıbrıs'ın hükümeti" olduğu iddiasından vazgeçmesi ile ispatlanabilir. Federal bir çözüme doğru ilerleyeceksek, önerilen federasyonunun bir ortağının "Hükümet", diğer eş kurucu sadece "azınlık" veya "etnik grup" olduğu hatalı fikrinden değil, eşitlik temelinden hareket etmeliyiz. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda bizim devlet olmanın doğal ve yasal

sonuçlarında ilerlemememizi beklemek adaletsiz ve haksızdır. Bizim bu konuda yapacağımız bir jestin, adil ve nihai bir çözüme paralel bir hareketi güvenceye almak için, Kıbrıs Rum tarafından da karşılık bulmasını beklemek adil olacaktır.

Açık bir şekilde anlaşılması gerektiğine inandığımız diğer bir nokta da Kıbrıs Türk halkının bağımsız bir devlet ilan etmekle çok büyük bir hata işledikleri ve toplumlararası görüşmelerin devam etmesi için bir bedel ödemeleri gerektiği fikrini Kıbrıs Türk tarafının kabul edemeyeceğidir.

Ekselansları,

Adada yan yana yaşamak zorunda olan Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların aralarındaki tüm farklılıklara doğrudan müzakerelerle barışçıl, adil ve kalıcı bir çözüm bulabilecekleri ve bulmaları gerektiğine olan güçlü inancımızı daha önce de açıkladık. Federal bir çerçevede işleyebilir bir ortaklık kurulması amacımız olmaya devam etmektedir ve bu amaç için yapıcı çaba göstermeye kararlı ve hazırlıklıyız. İyi niyet atmosferini desteklemek, karşılıklı güven tesis etmek için ve böylece müzakereler yoluyla varılmış kapsamlı bir çözümü kolaylaştırmak için, her iki taraf da zaman kaybetmeden belirli bazı önlemleri yürürlüğe koymalıdır. Bu bağlamda, Kıbrıs Türk tarafının 2 Ocak 1984 tarihinde önermiş olduğu somut önerilerden bazılarını hatırlatmak faydalı olabilir:

– İyi niyet ve karşılıklı güveni geliştirmek ve toplu fayda ve refah için, iki taraf ticaret, turizm, ulaşım, iletişim sahalarında birbirinin çıkarlarını engellemekten kaçınacaktır.

– Her iki taraf Kıbrıs için sağlanan ekonomik, mali ve teknik yardımlardan eşit şekilde faydalanacaktır. Bu gibi uluslararası yardımları eşit şekilde paylaşmak için teknik düzeyde ortak bir yapı oluşturacaklardır. Uluslararası borç verme kurumlarının iki taraftan herhangi birine vereceği kredi veya diğer mali yardımlara müdahale etmeyeceklerdir.

– Aşağıdaki alanlarda işbirliği konusunu incelemek için

bir ekonomik ve teknik komite kurulacaktır: Ticaret, turizm ve seyahat, belediye sorunları, su sağlama, su tasarrufu ve toprağın korunması, çevre sorunları.

1968 yılından beri belirli aralıklarla süregelen müzakere sürecindeki geçmiş tecrübelerimiz bize sorunun sadece yasal, teknik ve anayasal konular üzerinde bitmek bilmeyen görüşmelerle çözümlenemeyeceğini öğretmiştir. Gerekli olan şey iki halkın eşitliğine dayalı federasyona giden yolda, her iki tarafın da işbirliği ve anlayış ruhu içinde birlikte hareket etme samimî isteğine sahip olmasıdır. 2 Ocak 1984 tarihli önerilerimiz bu ruhla yapılmıştır. Bir zirve toplantısı teklif etmemin sebebi, adada iki bölgeli federal bir Cumhuriyet kurmak için, konuları açıklığa kavuşturmak ve karşılıklı olarak kabul edilmiş mevcut temeli yeniden teyit etmektir. Teklif edilen zirvede görüşülecek hususlar arasında uluslararası ilişkiler ve genel olarak 2 Ocak 1984 tarihinde, her iki tarafa da karşılıklı fayda sağlayacağına inandığımız "Genel Çerçeve" önerilerimiz doğrultusunda Kıbrıs'taki iki halk arasında pratik ilişkiler tesis etme alanında işbirliği yapma yollarını bulma olabilir. Nihai bir çözümü beklerken, dış ilişkilerle ilgili tüm konuların düzenli olarak görüşmeyi kabul eden iki toplumun liderleri tarafından karara bağlanmasını öneriyorum.

(...)

Ekselansları,

Karşılıklı iyi niyet ruhu içerisinde ve iki taraf arasındaki müzakerelerin yakın zamanda başlamasına katkıda bulunmayı temin eden yukarıdaki fikirlerin şahsınız tarafından ciddi bir şekilde değerlendirileceğini içtenlikle ümit ediyorum.

Ekselans, en derin saygılarımın kabulünü rica ederim

Rauf R. DENKTAŞ
Cumhurbaşkanı

16 Ocak 2002'de Klerides'i görüşmeye zorlayan ben oldum.

> *MAHİ'ye göre Klerides, bir açılış töreninde yaptığı konuşmada, tüm gücünü, kendi deyimiyle,* "Kıbrıs'ın ve Kıbrıs Elenizmi'nin selameti ve adaleti için; Kıbrıs sorununa, BM Güvenlik Konseyi'nin ilgili kararlarına, insan hakları sözleşmelerine, uluslararası hukuka ve girmeyi amaçladıkları AB'nin normlarına uygun, adil, yaşayabilir ve fonksiyonel bir çözüm bulunması için harcayacağını" bir kez daha savundu.
>
> *Gazeteye göre Klerides, buna rağmen, Kıbrıs sorununa barışçıl çözüm bulunana kadar, Rum-Yunan Ortak Savunma Doktrini çerçevesinde silahlanmaya devam edeceklerini de yineledi.*
>
> Rum Basını, 26 Nisan 2001

Klerides, sözünde durmuş ELENİZM için 40 yıldır verdikleri mücadeleyi AB yolu ile taçlandırmak eylemini 2004 yılında Akritas Planı'nının diğer yapımcısı Papadopulos'a devretmiştir. Papadopulos, HAYIR oyları ile, 40 yıldır korudukları milli çizgiden sapmamış, *"Meşru Kıbrıs Hükümeti"* olarak AB üyeliğine sıçramasını becermiştir.

Yunanistan'la silahları yenileme anlaşması imzalanmıştır.

Biz inatla hâlâ, *"tanınma istemiyoruz; izolasyonu kaldırınız"* diyor; Kıbrıs'ın AB yuvasında Elen toprağı olma yolunda olduğunu görmek istemiyoruz.

UYANALIM!

DEVLET ve EGEMENLİK ELDEN GİDİYOR!

BEŞİNCİ BÖLÜM

Referanduma Doğru

10-13 Şubat 2004'te New York'ta alınan sonuç Türk basınında zafer olarak kutlandı. "İlk defa masadan kaçmamak suretiyle tarihi bir başarı kazanıldığı" iddia edildi. Türk kamuoyunda ve resmi çevrelerde şimdiye kadar başarı sağlanamamasının nedeni olarak "Denktaş'ın uyuşmazlığı – masadan kaçışları" gösterilerek yanlış bilgi verildi.

Görüldüğü gibi Kıbrıs sorununun halledilememesinin nedeni benim veya Türk tarafının uyuşmazlığı değildir. Esas neden Rum-Yunan ikilisinin Kıbrıs'a sahip çıkmak için başlattıkları bu kanlı darbe sonunda yanlarına kalan "Kıbrıs Meşru Hükümeti" unvanı ile Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkma hakkını elde etmiş olduklarına inanmalarıdır. Yani onlar sorunlarını halletmişlerdir. Bu nedenle Kıbrıs sorununu dünyaya "işgal ve göçmenlerin evlerine dönüşü" olarak takdim ediyorlar. Dünya da bu yalanı yuttuğuna göre Rumların da bizimle yeniden ülkeyi ve yetkileri paylaşmaları için herhangi bir motivasyon kalmıyor. New York'a gidiş nedenimiz "olmazsa olmazlar" hakkında verilen garantiler ve sonuca nasıl varıldığı, bu sonucun bizi Annan Planı'na nasıl ve niçin mahkûm ettiği bir yana bırakılırsa, yine geriye giderek görüşmeler sürecindeki gelişmelere kısaca bakmakta yarar vardır: Annan Planı'nı kabul ederek elde edilmiş olan takdir ve alkış, Rum tarafının "Meşru Hükümet" statüsünden bir kıl bile almış değildir. Hangi olumlu sonuçla övündüğümüzü anlamak mümkün değildir!

* * *

BM Genel Sekreterinin"Açış Konuşması" olarak bilinen 9 Ağustos 1980 tarihli belge, Kıbrıs sorununa müzakere yoluyla çözüm arayışlarının hedefinin "anayasal çerçevesi federal, toprak veçhesi iki kesimli" olan bir çözüm olacağını açıklamaktaydı. BM Güvenlik Konseyi bunu teyit etti. Biz bu çerçeveyi hemen kabul ettik. Federasyonlar "eşitler arasında kurulacak ortaklıktır" diye düşündük. 1960 ortaklığının altına coğrafya konulacaktı. Bu denenebilirdi; Rumlarda niyet varsa bu mümkün de olabilirdi! Oysa Kipriyanu aynı gece televizyona çıkarak "iki kesimli bir çözümü kabul etmediğini" ilan etti.

Böylece 9 Ağustos 1980 tarihinde başlayan müzakerelerde Kıbrıs Türk tarafı 4 maddeli gündemin her konusunda kapsamlı somut önerilerde bulundu. Maraş dahil iyi niyet teklifleri yaptı. 5 Ağustos 1981 tarihinde Anayasa ve toprak konusunda kapsamlı öneriler sundu. Türk tarafının topraklarını % 30'a indirmeyi teklif etti. Rum tarafı bu tekliflere mukabelede bulunmadı.

BM Genel Sekreterinin Özel Temsilcisi 1982 Ağustos ayında adına "Değerlendirme Belgesi" denen bir çerçeve sundu. Kıbrıs'ta iki taraf arasındaki toprak paylaşımının % 70-30 olacağını belirledi. Kıbrıs Türk tarafı bu çerçeveyi kabul etti. Rum tarafı reddetti.

Rum tarafı, Kıbrıs Türk tarafının inisiyatif üstünlüğüyle devam eden görüşmeleri 1982 yılının sonunda dondurdu ve BM Genel Kurulu'nu 1983 Mayıs ayında toplantıya çağırdı. Amacı BM Genel Kurulu'nda Bağlantısız Devletlerin oy çokluğuyla tek yanlı bir karar kabul ettirmekti. BM Genel Kurulu 13 Mayıs 1983 tarihinde Kıbrıs'ta "iki kesimli federal çözümle bağdaşmayan" 253 sayılı kararı kabul etti.

Rum-Yunan ortaklığının bu olumsuz tutumu, Kıbrıs Türk tarafını yeni bir değerlendirme yapmaya sevketti. Kıbrıs Türk halkı kendi kaderini kendisinin tayin etmesi gerektiğine inandı. 15

Kasım 1983 Salı sabahı KTFD Meclisi Bağımsızlık Bildirisi'ni dünyaya ilan etti. KKTC kuruldu.

KKTC Kıbrıs sorununa çözüm arayışlarının devam etmesi için inisiyatiflerini sürdürdü. Sonuçta, BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar 1984 Ağustos ayında görüşmeleri başlattı. Görüşmelerde, KKTC, iki kesimli federal bir paket çözüm çerçevesinde Türkiye'nin istemi ve BM Genel Sekreteri'nin ısrarlı talebi üzerine topraklarını "% 29+" nispetine indirebileceğini açıkladı. Karşılığında siyasal eşitliği sağlayacak ve iki kesimliliği koruyacak önemli anayasal güvenceler vaat edildi. BM Genel Sekreteri hazırladığı çözüm planını 17 Ocak 1985 tarihinde New York'ta düzenlenen Denktaş-Kipriyanu Zirvesine sundu. BM Genel Sekreterinin planını reddeden Kipriyanu'yu basın kınadı.

Bizim tutumumuzu "devlet adamlığına yaraşır" olarak nitelediler. Biz bu beyanları ve basın haberlerini broşür yapıp dağıttık. Rum idaresi "Meşru Hükümet" olarak yoluna devam etti, itibar gördü. Bizim "Devlet adamlığımız" bu nedenle kısa sürdü. Rum idaresi "meşru hükümet" olarak tanınmaya ve Kıbrıs meselesini 1974'te başlayan bir istila meselesi olarak takdime devam etti; biz bu yalanı, bu yanlışı kabul etmedik, yeniden "uzlaşmaz" kişi olduk.

Burada yeniden 2004'e dönelim. Rum lideri Papadopulos hâlâ aynı yalanı yaymaktadır. 2 Temmuz 2004'te kendisine verdiğim cevap şöyledir:

2 Temmuz, 2004

Yalan Üzerine Barış Olmaz

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Rum lideri Papadopulos'un Portekiz'de Cumhurbaşkanı Sampaio'ya söylediği yalanlara tepki gösterdi, "Yalan üzerine barış, uzlaşma bina edilemez" dedi. Papadopulos, Portekiz Cumhurbaşkanına "Kıbrıs meselesinin kökünde 1974'e kadar bir arada yaşayan iki toplumun Türk askeri müdahalesiyle, bölünmesi bulunmaktadır.

Bunun sonucunda Ada halkının yarısına yakını yerlerinden edilmiştir" demiştir.

Bir halkı ve Elenizmi temsil ettiğini söyleyen Papadopulos bu yalanı söylerken yüzü kızarmadı mı?

Rum tarafında, iki halkın dostluğunu isteyen bir yazar, bir gazeteci varsa Papadopulos'a Akritas Planı'nın yapımcısı olduğunu hatırlatıp, 1963'ten 1974'e kadar Türklere yapılan zulmü; 103 köy halkının göçmen oluşunu; bu köylerin talan edildiğini; Türklerin anayasal hakları gasp edilerek, onlara Rum Cumhuriyetine dönüştürülmek isteyen bir ülkede azınlık hakkı önerildiğini; 1974 Barış Harekatı yapılmamış olsaydı Kıbrıs'ta Rum'a, zulüme, kanunsuzluğa, boyun eğmeyen tek bir Türkün kalmamış olacağını; dolayısıyla "Ada halkı 1974'e kadar bir arada yaşamaktaydı, Ada halkını Türk askeri böldü" sözünün utanılacak bir yalan olduğunu hatırlatmayacak mı?

Ada 1963'te Rum liderliğinin Enosis için planladığı saldırı ile bölünmüştür; Rum ortak Türk ortağı yok etmek ve Kıbrıs'a sahip çıkmak için saldırıya geçmiştir. Bu nedenle 1964 Mart ayından itibaren Ada'ya BM askeri gelerek iki halkın arasında konuşlanarak, katliamı önlemeye çalışmıştır. Portekiz Cumhurbaşkanı Papadopulos'a "1974'e kadar adada bir arada, barış içinde yaşamaktaydınız, BM barış gücünün 1964'ten itibaren Kıbrıs'ta işi neydi?" sorusunu sorarak Papadopulos'un yalanını yüzüne vurabilirdi; herhalde nezaket göstermiş ve bunu yapmamıştır! Papadopulos, söylediği diğer yalanlar yanında bir de tehdit savurdu: "Kıbrıs'ın yeni bir Kosova olması arzu edilmiyorsa ABD ve AB, Türkiye'ye Annan Planını yeniden gözden geçirmesi için baskı yapmalıdırlar." dedi.

Papadopulos'a göre "AB bir hukuk birliğidir", o halde, meşru Kıbrıs hükümetini çiğneyerek Türklere yardım yapamaz, gümrükleri açamaz, Ercan'a uçak indirmesine izin veremez? Papadopulos, "yıl sonunda AB'nin Türkiye'ye tarih vermesi biz Rumların çıkarınadır. Tek şartımız Türkiye'nin biz

tanımasıdır, Aksi halde bizi tanımayan bir ülkenin adaylığını onaylayamayız." diyerek "Kıbrıs" adına AB üyeliğine müracaat nedenini açıklamış oldu.

1963'ten bu yana silahla, ambargolarla Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkıp Türkiye tarafından da tanınmayı elde edemeyen Rum liderliği sahte bir unvan altında 1960 Anlaşmalarını çiğneyerek yapmış olduğu üyelik müracaatını bu amaçla kullanarak Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki haklarını yok etmek siyasetini güdüyor. Bu nedenle de Kıbrıs Rum liderliğinin müzakere yoluyla yeni bir ortaklık kurma ihtiyacında değildir; AB üyeliği müzakere yolunu tamamen tıkamış olacaktır mesajlarını yıllardır verdik. Dinleyen, kaale alan pek olmadı. Rumların bu oyunlarının bizi cidden yeni bir Kosova'ya götürüp götürmeyeceğini hep birlikte göreceğiz.

İki halka, iki eşit egemenliğe dayanmayan, yapay anlaşmaların bizi nerelere götüreceğini de birlikte yaşayacağız.

Türk tarafının EVET oyunu "Kıbrıs Türkleri egemenlikten, iki devletli bir ortaklıktan vazgeçmiştir" şeklinde yorumlayanların karşısına yumruk gibi çıkıp aldandıklarını haykırmamanın cezasını da birlikte çekeceğiz.

40 yıllık yalana dayalı Rum siyaseti karşısında, bugün "40 yıllık yanlış siyaset" denen siyaset bu yalana boyun eğmemek, Rum'u meşru hükümet olarak kabul etmemekti. Bugün, Rum idaresini Kıbrıs'ın tümüne şamil meşru hükümet olarak kabul edecek bir Türk hükümeti var mı?

* * *

1984 müzakerelerinin son aşamasında 1985 Zirvesi'nin öncesinde ABD Lefkoşa'da bize 20 Kasım 1984 tarihli bir muhtıra verdi. Bir örneğini de Türkiye'ye tevdi etti. ABD'nin muhtırasında toprak konusunda "sihirli % 30 bariyerini aşar ve biraz daha az nispette toprağa razı olursanız, Türk Tarafı'nın anayasa konusundaki talepleri kabul edilecektir. Bu durumda, Rum tarafı

anayasaya ilişkin Türk görüşlerini kabul etmek durumunda bırakılacaktır. Türk tarafı sorumluluktan kurtulacaktır" deniliyordu. BM Genel Sekreteri bana, özel olarak, Kipriyanu'nun "sihirli % 30'un altına indiğim takdirde anlaşma olacak" dediğini söylüyordu. "Ya olmazsa, ya yine reddederse" soruma ise "herhalde artık tanınma yolu açılır" cevabını vermişti. % 29+'ya razı oldum. Genel Sekreter bayram etti.

O günlerde New York'ta TC'nin Daimi Temsilcisi olan Büyükelçi Kırca beni içtenlikle kutladı. "Türkiye'ye ve barışa büyük hizmet ettin. Kutlarım" dedi. Ankara'nın beklediği olumlu adım atılmıştı. Ne oldu? Kipriyanu Yunanistan'a uçtu, 10 gün sonra geldi ve planı tümüyle reddetti. % 29+ bizim ayağımıza yapışıp kaldı, oysa ben bu teklifi "kabul edilmediği takdirde geçersizdir" diyerek yapmıştım. Bu kısım unutuldu. Bu nedenle bu tür müzakerelerde söylenen sözlere dikkat etmek, karşılığında eş değerde bir şey almadan tavizkar olmamak şarttır. Milli pazarlıkta, müzakereci, kendi adına değil, millet adına konuştuğunu, "veririm" dediği her ne ise babasının malı olmadığını, milletin hakkı olduğunu bir saniye bile unutmamalıdır. Bana "uzlaşan, iyi, uysal kişi" desinler, "uzlaşmaz" demesinler diye ben halkın hakkı olan hürriyetleri, egemenliği, eşitliği feda edemezdim. Etmedim.

Kipriyanu'nun pervasızca takındığı bu olumsuz tutum ve Türk tarafına verilen sözler çok geçmeden unutuldu. Rum tarafına etkili bir uyarı yapılmadı. Rum idaresi "meşru hükümet" olarak Ada'nın tümüne sahip olma eylemini korkusuzca sürdürdü.

BM Genel Sekreteri benzer bir Planı 26 Mart 1986 yılında yeniden sundu. Biz bunu da kabul ettik. Kipriyanu bir kere daha reddetti. Görüşmeler kesildi.

Netice yine aynı. Rumlar hükümet, biz cemaat muamelesi gördük. Devletimizin tanınmasını istemek, tam eşitlikte ısrar etmek suç oldu.

1981 yılında Yunanistan AB üyesi oldu. 1987 yılında Türkiye AB'ne üyelik müracaatı yaptı. 1990 yılında da Kıbrıs Rum tarafı "Kıbrıs Cumhuriyeti" sıfatıyla ve bütün Ada'yı temsil iddiasıy-

la AB'ne üyelik müracaatında bulundu. Bu gelişmelerden sonra müzakere sürecine AB gölgesi düştü. Rum-Yunan ortaklığının Kıbrıs'ta "iki kesimli federal" çözüme ihtiyacı ortadan büsbütün kalktı. AB, yazdığım tüm itiraz ve ikaz yazılarına rağmen, Rum idaresinin bu siyasi oyununu "Kıbrıs Meselesinin halline ivme kazandıracak bir olgu" olarak değerlendirdi. Yanlış ve hukuku hiçe sayan bu davranış, referandumlardaki rezilliğe rağmen, hâlâ bugün devam etmektedir.

KLERİDES:
"ATİNA KIBRIS ELENİZMİ'NİN BAŞKENTİDİR"

Yunanistan'a üç günlük resmi ziyaret yapmakta olan Rum Yönetimi Başkanı Glafkos Klerides, Atina'nın "Kıbrıs'ın Elenizmin başkenti olduğunu" söyledi.

Rum gazeteleri, dün Atina'da gerçekleşen Stefanopulos-Klerides görüşmesinin ardından yapılan açıklamalarda, Yunanistan'ın Kıbrıs sorunu ve AB üyelik süreciyle ilgili pozisyonunun Türk-Yunan yakınlaşmasından etkilenmediğinin vurgulandığını yazdı. Gazetelere göre Stefanopulos, "Bu Yunan hükümetinin belirlediği bir çizgidir ve yinelenmesine gerek yoktur" dedi.

Filelefteros'un, "Atina: Denktaş'ın Yatıştırılmasını Kabul Etmiyeceğiz... Türk-Yunan Yakınlaşması Kıbrıs Karşısındaki siyasetimizi Etkilemiyor" başlıklı haberine göre, Rum tarafına bu güvenceyi, görüşmeden sonra yaptığı açıklamada, Yunanistan Cumhurbaşkanı Kostis Stefanopulos verdi. Gazeteye göre Stefanopulos, Kıbrıs sorununun Yunan dış politikasının ilk konusu olmaya devam ettiğini de söyledi.

Stefanopulos'un dolaylı ancak net şekilde, Atina'nın "Kıbrıs olmadan AB'ın genişlemesinin söz konusu olamayacağı" (yani Yunanistan'ın bunu veto edeceği) tezinin aynen devam ettiğini de söylediğini belirten gazete şunları yazdı:

"Kıbrıs Elenizmine bir mesaj vermek istediğini söyleyen Stefanopulos, Yunanistan'ın gerek Kıbrıs sorunu, gerek AB üyeliğindeki dayanışması, desteği ve birlikte hareketinin, Yunan dış siyasetinin öncelikleri olmaya devam ettiğini belirtti.

Stefanopulos, Klerides'le görüşmesinde, Kıbrıs sorununda Türkiye ile Kıbrıs Türk tarafının uzlaşmazlığı ve katı tutumu yüzünden dolayı görüşmelerin çıkmaza girdiği tespitinde bulunduklarını da söyledi. Stefanopulos, BM Genel Sekreteri'nden, dolaylı görüşmelerin BM kararları ile Doruk Anlaşmaları temelinde devam etmesi için gerekli girişimi üstlenmesini beklediklerini kaydetti.

Kıbrıs'ın AB üyelik sürecini de ele aldıklarını söyleyen Stefanopulos, "O konuda durumlar çok iyimserlik vericidir" dedi.

Rum Basını, 3 Mayıs 2001

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin "Üyelik" Başvurusuna İlişkin, Avrupa Topluluğu Bakanlar Konseyi'ne Yönelik Kıbrıs Türk Memorandumu

1. "Kıbrıs"ın ("Kıbrıs Cumhuriyeti"nin değil...) üç AB topluluğuna üyeliğini sağlamak üzere, kendini "Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti" addeden bir organ tarafından, Bakanlar Konseyinin mevcut başkanına 3 Haziran 1990 tarihli üç adet müracaat mektubu gönderilmiştir. Bu bağlamda Kıbrıs Türk tarafı Bakanlar Konseyine güven beyan ederek aşağıdaki gözlem ve itirazlarının dikkate alınmasını rica etmektedir.

Kıbrıs iki toplumlu bir adadır

2. Söz konusu müracaata Kıbrıs Türk tarafının itirazının temel dayanağı, ta baştan tasarlandığı ve 1960 yılında kurulmuş olduğu şekliyle Kıbrıs Cumhuriyetinin, siyasi bakımdan eşit iki ayrı toplumun (Kıbrıs Türk ve Rum Toplumları) varlığı esasına dayandırılmış olmasıdır. Daha sonraki gelişmeler ne olursa olsun –ki bunların temel unsurları aşağıda vurgulanmaktadır. Ada'da iki ayrı toplumun varlığı ve bunla-

rın ayrılıklarıyla siyasi eşitliklerini tanıyan yasal bir geri planın mevcudiyeti bir gerçek olarak hâlâ ortadadır. Kıbrıs Rum Toplumunun şu veya bu nedenle geçmiş bazı durumlarda "Kıbrıs Cumhuriyeti" unvanını taşıyabilmiş olması, bundan böyle de ve hele tüm Kıbrıs'ın Avrupa Topluluklarına üyeliği gibi temel bir konuda, tüm Kıbrıs'ı temsil edebilmesine dayanak teşkil etmemelidir.

Bölünmüş bir Ada'nın Avrupa Topluluğu üyeliğinin işlerliği olamaz

3. Kıbrıs Rum Toplumunun "Kıbrıs Cumhuriyeti" adına gayrı yasal olarak gerçekleştirmeye çalıştığı diğer tüm uluslararası ilişkilerden farklı olarak, Avrupa Topluluğu üyeliği, topluluğun belli bir ölçüde üye ülkelerin yaşamlarına katılımını içermektedir. İki toplumlu, iki kesimli, karşılıklı kabul edilebilir, kapsamlı bir çözüm beklemekte olan Kıbrıs'ın mevcut sorunu ve koşulları altında söz konusu üyeliğin işlerliği oldukça düşük olacaktır. AB toplulukları üyeliği diğer koşullar yanında tüm üye ülkelerin bütün toprakları üzerinde şahısların, malların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımını, tarım, balıkçılık, ulaşım gibi önemli konularda ortak politikalar uygulanmasını gerektirirken; Avrupa Toplulukları, her biri ayrı yönetime sahip ve kesin hudutlarla ayrılmış iki parçadan müteşekkil bir Ada'yı tek bir üye olarak bünyesine almayı düşünmemeli, Kıbrıs'ı bu şekliyle üye yapmamalıdır.

Söz konusu başvuru yanlış algılanmıştır

4. Müracaatçı "Kıbrıs" adına müracaatta bulunurken (müracaatın "Kıbrıs Cumhuriyeti" adına yapılmadığı dikkate alınmalıdır) Ada'nın üniter bir yapıya sahip olarak üyeliğini öngörmekte olduğu anlaşılmaktadır ki bu, hem yasal dayanaktan yoksundur hem de gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Meselenin temel unsurlarını hatırlamakta yarar vardır. Ne yazık ki bu unsurlar sıklıkla göz ardı edilmektedir.

Kıbrıs'ın iki toplumlu yapısının tanınması çok eskilere dayanmaktadır

5. Kıbrıs'ta iki ayrı halk mevcuttur. Bu tarihi gerçeğin altı, Kıbrıs'ın bağımsızlığının yaklaşmakta olduğu dönemde İngiliz Hükümeti tarafından çizilmişti. İngiliz Koloni Sekreteri, Lennox Boyd, 19 Aralık 1956 tarihinde "...Ada'da herhangi bir 'kendi mukadderatını tayin' (self determination) uygulaması söz konusu olması halinde, Kıbrıs'ın özel koşulları çerçevesinde, Kıbrıs Türk Toplumunun gelecekteki statüsü konusunda en az Kıbrıs Rum Toplumu kadar serbestçe karar verebilmesini temin etmek Majestelerinin Hükümetinin amacı olacaktır. Diğer bir deyişle, Majestelerinin Hükümeti böylesine bir karışımdan oluşan bir nüfus için 'kendi mukadderatını tayin' uygulaması söz konusu olması halinde nihai seçenekler arasında ayrılığın da bulunması gerektiğini kabul etmektedir" demişti. Bu ifadeler, içerdikleri teminatları birer "senet" olarak tarif eden Başbakan Macmillan tarafından 26 Haziran 1958 tarihinde teyit edilmiştir.

1960 yılında varılan çözüm şeklinin iki kesimliliğe ilişkin temel unsurları

6. Kıbrıs Rumlarının Ada'nın Yunanistan'la birleştirilmesi gerektiği şeklindeki iddialarına cevaben "ayrılığa" atıfta bulunulmuş olsa da neticede kabul edilmiş olan çözüm şekli ayrılığı içermiyordu. Bunun yerine iki toplumun karşılıklı hukuki ve siyasi pozisyonlarını düzenleyen iki kesimli bir Devlet çizgisinde bir uzlaşı elde edilmişti. Her iki toplumun da ortaklar olarak Ada'nın yönetimine ve tüm karar alma mekanizmalarına katılmaları gerekmekteydi. Bunun kadar temel olan diğer bir ilke de Kıbrıs Rum Toplumunun sayısal üstünlüğüne dayanarak Kıbrıs Türk Toplumuna kabul edemeyeceği politika ve kararları empoze edemeyeceği ilkesiydi. Anayasa her toplumun kendi ayrı milli kimliğini ve ortaklık statüsünü idame ettirebilmesi için yeterli hüküm içermekteydi.

1960'ta varılan çözüm şeklinin Anayasal yapısı ve uluslararası niteliği

7. Bütün bu temel unsurlar sonradan "1960 Antlaşmaları" diye adlandırılan çözüm şekli içerisine dahil edilmişti. Bu çözüm şeklinin karakteristik özelliği hem uluslararası nitelikli hem de Anayasal nitelikli olduğu gerçeğinde yatmaktadır. Demek ki Kıbrıs Rum Toplumunun müteakip tasarrufları sadece anayasal hukuk açısından değil, uluslararası hukuk açısından da değerlendirilmelidir.

İki toplum arasındaki sıkı yetki paylaşımı

8. 1960 yılında varılan çözüm, öncelikle 1959 Zürih ve Londra Antlaşmalarını içermekteydi. Bunlar, tarafların üstlendikleri yükümlülükleri uluslararası hukuki mükellefiyet seviyesine çıkartan uluslararası nitelikli anlaşmalardı. Böylelikle, 11 Şubat 1959 tarihinde Türk ve Yunan başbakanları arasında neticelendirilen Zürih Antlaşması müstakbel Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Temel Yapısını oluşturmuştu. Söz konusu anlaşma Kıbrıs Türk ve Rum Toplumları arasında açık ve dengeli bir yetki paylaşımı öngörmekte ve bu ilkenin Anayasanın temel maddeleri arasında yer almasını sağlamaktaydı. Buna göre Rum olması öngörülen Cumhurbaşkanı sadece Rumlar tarafından seçilirken, Kıbrıs Türkü olması öngörülen Cumhurbaşkan Muavini sadece Kıbrıs Türkleri tarafından seçilecek, Bakanlar Konseyinde sandalye dağılımı % 70-% 30 şeklinde olacak ve kamu yönetiminde dağılım da aynı nispette olacaktı. Aynı zamanda Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkanı Muavinine tanınan veto hakkı kendi toplumlarını olumsuz yönde etkileyecek kararları bloke etme olanağı sağlıyordu. Yürütme yetkisi "Cumhurbaşkanıyla Cumhurbaşkanı Muavininin birlikte hareketinden kaynaklanmaktaydı". Anayasanın temel maddelerinin diğer önemli bir yönü de Kıbrıs'ın bir diğer devletle tamamen veya kısmen birleşmesini tümüyle dışlıyor olmasıydı.

Çözümün uluslararası garantisi

9. Antlaşmalarla üstlenilen sorumluluklar ve verilen taahhütler hem Kıbrıs Anayasasında yer almakla hem de 1960 Kuruluş Antlaşması ve Garanti Antlaşmasıyla güçlendirilmekteydi. Bu antlaşmaların tarafları Kıbrıs Cumhuriyeti (ki bunun adına imza atan Rum Cumhurbaşkanıyla Türk Cumhurbaşkan Muavini olmuştur), Türkiye, Yunanistan ve İngiltere olmuştur. Antlaşmalar taraflar için uluslararası hukuk çerçevesinde birtakım hak ve yükümlülükler doğurmuştu. Özellikle Garanti Antlaşması uyarınca Kıbrıs Cumhuriyeti, Anayasasına uyumu temin yükümlülüğü üstlenmiş ve Türkiye, Yunanistan ve İngiltere bu yükümlülüğü dikkate alarak Anayasanın temel maddeleri çerçevesinde Kıbrıs'ta oluşturulan yeni hukuki ve siyasi ilişkiler düzenini tanıyıp garanti etmişlerdi. Garanti Antlaşması aynı zamanda "ortak ve uyumlu hareketin mümkün olmadığı hallerde üç garantörden her biri için anlaşmalarla oluşturulan hukuki ve siyasi ilişkiler düzenini yeniden oluşturmak üzere tek başına hareket etme hakkını saklı tutmaktaydı".

Rumların, Kıbrıs Türkleriyle ortaklığı erken zamanda reddetmeleri

10. Ciddi ve kapsamlı bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıkan 1960 Antlaşmalarının üzerinden üç yıl geçmeden Rumlar Anayasanın temel maddelerini saptırmak üzere bilinçli bir girişim başlattılar. Bu girişim Anayasa Mahkemesinin tarafsız başkanının istifasına ve neticede Kıbrıs Türklerine tanınan her türlü Anayasal hakkın inkar edilmesine kadar tırmandırıldı. Ada'yı Yunanistan'la birleştirmek amacı güden "Akritas Planı" uyarınca hareket etmekte olan Rumlar, Kıbrıs Türklerini anlaşmalarla garantilenmiş olan devlet organlarındaki pozisyonlarından dışladılar, Kıbrıs Türklerinin başta siyasi eşitlik olmak üzere tüm kazanılmış haklarını inkar ettiler ve aynı zamanda Temsilciler Meclisinin Rum üyeleri

1960 Antlaşmalarını ve Anayasanın temel maddelerini açıkça ihlal etmek suretiyle hükümetin çeşitli organlarının Kıbrıs Türklerinin katılımını gerektirmeden çalışabilmesini sağlayacak kanunlar çıkartıp yürürlüğe koydular. Haziran 1967'de Rum Meclisi bu doğrultudaki tek yanlı girişimlerini o kadar ileriye götürdü ki, Anayasanın 185. maddesiyle açıkça yasaklanmış olmasına rağmen, oybirliğiyle hareket ederek "Enosis" doğrultusunda bir karar çıkarttı.

Kıbrıs Türk Toplumunun ayrılması

11. 1963 yılının Aralık ayından beri sürekli ayrımcılığa, tehditlere ve fiziki saldırılara tabi tutulan Kıbrıs Türk Toplumu yavaşça kendi ayrı yönetimi altındaki, ancak kamu hizmetinden ve devlet parasından yoksun enklavlara çekilmeye mecbur bırakıldı. İki toplum arasındaki hem yönetsel hem de toprağa dayalı fiili ayırım gerçeği 11 yıl sonra Türkiye, Yunanistan ve İngiltere dışişleri bakanlarınca yayınlanan 30 Haziran 1974 tarihli ortak deklarasyonla kabul edilmiştir. Söz konusu deklarasyonda "Kıbrıs Cumhuriyetinde pratikte biri Kıbrıs Türk Toplumuna biri de Kıbrıs Rum Toplumuna ait olmak üzere iki ayrı otonom yönetim bulunduğu" ifade edilmekteydi. Bu gerçeğin bir diğer kanıtı da 1960 Ortaklık Devletinin ve onun yönetiminin dağılması neticesinde her iki tarafın rızasıyla Mart 1964 tarihinde Ada'da konuşlandırılan ve Kıbrıs'ı boydan boya bölen hududun muhafazası görevini üstlenmiş bulunan UNFICYP'tir. Meşru Ortaklık Hükümetinin yıkıldığı tarihten itibaren değişen koşullara ayak uydurarak Kıbrıs Türklerini yönetmekte olan Kıbrıs Türk Yönetimi, yıkılmış bulunan 1960 Ortaklık Cumhuriyetini federal bir formatla yeniden oluşturmak üzere kurulacak olası bir federal Kıbrıs Cumhuriyetinin federe Türk kanadını teşkil etmek üzere, 1975 Kıbrıs Türk Federe Devletine dönüştü.

Rum girişimlerinin Anayasal açıdan gayri meşru olduğu kabul edilmiştir

12. Rum Yönetiminin Kıbrıs Türklerine yönelik girişimleri konusunda Anayasal dayanaktan yoksun bulunduğu gerçeği Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin yayınladıkları 30 Haziran 1974 tarihli deklarasyonla teslim edilmiştir. Söz konusu deklarasyonda "tartışılması gereken Anayasal sorunlar arasında Anayasal meşruiyetin hemen yeniden ihdas edilmesi ve Cumhurbaşkan Yardımcısının 1960 Anayasasınca öngörülen fonksiyonlarını nasıl yeniden üstlenebileceği de bulunmalıdır" denmekteydi. Dönemin siyasi eğilimi 1960 Anayasasına geri dönüş doğrultusunda olmuş olsaydı bu ifadeler kullanılmazdı. Aslında Makarios 1960 Antlaşmalarını ve Anayasayı açıkça "ölmüş ve gömülmüş" ilan etmiş ve Kıbrıs Türklerine, öngördüğü Rum devletinde azınlık hakları önermişti. Aslında bu, tüm nüfusu temsil edebilecek meşru bir hükümetin bulunmadığının açık kabulü anlamındaydı. Açıkça bilindiği üzere Cumhurbaşkanı Yardımcısı Türk idi ve Anayasal fonksiyonlarından gönüllü rızasıyla vazgeçmiş değildi. Hal böyle olunca Cumhurbaşkanı yardımcısının 1960 Anayasasında öngörülen fonksiyonlarını üstlenmesi gereğine atıfta bulunulması, görevinden yasal olmayan yollarla uzaklaştırılmış olduğunun kabulü anlamındadır. Bu dışlama diğer anlamları yanında Anayasanın 57. maddesiyle Kıbrıs Türk Toplumuna tanınan dışişleriyle ilgili kararları veto edebilme (veya, bilinçli olarak muvafakat (rıza) göstererek onaylayabilme) hakkının elinden alınması, yani aslında 1960 Ortaklık Devletinin yıkılması anlamını taşımaktaydı.

Türkiye'nin garantörlük hakkını kullanmasıyla (1974) "Enosis" tehlikesi büyük ölçüde azalmıştır

13. Ancak bundan önce, "Enosis" yanlısı oldukları bilinen, ilham kaynağı Yunanlılar olup ordu tarafından desteklenen, belli başlı bazı Yunan ve Rum unsurlar bu imajlarını bir

basamak ileriye götürmüşler ve "Enosis"i hemen gerçekleştirmek üzere, Başpiskopos Makarios'a karşı bir darbe gerçekleştirdiler. Başpiskopos Makarios daha önceleri Anayasal düzeni yıkmakla Kıbrıs'ı "Enosis"e en yakın konuma getirdiğini ifade etmişti. Kıbrıs Türk tarafının acil yardım çağrısı üzerine garantör Türkiye, 1960 Antlaşmaları çerçevesindeki görev ve sorumlulukları gereği Kıbrıs Türk nüfusu korumak ve Ada'nın Yunanistan tarafından devralınmasını önlemek üzere Kıbrıs'a askeri birlik indirmiştir. Bu birlikler Ada'nın kuzeyini Rum ve Yunan birliklerinin elinden kurtardılar. Makarios 19 Temmuz 1974 tarihinde BM Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada Yunan birliklerini "Yunanistan'dan gelen istila birlikleri" olarak tarif etmişti. Türk askeri birliklerinin kontrolüne geçen kuzey, burada yaşamakta olan Kıbrıs Türklerinin ve güneyde kısılıp 1975 yılında gerçekleştirilen nüfus mübadelesiyle kuzeye gelen Kıbrıs Türklerinin cenneti haline gelmişti. Şimdi Ada'nın güneyinde "Kıbrıs Cumhuriyeti" rolü üstlenmiş bulunan bir Kıbrıs Rum Yönetimi ve kuzeyinde de Rum tarafının 1977-79 doruk anlaşmalarıyla öngörülmüş olduğu şekilde Türklerle eşitlik temelinde yetki paylaşımını reddetmekteki ısrarı karşısında zamanla kendisini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne dönüştürmüş bulunan bir Kıbrıs Türk Yönetimi olmak üzere iki ayrı yönetim bulunmaktadır.

Kıbrıs Rumları Kıbrıs'ın meşru hükümeti değildir

14. Yukarıda belirtilenler dikkate alınınca, Rumların "Kıbrıs Cumhuriyeti" rolü üstlenmelerini Kıbrıs Türklerinin niçin yasal olmayan bir tasarruf saydıkları kolayca anlaşılabilir. Söz konusu Cumhuriyetin dayanağı 1960 Antlaşmalarıydı ve Rumlar 1960 Antlaşmalarını Aralık 1964'te tek yanlı bir girişimle ortadan kaldırmışlardı. Buna rağmen uluslararası camia tarafından Kıbrıs'ın düzgün temsilcileri olarak kabul gördükleri anlaşılıyor. Bu, ne hukuki ne de ahlaki açıdan doğru olamaz.

Rum girişiminin uluslararası hukuk bakımından geçersizliği

15. Kıbrıs Türk tarafı Kıbrıs'ın AB Topluluğuna üye olmak üzere yapmış olduğu tek yanlı Rum başvurusunu bundan önce attıkları diğer benzer adımlardan tamamen farklı yoğunluğa ve öneme haiz uluslararası nitelikli bir adım olduğuna inanmaktadırlar. Kendisini "Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti" olarak lanse eden aslında Kıbrıs'taki Rum rejimi olduğuna göre, Avrupa Topluluğu Bakanlar Konseyi bu rejimin gayrı kanuni olduğunu, hukuk kurallarını çiğnemeden, göz ardı edemez. Şimdi bu müracaatın geçerliliğine karşı Kıbrıs Türk halkı adına KKTC tarafından gündeme getirilen itiraz, Kıbrıs Rum Toplumunun "Kıbrıs" adına veya aslında "Kıbrıs Cumhuriyeti" adına böyle bir müracaata bulunma yetkisine haiz olmadığı savına dayandırılmaktadır. Bu itiraz Kıbrıs Rum rejiminin anayasaya aykırı temeline doğrudan değil, dolaylı olarak dayandırılmaktadır, çünkü uluslararası hukukta bir rejimin sırf anayasal açıdan gayrı meşru olmasının bir devlet adına uluslararası bir kuruluşa üyelik müracaatında bulunmasını engellemeye yeterli bir neden olarak telakki edilemeyeceği durumlar söz konusu olabilir. Ancak bu durumda olduğu gibi, anayasal gayrı meşruluk uluslararası gayrı meşrulukla birlikte varolduğu zaman, durum oldukça değişir, dolayısıyla Avrupa Topluluğu bu durumu ihmal edemez. Dahası, devletin ve hükümetin iki kesimli karakterinin meşruiyetin önkoşulu olduğu Kıbrıs'ta Rumların bu tek yanlı girişimleri açıkça gelecek nesilleri uzun yıllar etkilemesi söz konusu olan bu denli önemli bir konuda kendi siyasi iradelerini Kıbrıs Türklerine empoze etmek anlamındadır ve kabul edilebilecek bir durum değildir.

Rum başvurusu "Enosis" üzerindeki Anayasal ve uluslararası yasağı ihlal etmektedir

16. Bu başvuru aynı zamanda Garanti Antlaşmasının 1. Maddesinin içerdiği ve 185. Maddesinde de yankı bulan il-

keye dayalı olarak da itiraza açık bir başvurudur. Söz konusu ilke Kıbrıs Cumhuriyetinin "Kısmen veya tamamen herhangi bir devletle herhangi bir siyasi veya ekonomik birliktelik içerisine giremeyeceği" şeklindedir... Bu kısıtlama tek yanlı Rum başvurusu sonucunda ulaşılması muhtemel bir Avrupa Topluluğu üyeliği yoluyla oluşması muhtemel bir Kıbrıs Rum-Yunan bağlantısını da dışlayacak kadar geniş bir kısıtlamadır.

Avrupa Topluluğu Üyeliği İçin Kıbrıs Rum Başvurusuna İlişkin 12 Temmuz 1990 Tarihli Kıbrıs Türk Memorandumunu Tamamlayıcı Not

1. Hatırlanacağı üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Avrupa Topluluğu üyeliği için 3 Temmuz 1990 tarihli Kıbrıs Rum "başvurusuna" ilişkin Avrupa Topluluğu Bakanlar Kuruluna 12 Haziran 1990 tarihinde bir memorandum sunmuştur.

2. Memorandumun ikinci paragrafında, "Kıbrıs'ta hâlâ daha iki ayrı toplum bulunduğu ve bu iki toplumun ayrılığını ve siyasi eşitliğini kabul eden yasal bir geri plan" olduğu işaret edilmektedir. Ayrıca söz konusu memorandumun 15. paragrafında Kıbrıs Rum üyelik "müracaatı"nın yalnızca anayasaya aykırı değil ancak uluslararası bir gayrı yasallığa sebep olduğunun da altı çizilmektedir. İki toplumlu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin uluslararası anlaşmalar sonucunda ortaya çıktığı gerçeği karşısında, uluslararası gayrı meşruluk sorusu kesinlikle ortaya çıkmaktadır.

3. 19 Şubat 1959 tarihinde Londra ve Zürih Anlaşmalarının imzalanmasıyla sonuçlanan Londra Konferansının hazırlık toplantıları tutanakları (İngiltere Hükümeti tarafından "30. yıl kuralı" çerçevesinde yakın geçmişte açılan arşiv tutanakları) incelendiğinde ilgili tarafların, Cumhuriyetin iki kurucusu olan Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların, Kıbrıs Cumhuriyeti'nde siyasal eşit oldukları iki toplumlu bir ortaklık

kurmayı amaçladıkları görülecektir. Sadece anlaşmalar ve not teatilerini içeren ve Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum Toplumlarının temsilcileri tarafından imzalanan belgeler değil, ayrıca aşağıda bazı bölümleri aktarılan hazırlık toplantıları tutanakları da iki toplumun siyasal eşitliğini açıkça ortaya koymaktadır.

4. 11 Şubat 1959 tarihinde Londra'da gerçekleşen toplantının tutanağında, Türkiye ve Yunanistan Dışişleri Bakanları'nın tüm görüşmeler boyunca, her iki toplumun temsilcilerinin ortaklık cumhuriyetinin kurulmasındaki tüm safhalara katılmalarını uygun buldukları açıkça görülmektedir. Örneğin, tutanağın 49. paragrafında Yunanistan Dışişleri Bakanı Averoff, "Konferansın üç hükümet ve iki toplumun temsilcileri arasında gerçekleşmesinin zorunlu olduğunda" haklı olarak ısrar etmiştir.

5. 1960 Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'ni oluşturan hukuki belgelerin dikkatli incelenmesi ve analiz edilmesi ve yakın geçmişte gizliliği kaldırılan toplantı ve konferans tutanakları, uluslararası anlaşmalar ve Cumhuriyetin Anayasası da dahil olmak üzere söz konusu belgelerde oluşturulan hukuki düzenin (state of affairs) iki halkın veya iki toplumun siyasi eşitliğini ve eşit anayasal statüsünü oluşturduğu şüpheye yer kalmayacak şekilde gösterecektir.

6. Ayrıca yukarıda sözü edilen tutanaklar, 1960 anlaşmasının iyi bilinen ve tartışma kaldırmaz kendine özgü (sui generis) özelliklerine ışık tutmakta ve altını çizmektedir.

(a) 13 Şubat 1959 tarihli toplantı tutanağının üçüncü sayfasının sonunda başlayan ve dördüncü sayfasında devam eden paragrafında, Averoff ve Zorlu, Yunanistan ve Türkiye'nin Kıbrıs konusunda "Sömürge güçleri olarak değil Kıbrıslıların iki anavatanı olarak mülahaza edileceklerini" belirtmişlerdir.

(b) Aynı paragrafta, her iki Dışişleri Bakanı tarafından

"mevcut çözüm, İngiltere'nin Ada'ya sağladığı bir anayasa temelinde değil ancak tarafların yeni Kıbrıs devletini ve Anayasasını tanıdıkları ve imzaladıkları uluslararası bir anlaşma temelinde" olduğu belirtilmiştir. Uluslararası hukuk açısından durum İngiltere'nin, Yunanistan ve Türkiye ile anlaşarak bağımsız Kıbrıs Devletini ve Anayasadaki belli gerekli unsurları koruyacağını garanti etmesidir.

(c) 11 Şubat 1959 tarihli tutanağın 26. paragrafında Averoff, İngiltere Dışişleri Bakanlığı Müsteşarının bir sorusu üzerine, "teoride Kıbrıs Cumhuriyetinin dış politikada serbest olduğunu ancak pratikte veto mekanizması nedeniyle dış politikanın Yunanistan ve Türkiye ile istişare içerisinde yürütülmesini sağladığına" işaret ederek önerilen anlaşmanın kendine özgü durumuna dikkat çekmiştir. Averoff yeni rejimi birleşik bir Yunan-Türk girişimi olarak tanımlamıştır".

7. Cumhuriyetin oluşturulmasına ilişkin yakın zamanda açıklanan tutanaklar, 12 Temmuz 1990 tarihli Kıbrıs Türk memorandumunun 16. paragrafında sözü edilen hususa ışık tutmaktadır. Söz konusu paragrafta işaret edildiği gibi 1960 Garanti Anlaşmasının 1. maddesinin ikinci paragrafında, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin "bir bütün olarak veya kısmen herhangi bir siyasi veya ekonomik birliğe üye olması" yasaklanmaktadır.

8. Londra'daki hazırlık toplantıları tutanaklarından alınmış aşağıdaki bölümler, 1960 Anlaşmasının ilgili tarafların Kıbrıs'ın başka bir ülke ile ekonomik birlik olasılığını kesinlikle dışladığını kesin olarak göstermektedir.

(a) 12 Şubat 1959 tarihinde gerçekleşen görüşme tutanağının dördüncü sayfasının son paragrafında, "Averoff ve Zorlu İngiliz Milletler Topluluğu seçeneğinin idamesinin engellenmeyeceğini söylemişlerdir. Amaç, üç garantör ülke dışında kalan ülkeler ve Kıbrıs arasındaki daha yakın ikili anlaşmaları dışarıda bırakmak ve ayrıca Yunanistan veya Türkiye'nin

Kıbrıs'ta birbirlerinden daha lehte ekonomik pozisyon elde etmeleri olasılığını ortadan kaldırmaktır – örneğin, Yunanistan için bir çeşit ekonomik Enosis oluşturmak.

Bu gelecekle ilgili isabetli tahminin Avrupa Topluluğunun bugünkü yapısı oluşmadan yapılmış olması dikkate değerdir.

(b) 12 Şubat 1959 tarihinde gerçekleşen toplantı tutanağının ikinci sayfasının birinci paragrafında, "Averoff ve Zorlu, Yunanistan ve Türkiye'nin her ikisinin de üye olduğu bir uluslararası birliğe Kıbrıs'ın üye olmasına itiraz etmeyeceklerdir; örneğin, Posta Birliği ve herhangi bir Serbest Ticaret Bölgesi".

Kıbrıs Türk memorandumunun 19. paragrafında iyi niyetle arzulanan yasal şekilde oluşturulacak Kıbrıs Devleti'nin Avrupa Topluluğu üyeliği bu referans çerçevesinde değerlendirilmelidir.

9. 19 Şubat 1959 tarihli Zürih ve Londra Anlaşmalarının 23. paragrafı, "içerikleri ne olursa olsun, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin İngiltere, Yunanistan ve Türkiye ile yaptığı tüm anlaşmalar için 'en ziyade müsaadeye mazhar ülke' olarak teslim edilmesini öngörmektedir.

10. Böylelikle, 1960 Garanti Anlaşmasının ikinci paragrafının 1. maddesinin, yukarıda sözü edilen hususları hayata geçirebilmek ve gereklerini yerine getirebilmek için Anlaşmaya dahil edildiği görülecektir. Bu nedenle özellikle söz konusu maddede "ekonomik birlik" ile birlikte "siyasi birliğe" de işaret edilmek ihtiyacı duyulmuştur.

11. Bu nedenledir ki 12 Temmuz 1990 tarihli Kıbrıs Türk Memorandumunun 15. paragrafında, Avrupa Topluluğu üyeliği için yapılan Kıbrıs Rum başvurusunun yalnızca Anayasaya aykırılığına, ancak 1960 hukuki ve siyasi düzenine hayat veren uluslararası anlaşmalar ve bunları geniş şekilde yorumla-

yan toplantı tutanakları dikkate alındığında Kıbrıs Rum başvurusunun tartışmasız uluslararası gayrı yasallığa neden olduğu gerçeği de vurgulanmaktadır.

3 Eylül 1990

ALTINCI BÖLÜM

1989 Sonrası

1989 yılından itibaren Kıbrıs sorununa siyasal çözüm arayışları yoğunlaştı. Sonuçta, Denktaş-Vasiliyu görüşmeleri New York'ta 26 Şubat-2 Mart 1990 tarihlerinde yapıldı. Görüşmelerde, "egemenlik" üzerinde ısrarla durduk. Bu haklı tutumumuz nedeniyle BM Genel Sekreteri beni görüşmeleri akamete uğratmakla suçladı. Egemenlikte ısrar etmesek azınlık haklarına razı olmak anlamına geleceğine göre benden bunu beklememeleri gerekirdi. Federasyonlar eşitler arasında oluşacağına göre Rumların Kıbrıs'ın egemenliğe sahip çıkışı karşısında bizim eşit egemenliğimizden başka bir şeyi savunmamız da beklenmemeliydi. (Oysa yıllar sonra 2004'te çift referandumların sonucuna rağmen egemenlikten vazgeçtiğimiz yorumunu yapmaya başladılar!)

KKTC'nin ve Türkiye'nin ahenk içinde kararlı bir tutum ortaya koyması sonucunda, BM Genel Sekreteri, 1990'dan itibaren Kıbrıs sorununun iki kesimli federal çözümü üzerindeki çalışmalarda yol gösterici bir çerçeve oluşturma egzersizine girişti. KKTC'nin bilgisi dahilinde Türkiye bu egzersize aktif biçimde katıldı. Ortaya "Fikirler Dizisi" çıktı. Bu belgede, kurulacak federal yapıda "egemenliğin iki toplumdan kaynaklandığı" belirtiliyordu. (Buna rağmen bu maddeyi bütün çabamıza rağmen Annan Planına koydurtamadık. Klerides "Asla" diyordu. De Soto ise, bizden Rumların razı olmayacağı şeylerde ısrar etmememizi söylüyordu.) "Fikirler Dizisinde" Kıbrıs'ın AB üyeliği konusunda şu hükme yer verilmişti: "Kıbrıs'ın AB üyeliği konusu görüş-

melerde tartışılacak ve iki toplum arasında bu konuda anlaşmaya varılınca, nihai karar, iki toplumda bu konuda ayrı ayrı yapılacak referandumların sonucuna göre verilecektir." 2004'te "iki taraf arasında anlaşmaya varılmadığı halde" referanduma zorlandık. Unutmayalım! Yeniden oyuna gelmeyelim!...

"Fikirler Dizisi"nin temel alındığı görüşmeler 18 Haziran -11 Kasım 1992 tarihleri arasında cereyan etti. Belge 100 paragraftan oluşuyordu. 91 paragrafı kabul ettim. "9 paragrafı görüşelim" dedim. Vasiliu 100 paragrafın her birine çekince koydu. Hiçbirine "evet" demedi. Seçimleri yaklaşmaktaydı ve rakibi Glafkos Klerides "Fikirler Dizisi kabul edilemez" diyordu. Vasiliu da anlaşma için gittiğimiz New York'tan hiçbir şey kabul etmeden ayrıldı. Kimse kendisine "uzlaşmaz" demedi. "Meşru Kıbrıs Hükümeti" Kıbrıs'a sahip çıkma oyununa korkusuzca devam etti. Bize gidip gelen diplomatlara oynanan oyunu anlatmak için dilimizde tüy bitti. Rum idaresini "meşru hükümet" olarak tanıdıkları sürece meselenin halli mümkün olamazdı, çünkü Rum tarafı açısından mesele halledilmiş sayılıyordu. "Meşru hükümet"in derdi veya problemi kendi egemenliğinde saydığı Kıbrıs'ın kuzeyinden Türk askerinin ve "yerleşik"lerin çıkıp gitmesi, Rum göçmenlerin eski yerlerine dönmesiydi. Bu rahatlık içindeydiler. Onları motive edecek tek şey KKTC'nin varlığını kabul etmek ve Rumlara, bu yapılmadıkça Kıbrıs'ın birleşmeyeceğini açıkça söylemekti. Diplomatlar bizi dinliyor ve akredite oldukları "meşru HPükümeti" tanımamakta ısrar eden Denktaş'ı, Türk hükümetine şikâyet ediyorlar ve "Denktaş'la uzlaşma olmaz" mesajını veriyorlardı.

1993 Şubat ayında Güney Kıbrıs'ta başkanlık seçimi yapıldı. Seçimi "Fikirler Dizisi"ni açık biçimde eleştiren ve reddeden Klerides kazandı. Klerides'le yüz yüze görüşme talebinde bulundum. Reddetti, "görüşebileceğimiz müşterek bir zemin yoktur" diyerek "Fikirler Dizisini" gömdü. Kimse kendisine "uzlaşmaz" demedi. Ne iç basın, ne de Yunan basını, bana Türk basınının yaptığını, hiçbir Rum liderine layık görmedi. Rum liderli-

ği, Lord Hannay'ın bile "çalıp kaçtılar" (hi-jacked) dediği sahte bir unvanın arkasına saklanarak Kıbrıs'a sahip çıkmak için savaşa neden olmuş, Kıbrıs'ı ikiye bölmüştü; biz Rum-Yunan ikilisinin bizi kolonize etmesine engel olmak için savunma tedbirleri alıyor ve müzakerelerde, bize yapılanların tekrarlanmasını engelleyici koruyucu tedbirler üzerinde duruyorduk. Rumlara boyun eğmemek suç oluyordu.

Görüşmelerin bu şekilde sonuçsuz kalması üzerine BM Genel Sekreteri Kıbrıs'ta karşılıklı güven yaratacak tedbirler içeren bir paket plan hazırladı. KKTC ve Türkiye uyum halinde BM Genel Sekreterini bu plan konusunda teşvik edip yönlendirdi. Bu paket üzerinde görüşmeler 31 Mart 1993 tarihinde New York'ta başladı. Biz iç politik zorluklara rağmen paketi sonunda kabul ettik. Klerides ise reddettiğini 1994 Mayıs ayında açıkladı. Buna rağmen BM Genel Sekreteri Butros Gali, paketi kabul ettiğimizi açıklayan raporunu Rumlara hizmet edercesine bir ay geciktirdi. Rumların AB başvurusu bir adım daha ilerlemiş oldu.

YEDİNCİ BÖLÜM

Sona Doğru

Müzakere sürecini kurtarmak için, yüz yüze görüşme talebim 18-31 Ekim 1994 tarihlerinde Lefkoşa'da ara bölgede Klerides'le görüşmeyle sonuçlandı. Bu görüşmede Klerides bana açıkça "Güven Yaratıcı Paketle ilgilenmediğini; kendisi için hedefin Kıbrıs'ın AB üyeliği olduğunu, AB üyeliğini kabul etmediğim takdirde görüşecek bir şey olmadığını" söyledi.

Klerides'e, "buluşma nedeni Güven Yaratıcı Önlemleri görüşmek ve Kıbrıs meselesini hallederek AB'ne üye olacak duruma gelmektir. Sahte Kıbrıs Meşru Hükümeti unvanı altında AB'ne yaptığınız müracaatı kabul edemeyiz çünkü meşru hükümet olduğunuzu kabul etmiş oluruz, ayrıca, birleşik bir Kıbrıs halinde olsaydık bile 1960 Antlaşmalarına ters düşen bu başvuruyu zaten yapamazdık çünkü Türkiye henüz üye değildir. Türk-Yunan dengesini bozmuş olurduk" dedim. Klerides uzlaşmaya gelmiş değildi. "Denktaş yine makul önerileri reddetti" imajını yaratmak için gelmişti ve Rum idaresini "meşru hükümet" olarak kabul edenlerden de bu hükümetin "güzelim AB üyeliği için yapmış olduğu müracaatı bir toplum liderinin reddetmesi" tabiatıyla uzlaşmazlıktı! Kimse Rumların Kıbrıs adına AB'ne müracaatlarını, silahla yapamadıklarını, AB yolu ile elde etmek için yaptıklarını anlamak istemiyordu. Bu müracaat 1960 Antlaşmaları ile oluşan Türk-Yunan dengesini de ortadan kaldıracaktı.

Görüşmelerin böylece kesilmesinden sonra 1993 Kasım ayında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Yunanistan arasında "Ortak

Savunma Doktrini" yürürlüğe kondu. Türkiye ile benzeri bir anlaşma yapalım; Rumların Yunanistan'a verdiği üslere karşılık biz de Türkiye'ye üs verelim dedik. Gerekli görülmedi.

Müzakere sürecinin bütün aşamalarında KKTC ve Türkiye ortak çıkar bilinciyle uyum içinde hareket etmişlerdir. Son döneme kadar görüş ayrılıklarımızı aleniyete intikal ettirmeden uzlaşarak gidermeyi başarabilmiştik. Anavatanda Kıbrıs meselesinin partiler üstü milli ve hatta Türkiye'nin güvenliği açısından hayati bir mesele olarak değerlendirilmesi en büyük güç kaynağımızdı.

–Yorumsuz–

GÜNEY'DE YUNAN VATANDAŞLIĞI DAĞITILDI

27 Aralık 2001

Eski Sovyetler Birliği ülkelerinden kişilere Yunan vatandaşlığı ve pasaportu verilerek Yunanistan'daki seçimlerde oy kullandırıldığı, Yunan vatandaşlığı ve pasaportu verilmesi işlemlerinin merkezinin Güney Kıbrıs olduğu bildirildi.

Politis'in haberine göre, Yunanistan Asliye Hukuk Mahkemesi Savcısı İsidoros Doyakos tarafından yapılan araştırmada, Yunan vatandaşlıklarının yoğunlukla milletvekilliği seçimleri arifesinde verildiği, bunda PASOK'un Güney Kıbrıs şubesinin aktif rol aldığı belirtilirken 1996-2001 döneminde Yunan Dışişleri, İçişleri ve Kamu Düzeni bakanlıklarında görev yapmış hükümet yetkililerinin bu durumla ilgileri bulunduğu kaydedildi.

Yasadışı vatandaşlık prosedürlerinin yetkili hükümet organlarının teşviki olmasa bile müsamahasıyla gerçekleştirildiğine işaret edilen araştırmada, Savcı, Yorgo Papandreu, Vaso Papandreu, Mihalis Hrisohoidis, Alekos Papodopulos, Teodoros Pangalos, Yorgos Romeos, Yorgos Floridis ve Grigoris Niotis'n suçla ilgilerinin araştırılmasını istiyor.

Gazete, Rum mafyası ile Eski Sovyetler Birliği ülkelerindeki bazı Yunan Büyükelçilik görevlilerinin işbirliğiyle başlayan hak sahibi olmayan yabancılara Yunan vatandaşlığı verilmesi usulsüzlüğünün daha sonra daha da geliştiğinin belirtildiği araştırmada, Yunanistan'dakimilletvekilliği seçimlerinin hemen öncesinde Güney Kıbrıs'tan Yunanistan'a binlerce haksız vatandaşlık başvurusu gönderildiği, Yunanlaştırılan yabancıların daha sonra toplu olarak Güney Kıbrıs'tan Yunanistan'a götürülüp Makedonya ve Trakya vilayetlerindeki daha önce hiç gitmedikleri ve seçim listelerine kayıtlı bulundukları bölgelerde oy kullandıklarının belirlendiğini yazdı.

Gazeteye göre, araştırmada, Güney Kıbrıs'taki seçimler öncesinde de Yunanistan'a sadece isim ve pasaport numaraları gönderilerek, hiçbir araştırma yapılmaksızın yabancılara Yunan vatandaşlığı verildikten sonra bu kişilerin seçmen listelerine kaydedildiklerine dikkat çekildi.

Doyakos'un araştırmasında, ayrıca sayıları belirgin olmayan ve Yunanca bilmeyen kişilerin Güney Kıbrıs'tan hava yoluyla Yunanistan'ın Selanik, Dedeağaç ve Kavala bölgelerine götürülüp oy kullandırıldığı ve seçimlerin ertesi günü yine aynı yolla Güney Kıbrıs'a geri götürüldükleri de vurgulandı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Annan Planı

Rum halkı HAYIR oylarıyla Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama yolunda büyük bir adım atmışlardır.

Simitis'in "ENOSİS'i başardık" sözü boşuna değildir!

Annan Planı Kıbrıs'ta yeni bir devlet yaratmamaktadır. Yapılan, bizim 1963 darbesiyle yok kabul ettiğimiz "Kıbrıs Cumhuriyeti'nin" temeli üzerinde ve çatısı altında yeni bir anayasal iç düzenlemedir. Kuruluş Anlaşmasının hükümleri bunu açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin, Plan'da bir taraftan "The Flag of the United Cyprus Republic" denilmekte, öte yandan "the agreed flag of Cyprus shall be raised at the United Nations Headquarters" ibaresine yer verilerek gerçek ortaya konmaktadır. Çünkü BM'ne üye olan ve üyeliği kesintisiz devam eden sözde "Kıbrıs Cumhuriyeti"dir. Bu durumu gösteren başkaca hükümler ve ibareler vardır. Rum tarafı, Annan Planı'nın Kıbrıs Devleti'ni ortadan kaldıracağını kasıtlı olarak yaymıştır. Gerçek hiç de öyle değildir. De Soto'ya göre "Virgin Birth" (bakir doğum) teorisi altında her iki taraf kendi görüşünde ısrar edebilecektir. Yani 1960 Cumhuriyeti'nin devamı olduklarını savunabileceklerdir. Böylelikle ilk günden kavga başlamış olacaktır.

Planda Anayasal güvenceler eksiktir. Rumların dönüşü ve mal-mülk konusunda hak iddiaları ile zaten yozlaştırılmış olan iki kesimlilik geçici niteliktedir. Kısa zaman içinde iki kesimlilik aşınacaktır. Meclislerin toplantısı için "ayrı nisapların" öngörülmemiş olması tehlikeli bir eksikliktir (Bu 1985 planında vardı).

AB boyutu açısından "kalıcı derogasyonların" sağlanmamış olmasının tehlikeli sakıncasını vurgulamaya gerek yoktur. Türk Hükümeti açısından "olmazsa olmazların" esasını teşkil eden bu konuda verilen taviz hepimizi şaşırtmıştır.

En büyük sakınca ve hatta tehlike, Türkiye AB tam üyesi olmadan Kıbrıs'ın tamamının AB'ye üye olmasıdır. 1960 Antlaşmalarıyla Türkiye ile Yunanistan arasında Kıbrıs üzerinde kurulmuş olan nazik denge böylece ortadan kalkacaktır.

Kıbrıs Türk halkının içinde 20 Temmuz 1974 Barış Harekatımızdan sonra Türk Silahlı Kuvvetlerine ideolojik nedenlerle tavır koyan ve KKTC'nin ilanına karşı çıkan unsurların bugün Annan Planı'nı desteklemeleri ve Türkiye üye olmadan AB'ne üye olmayı isteyebilmeleri ne kadar dikkat çekici ise, Türkiye'nin bu konuda ciddi bir direniş göstermeyip, bu hakkı yok farz eden Annan Planı'na sahip çıkması da o kadar düşündürücüdür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Sonuçtan Önce

Kıbrıs meselesi 40 yıldır halledilememişse bunun nedeni Rumlar açısından, "meşru hükümet" muamelesi görmelerindendir. Bu güçlü silah ellerinde olduğu sürece milli hedeflerini teşkil eden "Kıbrıs'a sahip çıkıp, Kıbrıs'ı Türkten arındırma ve Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki garantörlük haklarından kurtulma" eylemlerini korkusuzca sürdüreceklerdir.

Bunun panzehirini teşkil eden ve şehitler pahasına kazanılmış egemen devlet statümüzü korumakta gösterilen tereddüdü ve zafı gördükçe de bizimle yeni bir ortaklık kurma ihtiyacını duymayacaklardır. Dıştan müdahaleler "meşru hükümet"ten yana olmaya mahkûmdur.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin iyi niyet görevi Kıbrıs meselesine gerçekçi bir teşhis konmadan alınan yanlış yetki kararları ile malüldür. Genel Sekreterin yetkisi "Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, egemenliğini koruyarak iki cemaatın arasını bulmak"tır. Oysa meselenin esası ortaklık Cumhuriyeti'nin Rum ortak tarafından yıkılıp Türk ortağın uluslararası anlaşmalarla tescil edilmiş olan haklarını kan akıtarak gasp meselesidir; Türk ortağın yıllarca direnerek haklarını korumuş olması ve ortaklık kurulamadığı için self-determinasyon hakkını kullanarak kendi devletini kurmuş olmasıdır. Mesele, bu iki halkın oluşturduğu devletlerin yeniden ortaklık kurmaları veya kurmamalarıdır. 40 yıllık çaba, yanlış teşhis nedeniyle başarılı olamamıştır. Yanlışa devam edilmektedir.

Rum tarafı son referandumda yeni bir ortaklıktan yana olmadığını kanıtladığı halde, 40 yılın yanlışını yapıp yasa dışı, eli kanlı Rum sayanlar "meşru Kıbrıs Hükümeti" sayanlar arasında, hâlâ bugün, referandumda EVET oyu ile birleşmeden yana olduğunu kanıtlayan KKTC halkının tanınmaması için fetva verenler vardır.

ABD Temsilcisi Weston ve Genel Sekreter adına De Soto Türk tarafının EVET'le devletlerinden vazgeçtiklerini, Rumlarla birleşip AB üyesi olmak istediklerini yaymaktadırlar. Ne yazık ki bu düşmanca yorum Genel Sekreter'in raporuna da girmiştir. Birleşme isteyenler ayrılığın var olduğunu kabul edip, her iki tarafa da eşit muamele yapsalar, Rum liderliği Kıbrıs'ı alıp kaçamayacağını teslim edecek ve yeni bir ortaklığa razı olacaktır. Bunu temin etmek için yaptığımız her girişimi Rumlar adına önleyip geçersizliğini, kabul edilemezliğini yayanlar referandumlardan ve burada ortaya koymuş olduğum gerçeklerden sonra hâlâ yanlışlarında –kendi çıkarları için– devam etmektedirler.

Bu nedenledir ki Kıbrıs'ın gerçekleri self-determinasyon hakkına sahip iki eşit halkın varlığına dayalıdır diyenleri saf dışı bırakmak siyasetlerini fütursuzca sürdürmektedirler. Bu noktada Avukat Michael Stephen'ın "Kıbrıs'ın Hükümeti var mı?" yazısı düşündürücüdür.

KIBRIS'IN HÜKÜMETİ VAR MI?

Michael Stephen
(İngiliz Hukukçu-Eski Muhafazakâr Parti Milletvekili)

Kıbrıs Rum Yönetiminin, Kıbrıslı Türklerin ticaret, spor ve iletişimine ambargo koyma yeteneği, diğer ülke ve kuruluşlar tarafından tüm Kıbrıs'ın yasal hükümeti gibi kabul edilmelerinden kaynaklandığı için, önemli bir sorudur.

BM Güvenlik Konseyi'nin dünyaya "Kıbrıs Cumhuriyeti" dışında başka Kıbrıs devletini tanımama yönünde çağrı yapan 541 sayılı kararı vardır, ancak Kıbrıslı Rumlara sadece kendilerine Kıbrıs hükümeti deme hakkını veren bir BM kararı yoktur. Uluslararası topluluk, Kıbrıs'ın hükümetiymişler gibi her zaman sadece onlarla muhatap oldular.

Ne oldu:

İngiltere, 1960'da bağımsızlığı devrettiğinde bunu, Kıbrıslı Türk ve Rumlar tarafından müzakere edilmiş ve İngiltere, Yunanistan ve Türkiye tarafından onaylanıp garanti altına alınmış iki toplumlu ortaklık anayasası temelinde yapmıştır.

Kıbrıs Cumhuriyeti başlangıcından itibaren, tek oy kullanma hakkına sahip çoğunluk ve azınlığın olduğu birleşik bir devlet asla olmamıştır. Başkan, başkan yardımcısı ve meclis üyelerinin kendi toplumları tarafından seçildiğini hatırlatmakta fayda vardır.

Kıbrıslı Rumlar bütün bu resmi görevlileri kendileri seçme ve tamamen kendilerinin kontrolünde bir hükümet kurma hakkına asla sahip olmamışlardır.

İki toplum siyasi anlamda eşittiler ve BM Genel Sekreterleri bu gerçeği kabul ettiler. Son olarak Annan Planı, Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasında azınlık-çoğunluk değil birinin diğeri üzerinde yetki iddia edemeyeceği siyasi eşitlik ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. BM tarafından her iki toplumdan 24 Nisan 2004'te ayrı referandumlarla kendi demokratik self-determinasyon haklarını kullanmaları istenmiştir. Kıbrıs'ın birleşmesi için Kıbrıslı Türkler Annan Planı'nı kabul etmiş, Kıbrıslı Rumlar reddetmiştir.

İki siyasi eşit toplumun her biri, bir bölge içinde ve kendilerinin de onay verdiği uluslararası anlaşma ile garanti edilen fonksiyonel bir federasyon kurmak için kendi bağımsız self determinasyon hakkını kullanarak bir araya gelmesiyle ortaya çıkan dünya üzerinde bir başka devlet daha olmadığı için Kıbrıs kendine özgü [sui generis] bir örnektir.

1963/64 Olayları

Dünyaya son 40 yıldır, Kıbrıslı Rum bakış açısından hikâyenin çok maharetli bir versiyonu anlatıldığı için, okuyucuda bu olaylar hakkında farklı görüşlerinin oluşması şaşırtıcı olmaz.

Bunun nedeni 1963'ten beri Kıbrıslı Rumların bütün Kıbrıs Elçiliklerini ve Yüksek Komiserlikleri kendileri almış oldukları, BM ve diğer tüm uluslararası kurumlarda Kıbrıs'ı temsil etme hakkını gaspettikleri ve Kıbrıslı Türklerin uluslararası iletişimin bütün olağan yollarından şimdiye kadar mahrum bırakıldıklarından dolayıdır.

Kıbrıs Türk Toplumu, Kıbrıslı Rumlar tarafından sayıca geçildiklerini ve Kurucu Anlaşmayı kendilerinin uygulayamayacağını bildikleri için ve Kıbrıslı Rumlar Türkiye'ye gerektiğinde silahlı yasal müdahale hakkını veren Garanti Anlaşmasını kabul etmediğinden hiçbir zaman 1960 Cumhuriyeti'ne katılmayı kabul etmemişlerdir.

Bağımsızlıktan kısa bir süre sonra, Kıbrıslı Rumların Anayasa'ya bağlı kalmak istemedikleri ve 1960'ta Kıbrıslı Türkler ile yasal yükümlülük altına girmelerinin bir kandırmaca olduğu ortaya çıktı. 28 Temmuz'da Makarios "anlaşmalar amacı gerçekleştirmemektedir –onlar gelecek değil bugündür. Kıbrıs Rum Toplumu kendi milli davasına devam edecek ve kendi iradeleri doğrultusunda kendi geleceklerini şekillendirecektir" dedi.

4 Eylül 1962'de Panaya'da yaptığı konuşmada Makarios "Elenizmin korkunç düşmanı Türk soyunun bir parçasını oluşturan bu Türk Toplumu kovulmadan EOKA kahramanlarının görevi asla sona erdirilmiş sayılamaz" dedi.

Bundan daha ırkçı bir politika hayal etmek güç olur. Bu aynı zamanda, Türkiye 20 yıl sonra buna son vermek için müdahale ettiğinde, Kıbrıslı Rumların Türkiye aleyhine yaptıkları suçlamanın ta kendisi olan yayılmacı bir politikadır.

Dış dünya tarafından Kıbrıslı Türklere bu çeşit konuşmaları dikkate almamaları gerektiği söylendi. Bunların sadece retorik olduğu söylendi. Ancak Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rum liderlerin

böyle konuşmalar yapınca ciddiye alınmaları gerektiğini fark etmişlerdi.

Anayasa Kıbrıslı Türklere beş büyük şehirde ayrı belediye veriyordu. Kıbrıslı Rumlar bu zorunlu maddeye uymayı reddedince onları uymaya zorlamak için, Kıbrıslı Türkler hükümetin vergilendirme tasarılarına oy kullanmayacaklarını söylediler. Kıbrıslı Rumlar uzlaşmazlığını sürdürünce, Kıbrıslı Türkler konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürdüler. Mahkeme bir Kıbrıslı Rum hakim, bir Kıbrıslı Türk hakim ve bir de bağımsız başkandan oluşuyordu.

Şubat 1963'te Kıbrıslı Rumlar adına Makarios, Mahkeme kendileri aleyhine karar verirse buna uymayacaklarını açıkladı.(*) 25 Nisan 1963'te Mahkeme Rumlar aleyhine karar verdi(**) ve onlar da buna uymadılar. Mahkeme Başkanı (Alman) istifa etti ve Kıbrıs'taki hukuk düzeni bu nedenle çöktü.

Kasım 1963'te Kıbrıslı Rumlar daha da ileriye giderek, –Kıbrıslı Türklerin kaldırılmasına doğal olarak sıcak bakmadıkları– Kıbrıslı Türklerin korunması için 1960 Anayasası'na eklenen temel maddenin sekizinin yürürlükten kaldırılmasını talep ettiler. Amaç, Kıbrıs Türk Toplumunu sadece bir azınlık statüsüne indirerek, adadan tamamen çıkarılana kadar Kıbrıslı Rumların kontrolüne tabi kılmaktı. Bunun için Akritas Planı diye adlandırılan yazılı bir plan hazırladılar.

"Kıbrıslı Türkler Anayasa'nın değiştirilmesine karşı çıkınca, Makarios planını yürürlüğe koydu ve Kıbrıs Rum saldırıları Aralık 1963'te başladı" (Kıbrıs Rum milislerinden Korgeneral Yorgo Karayannis Etnikos Kiriks'e açıkladı). Bu plan yeni Anayasa'ya işlemesi için hiçbir şans verilmeden 1960'da hazırlandı.

Daily Express 28 Aralık 1963'te Kıbrıs'tan şu haberi aktardı:

"Bu akşam son beş günde 200 ile 300 arası kişinin katledildiği Lefkoşa'nın kapatılmış Türk bölgesine gittik. Biz buradaki Batılı

(*) *Cyprus Mail*, 12 Şubat 1963

(**) Türk Cemaat Meclisi Bakanlar Kuruluna Karşı, 5 CLR (1963) 59, 77, 78.

ilk habercilerdik ve gördüğümüz manzaralar yazı ile anlatılamayacak kadar ürkünçtü. Dehşet o kadar fazlaydı ki insanlar gözyaşlarının ardında sersemlemiş gibiydi."

İngiltere Başbakanı Sir Alec Douglas-Hume "eğer Başpiskopos Makarios Kıbrıslı Türklere insan gibi davranmayı beceremezse adanın işgalini ve bölünmesini davet etmiş olacağına ikna oldum" dedi.(*)

Amerikan Başkan Yardımcısı George Ball hatıralarında "Makarios'un temel amacı, Kıbrıslı Rum yandaşları ile Kıbrıslı Türkleri katletmeye rahatça devam edebilsin diye Türkiye'nin müdahalesini engellemekti. Açıktır ki buna asla izin veremezdik" dedi. Ancak gerçek şu ki on bir yıl sonra Türkiye dışında ne Amerika, ne İngiltere ne de BM ya da başkası, bunu önlemek için etkili bir adım atmadı.

12 Ocak 1964'te Lefkoşa'daki İngiliz Yüksek Komiseri Londra'ya (telgraf no. 162) "(Kıbrıs) Rum polisi kavgayı provoke eden aşırı uçtakiler tarafından yönetiliyor ve kasten zulüm yapıyorlar. Silah kullanmayı seven teşkilat üyeleri 'özel polis memurları' olarak görevlerine atandılar... Makarios Sir Arthur Clark'a, saldırı olmayacağına dair güvence verdi. Onun güvencesi daha önce kanıtlandığı üzere değersizdir" yazmıştı.

Kıbrıslı Türk milletvekilleri, kamu görevlileri, yargıçlar ve diğer görevlilerin hepsi tehditle ve zorla görevlerinden çıkarıldılar. Rumlar çoğu zaman Kıbrıslı Türklerin şiddet yarattıklarını ve devletteki görevlerinden kendi istekleriyle ayrıldıklarını iddia ederler. Oysa bu saçma bir düşüncedir. Kıbrıslı Rumlar sayıca fazlaydılar, Türklerin modern silahları yoktu ve Türkiye o zaman onları koruyacak durumda değildi. 12 Ocak 1964 günü Lefkoşa'daki İngiliz Yüksek Komiserliği Londra'ya "Rum Polisi... Kıbrıs Hükümetine dönmek isteyen herhangi Kıbrıslı Türk polisi cezalandırmak veya cezalandırmaya teşebbüs etmekle tehdit ediyor" (telgraf no.162).

(*) *Rüzgârın Estiği Yön*, Collins, (1976) s. 242.

Dahası, İngiltere Avam Kamarası Dışilişkiler Seçici Komitesinin(*) gözlemi şöyleydi: "Temmuz 1965'te Temsilciler Meclisi'nin Kıbrıslı Türk üyeleri temsiliyetlerine devam etmek istediler. Kendilerinin gıyabında yürürlüğe giren Anayasa değişikliklerini kabul etmeleri durumunda devam edebilecekleri söylendi."(mesela, büyük ölçüde kendi toplumlarının aleyhine olan temel anayasa değişikliklerini silah zoruyla kabul etmeleri durumunda)

Buna göre, Rumların Kıbrıslı Türklerin sandalyelerini boş bırakmalarıyla doğan ihtiyaçtan dolayı hükümeti tek başına yönettikleri iddialarının bir temeli olsa bile, Temmuz 1965'ten sonrası için bu iddia gerekli olamazdı.

Anayasa Mahkemesinin tarafsız Başkanı Profesör Ernst Forsthoff 27 Aralık 1963 günü *Die Welt*'e şöyle diyordu; "Makarios son zamanlardaki trajik olayların sorumluluğunu omuzlarının üzerinde taşıyor. Amacı Türk Toplumunu haklarından mahrum bırakmaktır."

30 Aralık 1963 günü UPI ajansı ile yapılan bir başka röportajda ise "Bütün bunlar Makarios'un Kıbrıslı Türkleri bütün Anayasal haklarından mahrum bırakmak istemesinden kaynaklandı"denmekteydi.

Rumların daha sonraki Cumhurbaşkanı Glafkos Klerides, o zaman "Kıbrıslı Türklerle Rumlar hükümete tam olarak hakimdir. Bütün Bakanlar Rumdur. Onların hükümeti uluslararası alanda tanınmış tek hükümettir. Neden Kıbrıslı Türkler, Türkleri tekrar içeriye getirsinler? Türkler bugün sadece % 3'lük bir toprağı idare ediyorlar. Hiçbir zengin kaynakları yok ve ekonomik açıdan zorluk çekiyorlar. Sonunda ya onların görüşünü kabul etmek zorunda kalacaklar veya gidecekler." açıklamasını yaptı.

İngiltere Avam Kamarası Dış İlişkiler Komitesi daha sonra oybirliğiyle aldığı kararında "Kıbrıs Hükümeti'nin durumun gereklerine göre değiştirilen 1960 Anayasasını uygulamaya çalış-

(*) Yüksek Komiserlik, no. 23, 1986-87, 2 Haziran 1987

tığını' iddia etmesine rağmen bu iddia Makarios Hükümetinin ENOSİS'i ve bu nihai amacı gerçekleştirebilmek için, Anayasa değişikliği ile ilgili anlaşmaları aktif bir şekilde savunduğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor."

Komite raporu devam ediyor; "Dahası Rum Yasama organı Haziran 1967'de, 1960 Anlaşmalarına ve Anayasasına apaçık bir şekilde aykırı olarak ENOSİS lehinde oybirliğiyle bir karar almıştır (Ada'nın Yunanistan'a ilhakı)." (Garanti Antlaşması'nın birinci maddesi doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir devletle birleşmeyi veya adanın bölünmesini yasaklar ve Anayasa'nın 185(2) maddesi aynı şekildedir.)

Ve paragraf 28 "Aralık 1963 krizinin etkisi, hükümetin resmi organlarının kontrolünü sadece Kıbrıslı Rumların eline verilmesi olmuştur. Temsilciler Meclisi'nin Rum üyeleri, 'İhtiyaç doktrini' adına hareket ederek, Kıbrıslı Türklerin katılımı olmadan devletin çeşitli organlarının işleyişini öngören bir seri yasalar yürürlüğe soktular."

Bugüne kadar Anayasanın işlememesinin nedeni, Rum liderliğinin kabul ettiği yükümlülüklere uymayı reddetmesidir. Uluslararası hukukta "İhtiyaç doktrini" veya "Zorunluluk ilkesi" dışardan gelen nedenlere bağlı olarak, imkânsızlığın ortaya çıkması durumunda uygulanır. Kendinden ortaya çıkan durumlara uygulanmaz.

Yunanistan bile bu davranıştan utanç duyuyordu. 19 Nisan 1963 günü Dışişleri Bakanı Averoff Makarios'a yazdığı mektupta "Yunanistan hiçbir durumda anlaşmaya oturan taraflardan birinin tek taraflı olarak uymayı taahhüt ettiği koşulları, kendisine usandırıcı geliyor diye tek taraflı olarak yürürlükten kaldırmasını veya gözardı etmesini sağlayan bir içtihat yaratmasını kabul edemez" dedi.

İngiltere Avam Kamarası Komitesi paragraf 29'a devam ederek "Türkler için aynı şekilde yaralayıcı bir bakış açısı da Kıbrıslı Türklerin kendilerini uluslararası alanda kendi durumlarını ilgilendiren konularda temsiliyet ve katılımdan etkin bir şekilde dış-

lanmış görmeleridir... Kıbrıslı Türklerin uluslararası siyasi arenadaki varlığı bir gecede tamamıyla kaybolmuştur."

Böylece dünyanın Rumların bakış açısına ikna olması ve onların Birleşmiş Milletlerin kararlarını etkileyebilmeyi başarmaları şaşırtıcı değildir.

Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler, 4 Mart 1964 günü Güvenlik Konseyi 186 sayılı kararında, Kıbrıs'ın hukuki düzeninin gaspedilmesini kınamadı ve "Kıbrıs Hükümeti" ifadesini kullandı. Türk Hükümeti bu kararı benimseme niyetindeydi, çünkü onlara göre "Kıbrıs Hükümeti" ifadesi doğru anlamla 1960 Anayasasına göre Kıbrıslı Türk ve Rum üyelerin birlikte hareket edecekleri bir hükümeti ifade ediyordu.

Birleşmiş Milletlerdeki İngiliz temsilcisi 186 sayılı karar için oy vermesi yönünde talimatlandırıldı 12 Mart 1964 gün ve 1131 telgrafıyla İngiliz Hükümeti Ankara'ya "Kıbrıs Hükümeti'ne yüklenecek anlam konusunda biz de Türk hükümetiyle hemfikiriz" diyordu. Fakat kısa sürede bu unutuldu. İngiliz Hükümeti ve Türkiye hariç bütün diğer devletler bugüne kadar adeta Kıbrıs'ın tek hükümetiymiş gibi Rum Yönetimi ile ilişkiler kurdu. Kıbrıslı Türkler bu kez de Türkiye tarafından 1974 yılında kurtarılana kadar 11 yıl boyunca yaşamaya zorlanacakları koruma altındaki gettolara sürüldüler. Rumlar gettoların idaresini hiçbir zaman ele geçiremedi.

İngiliz görüşü Kamu Arşiv Dairesinin 1994'te açığa çıkarttığı gizli belgelerle izah edilebilir. 12 Ağustos 1964 günü Birleşmiş Milletlerin İngiliz temsilcisi hükümetine gönderdiği telgrafta şunları yazıyordu;

> *"Kıbrıs'ın geleceği ve Makarios'la ilgili siyasetleri ve gerçek duyguları nelerdir? İngiliz gazeteleri ve diğer gazetelerden gelen yargılara göre Makarios'a ve sözde hükümetine karşı büyük bir infial var ve hiçbir şey İngilizleri onun devrildiğini gör-*

mekten ve Kıbrıs probleminin Rumlar ve Türkler arasında direkt görüşmelerle çözülmesinden daha fazla memnun edemez. Biz tabii ki ikinci durumu destekliyoruz fakat ben Makarios'a ve onun yaptığı kötülüklere karşı kamuda hiçbir resmi bir kınama ifadesiyle karşılaşmadım. Bununla ilgili resmi bir görüş var mı ve uzun vadede ne yapmayı düşünüyoruz? Bazen bazılarının "Eski İngiliz Kolonisi" takıntılarının gözümüzü kör ettiği anlaşılıyor ve Makarios ile uşaklarının çizgisinden farklı bir görüş benimsemek büyük bir ihanet gibi görülüyor. Baskın olan görüş, Makarios'a karşı etkili bir muhalefetin Rumlarla aramızda sorun yaratacağı ve adadaki üslerimizi kaybetmemize yol açacağının kaale alınması yönündedir.

Bu soruları kısmen geçmişten dolayı, kısmen de Kıbrıslı Rumlara karşı daha etkili düşmanca tutum izleme konusunda ne düşündüğünüzü anlamak için sordum. Onların Temsilcisi bildiğiniz gibi burada, bir dehşet. Komünistler bile kendisinden bıkmış durumda ve durumunu zayıflatmaktan başka yapacağımız bir şey yok. Gerçek suçlanması gerekeninin Makarios ve Arkadaşları olduğunu bilmemize karşın Güvenlik Konseyi'nde oturmak, Birleşmiş Milletler'in etrafında dolanmak ve Türklerin hainliklerini ve işgal tehditleri hakkındaki değerlendirmeleri dinlemek zorunda olmak, ben ve personelim için garip ve can sıkıcı. Kendi düşüncelerimizi başkalarına aktarabiliriz, ancak sen ve BM'deki meslektaşlarımın Makarios ve çetesi hakkında suçlayıcı tezler üretemeyeceğiniz ve bunları tartışamayacağımız anlaşılıyor.

Makarios, 1960-63 Cumhurbaşkanlığı dönemi boyunca ve öncesinde, Birmanyalı BM Genel Sekreteri U Thant'ın şevkle desteklediği "Bağımsızlar Hareketi"ne dikkatli bir şekilde kur yapıyordu. Makarios ayrıca Sovyetler Birliği'ne ve onun uydularına da kur yapıyordu. Bu nedenle Şubat 1964'te Kıbrıs sorunu Güvenlik Konseyi'ne geldiğinde zor durumda kaldı. 1963 Aralığından sonra Kıbrıs Türklerinin

Başkan Yardımcısı Küçük 27 Aralık 1963'te Konsey'e gönderdiği protesto telgrafında, artık Kıbrıs'ın yasal bir hükümeti olmadığını belirtmesine rağmen, Makarios'un temsilcilerinin itimat mektubunu kabul etmekle Güvenlik Konseyi tehlikeli bir adım atmış oldu. Bu, sadece Kıbrıs'ın bir iç meselesi değildi, çünkü 1960 Anayasası Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesinin (İngiltere) imza koyduğu Uluslararası Anlaşma ile garanti altına alınıyordu.

Birleşmiş Milletler'in yapması gereken şey "Kıbrıs"a ayrılan sandalyeleri anayasal düzen tekrar sağlanana kadar boş bırakmak ve Kıbrıs'taki iki toplumun Birleşmiş Milletler'de eşit olarak temsil edilmesini sağlamaktı.

Eski Yunanistan Dışişleri Bakanı, Bitsios'un dediği gibi(*) "Birleşmiş Milletler'de, meseleler Konsey odasında yapılan konuşmalar yoluyla değil, perde gerisindeki çetin mücadeleler yoluyla kazanılır. Burada yasa tasarıları üzerinde pazarlıklar yapılır, baskılar kullanılır ve kaybedilmiş haklara ilişkin ileri geri söylemler duyulur." Kıbrıslı Türkler bu süreçten mahrum edilmişti ve 28 Şubat 1964'te Rauf Denktaş'ın Konsey'i bilgilendirmesine izin verildiği zaman konu halihazırda aleyhine sonuçlandırılmış durumdaydı.

Kıbrıslı Rumlar çok mutluydular. 5 Mart 1964'te(**) Makarios "Uluslararası alandaki mücadelemizin ilk safhasında bir 'Karar' kazandık" açıklamasını yaptı. Kendi görüşüne göre Türkiye'nin artık Garanti Anlaşması'na göre müdahale edemeyeceğini de ekledi. Kıbrıslı Rum liderler bu sayede Birleşmiş Milletler'de, bir anlamda, ölümden döndüklerine inanmaya başlamışlardı.

İngiltere ve Amerika aksi oy verselerdi karar kabul edilmeyecekti.

1987'ye kadarki İngiltere Avam Kamarası Dışilişkiler Komitesi

---

(*) "Savunmasız Cumhuriyet", 1975
(**) *Cyprus Mail*

Başkanı Milletvekili Sir Anthony Kershaw,(*) Birleşmiş Milletler'in Kıbrıslı Rumları nasıl Kıbrıs Hükümeti olarak kabul ettiğini şöyle açıkladı:

"Birleşmiş Milletler düzeni korumak için asker gönderme kararı aldı ama bunu yapabilmesi için söz konusu ülkenin meşru hükümeti tarafından böyle bir talebin gelmesi gerekiyordu. 1964 yılındaki Kıbrıs Hükümeti diye nitelenebilecek tek organizasyon Makarios liderliğindeki yönetimdi. Kıbrıslı Türkler bu yönetimin Kıbrıs'ın meşru hükümeti olmadığını belirtmelerine karşın Birleşmiş Milletler'den gelen baskı şöyleydi: Bakın sizin insanlarınız ölüyor –Askerlerin şimdi gelmesini sağlayalım daha sonra hukukçular bunu düzenler. Ama bunu asla yapmadılar.

"Böylece karar alındı, fakat o zamandan beri Birleşmiş Milletler Kıbrıslı Rumlara Kıbrıs'ın meşru hükümeti olarak ve bunu Rum hükümetinin kendinin reddettiği ve bozduğu anlaşma ve anayasaya dayandırarak, muamele yaptı. Kıbrıs Rum Hükümetinin Güney Kıbrıs'ın *de facto* hükümeti olduğunu inkar etmiyorum. Egemenliğin tüm niteliklerini taşıyor, ama Kuzey Kıbrıs'taki hükümet de öyle."

11 yıl boyunca Kıbrıslı Türkler koruma altındaki gettolarda yaşarken, Kıbrıslı Rumlar tüm dünyaya kendilerinin Kıbrıs'ın yasal hükümeti olduklarını ve Kıbrıslı Türklerin yönetimdeki haklarını kendi rızalarıyla bıraktıklarına inandırmaya çalışıyorlardı. Görüldüğü üzere çok şaşırtıcı, ama birçoğu buna inandı.

1983 yılında Kıbrıslı Türkler –şu anda ispatlandığı gibi– Kıbrıslı Rumlarla bir uzlaşma sağlanamayacağı kanaatine vardı. Bunun en önemli sebeplerinden biri Rum Ortodoks kilisesinin gücü ve liderlerinin aşırı görüşleriydi. Kilisenin 2004 yılında Annan Planı'na karşı "öldükten sonra cennete gidemeyecekleri şeklinde tehdide varan görüşleri" göstermiştir ki, kilisenin tavrı bugün olduğu gibi geçmişte de hep olumsuzdu.

Bu nedenle Kıbrıslı Türklerin kendi devletlerini kurmak-

(*) 23 Ekim 1990 yılında Kıbrıs'taki konuşma

tan başka alternatifleri kalmamıştı. Üzülerek gördüler ki, bunu gerektiren olgular uluslararası camia tarafından anlaşılmadı ve Kıbrıslı Rumlar, zorunlu olmamakla birlikte, diğer ülkeleri Kıbrıs Türk Devleti'ni tanımaktan caydıran 541 nolu ve daha sonraki BM Güvelik Konseyi kararlarını elde edebildiler. Şimdi bu kararları iptal etme zamanıdır.

Ambargo

Birleşmiş Milletler Kıbrıs Türklerine hiç ambargo uygulamadı ama, Kıbrıslı Rumlar Ada'nın fiziksel kontrolünü ellerinde bulundurdukları için Kıbrıs Türklerini 1963'ten 1974'e kadar sınırlama altında tutabildiler.

1974'ten sonra, çoğu devlet ve uluslararası kurum Kıbrıslı Rumlarla adanın yasal temsilcileriymiş gibi gün be gün ticaret yapmayı kabul etmişlerdi, böylece Rumlar dünyayı 1974'te Türkiye'nin Ada'ya sebepsiz yere saldırdığı konusunda ikna edebildiler. Aslında, 15 Temmuz 1974'te Kıbrıslı Rumlar arasında patlak veren iç savaş sırasında Kıbrıslı Türkler hayatlarından endişe ederek BM Barış Gücünün şiddeti durdurmayacağı ya da durduramayacağından dolayı garantör ülkelerden yardım istemiştir. Bu kez 11 yıl bekledikten sonra, Türkiye çağrılarına adaya asker çıkarmakla cevap verdi.

Birkaç yıl sonra, 26 Şubat 1981'de Makarios karşıtı Rum lider Nikos Sampson "Türkiye müdahale etmemiş olsaydı sadece ENOSIS'i ilan etmekle kalmayacak Ada'daki tüm Türkleri yok edecektim"(*) açıklamasını yaptı. Sampson'un ekarte edilmesinden sonra, Kıbrıslı Türkleri 11 yıldır çektikleri zulmün sorumlusu olan Makarios'un insafına bırakarak ayrılmak Türkiye için anlamsızdı. Kuzey Kıbrıs'ta Kıbrıslı Türkler onlarsız yaşayabilecek duruma gelene dek Türk askerine ihtiyaç vardır.

Geçmiş deneyimleri Kıbrıslı Türklere pek bir uluslararası ko-

(*) *Eleftherotipia*, 26 Şubat 1981.

ruma güvencesi vermediği gibi, son zamanlarda uluslararası koruma altındayken Serebrenika'nın Müslüman halkının başına gelenleri görmezlikten gelemezlerdi.

1974'ten sonra, Kıbrıslı Rumlar diğer ülkeleri de ikna ederek Kıbrıslı Türklere karşı ambargo uygulamışlardır. Son zamanlarda Avrupa Adalet Divanı'nı(*) "Kıbrıs Hükümeti"nden izin almadan ya da pratikte Kıbrıs Rumlarının izni olmadan Kıbrıslı Türklerle ticaret yapmanın, Kıbrıs'ın herhangi bir yerine uçuş düzenlemenin ve hatta uluslararası spor aktivitelerine katılmanın yasak olduğu konusunda ikna edip ambargo kararı aldırmışlardır. Ambargonun amacı Kıbrıslı Türkleri dize getirerek Kıbrıslı Rumların koyduğu şartlarda bir anlaşmaya ikna etmekti. Bunu başaramadılar ama bir yandan "Kıbrıslı Türkler bizim kardeşlerimizdir" derken bir yandan da ekonomilerini boğazlamaya çalışmakla birçok Kıbrıslı Türkün kafasını karıştırdılar.

Bu ambargoyu uluslararası camianın açık desteği olmadan uygulayamazlardı ve şimdi bu desteği geri çekmenin tam zamanıdır. Kıbrıslı Türkler böyle bir muameleye tabi tutulmak için hiçbir şey yapmadı. AB içinde ambargonun kaldırılması, veto edilemeyecek ikincil yasalarda yapılacak değişiklikle mümkündür.

Kıbrıslı Rumlar ayrıca uluslararası tanınmışlığı kendi avantajlarına kullanarak, mal mülk konularında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye'nin aleyhine karar aldırabilmişlerdir.(**) Aslında 1974'te adanın ikinci kez bölünmesi, Kıbrıslı Türklerin benzersiz insan hakları ihlallerine maruz kalmalarından kaynaklandı ve bunun sonucu her iki taraf için de ortaya çıkan mal kayıpları tazmin edilmedi.

Kıbrıslı Türkler, 40 yılı aşkın bir süredir, uluslararası camianın anayasal düzeni silah zoruyla bozan Kıbrıs Rum Yönetimiyle ilişki içine girme arzusundan dolayı ciddi haksızlığa uğramıştır.

(*) Dava C-432/92.

(**) Örnek: 18 Aralık 1996 Loizidou Türkiye'ye karşı, 1996-VI, 2223 Yargılama Raporları, Kararları ve Kıbrıs. Türkiye'ye karşı-Başvuru no. 25781/94-10 Mayıs 2001

* * *

Kıbrıslı Rum gazeteci Stravros Angelidis, 16 Eylül 1990'da *Filelefteros* gazetesinde şöyle yazmıştır: "Zamanın geçmesiyle biz Kıbrıslı Rumlar şu an Kıbrıs'taki durumu yaratan olayları unuttuk ya da isteyerek gözardı ettik. Hatalarımızı unuttuk ve herkesten bizim anladığımız şekilde bize adalet sağlamasını istedik. Hep genellemelerden ve anlaşılmaz bir şekilde BM kararlarından, gerçekte bizi destekleyenlerden söz ettik. Geri kalan cehenneme gidebilir".

Referandum'da EVET dememiz için vaatlerde bulunanların sözleri havada kaldı. Bu arada İngiliz Parlamentosu'nda Bayan Ann Winterton 26 Mayıs'ta gerçeklere parmak basan şu konuşması ile yüreklere su serpti.

İNGİLİZ PARLAMENTOSU'NDA KIBRIS TARTIŞMASI
26 Mayıs 2004
Ann Winterton (Congleton)'un Konuşması

Bu Parlamento'da Kıbrıs tartışıldığında genelde Kıbrıs Rum tarafının görüşünü duyarız; ancak, Kıbrıs Türk tarafının davası çok nadir duyuluyor. Bu nedenle dengeyi kurabilmek için bana verilen bu fırsata müteşekkirim.

Uluslararası toplum Kıbrıs'taki iki halkın Ada'nın geleceği hakkında self-determinasyon haklarını kullanmalarını istedi ve karar alındı. İki halkın 24 Nisan'da oyladığı Annan Planı Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Amerikalılar ve İngilizler tarafından iki taraf için adil olarak dünyaya sunuldu. Hiçbir tarafa istediği kadarını vermedi. 16 Nisan'da, Birleşik Devletler Devlet Bakanı Annan Planı'nı sürecin sonu olarak nitelendirdi.

Devlet Bakanı, "Bir B Planı yoktur... Sırada başka hiçbir şey yoktur" dedi.

Kofi Annan'ın kendisi de "Ortada başka bir plan yoktur, bir tek bu vardır" dedi.

Kıbrıs'ın iki halkı bu açıklamaları iyi niyetle kabul ettiler ve ona göre oylarını kullandılar. Kıbrıslı Türk seçmenlerin, Annan Planı'nın Ada'da fiziki, ekonomik ve kültürel geleceklerini koruyup koruyamayacağına ilişkin kuşkuları vardı. Ancak, her şeye rağmen ona bir şans vermeye istekliydiler. Kıbrıslı Rumlar istekli değildi. Benzer şekilde, Türkiye'nin de planın kalıcı bir çözüm mü sağlayacağını yoksa 1960 anlaşmasında görüldüğü gibi istikrarsızlık ve sorun mu yaratacağına dair kuşkuları vardı. Ancak, Türkiye Hükümeti Kıbrıslı Türkler, Birleşmiş Milletler ve Yunanistan'la Annan Planı'nı müzakere etmek için çok çalıştı ve planı desteklemek için gereken her şeyi yapacağı sözünü verdi. Hiçbir mantıklı gözlemci Türkiye veya Kıbrıslı Türklerden daha fazlasını yapmalarını bekleyemezdi.

Avrupa Komisyon üyeleri Verheugen ve Patten 21 Nisan'da kendilerini Kıbrıslı Rumlar tarafından aldatılmış hissettiklerini söylediler. Aslında, Verheugen, "Kendimi Kıbrıs Hükümetince alay edilmiş hissediyorum" dedi.

Peki Kıbrıslı Türkler kendilerini ne kadar daha fazla aldatılmış hissediyorlar? Onlar 40 yılı aşkın bir süredir fiziki ve ekonomik mahrumiyet ve yıkıcı belirsizliğe maruz kaldılar; artık bunu sona erdirmenin zamanı gelmiştir. Kıbrıs Türk halkından bu zorluklara daha fazla dayanmalarını beklemek adil olmadığı gibi gönülsüz tarafları zorlamak için de yeni adımlar olmaması gerekir. Kıbrıs'a ilişkin olarak Türkiye'yi de bir an daha fazla sorumlu tutmak adil değildir.

Avrupa Birliği, Rumların "hayır" demesi halinde Kıbrıslı Türkler'in daha fazla mağduriyet içerisinde bırakılamayacağını bildirdi ve Kıbrıslı Türkler de dolayısıyla AB'den ve uluslararası toplumdan maruz bırakıldıkları kısıtlamaları kaldırmalarını ve 40 yıllık bu kısıtlamaların ekonomilerine yaptığı zararı gidermek için kendilerine mali yardımda bulunmalarını bekledi.

Sempatik kelimeler yeterli değildir ve kısıtlamaları kaldırmak için daha fazla gecikmeden somut adımlar atmaya ihtiyaç vardır. Kısıtlamalara getirilen değişik düzenlemeler ve bugüne ka-

dar vaat edilen mütevazı seviyedeki mali yardımlar kesinlikle yeterli değildir. Özellikle, Kıbrıslı Türklerden kendilerine Kıbrıs Rum Yönetimi kanalıyla aktarılacak mali yardımı kabul etmeleri beklenemez. Kuzey Kıbrıs'a ve Kuzey Kıbrıs'tan doğrudan hava ve deniz seferlerine daha fazla gecikmeksizin izin verilmesi ve Kıbrıslı Türk öğrencilerin burada Kıbrıslı Rum öğrencilere uygulanan ücrete eşit ücretlerde eğitim almasının sağlanması gereklidir. Kıbrıslı Türklerin ürünlerini Rumlar tarafından kontrol edilen bölgeler yoluyla ihraç etmeleri beklenmemeli, AB denetçileri Kuzey Kıbrıs'ta da konuşlandırılmalıdır.

Uluslararası toplum vize kısıtlamalarını da kaldırmalıdır. Kıbrıslı Rumlar vizeye gerek duymazken, Kıbrıslı Türklerin de vizeye ihtiyaç duymamaları gerekir. Kıbrıslı Türklerin seçilmiş liderlerinden resmi ziyaretler için bile Birleşik Krallık'a girebilmeleri için vize almaları gerektiğinin söylenmesi bir o kadar daha kabadır ve Bakan'dan bu aşağılayıcı uygulamanın bir an önce durdurulacağı konusunda güvence vermesini rica ediyorum.

Yüksek komiserimizin Başbakan Talat'ı ofisinde ziyaret etmesi takdirle karşılansa da Hükümetimiz bir adım daha ileri gidip Cumhurbaşkanı Denktaş ve Başbakan Talat'ı Dışişleri Bakanı ile görüşmeye davet etmelidir. Hükümetimiz ayrıca kuzeydeki yüksek komiserlik ofisimizi Kuzey'de yaşayan üst düzey Birleşik Krallık memurlarıyla takviye etmelidir. Londra'daki Kıbrıs Türk misyonuyla ilişkiler geliştirilmeli ve Kıbrıslı Rumlarla yapılan temaslarla eşit seviyeye getirilmelidir.

Bazı kişiler bunda adil veya doğru olmayan bir şey olacağına inanıyorlar. Diğerleri uluslararası barışa tehdidin süreceğini düşünüyorlar. Gerçeğin böyle olmadığını anlatmak için Kıbrıs'taki durumun nedenlerine dair temelde hatalı olan uluslararası algılamaları ele almak gerekir.

Kıbrıslı Türkler, 1974'te Kıbrıslı Rumlar'ın evlerini terk etmek zorunda kaldıklarının farkındadırlar; ancak, kendileri de evlerini 1958, 1963, 1967 veya kendilerini savunmaya mecbur oldukları 1974'te terk etmek istemediler. Kıbrıslı Türkler Kıbrıslı Rumların

Elektronik postadan gelen bir şiir:

ANLAMADIK

Kıbrıs'ta Rum planını,
Sen anlattın anlamadık.
Annan'ın tüm yalanını,
Sen anlattın anlamadık.

Dediler kaçıyor tren,
Kırmızı çalıyor siren.
Almadan, hep biziz veren
Sen anlattın anlamadık.

Fırsatmış giderse gelmez
Vermeden hiç dostluk olmaz
Onlar aldığıyla kalmaz
Sen anlattın anlamadık.

Seni öz yurdun dışladı
Marjinaller alkışladı
Sular kokmaya başladı
Sen anlattın anlamadık.

Misafirdin kovdu yurdun
Oysa neler umuyordun
Sağır sultana duyurdun
Sen anlattın anlamadık

"Derdiniz derdimdir" dedin
Kovulmayı beklemedin
Sandık ki çok şey istedin
Sen anlattın anlamadık.

Seksen yıllık koca çınar
Bükülse el alem kınar
Enver'inin canı yanar
Sen anlattın anlamadık.

Enver Üste

bu yıllarda kendilerini maruz bıraktıkları ve birçok kadın, erkek ve çocuklarının ölümüyle ve Kıbrıs'ın iki halkının ayrılması ile sonuçlanan vahşi saldırıları hak etmek için hiçbir şey yapmadılar. Kıbrıslı Türkler eşit ortağı oldukları Cumhuriyet'teki tüm pozisyonlarından atılmayı hak etmek için hiçbir şey yapmadıkları gibi, sıkça iddia edildiği gibi veto yetkilerini de makul olmayan ölçüde kullanmadılar. Kıbrıslı Türkler sayıca çok azınlıkta olup hiçbir modern silaha sahip olmazken, Türkiye de 1963'te onları koruyacak bir durumda değildi.

Eski Başbakanımız, Sir Alec Douglas-Hume hatıralarında, Kıbrıs Rum liderliğinin Kıbrıslı Türklere insanca davranmamaları halinde Ada'nın işgaline ve bölünmesine davetiye çıkarmış olacaklarını söylemişti. Bunlar ileriyi gören sözlerdi. Kıbrıslı Türkler garantör güçlere –Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Krallığa– 1964 ve 1967'de yardım çağrısında bulundular, ama hiçbiri Kıbrıslı Rumların hareketlerini durdurmadılar veya durduramadılar.

Birleşmiş Milletlerin Kıbrıslı Rumlar'ın gerçek anlamıyla cinayet suçlarından kurtulmalarına izin vermiş olmasına ve yetkililerine gelecek 40 yıl boyunca Kıbrıs Hükümeti yetkilileri olarak muamele etmiş olmasına inanmak zordur. Kıbrıslı Rumlar pozisyonlarını sözde "gereklilik doktrini"ne atıfta bulunarak açıklamaya çalıştılar ama bu gerekliliği kendileri yarattılar.

12 Mart 1964'te, İngiliz Hükümeti Türkiye'yle "Kıbrıs Hükümeti"nin ancak Kıbrıslı Türk ve Rum üyelerinin ortak kararıyla hareket etmesi halinde bir Hükümet olabileceği konusunda anlaştı. 1963'ten beri tabii ki hiçbir ortak karar olmadı, ancak bu esas nokta sessizce unutuldu.

Dışişleri Komitesi'nin 1987'de buldukları şöyle:

"Temmuz 1965'te Kıbrıslı Türkler Temsilciler Meclisi'ndeki oturumlara katılmak istediklerinde, kendilerine, bunu ancak Meclis'te yoklukları esnasında yapılan anayasal değişiklikleri kabul etmeleri halinde gerçekleştirebilecekleri söylendi."

Başka bir deyişle, Kıbrıslı Türklere sandalyelerini, kendi halklarının aleyhine yapılan ve silah zoruyla kendilerine empoze edi-

len köklü anayasal değişiklikleri kabul etmeleri halinde geri kazanabilecekleri söylendi.

Buna göre, Kıbrıslı Rumların Hükümeti Kıbrıslı Türklerin sandalyelerini boş bıraktıkları için "gereklilikten" dolayı yalnız başlarına yürüttükleri iddialarına herhangi bir zemin bulunmuş olsa da, bu iddianın 1965'ten sonra hiçbir dayanağı kalmamıştır.

Kıbrıslı Türkler Kıbrıslı Rumları affetmeye ve geçmişi unutmaya isteklidirler, ama ticaret, iletişim ve spor ambargolarıyla Kıbrıs Türk ekonomisini boğma uğraşlarına devam ettikleri sürece ve devletlerini diplomatik izolasyona zorladıkları sürece değil.

Saygıdeğer üyelerin bu olaylar hakkında değişik bir görüşe sahip olmaları sürpriz olmaz, çünkü, son 40 yıldır, dünya hikâyenin hemen hemen bütünüyle Kıbrıs Rum görüş açısından bakılarak ustaca yaratılmış bir versiyonunu duydu. Bu da Kıbrıslı Rumların 1963'ten beri tüm Kıbrıs'ın elçilik ve yüksek komiserliklerini sahiplendikleri içindir. Kıbrıslı Türkler o zamandan beri tüm normal uluslararası iletişim kanallarından dışlanmışken Rumlar, Birleşmiş Milletler ve diğer tüm uluslararası organlarda Kıbrıs'ın temsiliyetini işgal etmektedirler.

Kıbrıslı Türklerin 40 yıldır dış dünyayla normal ticaret ve iletişim kurmaları engellendi, ama bu ayrımcılığı hak etmek için ne yaptılar? Tek suçları Rumların, gerekirse silah zoruyla, bir Yunan adasına dönüştürmek istediği bir adada Türk olmaktı. Şu önemli nokta hatırlanmalıdır ki Kıbrıslı Rumlar Kıbrıslı Türkler'den sayıca daha çok olmalarına rağmen, aralarındaki ilişki hiçbir zaman bir çoğunluk-azınlık ilişkisi olmadı. İki halk 1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kurarken ortak kurucular olarak bir araya geldiler ve bundan sonra gelen Birleşmiş Milletler Genel Sekreterleri de bu gerçeği dile getirdiler. Annan Planı, aralarındaki ilişkinin, hiçbir tarafın diğeri üzerinde otorite veya yetki iddia edemeyeceği siyasi bir eşitliğe dayalı olduğunu açıkça belirtiyor. Birleşmiş Milletler Kıbrıslı Türkler üzerinde asla bir ambargo uygulanmasını onaylamadı, ama Rumlar onları 1963'ten 1974'e kadar uluslararası kısıtlamalar altına koymayı başardı, çünkü adanın fiziki

kontrolüne sahiptiler. 1974'e kadar Kıbrıslı Rumlar birçok devlet ve uluslararası organizasyon tarafından günlük ilişkiler için, sanki Kıbrıs'ın yasal temsilcileriymişler gibi kabul edildiler ve dünyayı Kıbrıs'ın 1974'te Türkiye'nin provoke edilmemiş saldırısına uğradığına inandırmayı başardılar. Aslında, o yıl 15 Temmuz'da iç savaş çıktığında, Kıbrıslı Türkler yine hayatlarından korktular ve Birleşmiş Milletler gücünün şiddeti engelleyemediği veya engellemediği için garantör devletleri yardıma çağırdılar. Bu kez, 11 yıl bekledikten sonra, Türkiye Ada'ya asker çıkararak Kıbrıslı Türklerin yardım çağrısına karşılık verdi. Britanya yardım etmek için hiçbir şey yapmadı.

Anti-Makarios hareketinin Kıbrıslı Rum lideri Nikos Sampson 26 Şubat 1981'de şöyle dedi:

"Türkiye müdahale etmeseydi, sadece Enosis'i" [Yunanistan'a bağlanmayı] gerçekleştirmiş olmayacak, aynı zamanda Kıbrıs'ı Türkler'den de arındırmış olacaktım." Türkiye'nin Sampson'u hallettikten sonra Ada'dan ayrılarak Kıbrıslı Türkleri yeniden, önceki 11 yılda kendilerine zulmeden Makarios'un insafına bırakması herhalde beklenemezdi.

Kıbrıs Türkleri, Türk askeri olmaksızın hayatiyetlerini devam ettirebilir hale gelinceye kadar Kıbrıs'ın kuzeyinde Türk askerinin varlığına ihtiyaç vardır. 1950'lerde yaşananlardan hepimiz biliriz ki İngiliz Ordusu bile Kıbrıs'taki yerel milis gücünü silahsızlandırmayı başaramamıştı. Kıbrıs Türklerinin bu tür riskleri göze alarak Türk askerinin Ada'daki varlığını 650 askerle sınırlayan –ki bu güç kendi kendini dahi müdafaa edemeyecek kadar zayıf bir güçtür– Annan Planı hükmünü kabule hazır olmalarına rağmen Rumlar buna dahi itiraz etmişlerdi.

1974'ten sonra diğer ülkeleri ve daha sonra Avrupa Birliği Adalet Divanını "Kıbrıs Hükümeti"nin izni olmaksızın –ki pratikte bu, Rumların kendilerinin izni olmaksızın anlamındaydı– Kıbrıs'ın herhangi bir bölgesiyle ticaret yapmanın veya buraya uçak seferi gerçekleştirmenin gayrı kanuni olduğuna ikna ederek kendi kısıtlamalarını Kıbrıs Türklerine empoze ettirdiler. Bu

kısıtlamalardan amaç, Kıbrıs Türklerini dizleri üzerine çökerterek Rum koşulları çerçevesinde bir çözümü kabule zorlamaktı. Çok şükür ki bunu başaramadılar. Rumların diğer şikâyetleri yanında örneğin Kuzeydeki tarihi mirası –ki bunları kendi gözümle görme şansına sahip oldum– konusunda şikâyette bulunmaları birçok Kıbrıs Türkünü hayrete düşürüyor, çünkü Rumlar bir yandan bu şikâyetlerini dile getirirken öte yandan uluslararası uzman kurumların ve yardım kuruluşlarının Kıbrıs Türklerine katkıda bulunmasını engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar.

Rumlar aynı zamanda, uluslararası tanınmışlık avantajlarını kullanmak suretiyle, mal-mülk davalarıyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye aleyhine kararlar da çıkartabilmekteydiler. 1974 yılında gerçekleşmiş olup her iki taraf için de mal-mülk kayıplarına neden olan Ada'nın ikinci kez bölünmesinin nedeni aslında Kıbrıs Türklerinin mal-mülk hakkından çok insan haklarının çok daha ciddi biçimde ihlal edilmesiydi ve Kıbrıs Türkünün hakkı bu ihlaller nedeniyle hiçbir zaman tazmin edilmemiştir.

Bazı kimseler Kıbrıs Türk ekonomisi üzerindeki ambargonun tamamen kaldırılmaması gerektiğine inanıyorlar, çünkü bunun yapılması halinde Kıbrıs Türklerinin, Rumlarla birleşmeye yanaşmayabileceklerini düşünüyorlar. Aynı zamanda, ambargonun kaldırılmasının Rum turizm endüstrisini kuzeyin haksız rekabetine maruz bırakmak anlamına geleceğini söyleyenler de vardır. Aslında doğru olan bunun tam tersidir. Güney bu konuda haksız bir rekabetin nimetlerinden yararlanmaktadır, çünkü ambargo nedeniyle kuzeye doğrudan uçak seferleri ve ihtiyaç duyulan yatırımlar yapılamamaktadır.

1983 yılına gelindiğinde Kıbrıs Türkleri, mevcut koşullar altında Rumlarla bir uzlaşıya varılamayacağını anladılar. Rum liderliğinin aşırı görüşlerinin yanı sıra bunun diğer bir önemli nedeni de Rum Ortodoks Kilisesinin tutumuydu. Her zaman olduğu gibi bugün de geçerli olan Kilisenin bu tutumu, Annan planı

karşısında sergilediği, referandumda "hayır" oyu kullananların öldüklerinde cennete alınmayacakları tehdidiydi.

Uluslararası toplum bunun kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu hiçbir zaman anlayamasa da Kıbrıs Türklerinin kendi devletlerini ilan etmekten başka alternatifleri kalmamıştı. Ancak Rumlar, diğer ülkeleri Kıbrıs Türk devletini tanımaktan caydıran 541 sayılı Güvenlik Konseyi kararının üretilmesini sağlayabildiler. Yirmi yıl önceki konjonktürün bir ürünü olan tavsiye nitelikli bu karar dünyaya Kıbrıs'ta sadece tek bir devlet tanıma çağrısı yapmaktadır. Özellikle referandumlar sonrasında bugün durum tamamen farklıdır ve diğer ülkeler bu kararın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini tanımamalarını gerektirdiği veya bu yönde bir tavsiye içerdiği hissiyatından artık kurtulmalıdırlar.

Zaman zaman, BM'in tüm devletlere yönelik çağrısıyla, Rumların Kıbrıs'ın hükümeti olarak tanınmasını istediği ve İngiliz Hükümetinin de bu çağrıya uymakta olduğu iddiasında bulunulmaktadır. Aslında, Dışişleri ve Commonwealth İşlerinden sorumlu İngiliz Bakanın 28 Nisan 1980 tarihinde bir başka yerde söyledikleri şöyleydi:

"Hükümetlerin tanınmasına (recognition) ilişkin İngiliz politikasını yeniden gözden geçirmeye yönelik bir çalışma gerçekleştirdik. Bu çalışma, ortaklarımızın ve müttefiklerimizin aynı konudaki tutumlarıyla kendi tutumumuzun mukayesesini de içermekteydi. Bu çalışmamızı temel alarak bundan böyle hükümetlere tanınma atfetmemeye karar verdik". (Resmi Rapor, Lordlar Kamarası, 25 Nisan 1980; cilt 408, c. 1121 W.)

Aynı yılın 30 Haziranında zamanın Devlet Bakanı bu hususu yeniden vurgulayarak şöyle demişti:

"İngiliz Hükümeti, hükümetleri değil, devletleri tanımaktadır". (Resmi Rapor, 30 Temmuz 1980; cilt 989, c. 723).

Bu husus 12 Kasım 1987 tarihinde yeniden teyit edilmişti.

İngiliz Hükümeti, hükümetlere değil de devletlere tanınma atfetmekteyse, buna göre, Kıbrıs Rum Yönetimi de Kıbrıs Türk Yönetimi de, Birleşik Krallık tarafından Kıbrıs Hükümeti olarak

tanınmamaktadır. Demek ki Amerikalıların yaptığı gibi biz de Kıbrıs Rum Yönetimini "Kıbrıs Hükümeti," olarak muhatap almaktan hemen vazgeçmeliyiz.

25 Nisan 1980 tarihinde Hükümet, anayasal olmayan bir şekilde göreve gelen rejimlerle ilişkilerinin mahiyetini, söz konusu rejimlerin ilgili devlet topraklarını etkin ve sürekli biçimde kontrol edebilecek derecede kendilerine hakim olup olmadıkları konusunda yapacağı değerlendirme ışığında kararlaştıracağını ilan etmişti.

Uluslararası barış açısından bakıldığında Kıbrıslı Türklerin saldırgan bir niyetleri bulunmadığı ve sınır kapılarını da Kıbrıslı Türklerin açmış olduğu görülür. Kıbrıs'ta "Berlin Duvarı" diye bir şey yoktur. Kıbrıs Rumları kuzeye saldırmakla bir şey kazanamayacaklarını biliyorlar ve Türkiye ile Yunanistan şimdi artık birbirleriyle olgun bir ilişki içerisindedirler. Kıbrıs'ı dünya barışına tehdit oluşturduğu şeklindeki bir değerlendirme gerçekçi olamaz. Kıbrıslı Türkler terörizm, uyuşturucu ve organize suçlarla mücadele konusunda kimseden geride değildir ve halihazırda bu konuya ilişkin uluslararası hukuku uygulama birimleriyle tam irtibat halindedirler. Suçluların iadesi konusunda bir şey yapılamamasının tek nedeni diğer ülkelerin henüz kuzeyle bu konuda sözleşme imzalamamış olmalarıdır.

Netice itibarıyla, geçmişteki şiddet olayları nedeniyle Kıbrıs'ta evlerini terk etmek zorunda kalan insanlar meselesine gelince, Kıbrıslı Türkler de herkes gibi bu konuda hassastır ancak bu konuda mağdur olan sadece Rumlar olmamıştır. Türkler de evlerinden, yerlerinden olmuştur. 1950'lerde, 1960'larda ve 1970'lerde zorla evlerinden sürülen birçok Kıbrıs Türkü birkaç kez göçmen durumuna düşürülmüştür. Göçmen aileler son kez yeniden yerleşime tabi tutulalı 30 yılı aşkın bir süre geçmiştir ve zamanın geri çevrilmesi mümkün değildir. Kıbrıs Türklerinin, her iki tarafta da herkesin yerinde kalması ve mal-mülk konusunda mağdur olanların tazmin edilmeleri şeklindeki tutarlı politikasına ben de katılıyorum. Annan planı 80,000 Ruma geri dönüş hakkı tanımış, fakat Rumlar bunu reddetmişti.

Mal-mülk meselesi şimdi artık tamamen kesin sonuca ulaştırılmalıdır. Ayrıca Kıbrıs Türkleri 40 yıldır devam eden haksız kısıtlamalar nedeniyle ekonomilerinde meydana gelen hasarı giderebilmek için fonlar temin etmek üzere uluslararası topluma müracaat etmişlerdir.

George Ball'a göre Makarios'un niyeti, Kıbrıs meselesini, blok ve tarafsızlarca desteklenen self-determinasyon sloganının bağımsız ve üniter bir devlet kurulması yönünde baskı uygulayabileceği BM eksenine çekmek ve bu suretle Türk azınlığına dilediğini yapabilmekti.

British Documents, 15 Şubat 1964, No. 1057

Son Söz

Bir problemin halli için problemin teşhisi gerekir. Problem siyasal, sağlık, matematiksel veya hukuksal olabilir. Teşhis şarttır. Size 2, 5, 15, 75 rakamları verilip, problemi hallediniz dense ilk soracağınız soru "problem nedir? Bölme mi, Çarpma mı, Çıkarma mı, nedir?" sorusudur ve bunu bilmeden de sorunun ne olduğu bilinmediği için, hal çaresi üretmeniz de mümkün değildir.

Kıbrıs meselesi 40 yıldır Birleşmiş Milletler'in gündemindedir ve halledilmiyor.

O halde bir yerde bir hata vardır. Kimse bunu araştırmıyor. Kırk yıllık formüle devam ediliyor. "Her iki tarafta da siyasi irade gereklidir" gibi beylik beyanatlarla zaman zaman, taraflardan birinde veya diğerinde "irade eksikliği" tespit edilerek eleştiriler yapılıyor. Konuya yaklaşımda yine değişikliğe ihtiyaç duyulmuyor. Yıllardır halledilemeyen bu "mesele" nedir? Sorusu yine sorulmuyor!

Kuşkusuz bunun nedeni ne ihmaldir, ne de bilgisizlik!

Bugün, 40 yıllık ambargolardan usanıp gına getirmiş halkımıza bin bir vaat, tehdit ve tezviratla, içeriği bilinmeyen 9000 sayfalık "AB havucunu göstererek", buna "EVET" demesini sağlayanlar, bu halka uygulanmakta olan cezanın tümüyle kaldırılmasını değil de hafifletilmesini savunmaya başladılar. Demek, haksızlığın varlığını; haksız bir cezanın uygulanmakta olduğunu biliyorlardı ve hiçbir şey yapmadılar. Ta ki bu haksız ceza insanımı-

zı bezdirsin ve bir meçhule EVET desin! İşte ulusların hak ve hukuk anlayışı budur.

Rum liderliği Kıbrıs'ta bir soykırım (genocide) uygulamıştır. Dış ülkeler buna yıllarca seyirci kalmış, direnişimizin kırılmasını beklemiştir. Yale Üniversitesinden Profesör Gregory H. Stanton, ABD Dışişleri için soykırım (genocide) üzerine hazırladığı bir tezde, planlanmış bir soykırımın sekiz safhası olduğunu belirtir. Bu tez 1996'da "Genosidin sekiz safhası" adı altında hazırlanmış ve 1998'de Yale Üniversitesi'nde Uluslararası ve Bölge Çalışmaları Merkezi'ne sunulmuştur. Bu alıntı Sefa M. Yürükel'in "Batı Tarihinde İnsanlık Suçları" isimli eserinden alınmıştır. Sekiz safha şöyledir:

1. Sınıflandırma (Toplumu inanç, ırk, din ve millet olarak sınıflara ayırıp, "biz ve diğerleri" ayrımını yapmak);
2. Etnik, milli ve bölgesel grupların ayrılıklarını vurgulayan simgeleşme (symbolization)
3. Karşı tarafın etnik milli veya dini gruplarını insan olarak değil hayvan olarak görmeye başlama (Dehumanization)
4. Örgütleme
5. Polarizasyon (başka etnik, ırki, milli ve dini kökden gelenleri, müfrit kanatları ve karışık kandan oluşan nüfusu birbirinden ayıracak etkin propaganda)
6. Hazırlık (saldırı hedeflerinin belirlenmesi)
7. Temizlik (Planlanmış katliamı çok süratle uygulamak)
8. İnkâr (Her şart altında soykırım olaylarını ret ve inkâr etmek)

Akritas Planı'nı, 1963'ten bugüne kadar bize yapılanların ışığında okuyup inceleyenler, Kıbrıs'ta bize yapılanların iyi planlanmış bir soykırım hareketi olduğunu teslim edeceklerdir. Rum-Yunan ikilisi bugüne kadar bize yapılanları kabul etmemiş, aksine, Kıbrıs olaylarından "Türkler isyan etti" diye bizi sorumlu tutmak için elinden geleni yapmıştır.

Davamızı, bu gerçeği bilerek savunmalıyız. Geçmişte, bugün

"haksız ceza hafifletilsin" diyenlere, bu haksızlık karşısında bize yardımcı olmalarını istediğimizde "uzlaşınız; uzlaşırsanız ceza da kalkacak" diyorlardı; Rum'un, uzlaşma için bizden idarelerini "meşru hükümet" olarak tanımamızda ısrarlı olduklarını bildikleri halde bize uzlaşmayı öneriyorlardı; Rum'a gidip "yaptığın ayıptır, suçtur" demek akıllarına gelmiyordu ve Rum idaresini "meşru hükümet olarak kabul eden bu diplomatlar, aynı yola girmediğimiz için bizi acımasızca (içten muhalefetimizin de desteğini alarak ve onlara destek vererek) "uzlaşmaz kişi" olarak tanımlayıp marjinalleştirmeye çalışıyorlardı.

Aynı diplomatlar Kıbrıs'ta BM Genel Sekreteri'nin önerdiği şekilde iki HALK'a dayalı iki referandumun, self-determinasyon hakkına sahip iki eşit HALK'ı simgeleştirdiğini bildikleri halde, hâlâ Rum idaresini "meşru hükümet" olarak tanımlayabilmekte ve EVET'li Kıbrıs Türklerine sadece takdirler ve gülücükler dağıtmakla yetinmektedirler. 22 Haziran 2004'te, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın AB Akdeniz Direktörü Dominick Chilcott "Kıbrıslı Türk-Rum Birliği" adına bir toplantıda şunları söyledi:

> *"Referandumların ardından Kıbrıs sorununun çözümüyle ilgili eski geleneksel düşüncelerde değişim başlamıştır. Referandum öncesi duruma dönüş mümkün değildir."*

İnsanın alkışlamak istediği bu sözleri söyleyen Chilcott devam ediyor ve hiçbir şeyin değişmediğini gösteren, Kıbrıs sorununun 40 yıl hallini önleyen "Meşru Kıbrıs Hükümeti = Rum İdaresi" ve "Kıbrıs Türk tarafı asla egemen bir devlet olarak tanınmayacaktır" formülüne devam edileceğini hiç çekinmeden vurguluyor! Söylediklerini birlikte okuyalım ve referandum'da EVET oyunun bizi nereye getirdiğini birlikte değerlendirelim:

> *"Kıbrıs'ın AB üyelik perspektifi Annan Planı'nın şekillendirilmesinde etkin bir unsur olmuştur. Bu nedenle planda kalıcı derogasyonlar yer almamıştır. AB üyeliği adaya askeri bir müdahaleyi imkânsız kılmaktadır. AB'ne aday bir ülkenin bir AB*

üyesi ülkeye müdahalesi mümkün değildir. AB üyeliği Annan Planı ile taraflara güvence vermektedir. AB, adadaki iki taraf arasındaki ekonomik uçurumun daraltılmasına, AB'nin temelini oluşturan ilkeler nedeniyle, yardımcı olacak ve Ada'nın ileride bütünleşmesini sağlayacaktır."

Ve Chilcott devam ediyor:

"Sayın Denktaş'ın iki devlete dayanan vizyonu artık Kıbrıslı Türklerin çoğunluğu tarafından desteklenmemektedir. Kuzeydeki referandum bunu teyit etmektedir. Artık Kuzeyde uzlaşma yanlısı bir liderlik vardır."

Hızını alamayan Chilcott devam ediyor:

"Türkiye, iktidardaki AKP Hükümeti, gerek yaptığı reformlar, gerek Kıbrıs konusunda izlediği yapıcı politikayla İngiliz Hükümeti'nin büyük destek ve saygısına sahiptir. Türk Hükümeti'nin Kıbrıs mes'elesinde izlediği son derece olumlu yaklaşım uluslararası toplumun takdirini kazanmış ve çözüm çabalarına büyük ivme kazandırmıştır" diyen Chilcott, Papadopulos'un verdiği sözü tutmadığını, kendilerini hayal kırıklığına uğrattığını; Papadopulos'un HAYIR için mazaretlerinin kabul edilemez olduğunu söyledikten sonra "Rum tarafı Türklerle yetki paylaşımına girmek istemedi; halbuki Kıbrıs'ta varılacak herhangi bir çözüm yetki paylaşımına dayalı olacaktır. Bu 30 yıldır kabul edilmiş bir ilkedir. Kıbrıs Türkleri referandumda olumlu oy kullanarak kendilerini içinde bulundukları hapishaneden kurtarmışlardır; Ada'nın yeniden birleşmesini savundukları sürece tecrit edilmeyeceklerdir!... Türk tarafı yeniden tanınma peşinde koşar ve birleşme hedefinden uzaklaşırsa, lehine iyileştirme çabalarına olumsuz etki yapacaktır."

Chilcott'un bu sözleri, zoraki referandumdan sonra Kıbrıs'la ilgili ABD-İngiltere çiftinin etkisiyle genel bir değerlendirmeyi yansıtmaktadır. Bunu iyi değerlendirmek ve yolumuzu iyi tayin

etmek zorundayız. Annan Planı'nda gördüğümüz tehlikeler hâlâ yolumuzu kesmeye devam ediyor.

Chilcott Ada'nın birleşebilmesi için iki tarafın eşitlenmesi gereğini hâlâ kavrayamamış, "Türk tarafı yeniden tanınma peşinde koşar ve birleşme hedefinden uzaklaşırsa lehine iyileştirme çabalarına olumsuz etki yapacaktır" diyor. KKTC'nin varlığını kabul etmenin, halkımıza ve idarecilere eşit muamele yapmanın birleşme yolunda atılması gereken kaçınılmaz bir adım olduğunu görmek istemiyor, çünkü İngiltere üsleri nedeniyle, Ada'daki gerçekleri kabul edemiyor. Rum idaresi sahte bir "Meşru Kıbrıs Hükümeti" adı altında Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkabileceğini umut ettiği sürece birleşmeye ihtiyaç duymayacaktır çünkü adanın tümünün sahibi olduğu görüşündedir. Bu konuyu biraz daha irdeleyelim:

Rum lideri Papadopulos ve Yunanistan'ın Başbakanı "Türkiye'ye AB üyeliği için tarih vermesine karşı değiliz. Bu bizim de çıkarımızadır. Veto kullanmayız" diyorlar. Yunanistan'ın çıkarına olan bir şeyin Türkiye'nin de çıkarına olması doğaldır. Ancak Türkiye, Yunanistan'ın da lehine olan bir çıkarını elde etmek için Yunanistan'ın veya Rum'un rızasına muhtaçsa kuşkusuz iki kez düşünmek zorundadır. Rum-Yunan ikilisi Türkiye'ye bu çıkarını vermek için acaba karşılığında ne isteyecektir?

Türk-Yunan Başbakanları yakın dostturlar. Bu çok olumlu bir gelişmedir. Ancak milli çıkarlar bahis konusu olduğunda dostluklar ikinci safta kalıyor. İsviçre'deki toplantılarda bu açıkça görüldü. Türkiye'nin tüm iyi niyetli çıkışlarına rağmen Annan Planı üzerinde mutabakat sağlanamadı; hatta New York'ta kararlaştırılmış olan dörtlü toplantılardan bile Yunanistan da Rum tarafı da günahlarından kaçarcasına kaçtılar.

Bu kez fazla beklemeye gerek kalmadı. Rum lideri Papadopulos açık konuştu: "Biz Türkiye'ye tarih verilmesine karşı değiliz ancak Türkiye'nin bizi tanımaması halinde herhalde buna sıcak bakmayız" dedi. Yani veto hakkını hatırlattı. AB'den de Türkiye'nin "üye Kıbrıs'ı" tanımamasından kaynaklanan zorluklardan bahsedilmeye başlandı.

Böylelikle Rum tarafı sahte "Kıbrıs" adı altında AB üyeliği için müracaatını yaptığı andan bugüne kadar söylediklerimizi tekrarlamak zamanı gelmiştir: Rum-Yunan ikilisi Akritas Planı gereğince silah zoru ile yapamadıklarını (ve Türkiye'nin itirazı karşısında –hele 1974'ten sonra– yapamayacaklarını) AB üyeliği yolu ile elde etmeye çalışacaklardır. Türkiye Kıbrıs'taki askeri konumundan, tanıdığı KKTC'nin varlığını ve egemenliğini savunmaktan taviz verdiği veya vazgeçtiği an Kıbrıs meselesi, Girit misali, Rum-Yunan ikilisinin lehine mühürlenmiş olacaktır. Rum-Yunan ikilisi AB üyeliğini bu sonuca kavuşmak için bir vasıta olarak kullanmaktadır. Onlara göre bu dolaylı Enosis'tir. 1 Mayısta papazlar bu nedenle şampanya patlatmışlardır. Papadopulos'un "AB üyesi olarak" Türkiye'ye şartlarını dikte edebilmesi zaten başka bir şey ifade etmemektedir. Türkiye buna boyun eğdikten sonra üyeliğe giden uzun yolda Türkiye'den daha neler istenecektir? Bunların başında askerin çekilmesini; Rumların evlerine dönmelerini; utanmayı büsbütün kaybettikleri takdirde, kendilerinin sebep oldukları tüm olaylar için tazminat, isteyebileceklerdir. Zaten Loizidu davaları ile istemektedirler ve bunun tek etkili cevabı olan karşılıklı tazminat sayfası bir türlü açılamamaktadır. Kimin nereden, kimden çekindiği bilinmemektedir.

Rum-Yunan ikilisi en suçlu, en zayıf konumdan bugünkü duruma nasıl gelmiştir? Sadece buna bakmak bizim en haklı ve en güçlü durumdan bugünkü duruma nasıl geldiğimizi aydınlatması bakımından önemli bir egzersiz olur diye düşünmekteyim. Onların başarılarındaki hikmet sahtekarlıkla, terörle, toplu mezarlarla alıp kaçmış oldukları "Kıbrıs Hükümeti" unvanına dört elle sarılıp devamlı surette Kıbrıs'ın sahibi olduklarını, Kıbrıslı Türklerinin azınlık olduğunu savunmalarında yatmaktadır. ABD, İngiltere ve diğerlerinin etkisiyle BM Güvenlik Konseyinin de bu yalanı desteklemiş olmaları kuşkusuz Rumların leyhine olmuştur ancak biz bu ülkelerin bu yalanı desteklemekten vazgeçip Kıbrıs meselesine doğru dürüst bir teşhis koymaları için ne yaptık? Bugün ne yapıyoruz? Weston'la De Soto'nun referandumda

EVET oyumuza getirdikleri zehirli, kabul edilemez tefsir karşısında bile ses çıkaran olmadı!

Rumların "Kıbrıs Yunandır-Enosis" siyasetleri karşısında bunu dengeleyen "Kıbrıs Türktür-İngilizler Ada'dan çıkacaklarsa Ada Türkiye'ye verilmelidir" dengesi kurulmuştu. Rumların "Kıbrıs halkına self determinasyon hakkı" talepleri karşısında "Kıbrıs'ta iki halk vardır, çift self determinasyon uygulanmalıdır" dengesine gelindi. Bu, Kıbrıs'ı "iki eşit tarafa dayalı bir ortaklık cumhuriyetine" götürdü. Enosis'in ve Taksimin yasaklandığı bu Cumhuriyet sadece üç yıl ayakta kalabildi. Akritas Planı ve Makarios'un eksiltmediği beyanları yıkımın Enosis için başlatıldığını ve Enosis tahakkuk etmedikçe de yeni bir anlaşma yapmayacaklarını açıkça kanıtladığı halde biz Rumlarla güya "eşit şartlarda" görüşmelerden baş kaldıramaz hale getirildik. Herkesin "meşru hükümet" olarak tanıdığı ve bizi "isyan etmiş azınlık" olarak takdim eden Rum idaresi ile görüşmelerde 1960'taki dengeyi, (soruna gerçekçi bir teşhis konulmasını sağlamaksızın, bunda ısrar etmeksizin) "yeni, kalıcı bir ortaklık" ile yeniden oluşturmak için yıllarımızı harcadık. BM Genel Sekreteri'nin "iyi niyet görevinden" yararlanabileceğimizi sandık. Bu görevin "Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve egemenliğini korumak kaydıyla iki cemaatı barıştırmak"la sınırlı olduğunu ve bunun Rumlara "Kıbrıs'a sahip çıkmaya devam ediniz" yetkisini verdiğini bir türlü görmek istemedik ve böylelikle çarenin, bu yanlış manda değiştirilinceye kadar görüşmelere oturmamak ve bu mandayı değiştirmek için ilgili merkezlerde olağanüstü çaba harcamak olduğunu anlamak istemedik. Yani yıllarca devam eden görüşmelerde Rumların taktiği "meşru hükümet unvanına halel gelmeksizin görüşmelere devam" olduğunu ve bu yolda Kıbrıs meselesinin Türk-Yunan dengesini, koruyacak şekilde yeni bir ortaklıkla sonuçlanmasının mümkün olmadığını görüp de bunun karşısında tedbir düşünenleri, zaman içinde, ABD-İngiltere-AB üyeleri doğrultusunda "uzlaşma istemeyen, şahsi ihtirası ile Türkiye'yi zor durumda bırakan, istenmeyen adam" ilan

etmekten de kaçınmadık. Rum tarafı 40 yıl hiç usanmadan "meşru Kıbrıs Hükümeti" yoluna devam edebildi. Bundan kıl payı taviz vermedi. Ve şimdi "AB üyesi meşru Kıbrıs Hükümeti" olarak Türkiye'den Kıbrıs üzerindeki tüm haklarından vazgeçmesini, bu eli kanlı Rum idaresini "meşru hükümet" olarak tanımasını, bizden de bu rezilliğe boyun eğerek kırk yıldır verilmiş olan mücadeleyi, yapılmış olan fedakarlıkları sıfırlamamızı istemektedirler.

Rum'un "ben Kıbrıs'ım, ben Kıbrıs Hükümetiyim, ülkem işgal altındadır" siyaseti karşısında bu siyaseti dengeleyecek tek atılım "KKTC'nin varlığı, Kıbrıs Türklerinin Kıbrıs'ta self determinasyon hakkına sahip iki HALK'tan biri olduğu ve yeniden kurulacak bir ortaklığın kalıcı olabilmesi, yeniden Enosis uğruna yıkılmaması için iki devlet arasında kurulması" olduğu gerçeğine rağmen (ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde de onayladığı halde) bunu savunmak affedilmez bir hata oldu. "Kırk yıllık yanlış politikalardan" bir U dönüşü yapıldı ve Türkiye şimdi Papadopulos'un insafına kalmış durumda AB'den tarih bekliyor. Tarih verildiği takdirde Papadopulos'un ve Yunanistan'ın itirazı olmadığı için verilecek ve üyeliğe giden o uzun yolda Türkiye'den neler istenecek, neler alınacak? Düşünmesi bile insanı ürpertiyor. Yapılan fedakarlıklar elde edilmiş olan haklar bu kadar ucuza heba edilmemelidir.

Annan Planı Türk halkını HALK olarak tanımıyor; egemen olmadığını söylüyor; devlete dayalı bir ortaklık istemediğini referandumdaki EVET oyları ile kanıtladı, artık bunun ötesinde bir şey talep etmemesi için Türkiye cesaretlendirilmelidir diyor. Türkiye'nin Kıbrıs politikası kesinlikle bu değildir ancak bu ise, o zaman bu açıkça söylenmeli ve "40 yıllık yanlıştan" dönüşün Kıbrıs'tan vazgeçme ve Kıbrıslı Türkleri Rumların insafına terk etme anlamına geldiğini herkes bilmelidir.

Biz yapılmış olan fedakarlıkların değerlendirileceği inancındayız. 200 bin Türkün 800 bin Rumun insafına terk edilip Kıbrıs'ın yeni bir Girit faciası ile sonuçlanmasına Türk ulusunun razı olmayacağı inancımızı da korumaktayız.

Cefakar halkımızın hak ettiği hürriyeti, egemen yaşamı kaybetmemesi için mücadeleye devam edeceğiz. Allah'ın mutlak yardımına ve korumasına olduğu kadar Türk ulusunun anlayışına ve kadirşinaslığına sığınıyoruz!...

Hz. Muhammed, münafığı şöyle tanımlar:

Dört huy vardır ki bunlar bir kişide bulunursa o kimse halis münafıktır.

Ama bunlardan sadece bir tanesi bulunan kimse işe o huyu terk edinceye kadar kendisinde biraz nifak olan insandır.

Bu huylar şunlardır:

– Kendisine güvenildiği, yanına bir emanet bırakıldığı zaman hıyanet etmek,

– Konuştuğu zaman yalan söylemek,

– Söz verdiği zaman sözünde durmamak,

– Çekiştiği zaman aşırı gitmek.

KKTC bize, şehitler pahasına emanet edilmiş kutsal bir kuruluştur.

UNUTMAYALIM!

DENKTAŞ'IN AVRUPA BİRLİĞİ ÖNLEM PAKETİYLE İLGİLİ BASIN AÇIKLAMASI

AB Komisyonu'nun açıkladığı önlem paketinin hedefi ve amacı Kıbrıs Türklerinin Rumlara ve AB'ne entegrasyonunu sağlamak.

"AB, KKTC ile ticaret kapısını açtı" şeklindeki haberler insanın kanını dondurmaya yetiyor!

AB, KKTC'ni yok farz ediyor; yapacağını söylediği açılımların tanınma anlamına gelmediğini; gelmeyeceğini söylüyor. Kıbrıs Türklerini "meşru Kıbrıs" addettiği Rumlarla birleştirmeyi hedefliyor; hangi statü ile söylemiyor; bizi Rum idaresinde 40 yıldır cezalandırılan bireyler olarak ele alıyor; Kıbrıs Hükümeti addettiği Rum idaresini de "aman karşı çıkma; birleşmeniz için yapıyoruz" diye yalvarıyor.

Mali yardımın nasıl harcanacağını sevk ve idare edecek komitede "Kıbrıs" adına Rum temsilci de bulunacak. Yardım, sivil kuruluşlara, kooperatiflere, belediyelere, kişilere yapılabilecek... Yani, Kıbrıs Türkünün toplu olarak tanınması yok; statüsü yok! Üstelik Verheugen açıkça "paket siyasi tanınma anlamına gelmiyor"; "KKTC'ni tanımak söz konusu değildir" diyor.

Bu hakarete cevap veren yok!

Komisyonun bu paketi uygulamaya koyabilmesi için AB Konseyinin oybirliğiyle karar vermesi gerektiğini ve AB parlamentosuna da danışılacağı duyuruluyor.

Rumların pakete itirazları vardır ve Rum basınına göre uygulamayı ekim ayına kadar erteletmişlerdir.

AB'nin ve diğerlerinin halkımızdan EVET oyu almak için vaat ettiklerini yerine getirmelerini istemek, bunda ısrarlı olmak haktır, ancak 40 yıllık adaletsizliği, hak edilmemiş insanlık dışı bir cezayı kaldırmanın bedeli olarak bizden egemenliğimizden ve devletimizden vazgeçmemizi beklemek en büyük bir haksızlık, Allah'ın da razı olamayacağı bir adaletsizliktir; Kıbrıs'ta iki eşit HALK'ın var olduğunun inkârıdır. Bizi azınlık statüsüne mahkûm etme oyununun devamıdır.

Bize yapılacağı söylenen açılımların diyeti budur! Bunu bilelim ve bunlar yapılırken, bizden istenen diyeti verecek insanlar olmadığımızı da birlikte haykıralım. Devletimize, egemenliğimize sahip çıkalım.

Egemenliğimizden vazgeçersek azınlık olmaya, devletten vazgeçersek Kıbrıs'ın 5-10 yıl içinde Girit'e dönüşüne razıyız anlamına gelecektir. Bunları bilerek konuşalım; pazarlığı buna göre yapalım, yapacakları yardımın karşılığında devletten, egemenlikten vazgeçmemizi şart koşmamalarında ısrar edecek, diretecek güçte ve cesarette olalım. Bu devleti bize Verheugen'ler hediye etmemiştir. Bunun bilinci içinde olalım.

9 Temmuz 2004

* * *

Girit sorununun deşilmesinden çıkarılan başlıca ders, mücadele, kararlılık ve fedakârlık yapma konusunda istekliliğin her kurtuluş için gerekli şartları oluşturduğu, ancak her zaman olumlu sonuç vermediğidir. Bir mücadelenin başarıya ulaşması için gerçekçiliği ve uluslararası gerçekleri iyi bilmek gerekir. Kendi gücümüz ve uluslararası konjektür uygun hareketlerle değerlendirilmelidir. Sadece bu şekilde etkin bir ulusal mücadele politikası güdülebilir... Kıbrıs ve o zamanki Girit sorunu arasında büyük benzerlikler vardır...

Konstantin Mitsotakis, Eski Yunan Başbakanı
21 Ağustos 1998

Ekler

EK-1

Akritas Örgütü ve Planları

11 Şubat 1959'da, Atina'da Karamanlis ve diğer Yunan hükümet yetkilileriyle yapılan toplantıda Makarios, Türkiye, İngiltere ve Yunan hükümetleri arasında Kıbrıs konusunda varılan anlaşma ile ilgili olarak aydınlatıldı ve anlaşmanın tam metni kendisine verildi. Makarios, 4 saat süren bu görüşmeden sonra verdiği demeçte, Kıbrıs sorununa kesin bir çözüm getiren bir anlaşmaya varıldığını ve hem Kıbrıslı Rumlar ve hem de Kıbrıslı Türkler için yeni bir özgürlük ve refah devrinin başlamakta olduğunu açıkladı. Ancak birkaç gün sonra, anlaşmaları imzalamak için gittiği Londra'da, bu anlaşmaları imzalamayı reddederek bir kriz yarattı. Makarios, daha anlaşmaları imzalamadan, bu anlaşmaları kendi emellerine uygun olarak nasıl değiştirebileceğini planlamıştı. Londra'da yarattığı bu kriz planın görülen ilk parçasıydı. Makarios, anlaşmanın imzalama safhasında, birkaç gün önce kabul etmiş olduklarını yeniden tartışma konusu yapmak teşebbüsünde bulunmuştu. Bu da ölümüne kadar sürdüreceği politik tutumunun ilk göstergesiydi.

Makarios, Londra ve Zürih Antlaşmalarını 19 Şubat'ta imzaladıktan sonra Ada'ya döndü. Seçtiği bakanlardan dördü EOKA'nın silahlı gruplarının ileri gelenleriydi. EOKA'nın Lefkoşa bölgesi sorumlusu Yorgacis'e İç İşleri Bakanlığını verirken aynı zamanda onu, EOKA'nın kendisine sadık mensuplarından oluşacak gizli bir örgüt kurmakla da görevlendirdi. Yorgacis, AKRİTAS kod adını alarak bu örgütün başına geçti ve planlar yapmağa başladı. Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides ve Çalışma Bakanı Tasos Papadopulos bu örgütte beyin vazifesini göreceklerdi. Kısa sürede bu örgüt Ada sathına yayıldı; 6 il-

çe merkezinde ve Güzelyurt'ta örgüt merkezleri kuruldu; örgütte görevlendirilenler yeni kurulmakta olan hükümet mekanizmasında kilit mevkilere getirildiler. Klerides'e göre önceleri 500 olan üye sayısı 1963 sonlarında 1,800'e yükseldi. EOKA'nın silahları bu yeni örgüte geçti. Ayrıca Yunanistan, Mısır ve diğer komşu ülkelerden bu örgüt için yeni silah ve cephane temin edildi.

Makarios, aynı zamanda, kendi özel doktoru Vasos Lissaridis'i ve EOKA'nın suikast ekibinden Nikos Sampson'u ayrı ayrı gizli silahlı örgütler kurmakla görevlendirdi.

AKRİTAS örgütü mensuplarının eğitimini Kıbrıs'taki Yunan Alayının subayları üstlenmişti. Kıbrıs'ın Rum köylerinde ve dağ bölgelerinde sürekli eğitim ve tatbikatlar yapılmaktaydı. Ayrıca özel askeri eğitim için Rum gençleri Yunanistan'a gönderilmekteydi. Örgütün en büyük tatbikatı 3 gün sürmüş ve Trodos dağlarında yapılmıştı. Bu tatbikatın karargâhı, Makarios tarafından kullanılmakta olan Kıbrıs Cumhurbaşkanlığının yazlık ikametgâhı idi.

AKRİTAS örgütü, Makarios'un direktifince ve onun tutumuna uyacak şekilde geniş kapsamlı bir plan hazırladı. İki kısımdan oluşan bu planın birincisi, ilk kez 21 Nisan 1967'de *Patris* gazetesinde, bazı maddeleri gizli tutularak, yayınlanan ve AKRİTAS diye bilinen genel prensipler planıydı. Bu planda, gerek içte gerekse uluslararası alanda uygulanacak taktik; dünyanın nasıl kandırılacağı; Kıbrıs Türklerinin tüm haklarını ellerinden almak için izlenecek yol ve Kıbrıs Türklerine genel saldırı yapılırken öne sürülecek iddialar açıkça belirtilmektedir. Bu planın tam metni Glafkos Klerides'in ANILAR isimli kitabının 1. cildinde de yayımlanmıştır.

İkinci plan ise, yine ilk kez *Patris* gazetesinde kısmen yayınlanan askeri "Genel Harekât Planı" idi. Bu planda AKRİTAS örgütüne bağlı birliklerin personeli, görev yerleri, görevleri, silah ve cephanesi belirtilmektedir. Kısmen çevirisi şöyledir.

AKRİTAS PLANI

– Çok Gizli, Karargâh –

Başpiskopos Makarios'un verdiği son demeçler ile Millî davanın yakın bir gelecekte alacağı yön belirlenmiş oldu. Geçmişte de vurguladığımız gibi millî mücadeleler ne bir günde çözümlenebilir ne de değerlendirilebilir. Millî davaların çeşitli aşamalarının geçilmesi için süre belirlemek de mümkün değildir. Ulusal davamız, ancak şimdiye kadar yer almış gelişmelerin, belirmiş koşulların ve alınmış önlemlerin ışığında incelenebilir. Her önlemin uygulanacağı taktiği ve zamanı, içte ve dışta o gün hakim olan koşullar tayin eder. Bütün bu çaba gerçekten güçtür ve birçok safhadan geçilmesi şarttır; çünkü sonucu etkileyen faktörler çok ve çeşitlidir. Herkesin, alınan önlemlerin daha önce yapılmış ve yapılmakta olan incelemeler sonucu alındığını ve gelecekte alınacak önlemlerin temelini oluşturduğunu bilmesi yeterlidir. Ayrıca, şimdi düşünülen bu önlemlerin, self determinasyon hakkımızın kayıtsız şartsız ve tam olarak uygulanması olan nihai ve değiştirilemez milli amacımızın sadece ilk adımını ve basit bir aşamasını teşkil ettiğinin de bilinmesi yeterlidir.

Amaç değiştirilemez olduğuna göre, incelenmesi gereken konu taktiktir. Bu da, zorunlu olarak, iç ve dış (uluslararası) taktik diye ikiye ayrılmalıdır, çünkü, her iki halde de davamızın sunulması ve yönetilmesi farklıdır.

A. Dışta (Uluslararası Alanda) Kullanılacak Metod

Mücadelemizin son safhasında Kıbrıs sorunu, dünya kamuoyuna ve diplomatik çevrelere, Kıbrıs halkının self determinasyon hakkını kullanması istemi olarak sunulmuştu. Bu hakkın kullanılmasında Türk azınlığı sorunu, bilinen şartlar altında ortaya atılmış ve toplumlararası çarpışmalar bahane edilerek iki toplumun birleşik bir idare altında birlikte yaşayamayacağı görüşü kanıtlanmaya çalışılmıştı. Son olarak da sorun, birçok uluslara-

rası çevreler için, karşıt taraflar arasındaki görüşmeler sonucunda varılan bir anlaşma yolu ile çözüm olarak gösterilen Londra ve Zürih anlaşmaları ile halledilmiş oluyordu.

a) Bu nedenle ilk hedef, Kıbrıs sorununun tam olarak çözümlenmediği ve yeniden gözden geçirilmesi gerektiği izlenimini uluslararası alanda yaratmak olmuştu.

b) İlk gaye, Rum çoğunluk olarak haklı çıkmak ve

(i) Bulunmuş olan çözüm tatminkar ve adil değildir,

(ii) Varılan anlaşma, çatışan tarafların gönüllü ve baskısız rızaları sonucu elde edilmemiştir,

(iii) Anlaşmaların gözden geçirilmesi, Rumların imzalarını inkâr etme çabası değildir zorunlu bir varoluş koşuludur,

(iv) İki toplumun bir arada yaşaması mümkündür,

(v) Yabancıların güvenmesi ve dayanması gereken güçlü unsur Türkler değil Rum çoğunluğudur izlenimini yaratmak olmuştur.

c) Yukarıdaki hedefi gerçekleştirmek çok güç çaba gerektirmişse de tatminkar sonuçlar alınmıştır. Birçok diplomatik temsilcilikler, anlaşmaların tatminkâr ve adil olmadığına, baskılarla ve gerçek görüşmeler yapılmadan imzalandığına, çeşitli tehditler sonunda empoze edildiğine inanmış bulunuyorlar. Liderliğimizin, aklıselimle hareket ederek, anlaşmalar sonucu varılan hal çaresini, bir referandumla veya başka bir şekilde, halka resmen onaylatmaması, elimizde önemli bir kozdur; aksi halde, 1959'daki atmosfer içinde halk anlaşmaları mutlaka onaylardı. Genel olarak, şimdiye kadar Kıbrıs'ın yönetiminin Rumlar tarafından yürütüldüğü, Türklerin ise sadece olumsuz ve köstekleyici bir rol oynadığı kanıtlandı.

d) İkinci hedef. Birinci aşamayı böylece tamamladıktan sonra ikinci aşama eylemlerimizi ve amacımızı uluslararası alanda gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bunlar genel hatlarıyla şöyledir:

(i) Rumların niyeti, Türkleri baskı altında tutmak değil, hükümet etmenin makul ve adil olmayan kurallarını ortadan kaldırmaktır.

(ii) Bu kuralların bugün ortadan kaldırılması gerekir, çünkü yarın geç olacaktır.

(iii) Bunların ortadan kaldırılması, uygun ve kaçınılmaz olmasına rağmen, Türklerin mantıksız tutumları yüzünden mümkün olmamaktadır ve o nedenle de Türklerle ortaklaşa ve anlaşarak hareket etmek gerçekten imkânsız olduğundan tek yanlı hareket haklı olur.

(iv) Bu gözden geçirme konusu Kıbrıslıların bir iç sorunudur ve bunun için kimseye, güç kullanarak veya başka şekilde, dıştan herhangi bir müdahale hakkını vermez.

(v) Önerilen değişiklikler makuldür, adildir ve azınlığın makul haklarını garanti eder.

e) Bugün uluslararası havanın, her türlü baskının ve özellikle azınlıklara yapılan baskının karşısında olduğu genellikle kanıtlanmıştır. Şimdiye kadar Türkler Ada'nın Yunanistan'a ilhak edilmesinin kendilerini köle durumuna sokacağına dünya kamuoyunu inandırmakta başarılı oldular. Bu şartlar altında talebimizi, mücadele süresince olduğu gibi, Enosis değil de self determinasyon için hür irademizi uygulama hakkımız temeline dayayarak dünya kamuoyunu kendi yönümüzde etkileyebilmek çabamızda ciddi başarı olanağımız bulunduğu değerlendirilmektedir. Self determinasyon hakkımızı tamamen ve engellenmeden kullanabilmemiz için de anayasanın ve anlaşmaların (Garanti ve İttifak anlaşması vs. gibi) halk iradesinin kayıtsız bir şekilde ifade ve uygulanmasını engelleyen ve dış müdahale tehlikesine gebe tüm hükümlerinden kurtulmamız gerekiyor. Bu nedenlerle ilk saldırı hedefimiz, bundan böyle Kıbrıslı Rumlarca kabul edilmediğini ilk olarak belirttiğimiz Garanti Anlaşması olmuştur.

Bu sağlandıktan sonra, hukukî ve manevî hiçbir güç, kendi başımıza ve hür olarak kendi geleceğimize karar vermemizi ve bir plebisit ile self determinasyon hakkımızı kullanmamızı engelleyemeyecektir.

Yukarıdakilerden anlaşılacağı üzere, plânımızın başarısı için bir girişim ve gelişmeler zinciri gereklidir. Bunların her biri ka-

çınılmaz ve zorunludur, çünkü aksi halde, gelecekteki girişimlerimiz yasal olarak haksız ve politik yönden başarılması imkânsız olur; ayrıca halkımızı ve ülkemizi ciddî tehlikelerle karşı karşıya bırakmış oluruz. Hareket hattımız başlıklar halinde şöyledir:

(a) Anlaşmaların olumsuz maddelerini değiştirmek ve buna paralel olarak Garanti ve İttifak anlaşmalarını fiilen zayıflatmak. Bu adım kaçınılmazdır çünkü olumsuz yönleri tadil etmek ihtiyacı genellikle bütün dünyaca kabul edilmiştir ve makul addedilmektedir (tek yanlı hareketimizi bile haklı gösterebiliriz), buna karşılık böyle bir tadil çabamızı engellemeye yönelik bir dış müdahale haklı gösterilemez ve uygulanamaz.

(b) Yukarıdaki işlemden sonra Garanti Anlaşması (müdahale hakkı) hukuken ve esas olarak uygulanamaz.

(c) Kıbrıs, self-determinasyon hakkının kullanılmasındaki kısıtlamalardan (Garanti ve İttifak anlaşmalarındaki) kurtulduğunda, halk kendi arzusunu ifade edip uygulamakta serbest olacaktır.

(d) O zaman tamamen bağımsız olacağımızdan devlet kuvvetlerinin (polis gücü ve hatta dost askerî güçler) herhangi bir iç veya dış müdahaleye yasal olarak karşı koyması;

Görülüyor ki (a) maddesinden (d) maddesine kadar olan harekât şarttır ve yukarıdaki sıraya göre ve birbirlerini izleyerek yapılmalıdır.

Bunun sonucu olarak da beliren gerçek şudur: Eğer yukarıdaki eylemlerden herhangi bir uluslararası başarı olanağımız olmasını umuyorsak mücadelemizin herhangi bir aşamasını bir önceki aşama tamamlanmadan açıklamamak zorundayız. Örneğin, yukarıda belirttiğimiz dört aşamanın gerekli yol olduğu kabul ediliyorsa, (d) maddesi açıklanmışsa değişiklikten (a maddesi) söz etmek anlamsız olur. Çünkü, anayasanın olumsuz hükümlerini değiştirme yollarını ararken böyle bir revizyonun devletin ve anlaşmaların işlerliği için gerekli olduğu bahanesini nasıl öne sürebiliriz.

Yukarıda belirtilenler, uluslararası alandaki amaç, hedef ve taktik ile ilgili noktalardır.

Şimdi iç cephe.

B. İç Cephe

İçteki hareketlerimiz, bunların uluslararası alandaki yorumlanmasına ve yapacağımız eylemlerin millî davamız üzerindeki etkisine göre değerlendirilir.

1. Aşılmaz olarak tanımlayabileceğimiz tek tehlike dış müdahale olasılığıdır. Bu, ne maddî zarar ne de kendimiz için tehlikesinden değil, (son değerlendirmede bunlar, kısmen veya tüm olarak kendi gücümüzle karşılanabilecektir) muhtemel politik etkileri için doğrudur. Eğer müdahale tehdidi veya müdahale, planımızın "c" aşaması uygulanmadan önce yapılırsa böyle bir müdahale tamamen haklı görülmese bile hukukî yönden tartışılabilir olacaktır. Bu da hem uluslararası alanda hem de Birleşmiş Milletlerde büyük ağırlık taşır. Son zamanlarda yer almış olan benzer olayların tarihinden öğreniyoruz ki hiçbir müdahale olayında, müdahale hukuk dayanağından yoksun olsa bile, ne Birleşmiş Milletler ne de başka güçler, saldırıya uğrayandan önemli tavizler koparmadan, saldırganı söküp atamamıştır. İsrail'in Süveyş saldırısında, harekâtın tüm Birleşmiş Milletler tarafından kınanmasına ve Sovyetler Birliğinin duruma müdahale tehdidine rağmen, İsrail Kızıl Denizdeki Eilat Limanını tutması karşılığında geri çekilmiştir. Tabiî Kıbrıs için çok daha büyük tehlikeler vardır.

Eğer iyi çalışır ve yukarıda (a) safhasında belirtilen girişimlerimizi haklı gösterebilirsek hem herhangi bir müdahale haklı görülmeyecek hem de başlangıçta her türlü desteği kazanmış olacağız, çünkü Garanti Anlaşmasına göre, garantör devletler olan İngiltere, Yunanistan ve Türkiye arasında anlaşma olmadan müdahale yapılamaz. Uluslararası desteğe işte bu temaslar devresinde (müdahale öncesi) ihtiyacımız olacaktır. Anayasada yapılmasını önerdiğimiz değişiklikler makul ve haklı göründüğü zaman bu desteği alabiliriz.

Bu durumda, ilk hedef, ilk aşamada önereceğimiz değişikliklerin seçimi ile müdahaleden kaçınmaktır.

Taktik: Türklerle birlikte anlaşma çabaları tükendikten sonra makul Anayasal değişiklikler. Birlikte anlaşma imkânsız olduğuna göre tek yanlı girişimi haklı göstermeye çalışacağız. Buna paralel olarak 21 sayfadaki (ii) ve (iii) aşamaları da uygulanır.

2. Açıktır ki, müdahalenin haklı gösterilebilmesi için, anayasada basit bir revizyon teklifinden daha ciddî bir nedenin, daha yakın bir tehlikenin var olması gerekir.

Bu nedenler şunlar olabilir:

(a) "a" ve "c" safhaları tamamlanmadan ENOSİS'in ilânı.

(b) Türklerin katliamı olarak gösterilebilecek ciddî toplumlararası çarpışmalar.

İlk neden, birinci kısımda incelenmiştir, böylece, geriye toplumlararası çatışma tehlikesi kalmış oluyor. Tahrik edilmeksizin Türklere karşı bir katliama girişmek veya hücum etmek niyetimiz olmadığına göre geriye, Anayasa'nın herhangi bir maddesini tek yanlı olarak değiştirmeye kalkışmamız halinde, Türklerin şiddetli tepki göstererek olaylar ve çatışmalar yaratmaları veya katliamlar, gösteriler ve bomba olayları sahneleyerek Rumların gerçekten kendilerine hücum ettiği ve bu yüzden can ve mal emniyetleri için müdahalenin şart olduğu izlenimini yaratmağa çalışmaları olasılığı kalır.

Taktik: Anayasa değişikliği çabalarımız açık olacak, daima barışçı görüşmelere hazır görüneceğiz ve eylemlerimiz hiçbir zaman tahrik edici veya şiddet hareketi şeklinde olmayacak. Muhtemel olaylar, başlangıçta kanun çerçevesinde ve yasal güvenlik kuvvetleri tarafından plân uyarınca karşılanacaktır. Hareketlerimiz yasal görünümlü olacaktır.

3. Anayasayı tek yanlı değiştirme hakkımız ihdas ve kabul edilmeden önce, tarafımızdan şiddet kullanılmasını gerektiren, Belediyelerin birleştirilmesi gibi, girişim ve kararlardan kaçınılmalıdır. Bu karar, zor kullanarak birleşmeyi ve belediye mallarının müsaderesini sağlamak için hükümetin dinamik olarak mü-

dahalesini zorunlu kılacaktır ki bu da Türkleri muhtemelen sert tepki göstermeye zorlayacaktır. Buna karşılık, örneğin 70:30 kuralını yasal girişimlerle değiştirmemiz daha kolaydır çünkü bu durumda aktif girişimlere ve eylemlere girişmesi gereken Türkler olacaktır, bizim çabalarımız ise eylem değil reddetme olacaktır. Vergilendirmedeki ayrı çoğunluk da aynıdır. Bu önlemler halen etüd edilmiş bulunmaktadır ve uygulanmaları için bir dizi önlemler kararlaştırılmıştır. Bu çabalardan bazıları ile Anayasayı tek yanlı olarak değiştirme hakkımız *de facto* kabul edildikten sonra artık takdirimizi ve gücümüzü kullanarak daha dinamik olarak ilerleyebileceğiz.

4. Yukarıda anlatılan genel planımızın ilk adımı olarak Anayasa değişikliği için girişeceğimiz önemli eylemler karşısında Türklerin çatışmalar yaratmak veya sahnelemek istemeyeceklerine inanmak safdillik olur. İşte bu nedenle Teşkilâtımızın varlığı ve güçlenmesi zorunludur, çünkü:

(a) Türklerin ani tepkilerine karşı bizim karşı saldırımız derhal yapılmazsa Rumlar arasında panik yaratılması tehlikesi vardır ve özellikle şehirlerde, hayatî bölgelerin önemli kısmının geri alınamayacak şekilde kaptırılması tehlikesi doğacaktır. Oysa gücümüzün derhal ve öldürücü olarak gösterilmesi, muhtemelen Türkleri kendilerine getirecek ve eylemlerini, önemsiz ve münferit olaylarla sınırlayacaktır.

(b) Türklerin planlı veya anî bir saldırısı halinde, bu saldırı sahnelenmiş olsun veya olmasın, bu saldırıyı mümkün olan en kısa sürede şiddet kullanarak bastırmamız şarttır, çünkü 1-2 gün içinde duruma hakim olabilmemiz halinde herhangi bir dış müdahale mümkün, muhtemel veya haklı olamayacaktır.

(c) Yukarıdakilerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde, kuvvet kullanılarak ve kesin olarak bastırılması, bizim sonradan girişeceğimiz ve Anayasada yeni değişikliklere yönelik hareketlerimizi büyük çapta kolaylaştıracak ve bunlar herhangi bir tepki olmadan uygulanabilecektir. Çünkü Türkler, tepkilerinin zayıf

kalacağını ve toplumları için ciddî zararlar doğurabileceğini kavramış olacaklardır.

(d) Çatışmaların yayılıp büyümesi halinde, ENOSİS'in derhal ilan edilmesi dahil, planın (a)'dan (d)'ye kadar aşamalarını uygulamaya hazır olmalıyız, çünkü o zaman diplomatik faaliyetleri beklemek için hiçbir neden kalmamış olacaktır.

5. Bütün bu aşamalarda aydınlatma planlarımızı bilmeyenler ve bilmesine imkân olmayanlarla tutucu çevrelerin propagandalarına karşı koyma faktörlerini de unutmamak gerekir. Belirttiğimiz gibi mücadelemizin en az dört aşamadan geçmesi şart olup planlarımızı ve niyetlerimizi zamansız olarak açıklamamak zorunluğundayız.

Tam bir gizlilik her türlü millî görevin de üstündedir. KALICILIK VE BAŞARI İÇİN YAŞAMSAL BİR GEREKLİLİKTİR.

Bunun böyle olması tutucuları ve sorumsuz demagogları sözde milliyetçilik ve tahrik edici yayınlar yapmaktan alıkoymayacaktır. Plan onlara liderlerimizin esas amacının "milli hedef" olmadığını ve sadece anayasa değişikliği olduğunu iddia edebilme olanağını vermektedir. Anayasal değişikliklerin aşama aşama ve hüküm süren şartlar altında yapılması gerekliliği işimizi daha da güçleştiriyor ancak bütün bunlar bizi, ne sorumsuz sokak demagojisine ne de milliyetçilik sömürüsüne itmelidir. Yaptıklarımız bizim en doğru savunucularımız olacaktır. Her durumda yukarıdaki girişimler, bilinen nedenlerle gelecek seçimlerden çok önce önemli ilerleme kaydedeceği ve meyvelerini vereceği için önümüzde kalan kısa dönem içinde olabildiğince itidal göstermeli ve soğukkanlı davranmalıyız. Buna paralel olarak, sadece yurtsever güçlerin birliğini ve disiplinini korumakla kalmayıp bunları daha da güçlendirmek zorundayız. Bu konuda ancak, üyelerimizi ve onlar aracılığı ile halkı iyice aydınlatarak başarılı olabiliriz.

Her şeyden önce gericilerin gerçek kimliklerini açıklamalıyız. Bunlar, yakın geçmişin ortaya koyduğu gibi, küçük sorumsuz demagoglar ve fırsatçılardır. Bunlar, liderliğimize kuduz köpek-

ler gibi saldıran, fakat geçerli ve pratik herhangi bir çözüm yolu önermekten aciz, retçiler ve gericilerdir. Tüm girişimlerimizde başarı sağlayabilmemiz için, son dakikaya kadar güçlü ve istikrarlı bir hükümete ihtiyacımız vardır. Bunlar güzel sözler söyleyen ve sloganlar atan yaygaracılar ve lâfazanlar olarak ünlüdürler. Bunlar somut eylemlere ve fedakarlık yapmaya isteksiz ve iktidarsızdırlar. Bunun bir örneği, bugünkü durumda dahi Birleşmiş Milletlere başvurunun ötesinde daha somut bir şey önerememeleridir. Bu yüzden daima uzakta tutulmaları ve soyutlanmaları gerekir.

Bunun için yukarıdaki plan ve niyetlerimiz konusunda üyelerimizi SADECE SÖZLÜ olarak aydınlatmalıyız. Bölge Karargâhlarında karargâh ileri gelenleri ve üyelerle yapılan toplantılarda, her üye her şeyi tamamen anlayıncaya ve başkalarına da anlatabilecek duruma gelinceye kadar, yukarıdakiler sürekli olarak incelenmeli ve izah edilmelidir. HİÇBİR YAZILI AÇIKLAMAYA İZİN YOKTUR. YUKARIDAKİLERLE İLGİLİ HERHANGİ BİR BELGENİN KAYBI VEYA SIZDIRILMASI VATANA İHANET SUÇU SAYILIR. Hiçbir şey mücadelemize, bu belgenin açıklanmasından veya rakiplerimiz tarafından yayınlanmasından daha ölümcül ve kesin zarar veremez.

Üyelerimize sözlü bilgi verilmesi ve üyelerimizin aydınlatılması dışındaki bütün çalışmalarımız ve özellikle basındaki yayınlarımız, karar örnekleri vs. çok ılımlı olmalı ve yukarıdakilere hiçbir atıfta bulunulmamalıdır. Söylevlerde ve mitinglerde, sadece sorumlu kişiler, bölge karargâh başkanlarının sorumluluğu altında, başkanın yapılacak konuşmayı kontrol etmesinden ve kesin onayını vermesinden sonra, yukarıdaki plandan genel hatlarıyla söz edebilirler. Bu halde dahi bu konuşma HİÇBİR ŞEKİLDE BASINDA VEYA BAŞKA YAYINLARDA YER ALMAYACAKTIR.

Taktik: Üyelerimiz ve halk SÖZLÜ OLARAK tamamen aydınlatılmalıdır. Kendimizi ılımlı gösterebilmek için her çaba harcanmalıdır. Planımızın yazılı olarak açıklanması veya basında ve-

ya herhangi bir belgede bundan söz edilmesi kesinlikle yasaktır. Resmi kişiler ve diğer sorumlular halkı aydınlatmaya, morallerini ve mücadeleciliklerini yükseltmeye, planlarımızı açıklamamak, basın veya başka bir yolla ifşa etmemek koşuluyla, devam edeceklerdir.

NOT:

Bu belge, alındığı günden itibaren 10 gün içinde, bölge karargâh başkanının sorumluluğu altında ve bütün karargâh mensuplarının huzurunda yakılıp imha edilecektir. Bu belgeyi kısmen veya tüm olarak kopya etmek şiddetle yasaktır. Bölge karargâhı mensupları, başkanlarının sorumluluğu altında planı alıp inceleyebilirler, ancak bu belgeyi, bölge karargâhı binasından çıkarma hakları yoktur.

Başkan
AKRİTAS

* * *

Kanımca Akritas Planı'nda öngörülen hedeften zerre kadar ayrılmış değildirler. Bu planın esprisi, uluslararası saldırıda güdücü güç olarak kullanılmaktadır. Kıbrıs'ta yeni bir terör harekâtı Türk askerinin Ada'dan ayrılmasına endekslenmiştir.

Lefkoşa ve Varoşlar Karargâhının Harekât Planı

Lefkoşa ve civarı "Karargâh" adı altındaki bölgeyi teşkil etmektedir. Bölge beş kesime ayrılmıştır:

Birinci Kesim: Şehrin Batı kısmı (Ay Pavlo – Ay Demet) (Hava alanı yolu)

İkinci Kesim: Eski Şehir (Dereden Magosa kapısına kadar)

Üçüncü Kesim: Doğu bölgesi (Palluryodissa-Kaymaklı-Küçük Kaymaklı)

Dördüncü Kesim: Kuzey kısım (Yenişehir-Kızılbaş)

Beşinci Kesim: İç kısım (Şehir ve civarlarının diğer kısımları)

Bu bölgeye yedek kuvvetler de dahildir.

Her "kesim", komutanı tarafından idare edilecektir. Bu komutan "Karargâh"a bağlıdır. "Karargâh" aynı zamanda Lefkoşa kazasındaki grupları da idare eder.

Karargâhın görevi

Türklerin planlı veya plansız her hücumuna karşı, Kıbrıs Rum halkının can ve malını, okulları vs. korumak ve Türklere karşı büyük çapta misillemeye girişmektir.

Her kesimin komutanı da aynı görevi paylaşır ve bu hedef için kuvvetleri bulunmaktadır:

Savunma grupları: Türklerin hareketini püskürtmek için.

Yedek gruplar: Savunma gruplarını takviye için.

Sabotaj grupları: Bu gruplar, Türklerin herhangi bir hareketine karşı, misillemeye girişeceklerdir.

Emniyet grupları: Bu gruplar, binalar çevresinde devriye gezeceklerdir.

Yukarıdakilere ek olarak karargâhın emrinde yedek ve sabotaj grupları bulunmaktadır. Bu gruplar herhangi bir kesimin yardımına koşabilecektir.

Her kesim ve yedek kuvvetler için ayrı harekât planları vardır. Bu planlar, genel planın bir parçasıdır.

"Karargâh" durumu takip edip, yedek kuvvetleri ihtiyaç duyulan yerlere gönderir.

"Karargâh" plânların engelsiz yürümesi için gerekli personeli kararlaştırıp herkesi yerine sevk edecektir.

Yukarıdakilere ek olarak şehir ve civarı karargâhı aşağıdaki işleri yapmalıdır:

.........*(Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).*

Türk semtlerinde girişilecek sabotaj hareketleri için genel bir plan hazırlanmalıdır ve plana göre her kesimin sabotaj grupları faaliyete geçirilmelidir.

Daha büyük bir plan hazırlamak ve "karargâh"a bağlı olan grupların bunu tahakkuk ettirmeleri gerekmektedir.

Örnek: Patlayıcı madde taşıyan arabaları havaya uçurmak! Benzin tankerleriyle yangın çıkarmak vs.

Silahsız halkı teşkilatlandırmak ve kendilerine av tüfekleri vermek. Böylelikle her evde bir av tüfeği bulundurmak ve ailenin emniyetini sağlamak mümkün olacaktır. Bu takdirde yoldan her geçen Türk'e ateş edebilecektir.

Şimdi elde bulundurulmakta olan zırhlıların varlığını tamamıyla gizli tutmak ve sırası geldiğinde bunları kullanmak önemlidir. Bu zırhlıları kullanacak kişiler eğitim göreceklerdir.

Lefkoşa İkinci Bölgesi Harekât Planı

1. Kıbrıs Türklerinin nümayiş yapmaları ve daha sonra Rum semtlerine girip sabotaj hareketlerinde bulunmaları muhtemeldir. Ayrıca ani ve gizli olarak özellikle geceleyin Rum semtlerine, Rumların canına ve malına tecavüz etmeleri mümkündür. Ayrıca daha büyük harekâtlara girişmeleri muhtemeldir. Aynı zamanda açık veya kapalı yerlerde toplu halde bulunan Rumlara saldırmaları ve hükümete veya yöneticilere ait binaları bombalarla havaya uçurmaları mümkündür.

2. Görevleri:

Türk nümayişlerine karşı koymak gücünde olmalıdır.

Baf Sokağı ve Ermu Sokağı güneyinde Aylûka ve Aykasiyanos'taki Rum evlerini Türk hücumlarına karşı korumak ve Türklerin Rum semtlerine akmalarına engel olmak.

Türklerin hareketleri püskürtüldükten sonra Türk semtlerine sızmak ve şekil 2'de gösterilen hedeflere sabotaj yapmak.

(Şekil 2 Rum yayın organları tarafından yayınlanmamıştır.)

Ermu Sokağı'na yakın Türk evlerini yok edecek durumda olmalıdır. Türk semtlerine yakın olan önemli binaları, kilise, okul vs.'yi korumak.

Cimnasyo, Fanaromeni Kilisesi ve Fanaromeni Okulunu korumak.

3. Eski şehirdeki bütün Rum semti bu kesim komutanlığına bağlıdır. Ortak kesimdeki sokaklar şunlardır:

Baf, Ermu, Karababa, Ayyakovos, Büyük Konstantin, Yuannu Çimişku, Kraliçe Elizabeth, Ay Spiridanos, Fratro, Su Deposu.

4. Bu kesime şu gruplar bağlıdır: dokuz Savunma grubu: 109 kişi, iki Emniyet grubu: 24 kişi, dört Yedek grup: Normal kadro, dört Sabotaj grubu: 20 kişi.

Mevcut silâhlar:

25 otomatik (sten tipi), 2 bren, 19 piyade, 91 av tüfeği, 4 tabanca. Ayrıca bazuka, hava ve el bombası. (Yedek grupların silahları dahil değildir)

Lefkoşa Şehri 4. Kesim Harekât Planı

1. Kıbrıs Türklerinin özellikle Ortaköy, Gönyeli ve Hamitköy'den, Yenişehir ve Kızılbaş bölgelerine büyük ve küçük gruplar halinde sızıp Rum emlakine karşı hareketlere girişmeleri mümkündür. Bu iki Rum semtinin, diğer bölgelere mevcut irtibatını kesmeleri, sonuçta açık veya kapalı yerlerdeki Rum topluluklarına hücum etmeleri mümkündür.

2. Görevleri:

Bu iki bölgedeki Rumları Türk bölgelerinden gelecek hücumlara karşı korumak.

Yenişehir'in savunması, normal savunma ile yapılacaktır. Kızılbaş'ın ise Gönyeli ve Ortaköy'den gelen yolların üzerine mevziler yerleştirerek yapılacaktır.

Görevlerden biri de iki kesim arasındaki irtibatı temin etmektir. Türk semtlerinde şekil 4'te görüldüğü gibi, "karargâh"tan alınacak emirler üzerine sabotaj hareketlerinde bulunulacaktır.

(Şekil 4 Rum yayın organlarınca açıklanmamıştır)

Üçüncü kesimdeki grupların Türklere karşı girişecekleri saldırıda kendilerine yardım edecektir. Bu kesim "doğudadır". Bu bölgelerdeki Türk aileleri bertaraf edilecektir.

3. Bu bölgenin sorumluluğu, Yenişehir ve Kızılbaş'taki Rum semtleridir.

4. Kesimdeki gruplar: Dört Savunma grubu: 44 kişi, iki Emniyet grubu: 8 kişi, üç Yedek grup: ...... (Rakam gizlenmiştir), iki Sabotaj grubu: 10 kişi,

Silahlar:

3 tabanca, 11 otomatik (sten tipi), 1 ağır makineli, 1 bren, 32 av tüfeği, bazuka ve el bombaları.

(Yedek grupların silahları dahil değildir).

5. ....

(Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

6. Birinci savunma grubu: Bu grup 16 kişiden kuruludur.

(Grup komutanının adı verilmiyor)

Silahlar:

2 otomatik (sten tipi), 1 bren, 11 av tüfeği ve el bombaları

Hilârion Sokağı'ndan, benzin istasyonuna ve oradan trafik polisine kadar görev yapacaktır. Daha sonra Cavella Sokağı'ndan Kilisenin üstüne kadar mevzilenip Türklerin sızmasına engel olacaktır. Trafik polisinin işgalinin planlayacak ve "karargah"ın emrinden sonra harekete geçecektir. Kızılbaş ve un fabrikasındaki

Rumlarla irtibat kurup Girne yolunun kapanmasını sağlayacaktır. Toplanma yeri Stradi Mirivilli yoludur.

7. İkinci Savunma Grubu: Bu grubun gücü 12 kişidir.

(Grup komutanının adı verilmedi)

Silahlar: 1 Bren, 1 Otomatik, 1 tabanca, 2 piyade, 7 av tüfeği.

(El bombası sayısı verilmedi).

Görevi:

Truman Sokağı'ndan, Dangli Sokağı'na kadar mevzilenip, Türklerin sızmalarına engel olmak. Devamlı olarak buzhanenin önünden Türk okulları ile civardaki Türk evlerine ateş açılacaktır. Birinci ve üçüncü gruplarla iplik fabrikası ve buzhane grupları ile irtibat halinde bulunacaklardır. Toplanma yeri iplik fabrikasıdır.

8. Üçüncü Savunma Grubu: Bu grubun gücü 18 kişidir.

(Grub Komutanının adı verilmedi)

Silahlar:

3 otomatik (sten tipi), 2 piyade tüfeği, 13 av tüfeği.

(El bombası sayısı verilmedi).

İşgal edeceği mevkiler:

Dangli Sokağı ile Truman Sokağı'ndan, Yenişehir'deki okullar arasındaki bölgeden sorumlu olacaktır. Türkler'in sızmasına engel olacak. Yenişehir'deki okulda, güçlü bir direniş kurulacaktır. Devamlı atışla, Tepedelen Sokağı kontrol edilecektir. Kaymaklı'nın batısında olan gruplara yardım edecek durumu yaratacaktır. Ateş saha ile Kızılbaş grubuyla irtibat temin edecektir. Toplanma yeri İsidoru Sokağı'dır.

9. ....

(Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

10. ....

(Bu kısım Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

11. Birinci yedek grubu:

Bu grup tam kadrolu ve silahlı olup, ismi verilmeyen bir komu-

tanın emrindedir. Bölge komutanı tarafından verilecek emri alır almaz derhal sabotaj hareketlerine girişecektir. Sıra ile bölgedeki Türk ailelerini bertaraf edecektir. Üçüncü grubu takviye edecektir. Dangli Sokağı'nın doğusundaki Türk semtine sızma yapacak ve şekil 4'teki gibi, *(şekil 4 Rum yayın organlarınca yayınlanmadı)* sabotaj hareketleri yapacaktır. Toplanma yeri Saray Sokağı'dır.

12. İkinci yedek grubu: Yenişehir.

Tam kadrolu ve silahlıdır. Emir verilince şu görevleri yapacaktır:

İkinci grupla beraber Yenişehir'de kalan Türk ailelerini bertaraf edecektir. Bir ve ikinci savunma gruplarını takviye edecektir. "karargâh"tan emir çıktıktan sonra trafik polisini işgal için birinci gruba yardımcı olacaktır. Güney ve batıdaki Türk semtlerine sızacak, şekil 4'teki gibi sabotaj hareketleri yapacaktır. Toplanma yeri Bidinu Sokağı'dır.

(Şekil 4 Rum yayın organlarınca sakıncalı bulunarak yayınlanmamıştır).

Aşağıdaki savunma gruplarını teşkilâtlandırmak ve silâhlamak bu kesimin sorumluluğundadır:

Un fabrikası, iplik fabrikası, buz fabrikası, Dianellos tütün fabrikası.

* * *

RUM YERALTI TEŞKİLATI'NIN SORUMLULARI

Başkan (Görünen): İçişleri Bakanı Polikarpos Yorgacis

Başkan Vekili: Çalışma Bakanı Tasos Papadopulos (Şimdiki Rum Yönetimi Başkanı)

Kurmay Başkanı: Milletvekili Nikos Koşşis

Harekat Şube Müdürü: Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides (Sonradan iki dönem Rum Yönetimi Başkanı)

Lefkoşa Bölgesi kadrosu

Başkan: Nikos Yuannu

Yardımcı: Petros Kondopirgu.

Yedek Kuvvetler Komutanı: Kıbrıs Ordusu Yüzbaşısı Tasos Marku

Lefkoşa Şehir Komutanı: Spiros Nikolau

Lefkoşa Kazası Komutanı: A. Angelidis

> Kolay gelmedi bu günler
> Toprağa çelenk oldu şehitler
>
> Enis Behiç KORYÜREK

EK-2

Bir "Evet"le Dünyaya Bağlanın

KKTC'de Rum kesimiyle eş zamanlı olarak yapılan referandumdan yüzde 65 "evet"çıktı... Çıktı ama, bu sonucun ardında sistemli, soluksuz ve hepsinden önemlisi sürprizlerle dolu bir kampanya çalışması yatıyordu. "Bir evet'le dünyaya bağlanın" başlıklı kampanyanın yaratıcı ve düzenleyicileri ise, Koloni Reklam Hizmetleri'nin başında bulunduğu, halkla ilişkiler ve evet organizasyon ekibiydi. Stratejisinden hedef kitlesine, konseptinden mecra kullanımına, işte bir kampanyanın ilginç öyküsü!

Kıbrıslı Türkler geçtiğimiz haftalarda tarihlerinin en önemli dönüm noktalarından birini yaşadı. 24 Nisan'da Rum kesimiyle eş zamanlı yapılacak bir referandumla Annan Planı'na "evet" ya da "hayır" diyecekti. Bu bir dönüm noktasıydı. Çünkü KKTC bayrağı altında yaşayan Kıbrıslı Türkler, BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın hazırladığı ve kamuoyunda Annan Planı olarak bilinen plana "evet" diyerek içinde yaşadıkları devleti sona erdirerek Kıbrıslı Rumlarla birleşecek ve bunun sonucunda Avrupa Birliği kapısını açacaklardı: ya da "hayır" diyerek bu kapıyı hiç değilse görünür gelecek için kapayacaklar ve KKTC bayrağı altında yaşamaya devam edeceklerdi. En azından kamuoyundaki algı böyleydi.

Kampanya Yapılmasaydı...

Türkiye'de Turgut Özal ve Fransız reklamcı Jacques Segula ile hayatımıza yaygın olarak giren ve artık bütün seçim kampanyalarının ayrılmaz bir parçası haline gelen "siyasal kampanyalarda reklamcı ve reklam kampanyası benzeri strateji kullan-

ma" uygulaması 24 Nisan'da da devreye girdi. Tercihini "evet"-ten yana yapan iktidardaki CTP ve onun liderliğindeki Birleşik Güçler, Kıbrıslı Türkleri de bu doğrultuda yönlendirmek üzere Türkiye'den Koloni Reklam Hizmetleri ile anlaştı.

Sonuç: "Evet"çiler açısından istenenin alındığı başarılı bir kampanya ve bununla gelen yüzde 64.9'luk bir "evet" oy oranı oldu.

Peki, devreye bir ajans girmeseydi ne olurdu? Kampanyanın yaratıcı yönetmeni ve Koloni Reklam'ın Başkanı Kapan İşmen şu yanıtı veriyor:

> Bu kampanya için Kıbrıs'a ilk gittiğimde, hayli karamsar bir hava vardı. Veriler belliydi; CTP'nin başını çektiği, AB üyeliğini savunan partilerin 14 Aralık 2003 seçimlerindeki oy oranı yüzde 51 civarındaydı. Yani 24 Nisan referandumunda ibre hiçbir taraftan yana ağır basmıyordu. Çok da yoğun bir kararsızlık oranı vardı. Biz kampanyayı böyle bir ortamda başlattık.
>
> Dahası, ilk gittiğimizde orada bir referandum havası yoktu. İkincisi, kimse kendinde "evet" demek için bir neden bulamıyordu. Bizim görüştüğümüz CTP'liler dahi böyle bir hava içindeydi. Çünkü Annan Planı da henüz son noktasına ulaşmamıştı. Ben o havayı gördükten sonra "evet" çıkacağı konusunda epeyce karamsardım. (Ama tabii bunda Annan Planı'nın son halini bulmamasının da etkisi vardı).

"Umut Pompalanacak"

Ekip şöyle bir strateji geliştirmeye karar veriyor. Referandum kampanyası bir şölen havasına büründürülerek, bu işin içine mutlaka umut pompalanacaktı. Çünkü insanlar kafalarında soru işaretleriyle dolaşmaktaydı. Bunun ilk adımı da, kampanya için bestelenen şarkı oldu. Bu şarkının toplumsal birlikteliği oluşturacak, topluma umut pompalayacak bir araç haline gelmesi istenmekteydi.

Hedef Kararsızlar

Annan Planı henüz sonuca ulaşmamış ve kampanya henüz başlamamışken bile bir şeyler yapılması amaçlanmıştı. Resmi kampanyadan yaklaşık bir ay önce çıkan şarkı ve bu şarkı için çekilen klip işte bu düşüncenin ürünüydü. "Bir evet'le dünyaya bağlanın" başlıklı kampanya stratejisine gelince, amaç, kararsızlarla birlikte Türkiye kökenlileri de "evet" oyu vermeye yönlendirmekti. Ki, asıl orada stratejik nokta bu, yani Türkiye kökenlileri yönlendirmekti. Çünkü Türkiye kökenliler "evet" demezse bu iş olmayacaktı. Olsa bile yüzde 51'den fazla "evet" çıkmazdı.

Bu çerçevede, bütün kampanya stratejisi, referandumda "evet" oyu çıktığında, Kıbrıslı Türkler adına olabilecek olumlu sonuçları sanki bugünden olmuş gibi göstermekti.

Hedef

Yüzde 65 + EVET

Kıbrıslı Türklerin haklarını savunan, belirgin ve tanımlı bir sonuca, yani çözüm teklifine evet dedirtmek.

Yüzde 65 + Evet için, kimler evet diyecek?

Evet dedirtecek grup 3 ana başlık altında toplanıyor.

1. Kıbrıslı Türkler ve Türkiye'den gidenler
2. CTP Birleşik Güçler
3. Türkiye kamuoyu

Mecra Stratejisi

CTP Birleşik Güçler'in "Evet" kampanyasının mecra stratejisinde, TV, gazete, radyo ve outdoor mecraları, alışılmış mecra kullanımının dışında, dikkat çekici ve çarpıcı bir şekilde kullanılıyor.

Kampanya Stratejisi

Kıbrıs halkının geleceğe yönelik hayalleri, özlemleri, umutları, özellikle çocuklarının yaşayacağı, yepyeni bir Kıbrıs üzerinden:

1. Hem varolan potansiyel "evet" oylarını garanti altına almak

2. Hem kararsızları, "evet" oyu vermeye yönlendirmek

3. Hem de Türkiye kökenlileri "evet" oyu vermeye ikna etmek

Kampanya Konsepti

Referandumda "evet" oyu çıktığında, Kıbrıs ve Kıbrıslılar adına oluşabilecek her türlü olumlu sonuç, sanki bugünden olmuş gibi gösteriliyor. Bugünkü koşullarda, Kıbrıslılara rahatsızlık veren her türlü belirsizliğin, çözümsüzlüğün, tanınmamışlığın getirdiği olumsuzlukların üzerine bir sünger çekiliyor. Bunu yaparken de, tıpkı o gün geldiğinde olacağı gibi, son derece doğal ama coşkulu ve dikkat çekici davranılması öngörülüyor.

Meydan Sloganları

Evet bizi, dünyaya bağlar.
(İlk iki cümle heceleyerek, son iki cümle bir arada, akıcı)

Korkma evet de, dünya seninle.
(İlk üç kelime heceleyerek, son iki kelime bir arada, akıcı)

Kıbrıs evet de dünya seninle.
(İlk üç kelime heceleyerek, son iki kelime bir arada, akıcı)

Sandıktan evet çıkacak, Kıbrıs dünyaya bağlanacak.
(Tüm kelimeler heceleyerek 3. ve 6. kelimeler uzatarak)

Evet'le yeni güne günaydın, dünyaya bağlanın.
(İlk dört kelime, bir arada, akıcı. Son iki kelime heceleyerek)

Her şey çocuklar için
(Her şey heceleyerek, çocuklar için bir arada ve akıcı)

Bunlar kesintisiz gösterilecekti. Bugünkü koşullarda Kıbrıslı Türklere rahatsızlık veren, tanınmamışlığın getirdiği her

türlü olumsuzluğun üzerine bir sünger çekilmesi hedeflenecekti. Bunu yaparken de tıpkı o gün, yani 24 Nisan geldiğinde son derece doğal ama dikkat çekici davranılması planlanmıştı. Bu doğrultuda ilanlar, PR çalışmaları "evet"lerden oluşan ve mecraların "alışılmışın dışında" bir şekilde kullanıldığı, üç ayaklı bir kampanya hayata geçirildi.

1. Önce ilanlar devreye sokuldu. Bu çevrede, ilan verilen Kıbrıs gazetelerine, tıpkı onların mizanpaj formatında ön ve arka sayfalar hazırlandı; bir başka deyişle "cover"lar giydirildi. İlan diyoruz ama, ilk bakışta bu sayfalar, mizanpajlarıyla, logolarıyla, yazı karakterleriyle o gazetelerin doğal bir parçası gibi duruyor, ancak sayfa sonlarına gelindiğinde bunların birer ilan olduğu ortaya çıkıyor, bu da bir sürpriz etkisi yapıyordu. Örneğin, *Yeni Düzen* gazetesinin kapak sayfasında "Turizmde dünyanın yeni gözdesi Girne" başlıklı bir haber verilirken, son sayfada "var olmayan" Euro 2006 Kupası kastedilerek "Biz bu grupta tur atlarız" manşetini anlıyordu. Gerçekmiş izlenimi uyandıran bu manşetlerin ardından, bu sayfaların sonlarında açılan bir kutuda "Bu haberlerin gerçeğe dönüşmesi bir 'evet'inize bağlı" denilerek sürpriz etkisi yaratılıyordu.

2. Eş zamanlı olarak, başta BRT olmak üzere çeşitli yerel televizyonlarda benzer "fake haber" [uydurma haber] çalışmaları yapıldı. Bu kanalların gerçek spikerleri, gerçek fonların önünde aynı haberleri okudular. Haberin bitmesinin ardından aynı spikerler "Bu haberlerin gerçeğe dönüşmesi bir 'evet'inize bağlı" sloganını seslendirdi.

3. Bu sürpriz "fake haberler" öyle tutuldu ki, bir süre sonra –kampanyayı düzenleyenlerden bağımsız olarak– bizzat "evet"çi Türkler de kendiliklerinden benzer haberler yapmaya başladı.

Klip Devreye Giriyor

4. Gazete ve televizyona ek olarak radyolar da aynı şekilde kullanıldı. Bu ilanları destekleyecek şekilde "evet"ler düzen-

lendi; tişörtten şapkalara, broşürlere kadar çok sayıda çizgi altı kampanyalar ve outdoor mecralar devreye sokuldu.

5. Son haftaya gelindiğinde, zaten yaklaşık bir aydır televizyonlarda kampanyadan "bağımsız" olarak gösterilen Sevengül Bahadır'ın klibi kampanya ile bütünleştirildi. Beste ve klip o bir ay içinde her ne kadar kampanya ile ilintisiz görünse de, aslında kampanyaya hizmet etmek üzere tasarlanmıştı. Bu çerçevede bestenin "ritimli, neşeli ve iyimser" özellikler taşımasına özen gösterilmiş; klip de yine bu havayı yansıtacak şekilde Kıbrıs'ta çekilmişti. Yine klipte, Kıbrıslılardan seçilen çok sayıda figüran kullanılarak "katılımcı" bir hava estirilmişti. Klibin sonunda görüntüye gelen bir çocuk "benim için anne" diyerek bölgede zaten güçlü olan aile bağları hedef alınmış; bir "evet" oyunun çocukların geleceğini etkileyeceği çağrıştırılmıştı.

ABD + AB + İngiltere'den gelen mesajlar ve her tür destek, bu kampanyanın bir uluslararası kampanya tezgâhına dönüşmesini sağladı. TC basını ve TV'lerinde yürütülen aynı çerçevedeki propagandalar TC Hükümetinin de onayı ile sonuçlandı.

Ve nihayet 24 Nisan akşamı sandıktan hedeflenen sonuç çıktı. Yüzde 64.9 EVET, yüzde 35.1 HAYIR!...

* * *

Bu kampanya için harcanmış olan milyonlarca doların hesabını kimse vermiyor. Basının konu ile ilgili sorularını KKTC Hükümeti kulak ardı ediyor. Kıbrıs Türk halkını propaganda ile kandırmak için bankalardan usülsüz para alımı, partilerin harcadıkları dıştan alınmış "bağışlar" hakkında halka bilgi verilmiyor.

EK-3A

Sayın İlter Türkmen'e Mektup

16 Haziran, 2004

Sayın İlter Türkmen,

"Kıbrıs'ta Zaman Kimin Lehine İşliyor?" yazınızı okudum. Herkes, siz dahil, Türk tarafının yaptığı açılımların sonucu esmeye başlayan leyhe havadan memnuniyet getirmektesiniz. Esen havadan memnun olmamak için tek neden bu havayı estirip, Türk tarafına alkış tutanların Kıbrıs'ın gerçeklerini görüp görmedikleri konusudur. Ben, havayı estirip alkış tutanların (Weston, De Soto, AB gibilerin) Genel Sekreterin raporuna da yansıyan yorumlarına baktıkça EVET oylarının bizi "KKTC, egemen eşitlik, Türk-Yunan dengesinin korunması, Kıbrıs'ın Türkiyesiz bir AB'ne giremeyeceği, (ayrı Referandumlarla da teyit edilmiş olan) self-determinasyon hakkına sahip iki ayrı egemen halkın varlığı" gibi temel dayanak noktalarımızdan koparארak bizi Annan Planı'nda öngörülen ve vilayet anlamına gelen, Karma Türk Kuruluşuna mahkûm etmek için kullanıldığını görüyorum. Aynı makamların hâlâ Kıbrıs meselesinin hallini 40 yıldır engellemiş olan "meşru Kıbrıs Hükümetini" tanımaya devamları da ibret verici bir olay!

Rumlar da EVET demiş olsalardı mahkûm olacağımız duruma (Rumlar HAYIR dedikleri için hükümsüzlüğü ilan edilmiş olan Annan Planı'nın çerçevesine) mahkûm edilmiş oluyoruz. Yani, "hükümsüzlük" neticesi bizi bağlamıyor; biz EVET dediğimiz için "devlet istememekte, egemenlikte ısrar etmemekte, Rumlarla karma bir vilayet seviyesinde birleşip AB üyesi olmanın ötesinde bir şey istememeye" mahkûm edilmiş oluyoruz. Bu

tefsire boyun eğen Türk tarafını, 40 yıldır, hak-hukuk tanımaksızın, 1960 anlaşmaları ile bize ve Türkiye'ye verilen haklara, statüye bakmaksızın terör başı Makarios'u meşru hükümet yapanlar alkışlamaz da ne yapar?

Şimdi, bir daha devlet/egemenlik istememek, Türkiye'nin garantörlük hakkının (Genel Sekreterin de Rumlara işaret ettiği gibi) etkisiz hale gelmesine ve 100 bine yakın Türkün göçmen olmasına razı olmak kaydıyla, şu veya bu Büyükelçi şu veya bu makamımızı ziyaret ediyor diyerek içine düştüğümüz durumdan nasıl çıkacağımızı düşüneceğimize, bu vilayet giysisine bürünmüş taraf olarak, izolasyondan kurtulma ricasına yattık.

İzolasyonlar, ambargolar bize uygulanan haksız cezalardı. Rum'u meşru hükümet olarak kabul etmediğimiz için bu cezalar 40 yıl devam ettirildi. Annan Planı'na EVET diyerek, Rum çoğunluk tahakkümünde bir Kıbrıs'ta, Rumların dolduracağı bir Türk vilayetine razı olmak kaydıyla bu cezaları kaldırmayı değil de "hafifletmeyi" önerenler, bunu, "meşru hükümetin" uygun göreceği bir biçimde nasıl yapacaklarını düşünüyorlarmış!

Bu arada lehimize olumlu havalar, HAYIR oyları ile Kıbrıs'a sahip çıkarak, pazarlık kozlarını korumuş olan Rumların lehine dönüşmeye başlamıştır. HAYIR oyları EVET oyları kadar kutsaldır sözleri; Rumlar HAYIR dediler diye cezalandırılamazlar hatırlatmaları ve içimizde malum çevrelerin "KKTC adını İslam Konferansının da kabul ettiği gibi Kıbrıs Türk Devletine" çevirelim, referanduma sunulan anayasayı kabul ederek KKTC'den kurtulalım" telkinleri herhalde "Kıbrıs'ta zamanın kimin lehine işleyeceğini" göstermektedir. Meğer ki Türk tarafı olarak KKTC'ne dört elle sarılmış olalım ve iki ayrı referandumun Kıbrıs'ta birinin diğerini temsil etme hakkı olmayan, ayrı –self determinasyon hakkını haiz– iki HALKIN varlığını ispat ettiğini; birleşmeye HAYIR diyen Rum tarafının Kıbrıs'ın tümünü temsil edemeyeceğini dünyaya tereddüde mahal vermeyecek şekilde birlikte haykıralım. Bu, 40 yıllık yanlış (!) politikaya dönüş mü olur bilemem. Weston, İslam Konferansında adımızın Kıbrıs Türk Devletine

dönüştürülmesine itirazı olmayacağını söylüyor. KKTC denmesine itiraz ediyor. Niye? Çünkü biri egemen bir devleti, diğeri Kıbrıs Cumhuriyeti'nde bir vilayeti çağrıştırıyor.

Yazınızın sonunda Gümrük Birliği nedeniyle karşılaşılan güçlüklere dikkat çekerek "meseleyi halletmek için formül araştırılıyor. Amaç güney Kıbrıs'ın tanınması sonucunu vermeyen bir çözüm şekli bulmak. Çünkü güney Kıbrıs'ın 'Kıbrıs Cumhuriyeti' olarak hukuken tanınması anlamına gelecek bir formül, Kıbrıs meselesinin bütün parametrelerini Papadopulos'un istediği şekle dönüştürür" diyorsunuz.

Sayın Türkmen,

Annan Planı'na EVET dediğimiz andan itibaren Weston-De Soto-BM Genel Sekreterliği'nin yorumuna göre ayrı devlet esasından vazgeçtiğimize, ayrı egemenlik istemediğimize, yegane istemimizin birleşerek AB üyesi olmak olduğuna göre bu konuda pek gam yememeniz gerekir. Şöyle veya böyle, HAYIR oyları ile pazarlık kozlarını elinde tutmuş olan Papadopulos "Kıbrıs" adına üye olmuş; "bu olamaz" diyen 1960 Anlaşmasını ezip geçen bu Rum eylemini meşru hale getiren Annan Planı'na Türkiye EVET dedikten sonra hangi hak üzerinde durmak istediğinizi anlamak güçtür. 40 yıllık yanlış (!) politikayı düzeltmek suretiyle Kıbrıs Türklerinin temel haklarından ve eşit egemenlik, kurucu ortaklık statüsünden, iki kesimlilikten, Türkiye'nin garantisinden vazgeçildiği işaretinin verildiğini söyleyen Weston ve diğerlerine karşı "bu saçma yorumdan vazgeçiniz" diyeni ben ne işittim, ne de gördüm. Kıbrıs Türklerine, siz dahil, Türkiye'den verilen telkin Annan Planı'nın egemenliğimizi koruduğu, KKTC'ni devlet olarak tanıyıp, yüceltteceği, Rumlar HAYIR dedikleri takdirde Türkiye'nin KKTC'ni tanınması için harekete geçeceği yönündeydi. Bu vaatlerle ve halka "fake" (uydurma) haberlerle umut pompalayarak alınan bir sonucu Türk ulusuna "Kıbrıslı Türkler EVET oyları ile ayrı devlet/egemenlik talebinden vazgeçmişlerdir; Türkiye, onları bu çizgide tutsun" diyerek külliyen geçersiz

ve hükümsüz addedilmesi gereken Annan Planı'na hâlâ can üfleyerek Rumlar lehine tadilat peşinde koşanlara dur deme zamanı gelmedi mi?

40 yıldır birlikteliği, ortaklığı silah zoru ile yıkmış olan, ambargolarla bunun yeniden oluşmasını önleyen, "meşru Kıbrıs Hükümeti" unvanı arkasına saklanarak Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkma siyaseti ve eyleminden zerre kadar ayrılmamış olan Rum halkının azınlığı olmadığımızı ve olmayacağımızı, çarenin, gerçeklere dönüş olduğunu ne zaman teslim edeceğiz? Biz bu konuda kararlı davranmadan, dış dünyanın gerçekleri görmesini sağlamak mümkün değildir. Bari 40 yıllık yanlıştan (!) bir ders almış olsaydık! Halbuki her temasta, yabancı diplomatlara "tanınma istenmediğini" söylemek görev haline getirildi. Kısacası, Türk tarafının siyaseti, hedefi nedir, sorusuna net bir cevap veremiyoruz ve kendimizi 40 yıldır meselenin hallini engellemiş olan, Rum idaresini "meşru Kıbrıs Hükümeti" olarak tanıyanların tefsirlerine teslim ediyoruz.

Çıkış yolunun konfederasyondan başka bir yol olmadığını kabul edip, Rumların Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkma eylemini ne zaman önleyeceğiz? Gerçekleri ne zaman savunacağız? Yapay anlaşmalardan vazgeçerek kalıcı bir anlaşma üzerinde ne zaman duracağız? Rum uzlaşma istiyor, Denktaş masadan kaçıyor masalını ne zaman terk edip Kıbrıs'taki uğruna şehitler verilen kavganın Kıbrıs'a Rum-Yunan ikilisinin sahip çıkma kavgası olduğunu ne zaman anlayıp, tedbiri ona göre düşüneceğiz?

Rauf R. DENKTAŞ
KKTC Cumhurbaşkanı

EK-3B

Sayın Turan Yavuz'a Mektup

21 Haziran, 2004

Sayın Turan YAVUZ
Nokta Dergisi
İstanbul, TÜRKİYE

Nokta dergisi, yazılarındaki tarafsızlığı nedeniyle merakla ve yararlanarak okuduğum dergilerdendir. Kıbrıs konusunda yayınlanan objektif yazılar için de –basının kontrole alındığı bu ortamda– müteşekkiriz.

"Son Dönemeç" başlıklı yazınızda "Türkiye cephesine gelirsek... Kıbrıs konusunda uygulanan politikalar doğru yolda. Türkiye ve KKTC puan toplamaya devam ediyor" diyorsunuz. Puan toplama konusunda çok haklısınız. Ancak neye karşılık? Burada müsaadenizle bir nokta koyup değerlendirmelerimi duyurmak istiyorum. Çünkü Kıbrıs meselesinde "son 40 yılın yanlış (!) politikasını değiştirip" puan toplama politikasına yönelerek kat edilen mesafe (son referandumdaki EVET oylarına Weston'la De Soto'nun getirdiği tefsirleri kabul ettiğimiz takdirde) bizi KKTC'den uzaklaştırıp adına "Kıbrıs Türk Devleti" denilen içi Rumlarla dolu, Türk nüfusunun yarısı göçmen olmuş bir eyalete götürmektedir. Bu tavize karşılık Kıbrıs meselesinin AB yolunda engel addedilmekten vazgeçileceği ümit ve beklentimiz devam etmektedir.

Weston'la De Soto'ya göre Referandumda EVET oyları Kıbrıs Türklerinin ayrı devlet istemediklerini, egemenlikten yana olmadıklarını, Rumlarla birleşip AB'ne üye olmaktan öteye bir arzula-

rı olmadığını kanıtlamıştır. Şimdi Fransızlar ve diğerleri bu düşmanca ve gerçek dışı yorumu Güvenlik Konseyi kararı haline getirme çabası içindedirler. Hukuki açıdan hiçbir hükmü kalmamış olduğu ilan edilen Referandumlarda Türk tarafının EVET'i (Referandum'un hükmü varmış gibi) bizi Annan Planı'ndaki, halkımızın % 35'ini mutlak surette HAYIR dediği, bir eyalet statüsüne mahkûm etmeye yaramış!

BM Genel Sekreteri –Rumlar'ın HAYIR'ına saygılı olan herkes adına olacak– Güvenlik Konseyi'ne yaptığı çağrıda Türk tarafına yardım yapılmasını, izolasyonun kaldırılmasını "ayrı devletin tanınmamasına bağlıyor". Kısacası biz Kıbrıs Cumhuriyeti'nde cemaat statüsüne bağlı kalıyoruz. Rumlar meşru hükümet olarak yollarına devam ediyorlar. Bizden beklenen uslu çocuk olup, Rumla birleşmek! Çare? Israrla devletimize, egemenliğimize sahip çıkarak iki ayrı referandumun iki ayrı, eşit, self-determinasyon hakkına sahip iki halkın varlığını kanıtlamış olduğunu savunmakta ve Weston-De Soto gibilerin maksatlı yorumlarını şiddetle reddetmektedir.

Çift Referandumlar Rum'a tehdit babında bize yapılan vaatlerle, yalana dayalı, uydurma haberlerle ve "hayır diyenler sonucuna katlanmalıdır" tehditleriyle; en önemlisi EVET dediğimiz takdirde Türkiye'nin AB yolundaki en büyük engelin kalkacağı gerekçesiyle, Türkiye'den EVET için gelen baskı, telkin ve "KKTC'nin tanınacağı" vaatleri ile sonuçlanmıştır. Bizde % 65'in yüzde kaçı "Devletimiz tanınacaktır" sözlerine inanarak oy kullanmıştır? Yüzde kaçı uydurma "göçmenlere villalar yapılacak; boşaltılacak köylere kentler yapılacak" yalanına kanmıştır?

Bunlar hesaba katıldığında devletinin eyalete dönüşmemesi için HAYIR diyen % 35 herhalde % 50'leri de aşar diye düşünüyorum. Ancak bunlar arkada kalmıştır, ortada, kandırılmış olmamız ve Weston-De Soto yorumu bağlayıcı olacaksa, pazarlık kozlarımızı da tümüyle teslim edip bundan sonraki görüşmelerde, Rum tarafı "meşru Hükümet" statüsüne sarılmış dururken, bizim eyalet statüsünün ötesine geçemeyeceğimiz gerçeği ile kar-

şı karşıya kalmamız vardır. Yani bu gidişata "iyi yol" diyerek boyun eğecek olursak Türkiye'nin 21 yıldır tanıdığı KKTC ortadan kalkmış olacaktır.

Yabancı hukukçular, bu kadar yalana, tehdide dayalı, halkın içeriğini bilmediği 9000 sayfalık bir paketin referanduma sunulamayacağı yönünde birleşmektedirler. Ancak bunlarla teselli aramakta değiliz. Biz, kendi içeriği itibarıyla "her iki taraf EVET demediği takdirde hükümsüzdür" denilen bir Referandumun hükümsüz sonucuna rağmen "Kıbrıs Türkleri 20 yıllık ayrı devlet, ayrı egemenlik siyasetinden vazgeçmiştir" yargısı ile mahkûm edilmemiz karşısında isyan ediyoruz, çünkü bize bunu yapanlar ve böylelikle gelecekteki yeni bir müzakere sürecinde pazarlık kozlarımızı ancak EYALET seviyesine kadar kabul edenler, diğer yandan "meşru Kıbrıs Hükümeti" addetmeye devam ettikleri Rum tarafı ile pazarlığı (sanki Referandumlar olmamış gibi) sürdürmektedirler. Referandumlar, kaderlerini tayin hakkına sahip hakların hakkıdır. Kıbrıs'ta ayrı referandumları yorumlamaktan kaçınıyorlar, çünkü Rum'un HAYIR'ının "Türklerle ortaklığa ihtiyacım yoktur; ben meşru hükümet olarak AB yoluyla ülkemi işgalden kurtaracağım" anlamına geldiğini biliyorlar. Bu cevabı aldıktan sonra bizim hâlâ, bu şartlar değişip eşit egemenliğimiz kabul görmeden Rum'un kapısında dilenci gibi beklememiz ve herkese "vallahi tanınma istemiyoruz" diyerek hâlâ "uslu çocuk" rolü oynamamamız bizi şaşırtmakta ve iyice tedirgin etmektedir.

Evet! Kıbrıs konusunda uygulanan politikalar doğru yolda ise, bu yolun sonunda Rumlarla ve göçmen Türklerle dolu bir Kuzey eyaletinde, Türkiye'nin adadan çekip gitmesini selamlayacağız ve Rum-Yunan ikilisi 40 yıldır, silah zoru ile, ambargolarla propaganda ile elde edemediğini AB yolu ile elde etmiş olacaktır. Kısacası dolaylı Enosis ve yeni bir Girit hezimeti bizi beklemektedir.

Saygılarımla.

Rauf R. DENKTAŞ
KKTC Cumhurbaşkanı

EK-3C

Sayın M. Ali Birand'a Mektup

Sayın M. Ali Birand,

"Bu defa yine Rumlar Kaybetti" (4.6.2004) başlıklı yazınızı hayretle okudum. Rumlar neyi kaybetmişler ki?

KKTC'nin tanınmaması, Türklerin "Kıbrıs halkı" içinde iki cemaatten biri olduğu, egemenliğin, ayrılma hakkının var olmadığı, AB üyesi Kıbrıs'ın meşru hükümeti olan (!) Rum İdaresinin güvenlik ile ilgili sorunlarına Güvenlik Konseyi'nin bakması gerektiği; 650 Türk askerinin Ada'dan tümüyle çıkışının zaman zaman müzakere edileceği; Kıbrıslı Türklerin EVET oyları ile ayrı devlet/egemenlik/ayrılık istemediği ve Annan Planını olduğu şekliyle kabul ettikleri geçirilmiştir.

Rum tarafı HAYIR oyları ile pazarlık kozunu elinde tutuyor. Biz EVET oylarımızla kendimizi Annan Planı'nın kafesine hapsettik. Rum'un "KKTC tanınabilir" korkusu ortadan kalkmış oldu.

Rum'un rüyası, siyaseti, beklentisi, uğraşısı, meşru Kıbrıs Hükümeti olarak AB üyesi olmak ve böylelikle silahla yok edemediği Türk-Yunan dengesini yok etmekti. Rum tarafı bunu başarmıştır. Hem de, 1960 Anlaşmalarının yasakladığı bu olguyu Türkiye'nin de EVET oyları ile bertaraf ederek. 1960 Antlaşmasındaki Türk-Yunan dengesini yok farz eden Annan Planı'nı Türkiye destekledikten sonra, Türkiye Kıbrıs üzerindeki hangi hakkı savunacaktır?

Başarı sağladık diyorsanız, EVET Genel Sekreter Kıbrıs Türklerinin de hükümeti addettiği Rumlara Türk cemaatine kolaylık sağla diyor; ve dünyaya tanınma kapısı açılmaksızın Türk cemaa-

tini izolasyondan kurtarıcı adımlar atınız diyor. Halen AB, Türk tarafına yardım konusunu Kıbrıs Hükümetini incitmeksizin, yasaları çiğnemeksizin nasıl yapacağımızı müzakere edeceğiz diyor. Eşit egemenlikten, iki eşit, self-determinasyon hakkına sahip halkın varlığından, Türkiye'nin garantisinden vazgeçmiş olsaydım Kıbrıs meselesini çoktan halletmiş (!) olurduk ve şimdi Türkiye için bir Kıbrıs engeli de kalmazdı. Çünkü Kıbrıs'ta Türk kalmamış olacaktı. Şimdi işler bu zaferimiz sayesinde bu kanala girmek üzeredir.

Saygılarımla.

Rauf DENKTAŞ
KKTC Cumhurbaşkanı

EK- 3D

“Karen Fogg” Dosyası

AB’nin Ankara Temsilcisi Madam Fogg ücretli, ücretsiz yazarlarına, “Denktaş’a saldırınız; prestijini sıfırlayınız; o, Kıbrıs Türklerinin çıkarını değil, Türkiye’nin çıkarını savunmaktadır. Bunu yayınız” talimatını verdi. O gün, bugündür, 50 yıldır müdafaasında, Türkiye ile birlikte yürüdüğüm Kıbrıs Yolu’nda, önüme çıkan yazarların, bazı emekli büyükelçilerin yazdıkları ve söyledikleri beni üzdü; hayal kırıklığına uğrattı ancak yolumdan ayıramadı. Masa başında hak ve hürriyet müdafaasındaydım. Bu uğurda şehit olanlar vardı. Ben masa başında onların davasını müdafaa ediyordum. Mermi yerine hakaretler yağıyordu. Nasıl gerileyebilirdim? Kıbrıs’ın Türkiye’nin bağrına saplanabilecek bir Yunan hançeri haline gelmesine Kıbrıslı Türklerin koloni idaresine girmesine nasıl razı olabilirdim? Türkiye de “olmaz” diyordu. Fakat Annan Planı’ndan kurtulamazsak; Madam Fogg’cular insafa gelmez ve Rumla Yunanın 1955-58, 1963-74, 1974-2004 yıllarındaki milli siyasetinde ve hedefinde zerre kadar değişiklik olmadığını görmezlikten gelmeye ve Türk halkını, Türk ulusunu uyutmaya devam ederlerse, varılacak sonuç Türk hükümetlerinin sorumluluğunda olacaktır. Kimse Kıbrıslı Türkler milli davayla ihanet eti diyemeyecektir. Biz burada ateş olsak ancak düştüğümüz yeri yakabiliriz. Türkiyesiz yok oluruz. Bu nedenledir ki ben Kıbrıslı Türklere seslenmemin ötesinde, Türk basınının genelde uyuttuğunu ve avuttuğunu gördüğüm Anadolu halkına seslenmeyi de görev biliyorum. Anadolu ile Kıbrıs arasında ayrım yapmadım, yapmıyorum. Ve her gün Allah Türkiye’yi Madam Fogg’culardan korusun diye dua ediyorum.

"KAREN FOGG" DOSYASINDAN ALINTILAR:

Kimden: Sema Kılıçer
Kime: Amberin Zaman
Dağıtım: Karen Fogg
Konu: Indymedia Sitesindeki haberler
Tarih: 31 Ocak 2001

Kıbrıs Barış Habercileri üyesi Sevgül Uludağ'ın Makalesi 30 Ocak 2001.

Özet: KTÖS, Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası, bugünkü gazetelerde yayınlanan ilanlarında Ankara'ya 'Hayır' diyorlar. 1968 yılında kurulan KTÖS, Kıbrıs Türk halkı arasında Kıbrıs'ta barış ve demokrasinin yerleştirilmesi konusunda verdiği savaşla bilinmektedir. KTÖS'ün ilanı, toplum içindeki aşırı sağ kanattan tepki almıştır. Toplum içinde, Ankara'ya karşı bir rahatsızlık duyulmaktaydı, ancak, bir sivil toplum örgütünün Ankara'ya açıkça "Parana ve Memurlarına Hayır, Köle olmak istemiyoruz" dediği pek görülmemiştir.

Makale:... Ankara'dan uygulanması için Kıbrıs'ın Kuzey'ine gönderilen, IMF paketi türündeki paket, çalışanların haklarını ve çıkarlarını acımasızca kırpmakta, yeni vergi mükellefiyetleri getirmektedir. Bu empoze paket, toplum içinde büyük tepkiye neden olmasına ve 'Bu Memleket Bizim' sloganlarıyla ülkede sayısız gösteri ve grev yapılmasına rağmen, iktidarda olan UBP-TKP koalisyonu bunu yavaş yavaş uygulamaya başladılar bile. Kıbrıs Türkünün üç büyük gösterisi olmuş ve Türkiye'den, Kıbrıs sorununun bir an önce çözülebilmesi için, Kıbrıs Türk Toplumunun iç meselelerine karışmamasını talep etmişlerdir. Aralarında politik parti olarak CTP ve YHB'nın, sendikaların ve profesyonel organizasyonların da bulunduğu 41 Örgüt, geçtiğimiz temmuz, eylül ve ekim aylarında toplanma eylemleri düzenlemişlerdi. Altı binden fâzla insan 1 Eylül'de bir araya gelerek 38 bin kişinin ka-

tıldığı bir grev yapıldı ve 15 bin kişi de yürüyüş eylemlerine katıldı. 'Bu Memleket Bizim, Biz Yöneteceğiz' sloganıyla kampanya başlatan 41 Örgüt, bu vesileyle bir de açıklama yaparak, "BU ÜLKE BİZİM, BİZ YÖNETECEĞİZ, DAYATMALARA BOYUN EĞMEYECEĞİZ!" dediler.

Kuzey Kıbrıs'taki en acil sorunların biri de politik olandır. Kıbrıslı Türklerin kendi ülkelerini yönetmelerine izin verilmemektedir. Polisimizi ve askeri biz yönetmiyoruz. Merkez Bankası, Kıbrıs Türk Hava Yolları ve Kıbrıs Türk Petrolleri de kontrolümüz altında değil. Tüm yatırımlar, Türkiye'nin Lefkoşa Büyükelçiliği tarafından kontrol edilmekte, tüm politik kararlar da Koordinasyon Komitesi'nde alınmaktadır. Özetle Kıbrıs Türkü kendi ülkelerini yönetmemektedir.

Ekonomik Paket, Türkiye Cumhuriyeti liderleri tarafından empoze edilmiştir ve Kıbrıs Türkünü ekonomik, sosyal, politik ve kültürel olarak yok etmeyi amaçlayan, ülke içinde işbirliği yaptıkları kişilerce uygulanacaktır. Bu paketin politik izahı şudur:

Kuzey Kıbrıs'ın Türkiye'ye katılması:

— Kıbrıs Türk Toplumunun bu adadan toptan yok edilmesi,

— Göç

Kıbrıs Türkleri bu yıkımı kabul etmeyeceklerdir. Biz kendi ülkemizi yönetecek bilgi, yetenek ve güce sahibiz. Ülkemizde özgür ve onurlu yaşayabilmek için, ortak bir özgürlük, demokrasi ve barış mücadelesi başlatacağız. Temmuz 2000'de, Türkiye ve Türk askeri otoritelerine karşı sert eleştiriler yapan Avrupa gazetesi yazarlarının, Rum'a casusluk yaptıkları iddiasıyla, yazarların Barış Kuvvetleri Komutanı'nın emriyle tutuklanmaları üzerine, Türkiye'ye karşı duyulan huzursuzluk tırmanmıştı. Bu yazarlara karşı halen sivil ve askeri davalar devam etmektedir ancak 'casusluk' davası, polisin yeterince delil toplayamaması ve mahkemeyi bu yönde ikna etmesi nedeniyle düşürülmüştü.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Şahin Alpay

Konu: İndymedia sitesindeki haberlerden
Tarih: 26 Şubat 2001

Sevgili Şahin,

İstanbul'daki Divan Otel'de saat 7.15 sularında buluşmayı umuyorum. Kıbrıs'tan haberlere gelince, Sevgül Uludağ'ı tanıdığını sanıyorum. Sevgül benim tesadüfen Ankara'da tanıdığım, sol kanattan bir feminist, Kıbrıs'taki Türk-Rum kadınların ortak diyalogundan yana. Kendisi bir gazeteci ve aşırı sol, alternatif bir gazetenin yazarı. Bu nedenle de Kıbrıs Türk Hükümeti tarafından sürekli rahatsız edilmekte. Kıbrıs Türk tarafındaki baskı ile ilgili korkunç hikâyeler anlatmakta. Kendisi biliniyor ve sürekli izleniyor. Bu yüzden yazışmaların dağıtımını yaparken, onun isminin görünmemesine dikkat ediyorum. Radikallerin sayılarının fazla olmadığını tahmin ediyorum ama seslerinin daha çok duyulmasını istiyorum, çünkü analizleri doğrudur. Benim istediğim, Kıbrıs'taki diğer seslere ilgi duyan, AB hayranı diplomatların sayısının artmasıdır. Bana göre bundan sonra izlenecek yol, Kıbrıs'ta 'kendi istekleri' ve 'güvenlik sorunları' olduğunu söyleyen seslerin daha net çıkmasını sağlamak, Kıbrıs Türklerinin sesi olan Denktaş'ın itibarını azaltmak ve onun Ankara'daki hiyerarşi ile askeri temsil ettiğini, hem Türkiye kamuoyuna hem de AB'ne göstermektir.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: George Stilianou
Konu: Bir makale ricası
Tarih: 23 Nisan 2001

Makalende Baf'taki çingene olayından sonra, her gün daha çok insanın Kıbrıs'ın AB içinde milliyetçi bir kanton olamayacağını ve olmaması gerektiğini anlamakta olduğunu, insanların ar-

tık geçmişin izlerinden kurtulmaya çalışarak, Denktaş'ın ötesindeki Kıbrıs Türk halkına ulaşmanın yollarını aradıklarını yazabilirsin.

...Kuzey Kıbrıs'ta Metin Münir'i ziyaret etmek istedim ama tabiidir ki, BX tarafından reddedildi. Bu işi bırakmayı ya da başka yere taşınmayı beklemeliyim (Münir'i görmek için).

* * *

Kimden: Sevgül Uludağ
Kime: Karen Fogg, Brendan O'Malley, Tina Kallis, Oliver Walleh, Mary Southcott, Timothy Alchin, Kristin Schreiber, James Pond...
Konu: Sevgül Uludağ'ın Makalesi
Tarih: 9 Nisan 20001

Özet: YBH Gençlik Genel Sekreteri Murat Kanatlı iki toplumlu temasların önündeki tüm engellerin kaldırılması ve bu temasların yapılabilmesi için şartların iyileştirilmesi gerektiğini söyledi. Tüm Kıbrıs gençliğine seslenerek ortak vatan için ortak mücadele başlatmalarını istedi.

Makale: Dışişleri Bakanlığı'nın tüm engellemelerine ve çıkardığı zorluklara rağmen Ergatiki Dimokratia heyeti Kuzey'e geçebilmiş ve YBH gençliği ile buluşarak, iki toplumlu ilişkiler ver ortak projeler hakkında görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Heyetler, bazı projeler üzerinde anlaşma sağlamışlardır.

Ergatiki Dimokratia heyeti YBH Gençliği ve Sosyalist Gerçek'le Girne'de buluşmuş ve görüşmenin ardından yenilen akşam yemeğinden sonra Güney'e dönmüşlerdir.

YHB Gençlik Sekreteri Murat Kanatlı basına görüşmeyle ilgili bir açıklama yapmıştır. Görüşmenin tam metni verilmektedir.

Kimden: Donato Chiarini
Kime: Karen Fogg

Konu: Cevap: Kıbrıs Sorununun İçten Koordinasyonu
Tarih: 23 Nisan 2001

... Federal bir çözümle AB'ne girişi ve ekonomik perspektiflerin (somut olarak varolan) Ada'nın tümü için olmasını destekleyen makul çoğunluk, her iki tarafta da mevcuttur ve eğer konunun çözümü Kıbrıslıların kendilerine bırakılacak olursa, geçmiş özgürlük travmasının kötü getirilerini çabucak atlatırlar.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Donato Chiarini
Konu: Cevap: Kıbrıs Sorununun İçten Koordinasyonu
Tarih: 23 Nisan 2001

Sevgili Donato,

İlk olarak şunu belirteyim ki, Mr. D'nin kampındaki hiç kimseden, bu makama en ufak bir ilgi duyulduğuna dair işaret görmedim... Bu arada şunu da bil ki, A'nın [muhtemelen Akarcalı] anahtar bir rol oynadığına [örneğin, politik diyalogta] inanan BX, onun isteklerine rağmen Ankara ile C [Kıbrıs] sorununu görüşmekte ısrarlı. Doğrusu biraz tek yanlı. A da T'nin bir parçası... T'de [Türkiye'de] oldukça fazla kişiyle irtibatımız var. İş güç gösterisine gelince, TC'lere [Kıbrıslı Türklere], T'ye [Türkiye'ye] bağımlı muamelesi yapılıyor ama sivil toplum, ticaret, medya ve akademilere gelince öyle olmuyor.

İkinci olarak, her iki tarafça da tanınma üzerine oynanan oyunları çok kısır bulduğumu belirteyim. Tespitlerime göre, Mr C ve Mr D tarafından temel (anahtar) sorun olarak ortaya atılan Tanınma Efsanesi (Great Myth), üye devletlerden ziyade, AB'yi

bir bütün olarak, mağdur duruma sokmaktadır. Tanınmamanın günümüz dünyasında diplomatik bir manevra olduğu oldukça açıktır ve anlaşma isteyenlerin de bu Tanınma Efsanesini, verdikleri her demeçle güçlendireceklerine, bir kenara bırakıp, daha yapıcı formüller üzerinde çalışmaları gerekmektedir... Ben, Ankara ve Atina'daki açık fikirli insanların aniden bu Tanınma Efsanesi oyununun kendilerini, her iki tarafın da çıkarlarına ters olan bir çatışma içine soktuğunu fark edeceklerine inanıyorum. Bu uçurumun kenarından dönmek için çok az zamanları var. Büyük ve hızlı düşünmeleri gerekir. İstanbul ve Atina'da bunu yapabilen insanlar mevcuttur. AB, her iki tarafta da bulunan bu dar zihniyetli insanlara saplanmak yerine, her iki taraftaki geniş görüşlü kişilerle aktif şekilde çalışmalıdır.

Gazeteci George S [Stilianou] ile ilgili bazı endişelerim var. Benim seçtiğim gazeteci Sevgül, çok daha tartışmalı birisi ve tam bir Mr. D [Denktaş] karşıtı, bundan dolayı da politik çevrelerce istenmeyen adam ilan edilmiş durumda.

Karen

* * *

Kimden: Donato Chiarini
Kime: Karen Fogg
Konu: Cevap: Kıbrıs Sorununun İçten Koordinasyonu
Tarih: 23 Nisan 2001

... Önümdeki ekranın gerisinde ya da Cem'in burada olduğu sürece verdiği olumsuz, resmi demecin arkasında cesaretlendirici bir şeylerin olup olmadığını anlamaya çalışıyorum. Ancak bir şey çok net: Mr. D [Denktaş] kampında kimsenin, Komisyon'a giden yolun Ankara'dan geçtiğine inanmasına izin verilmez. Bu ısrarlı tavırlarını da, 'yasadışı' bir cumhuriyete akredite meslektaşınla muhatap olmayı reddettiklerini resmen bildirdiklerinde sergilediler.

Kimden: Karen Fogg
Kime: Donato Chiarini
Konu: Cevap: Kıbrıs Sorununun
İçten Koordinasyonu
Tarih: 23 Nisan 2001

... Ben Kıbrıs konusunda ciddi ciddi anlaşma isteyenlerin olduğunu ve Ankara ile siyasetçilerinin yaklaşımlarında değişiklik olacağını, çünkü burada yapılabilecek çok şey olduğunun farkına varacaklarını düşünüyordum. Burada, özellikle İstanbul'da, Ankara Kalesi ile Mr. D'yi [Denktaş'ı] etkileyebilecek çok müttefikimiz var. T [Türk] medyası ve Akarcalı gibi T [Türk] politikacıları da iyi birer enstrümandırlar. TC'ler [Kıbrıs Türkleri], T [Türk] medyasını izlemektedir ve burada da pek çok iyi akademisyen ve gazeteci Kıbrıslı Türk vardır ki, bunlar sürekli TC [Kıbrıs Türk] tarafına gidip geliyorlar. Bunlarla sık sık T-TC [Türkiye-Kıbrıs Türk] ilişkilerini ve C-EU [Kıbrıs-AB] ilişkilerini tartışıyoruz. Tabii ki Mr. D, burada tüm medyanın üzerindedir, sık sık AB ile ilgili olarak kötü şeyler söylemektedir. Bunları BX'e iletmeme ve Mr. D'nin açıklamalarına tezat net basın açıklamaları (örneğin; Kıbrıs Rumlarının, Kıbrıs Türklerinin tüm mallarını satın almalarıyla veya AB'a girişin Kıbrıslı Türklere getireceği avantajlarla ilgili) yapmamızın önemli olduğunu söylememe rağmen ya olumsuz cevap alıyorum ya da cevap bile vermiyorlar.

Bence bu konuda tüm isteklilerle çalışıp, bir anlaşmanın mümkün ve arzu edilir olduğunu göstermeli, aksini söyleyenlerin itibarlarını sarsmalıyız. T'de [Türkiye'de] kamoyunu kısa sürede buna döndürebiliriz, ancak bunun umut, teminat, olasılık ve havuçlarla beslenmesi gerekir. Bu tartışmayı şüphecilikten, alışılmışlıktan ve eski klişelerden kurtarmak için uluslararası düzeyde yansımalar gerekir.

Belki senin bulunduğun yerde de olumlu ve olumsuz senaryolar vardır. Beni bu konuda bilgilendir.

BX'de görüşmek üzere...

Karen

* * *

Kimden: Donato Chiarini
Kime: Karen Fogg
Konu: Kıbrıs Sorununun İçten Koordinasyonu
Tarih: 23 Nisan 2002

Sevgili Karen,

Bu ilginç belgeler için teşekkür ederim. Kıbrıslı Rum gazetecilerin konuya müdahil edilmesi için, seninle Kıbrıs sorununa ortak bir yaklaşım tespit edebilmek ve konuya ne şekilde olumlu katkı yapabileceğimizi tartışmak istiyorum. Bunu yapmazsak, korkarım ki, er ya da geç, yanlış anlamalarla, sorunlarla ve gereksiz karışıklıklarla karşılaşacağız. Bu, hem TC [Kıbrıs Türkleri], hem de GC [Rumlar] için geçerlidir. Bilgin olsun diye söylüyorum, bu gazetecinin çalıştığı gazete, Dışişleri Bakanlığının (MFA) yayın organı olarak bilinmektedir... Ve her zaman yardımcı olmayacaktır. Brüksel'de görüşmek üzere

Donato.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Şahin Alpay
Konu: Kıbrıs Türk ve Rum gazetecilerle Atölye Çalışması
Tarih: Nisan 2001

Birand'ın ofisinde buluşmadan önce şunu sorayım, Kıbrıs seminerini nasıl buldun? Daha devam ediyor mu? Yer, zaman, program hakkında bilgi istiyorum, bana yardımcı olabilir misin?

Cumartesi gecesi saat 5.30-7.30 arasında Mydonose'da yer alacak seminere katılacak olanlara, gazetecilik ve genel kültür açısından çok değerli olan özel bir tecrübemi sunmak istiyorum.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Niels Kadritzke
Konu: Cevap: Kıbrıs Türk ve Rum gazetecilerle Atölye Çalışması
Tarih: 15 Nisan 2001

Sevgili Niels,

Senden haber almak güzel. Atölye çalışmasının ardında senin olduğunu Şahin'in anlatmasından anlamamıştım. Kıbrıs çözümsüzlüğü konusuna o kadar saplandım ve konunun içine o kadar girdim ki, şuradan buradan insanları bir araya getirerek, çözüm arayışına daha çok enerji ve hayal gücü koymalarını sağlamaya çalışıyorum. Bildiğin gibi zaman çok kısa. Komisyon'un açıkça ifade ettiği bir şey var ki, eğer sonbahar sonuna kadar anlaşma konusunda bir işaret olmazsa, Kıbrıslı Türkleri, Kıbrıs Rumlarının yakınlaşma görüşmelerine getirmek için çok geç olacak. Aksi halde, T'ye [Türkiye'ye] yönlenecek bir felaket senaryosu tekrar edecek... Burada çok yavaş da olsa bir hareket var. Dışişleri Bakanlığı kâbus senaryosunun farkında ama PM'e [Başbakana] nüfuz edemiyor; çünkü etrafı, Türkiye'nin AB rüyasını tamamen sona erdirmekten mutluluk duyacak Kıbrıs danışmalarıyla çevrilmiş durumda. Denktaş'ın söylediği çirkin şeylere (rubbish) sinir oluyorum ama maalesef mukabele edemiyoruz. Biz açıkça şunu söylemeliyiz ki, TC'nin [Kıbrıs Türklerinin] konuyla ilgili (AB) sabit fikirleri, AB kurallarına uygun politik cevaplarla giderilebilir. *Cumhuriyet* gazetesindeki mülakatta olduğu gibi. Ve bir tane de TDN'de. T [Türk] gazetelerine cevap verebilmem için BX tarafından resmen görevlendirilmem gerekir...

Senin Kıbrıslı gazetecilerin kimler? Umarım içlerinde, geçenlerde *Aktüel*'e yazı yazan ancak henüz tercüme edemediğimiz, Metin Münir de vardır. Yıllardır Türkiye'ye gelmek için can atan ve benim çok eski bir arkadaşım olan George Stilianou'ya ne dersin? Kıbrıslı Rumlar'ın olması mümkün mü? Başka bir arkadaşım olan Sevgül Uludağ gibi radikaller için bile kolay değil. Burada, Türkiye'de İlter Türkmen (oldukça akılcı birisi), Ferai Tınç, Mehmet Ali Birand ve tabii ki Mithat Melen bu işin içindeler. Murat Yetkin de kokuyu aldı ve kendisi etkili bir kişi. Şahin'le konuşmalı mıyım? Senden cevap bekliyorum.

Karen.

* * *

Kimden: Niels Kadritzke
Kime: Karen Fogg
Konu: Kıbrıs Türk ve Rum gazetecilerle Atölye Çalışması
Tarih: 5 Nisan 2001

Sevgili Karen Fogg,

Şahin Alpay bana, yapacağımız atölye çalışması ile ilgili olarak Yunanistan-Türkiye-Kıbrıs politik üçgeninde bulunan (tabii ki Kıbrıs Türk ve Rum meslektaşlar da buna dahil) gazetecilere konu hakkında bilgi verdiğinden bahsetti. Sana da bilahare bilgi veririm. Atölye çalışması, İstanbul'da bulunan Friedrich-Fhert Vakfı tarafından organize edildi ve bu amaçla yapılan, umut vadeden olayların ikincisidir. İlkinin katılımcı listesinde bulunan, dört tarafın profesyonel gazetecilerinin de bulunduğu ve hatta aralarında İstanbul'da yerleşik Alman gazetecilerin olduğu listeyi hazırlayıp, bize ulaştırmaya çalışıyorlar. ...Eğer ilgilenirsen, sana da, olaydan (28-29 Nisan) önceki hafta hazır etmeyi umduğum katılımcı listesinden bir suret gönderebilirim. Ancak konunun tümünün senin için İstanbul'a gelecek kadar ilginç olduğunu sanmıyorum. Yine de, karar verirsen gözlemci katılımcı olarak katılabilirsin.

Kimden: Karen Fogg
Kime: Donato Chiarini
Konu: Cevap: Kuzey Kıbrıs olayları
Tarih: 11 Şubat 2001

Sürekli olarak Kıbrıs'ı tartıştığım liberal gazeteci arkadaşlarımdan gördüğüm kadarıyla, zamanın işlediğine ilişkin bilinç artmış durumda ancak, bundan sonra izlenecek yolu onlara göstermemiz gerek. Sorunlardan biri de; TC [Kıbrıslı Türkler] arasından birçok kişinin, D'nin [Denktaş'ın] görüşlerini paylaşmadığı, Ankara'nın TC'lerin [Kıbrıslı Türkler] ihtiyaçlarını karşılamasına rağmen, onların düşüncelerini temsil etmediği, ancak, bunun ifade edilmesine izin verilmediği gerçeğini buradaki kamuoyunun ve elit kesimin gündemine nasıl getireceğimiz konusudur. Geçen akşam BBC, *Ekonomist* ve CNN ile (tümü Türk) bu konuyu tartışıyorduk. *Ekonomist* gelecek cuma bu konuda bir makale yayınlayacak, muhtemelen içinde İngiltere'nin gündeminde ayrı olarak tuttuğu Kıbrıs sorunuyla ilgili çarpıcı açıklamalar olacak. Hannay usulü yürütülen BM görüşme sürecinin, tarafları masada tutmaktan öte bir şeyler planladığı yönünde şüphelerim var, ancak, gerçekten ben de bilmiyorum. Senaryolar, yavaş da olsa, giderek açıklığa kavuşuyor –bu çok önemli– uzlaşma veya bağlanma konusunun, T-EU ilişkilerinin tehlikeye girmesine neden olduğu açıklık kazanıyor. Böylece, Kıbrıs'taki şahinlerle, AB ve reform karşıtlarının bağlantısı anlaşılmaya başlıyor (şahin olmak şerefli bir şey sayılıyor). Tüm bunların arasından, barışçıların düzenlediği gösterilere destek sağlamak yerine, ortak arayışlarımızla Kıbrıs Türkü'nün sesini duyurmaya çalışmak çok daha kolay olacaktır. Ancak, TC [Kıbrıs Türkü] Türkiye'deki sivil toplum ve liberal medyanın da yardımlarıyla, kaderini kendi tayin etmelidir... Bu konudaki unsurlardan birisi da işin mali bo-

yutudur. Kişi başına düşen milli gelir konusunda niye bir rakam uydurmuyoruz. Kıbrıs Türkleri, Türkiye ile ilgili pek çok konuda aydınlatılmalıdır. Mesela, Kıbrıs konusunu takip eden AB çevreleri arasında unutulmuş gibi görülen konularda. Pazartesi gecesi, Türkiye-Yunanistan Forumu (kim olduklarını senin de iyi bildiğin bir grup eski büyükelçi ve liberal medya) ile tartışmam var. Onlar, bunun, Türk-Rum ilişkilerinde anahtar rol oynadığını çok iyi biliyorlar. Strateji konusunda fikir alışverişinde bulunmamız gerek. Bu yüzden, "Bundan sonraki adımlar" konusunda lütfen bana bilgi ver.

Karen

* * *

Kimden: Mithat Melen
Kime: Karen Fogg
Tarih: 3 Şubat 2001
Konu: Cevap: Indymedia sitesinden haberler

Merhaba Karen,

MHP ile çürümüşlük üzerine bir seminer düzenleme projelerine ne oldu? Ben Yunanlı arkadaşları 8-10 Nisan tarihleri arasında Van'a davet ettim. Sen de bize katıl.

Mithat

* * *

Karen Fogg'dan 'ifşa edilmemiş bir dizi alıcıya', 'Indymedia sitesindeki haberlerden' konu başlığıyla geçilen haber:

"Bu tür haberlerle ilgileniyor olabilir misiniz?

Özet: *Yurtsever Gençlik* ismiyle çıkan ve Kuzey Kıbrıs'ta çıkan tek gençlik dergisi, ikinci sayısında kuzeydeki rejimi sert şekilde eleştiriyor. Gençler tarafından yazılan makalelerde, Kıbrıs so-

rununa acil çözüm çağrısında bulunuluyor ve Kıbrıslı Türk ve Rum gençliğin buluşmasının önündeki tüm engellerin kaldırılmasını istiyor.

Makale:

Yurtsever Gençlik, Kuzey Kıbrıs'ta faaliyet gösteren sosyalist, Yurtsever Birlik Hareketi Gençlik Kollarının iki ayda bir çıkan dergisidir. Yurtsever Birlik Hareketi Gençliği (YBH Gençlik) Kıbrıslı Türklerle Rumlar arasındaki iki toplumlu temaslara aktif şekilde öncülük etmektedir. YBH Gençliği, bölünmüş Ada Kıbrıs'taki mevcut durumun emperyalist güçlerin Kıbrıs'taki çıkarları yüzünden yaratıldığını ve bunun kabul edilemez olduğunu savunmaktadır. Bu 'status quo' bir ateş kes durumudur ve her yönüyle istikrarsız bir durumdur. Kıbrıs'ın mevcut bölünmüşlüğü ve bu *status quo*'nun devamından kaynaklanmaktadır.

YBH Gençliğine göre potansiyel tehlikeler olan Enosis (Ada'yı Yunanistan'a bağlama), Taksim (Ada'nın ikiye bölünmesi) ve diğer ayrılma formülleri; ayrıca iki toplum arasında giderek büyüyen sosyo-ekonomik dengesizlik (Kıbrıs Türklerinin aleyhine), Kıbrıslı Türklerin Ada'dan göçüyle değişen demografik yapı, Ada'daki doğal kaynakların yeterince kullanılamaması ve giderek büyüyen milliyetçilik Ada'nın bölünmüşlüğünden kaynaklanan sorunlardır.

YBH Gençliği iki toplum lideri arasında 1977 ve 1979 yıllarında imzalanan anlaşmalara dayalı, BM kararları ve uluslararası hukuka uygun, kalıcı ve yaşayabilir bir anlaşmanın bir an önce imzalanması için faal şekilde çalışmaktadır. İki toplumlu iki bölgeli Federal Cumhuriyet'in, bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü korunarak, tek uluslararası kimliği, tek egemenliği ve tek vatandaşlığı olmalıdır. Güçlü bir merkezi hükümet, Ada'nın birliğini korumalıdır. YBH Gençliği, anlaşılabilecek bir zaman dilimi içinde göçmenlerin evlerine ve mallarına geri dönebileceğine; dolaşım, yerleşim ve mülk edinme özgürlüğünün de olması gerektiğine inanmaktadır. Ada askersizleştirilmelidir. YBH Gençliği'ne göre,

barışı korumak ve gelecekteki devleti kurmak için en büyük çabayı, geleceği yaşayacak olan gençler harcamalıdır. Aynı zamanda, gelecekteki birleşik Ada'yı korumak, Kıbrıs'ta yaşayan tüm halkların sorumluluğudur.

AB adaylığı, varılacak çözümün korumasını sağlamalı ve Ada'nın tüm vatandaşlarına daha güvenli ve refah bir gelecek vaat etmelidir. *Yurtsever Gençlik*, Yurtsever Birlik Hareketi Gençliği'nin organıdır ve Kuzey Kıbrıs'ta yayınlanan tek gençlik dergisidir. İkinci sayısında ise Kıbrıs sorununa bir an önce çözüm isteyen gençliğin fikirlerine geniş yer ayırmıştır. Dergi aynı zamanda, YBH Gençlik Raporu 2000'i de yayınlamıştır. Kıbrıs'ın kuzeyinde organize olan YBH Gençliği, EDON, NEOS, ONED ve NEDİSİ gibi Kıbrıs Rum örgütleriyle iki toplumlu ve uluslararası temaslar içindendir. Bu toplantılarda, ilerici Kıbrıs Türk ve Rum gençliği ortak deklarasyonlar imzalamaktadır. YBH Gençliği ayrıca, tek karma köy olan ve iki toplumlu etkinliklerin düzenlendiği Pile'de gençlik toplantıları organizesiyle de uğraşmaktadır. Rapora göre, bu tür temasların, gençlerin yaşadıkları Ada'nın öbür yarısını ve diğer taraftaki gençliği tanımaları açısından çok yararlıdır. Bu tür temaslar, Kıbrıs'ta ortak bir gelecek için ortak çalışma zemini yaratılması açısından da çok yararlıdır. İki toplumlu temaslar dışında YBH Gençliği, uluslararası alanda da faaldir. YBH Gençliği, Almanya'daki SPD Jusos'la, Avusturya'daki SP Genç Nesil'le ve Yunanistan'da bulunan KNE, WFDY ve IUSY ile de görüşmeler yapmaktadır. Ayrıca Avrupa parlamenterleriyle de görüşmeler yapmakta ve iki toplum arasında daha sağlıklı temaslar talep etmektedirler.

YBH Gençliği, içinde bulunduğumuz dönemde, Viyana, Bielfield, Brüksel ve Budapeşte'de düzenlenen toplantılara katılmaktadır. Sosyalist gençlik EDEN (NEOS) ve EDON'un kongrelerine katılarak, Rum gençliğe hitap etmiştir. Yurtsever Birlik Hareketi Gençlik Genel Sekreteri Murat Kanatlı'nın *Yurtsever Gençlik* dergisinde yayınlanan makalesinde, hedeflerinin, kapitalizmin tek alternatifi olan sosyalizm olduğunu söylemektedir."

* * *

Kimden: Metin Münir
Kime: Karen Fogg
Tarih: 24 Nisan 2001
Konu: Cevap: Gece Mektupları

Okumayı henüz bitirdim. Bence, askerin rolü konusunda çok mükemmel bir özet oldu. Çok içerikli. Aşağıdakiler hakkında ne düşünüyorsun?

Türkiye'nin yasal aday olarak yeni statüsü –eğer öyle bir şey varsa– orduyu, Kopenhag Kriterleri'ne uymak için yapılacak yasal değişikliklerin, ulusal güvenlik mefhumunu tehlikeye düşürmediğinden emin olmak için, siyasetle daha yakından ilgilenmeye teşvik etmiştir.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Metin Münir
Tarih: 23 Nisan 2001
Konu: Cevap: Gece Mektupları

Kısmen öyle olsa gerek... ama biraz daha beyin yıkayıcı, gerekli unsurlar ekle ve Türklerin askeri konulara gösterdikleri toleransı ortaya çıkarmak için, gelenek ve yasal baskılarla çalıştırıldıklarını söyle... bu metni henüz okumadım, çünkü bir çırpıda okunamayacak kadar uzun... Açıkça, askeri konuları karşı konulmaz buluyorsun. İndeksine şöyle bir baktım da ekonomik ve ticari çıkarlardan hiç bahsetmiyor...

* * *

Kimden: Metin Münir
Kime: Karen Fogg
Tarih: 24 Nisan 2001
Konu: Cevap: Gece mektupları

SENCE BU TAMAM MI?

Halkın ülke liderlerine baskı yapmaktaki isteksizliği, Türkiye'deki ifade özgürlüğüne getirilen, teoride katı, yasal kısıtlamalar ve 'politikadaki çeşitlilik' (political pluralism) ile de açıklanamaz. Düzensiz ve yetersiz olan bu kısıtlamaların, orta çizgide olan görüş yerine, politik yelpazenin iki kenarında kalanlara uygulanması hedeflenmektedir. Daha da önemlisi, sosyal davranışları ve uygulamaları önleme yoluna gitmektedirler(?). Yukarıda da belirtildiği gibi Türkler, aile yapılarından da görüleceği üzere, sosyal düzeyde politik çeşitliliğe tahammül gösteremiyorlar ve otoriteyle mücadele etmek yerine, istisnasız otoriteye boyun eğiyorlar.

Amberin Zaman, Orduyla ilgili bu ilginç makaleyi diğer alıcılara da dağıttı.

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Metin Münir
Tarih: 21 Şubat 2001
Konu: Çürüme

Sevgili Metin,

Hem önceki, hem de bugünkü mesajını aldım. Bu işe devam edip, hikâyeni AB Büyükelçilerine dağıtacağım ve daha ileriye gideceğiz. Cuma gecesi Yeşil Ev'de saat 20:00'de buluşabilir miyiz?

Karen

Kimden: Metin Münir
Kime: Karen Fogg
Tarih: 24 Şubat 2001
Konu: Cevap: Çürüme

Sevgili Karen, muhteşem gece için teşekkürler. Uzun zamandır bu kadar eğlenceli bir gece geçirmemiştim. Kıbrıs'ı, seyahatleri, basın açıklamalarını e-mail geçmeyi unutma. İstanbul'u tekrar ziyaret edeceğinde lütfen beni ara.

* * *

Kimden: Kourkoulas
Kime: Karen Fogg
Tarih: 28 Mayıs 2001
Konu: Ortak İlgi Alanımız

Merhaba Karen, umarım hâlâ oradasın.

Bir Rum gazetesi *(Filelefteros)* Türklerin Yunanistan'ı dışlayarak 14 üye ülkeye bir mektup memorandum gönderdiklerini, bu memorandumda Kıbrıs'ı üye kabul etmemesini, aksi halde sorun çıkaracaklarını yazmışlar. Öyle mi? Eğer öyle bir memorandum varsa ve açıklanmışsa, bana gönderirsen sevinirim.

Alkis

* * *

Kimden: Karen Fogg
Kime: Alkis Courcoulas
Tarih: 3 Haziran 2001
Konu: Ortak İlgi Alanımız

Sanırım söz konusu 'memo', Ecevit İspanya'ya gittiğinde götürdüğü ve diğer AB diplomatlarına da dağıtılan ve hiçbir şey söylemeyen, kısa bir Dışişleri Bakanlığı notudur... Açıklanmadı.

Bulmaya çalışıp, 'sorun yaratırız'!!! (create trouble) anlamına gelen hangi sözcüklerin kullanıldığına bakacağım. Bana faksını ver.

Chiarini'den Kıbrıs'ın Kuzey'inde ve Güney'inde söylenenlerle ilgili çok ilginç şeyler duydum. Medyada özellikle şahinler lehine sansür uygulandığı konusunda izlenimler edindim. Rum basını, Kıbrıs Türk görüşleriyle ilgili haberler vermeyi ne kadar sürdürebilecek??? Bu yayınların, çok az sayıda insanın temsil ettiği şahinleri izole etmeye, aşağılamaya, itibarını zedelemeye ve onlarla uğraşmaya yönelik olması çok önemli...

* * *

Kimden: Alkis Courcoulas
Kime: Karen Fogg
Tarih: 4 Haziran 2001
Konu: Cevap: Ortak İlgi Alanımız

Yunanlılar –tabii gazeteler, Başbakan değil– çok kızgın çünkü birileri onlara Türklerin, Yunanistan'ı kasten dışlayarak, 14 üye ülkeye yine mektuplar gönderdiklerini söylemiş. Bu mektubu veya memorandumu, her neyse, ele geçirebilirsem, Türklerin herhangi bir üyeye atfen yazmadıklarını söyleyerek yardımcı olabilirim (durumu kurtarabilirim). Aslında içinde yeni bir şey olmadığını da biliyorum.

Kıbrıs Türklerinin argümanları yavaş yavaş Rumlar arasında zemin bulmaya başlıyor. Ancak önyargılar ve ihmalkârlıklar hâlâ etkin. Kıbrıslılar –hem Türkler, hem de Rumlar– taşralı ve herkese şüpheyle bakıyorlar.

Mentalitelerini anlayabilmen için Eric Ambler'i okuman lazım.

* * *

Kimden: Metin Münir
Kime: Karen Fogg

Tarih: 26 Şubat 2001
Konu: Cevap: Güncel Haber

Sevgili Karen,

Gerçekten de daha önce karşılaşmamamız ne üzücü. Bu tür temaslara o kadar açtım ve uzun zamandır o kadar özlem duymaktaydım ki...

Anladığım kadarıyla, 9 günlük bir tatil var –insanları bankalardan uzak tutmak için iyi bir yöntem. Kıbrıs'la ilgili bir şey duyar duymaz beni haberdar et, çünkü böyle zamanlarda bilet bulmak çok zor. Eğer Güney'den gitmek zorunda kalırsan, beni Vroisha'ya götüren ve ocak ayında Atina'da buluştuğum arkadaşım Constantinos Lordos'la temas kur. Kaldığın yeri bilirsem, ona e-mail geçip söylerim.

Senin için bir şeyler yazıyorum (makale). Eksantrik şeyler yazmama ne dersin? 'Vatan Hainliği' üzerine bir şeyler yazmayı ve Türk politikacılarının da AB'ne girme kalitesini yakalamaları için bu kelimeyi kullanmaktan vazgeçmeleri gerektiğini yazayım mı? Daha beter bir şey ister misin? Çıkacak krizi düşünebiliyor musun?

KKTC CUMHURBAŞKANI RAUF DENKTAŞ'IN DUASI

Yüce ALLAHIM!

Her gün, her saat Sana hamd edecek, şükredecek zamanı bulmama yardımcı ol. Beni, düşünmeden su gibi akıp giden; nereden geldiğini, nereye gideceğini bilmeyen; bakıp da görmeyen, işitip de anlamayan kullarının arasına koyma. Bana etrafımdaki nimetleri, güzellikleri görüp şükredecek, kötülüklerle Senin yolunda mücadele edecek şevki ve gücü ver. Yediğimde, içtiğimde, her günümde, her anımda Sen varsın. Bana bunları unutmayacak, şükrümü eksiltmeyecek doğru yoldan ayırmayacak akıl ve iz'anı ver.

Yüce ALLAHIM!

Dönüş Sanadır. Hesap günü Sendedir.

Bu geçici dünyada yaşadığım her günün, beni, inandığım ve iman ettiğim Ahiret Gününe yaklaştırdığını bilmekten kaynaklanan tevekkül ve inancımı her geçen gün güçlendir.

Verdiğin, vereceğin her cezaya, vurduğun her darbeye, Sana hamd ederek razı olan kullarındanım. Çünkü, isteseydin beni on kat, yüz kat daha fazla cezalandırır çok daha çeşitli imtihan edebilirdin.

Yüce Rabbim,

Biz Sana muhtacız. Senin hiçbir şeye ihtiyacın yoktur. Eşsizsin, dönüş elbette Sanadır. Dönüş gününde bizi de sevip kabul ettiklerinin, bağışlayıp mükâfatlandırdıklarının katına kat, Yüce ALLAHIM!

* * *

Referandum'da, halkın, 1963-1974 yıllarında çektiklerini unutup bir AB havucuna kanarak, yalan yanlış vaadlere kulak verip EVET oyununun egemenliğini, devletini ortadan kaldırıp, Türkiye'nin Ada üzerindeki haklarını yok edeceğini düşünmeden Annan Planı'nı kabul ettiğini gördükten sonra, bu duama, her sabah şunları da ekledim:

Allahım! Nankörlüğümüzü bağışla... Bize, Kıbrıs üzerinde ve Türkiye üzerinde oynanan oyunları görüp anlayacak akıl ve iz'anı ver. Bizi uyandır, bize milli heyecan ver. Elenizmin ulaştığı bu son kavşakta bizi dirilt ve bize "bu yol bizim yolumuz değildir" diyebileceğimiz gücü ver! Sen her şeye kadirsin. Ol dediğin şey olur. Nankörleri, nankörlüğü bağışla, onlara da doğru yolu göster yüce Allahım!

EK-4

TBMM'de Yapılan Konuşma

15 Nisan, 2004

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ulusal davamız Kıbrıs konusunun, yeniden kritik bir safhadan geçtiği bu günlerde bana, bu konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ele alıp, düşünce ve değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak fırsatı verdiğiniz için, en içten duygularla teşekkür ederim.

Bu vesile ile 23 Nisan'da idrak edeceğiniz Yüce Meclis'in 84. yaş gününü şahsım ve halkım adına en içten duygularla kutlar, nice 84 yıllar dilerim.

Kıbrıs meselesi, çeşitli dönemlerde Yüce Meclisi meşgul etmiştir. Kıbrıs'la ilgili hayati kararlar Yüce Meclisinizden çıkmış; şanlı Barış Harekatı Meclis'in kararı ve milletin arzusu ile gerçekleşmiştir.

Kıbrıs meselesinin halli için Türk ulusunun Kıbrıs konusundaki parametrelerini vurgulayarak bize yön veren, ulusal çizgiyi belirleyen Meclis'in kararları olmuştur.

Yıllardır "Milli Dava" bildiğimiz Kıbrıs'ta, bizi mutlak yok edilmekten, şehitler pahasına kurtarmış olan Türk Silahlı Kuvvetleriyle birlikte, 30 yıldır halkımız ve mücahitlerimiz hudut bekçiliğine devam etmiştir.

Yıllardır, bizler masa başında, bu Yüce Meclis'in de onayladığı prensipler dahilinde, Türk Hükümetleri'nin de katkısına ve yol göstericiliğine dayanarak milli addettiğimiz, müşterek müdafaamızı sürdürmüş bulunuyoruz.

Malumlarınız olduğu üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu konudaki kararları 1955'lere dayanır. Son zamanlarda 21 Ocak 1997, 15 Temmuz 1999 ve 6 Mart 2003 tarihlerinde alınmış olan kararlar görüşmelerde bize güç vermiş, yol gösterici olmuştur.

Yüksek müsaadenizle, bu kararlar arasında en sonuncusu olan 6 Mart 2003 tarihli, oybirliği ile alınmış olan kararınızı okuyorum:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın bugün Meclis Genel Kurulunda yaptığı hitabı takdir ve saygıyla karşılayarak, aşağıdaki hususları Türk ve dünya kamuoyuna duyurmayı kararlaştırmıştır.

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 21 Ocak 1997 ve 15 Temmuz 1999 tarihlerinde aldığı kararlara atıfta bulunarak, bu milli davada Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türk Milletinin tam bir birlik ve beraberlik içinde bulunduğu gerçeğini bütün dünyaya bir kere daha ilan eder.
2. Kıbrıs meselesine adil ve kalıcı bir çözüm bulunması için, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sarf ettiği çabaları içtenlikle destekler.
3. Kıbrıs meselesine bulunacak çözümün, tarafların eşit statüsü ve eşitliğine dayanması gerektiği hususunu önemle vurgular.
4. Türkiye'nin 1960 Antlaşmalarından kaynaklanan garantörlük haklarının sürdürülmesi gereğini belirtir.
5. Kıbrıs'ta Türkiye ile Yunanistan arasında kurulmuş bulunan dengenin zedelenmesinin hiçbir şekilde kabul edilemeyeceğini teyit eder.
6. Kıbrıs sorununun çözümünün, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği sürecinde bir önşart gibi takdim edilmesine yönelik çabaları reddeder.
7. Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin Türkiye'den önce Avrupa Birliğine üye yapılması yolunda atılan adımların, uluslara-

rası anlaşmaların açık bir ihlali olduğunu bir kere daha vurgular.

8. Kıbrıs Türk ve Rum halkının 28 yıldır huzur ve barış içinde yaşamasının en önemli amili olan iki kesimliliğin muhafaza edilmesine verdiği önemi vurgular.

9. İki kesimliliği zedeleyecek bütün öneri ve girişimlerin, Kıbrıs'taki güvenlik ortamını olumsuz yönde etkileyerek, iki toplumu yeniden bir çatışma ortamına sürükleyeceğini hatırlatır ve buna hiçbir şekilde müsaade edilmemesi gerektiğini önemle belirtir.

10. Bu genel koşullara riayet edilmek kaydıyla, Kıbrıs'ta barışçı ve kalıcı bir çözüme ulaşılmasının, Türkiye'ye, Kıbrıs Türk ve Rum Toplumlarına ve bölge barışına hizmet edeceği yolundaki inancını ifade eder.

Konu ile ilgili en son Milli Güvenlik Kurulu kararı da şöyledir:

a) Kurul, Kıbrıs konusunda geçtiğimiz hafta içinde sonuçlanan müzakerelerde ortaya çıkan metinleri 23 Ocak 2004 günlü MGK bildirisinde değinilen hususlar ışığında ayrıntılı olarak değerlendirmiştir.

b) İsviçre'de son biçimi verilen Annan Planı tümüyle incelendiğinde, olumlu yönleri yanında kimi isteklerimizin karşılanmadığı ve planın uygulanmasında sorunların çıkabilme olasılığı bulunduğu görülmekle birlikte, konunun Türkiye ve KKTC bakımından taşıdığı duyarlılık, planın içerdiği tüm öğelerin Türkiye ve KKTC'de ulusal yarar açısından irdelenmesinin ilgili hükümetlerce titizlikle yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede çözümün Avrupa Birliği'nin birincil hukuku durumuna getirilmesinin önemi ve müzakere süreci içinde bu yönde Türkiye ve KKTC'ye verilen güvencelerin fiilen uygulamaya geçirilmesinin yakından ve ısrarlı bir biçimde izlenmeye devam edilmesi;

c) Annan Planı'nın son şeklinin resmiyet kazanması için gerekli sürecin başlatılmasının hükümetin takdir ve sorumluluğunda olduğuna işaret edilerek, sürecin başlaması durumunda, Ada'daki Türk varlığının, Türkiye'nin garantörlüğünün ve iki kesimlilik ilkesinin zayıflatılmaması amacıyla, uygulamada gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi vurgulanmıştır.

Sizlere seslenmek ihtiyacını duydum, çünkü gidişat bu kararların çok dışına çıkmıştır ve Kıbrıs'ın 1960 Antlaşmalarının da öngördüğü, Türk-Yunan nüfuzundan ve dengesinden ayrılıp AB yolu ile dolaylı Enosis'in eşiğine gelmiş olduğunu görüyorum.

Rumların (meşru hükümet olarak kabul edilmiş olmaktan kaynaklanan güçle) ihtiyaç duymadıkları ve ilk fırsatta çöpe atabilecekleri yapay bir anlaşma için (ve bu anlaşma yapıldığı takdirde Türkiye'nin AB yolu ardına kadar açılacak düşüncesiyle) bu tehlikeli yola devam edilebilir mi?

Sayın Genel Kurmay Başkanı Özkök'ün 13 Nisan 2004 tarihli yazılı açıklaması devlet ve hükümet kademesindeki endişeleri şöyle dile getirmektedir:

"Annan Planı'na bir bütün olarak bakıldığında, olumlu yönlerinin yanında bazı isteklerimizin karşılanmadığı ve planın uygulanmasında ciddi sorunların çıkabilme olasılığının da bulunduğunu söyleyebiliriz.

"Ada'ya getirilecek yeni düzenin belirleyicisi olan federal yasaların ve uluslararası düzenlemelerin gözden geçirilerek, kalıcı ve adil bir düzen için gerekli olan değişiklik ve düzeltmelerin yapılmasının önemli olduğuna inanmaktayız.

"Plana göre, geçiş dönemi çok kısadır. Bu kısa dönemin büyük sorunları da beraberinde getirebileceğini ve Ada'da huzur ve sükunun sağlanmasında önemli problemlerle karşılaşılabileceğini düşünmekteyiz.

"Rumlara bırakılacak topraklar nedeniyle soydaşlarımızın ko-

nut ve istihdamı için kaynak sağlanamazsa Kıbrıs'ta ciddi toplumsal olayların çıkabileceğini değerlendiriyoruz.

"Plana ilişkin en önemli husus, Türk kurucu devletini korumayı amaçlayan derogasyonların AB hukukunun birincil kaynakları arasına dahil edilmesidir."

Türkiye'nin güvenliği açısından Kıbrıs'ın taşıdığı stratejik önem hakkındaki düşüncelerini birçok defa basın yoluyla dile getirdiğini anımsatan Orgeneral Özkök, bu nedenle bunları tekrar etmeyeceğini kaydetti. Ancak şu sözleri tarihi anlam taşımaktadır:

"Kıbrıs sadece Kıbrıslı soydaşlarımızın bir meselesi değildir. Türkiye'nin güvenliği de söz konusudur. Kıbrıs'ın Türkiye'nin güvenliği ile ilişkisi; Türkiye'ye olan mesafesi ile açıklanacak kadar yüzeysel değil, daha çok Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerimizin korunması ile ilişkilidir."

Rahmetle andığım Cumhurbaşkanı Sayın Korutürk'ün deyimi ile "Kıbrıs, Türkiye'nin denizlere açık bir ülke olmasını engelleyecek bir konumdadır."

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, KKTC'nin 20. kuruluş yıldönümü nedeniyle Lefkoşa'da yapmış olduğu, bizlere umut ve gurur veren, tarihe önemli notlar düşen konuşmasından bazı alıntıları Yüce Meclis'in dikkatlerine sunuyorum:

"Kıbrıs Türklerinin 40 yıldır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de 20 yıldır dimdik ayakta durması bizim için bir iftihar kaynağıdır.

"Kıbrıs Türkü bugüne kadar her türlü zorluğu aşmasını bilmiş, kendi kaderini çizme cesaretini göstererek eşitlik temelinde özgür ve onurlu bir hayat yolunu seçmiştir.

"Kıbrıs Türk halkı, 15 Kasım 1983 günü bağımsızlığını ilan ederek tarihi mücadelesini taçlandırmıştır.

"O tarihten bu yana Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ada'da barış ve istikrarın temel bir unsuru olmuştur.

"Bu gerçeğin kabulü, aynı zamanda Ada'da kalıcı bir uzlaşmanın da temelini oluşturmaktadır.

"Kıbrıs'ta çözümün yolu eşitlikten geçecektir, herkesin gerçekleri kabulünden geçecektir.

"Ancak, varılacak çözümün Kıbrıs Türkleri ve Rumlarının barış ve güvenlik içinde yan yana yaşayabilecekleri bir ortamı da sağlaması gerekir.

"Bugün Kıbrıs'ta her açıdan eşit, dini ve dili ayrı iki halk, iki ayrı demokratik düzen ve iki ayrı devlet vardır.

"Kıbrıs'ta çözüm çabaları da bu gerçeklere dayanmalıdır.

"Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs Adası'nda adil ve kalıcı bir uzlaşmanın nasıl sağlanabileceği konusunda, geçmişin tecrübelerine ve bugünün gerçeklerine dayalı yapıcı, ortak görüşlere ve tutuma sahiptirler.

"Dolayısıyla önemli olan, Ada'da yeniden olaylara ve gerginliklere yol açmayacak kalıcı bir çözüme varılmasıdır.

"Her ne pahasına olursa olsun bir çözüme varılması düşünülemez.

"Zira, böyle bir çözümün yaşayabilmesine imkân yoktur.

"Kalıcı bir çözümün unsurları şunlardır:

Kıbrıs Türklerinin güvenliğinin,

Eşitlik statüsünün,

Siyasi eşitliğinin korunması ve

İki kesimliliğin muhafaza edilmesidir.

"Çözüm, Türk-Yunan dengesini her halükarda dikkate alacak yeni bir ortaklık temelinde olmalıdır."

Sayın Başbakanın bu tarihi konuşmasında isabetle altını çizmiş olduğu hususların hiçbiri Annan Planı ile getirilmek isteni-

len çözümde yer bulmamıştır. Netice KKTC'nin yok olması ve onu tanıyan Türkiye'nin bölge coğrafyasında, zaman içinde marjinalleştirilmesidir.

Bugün, tahammülü zor baskılarla Kıbrıs'ı Türkiye'den ayırma eylemi başarılı olduğu takdirde, aynı baskılarla, aynı yöntemle Türkiye'den daha neler isteneceğini düşünmek bile insanı ürpertiyor.

Benim New York'ta hastanede olduğum bir günde ve Türkiye'de hükümet değişikliği aşamasında önümüze bir sürpriz olarak koydukları Annan Planı, "Milli dava"yı Rumların AB'ne girmelerini kolaylaştırıp yasallaştırmak davası haline getirmiştir.

Yunanistan'ın girişimleri ile 1960 Anlaşmaları'nı çiğneyerek Rumların yapmış oldukları üyelik müracaatını kabul eden AB, Türk tarafının, AB üyeliği için Rumların peşinden koşacağı inancı ile hareket etmiş; yanıldığını anlayınca Türkiye'ye ve Kıbrıs Türklerine baskıya başlamıştır.

Rumlar açısından AB, Türkiye'nin garantisinden, müdahale hakkından, Türk askerinden kurtulmak için bir vasıta oluyordu.

Bunu bildiğimiz için 1960 Antlaşmaları ile Türkiye'ye verilmiş olan, Kıbrıs, Türkiye'nin de üye olmadığı bir kuruluşa üye olamaz kaidesi bizler için kutsaldı, kaale alınmalıydı. Bu yapılmadan AB üyeliği bizim için çekici olamazdı.

Bu yasal hakkımızı kabul etmek istemediler. Yasa dışı bir kararla Rum idaresinin 1960 uluslararası anlaşmaları ihlaline ortak olmuşlardı. Bizden istedikleri bu suça imzamızla katılıp, gayri meşru muameleyi meşrulaştırmak ve böylelikle Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki en etkin bir hakkının yok edilmesi için Rum'a Yunan'a yardımcı olmamızdı.

Bunu yapamazdık. Bu, kendimizi inkâr olurdu.

Türkiye 1995 yılında Gümrük Birliği müzakereleri esnasında, AB'nin Kıbrıs'la ilgili yasa dışı eylemini bildiği için şu çekinceyi koyuyordu. Dikkat buyurursanız çekince, aynı zamanda Tür-

kiye'nin Kıbrıs siyasetini de belirtmekte ve işler yanlış istikamete gittiği takdirde çarenin ne olacağına da açıklık getirmekteydi.

Masa başında olan müzakerecinin elinde, "olmazsa olmazları" kabul edilmediği takdirde tereddütsüz rücu edeceği bir alternatifin bulunması şarttır. Aksi halde pazarlık gücü çok zayıflamış olur.

Tarihi çekinceyi birlikte okuyalım: "Rum kesimi tek başına tüm Ada'yı temsil etmiyor".

Son zamanlara kadar Milli Dava etrafında tek ses, tek nefes olan Türk cephesi, Annan planı ile ilgili propagandalar nedeniyle ikiye bölünmüş bulunmaktadır. Halbuki uluslararası anlaşmalarla Türkiye'ye ve Kıbrıs Türklerine verilmiş olan en temel hakkı savunmak suretiyle AB'ni doğru yola davet mümkün olabilirdi. Biraz önce temas ettiğimiz karar ve açıklamalarınız bu yöndeydi: Son devreye kadar biz bu milli direktifler çerçevesinde hareket ettik. Ancak, Annan Planı'nın meydana getirdiği, Madam Fogg ekibinin körüklediği bölünmeyi önleyemedik.

Dış dünya bu bölünmeden azami istifade peşindedir. Bunun bilinci içindeyiz. Milletçe üzülmekteyiz; zaman zaman, uğruna şehitler verilmiş, 40 yıllık bir direniş abidesi olduğuna inandığımız milli Kıbrıs meselesi hakkında yazılanlar ve yapılan iddiaları okudukça hicab duymaktayız.

Planın son şekline, Meclisinizin son kararı ışığında baktığımızda şunları görürüz:

Annan Planı kararınızın öngördüğü şekilde adil ve kalıcı bir çözüm getirmiyor:

Üzerinde tarafların mutabık kalmadıkları bir rejimin zorla kabulünü öngörüyor.

Uzlaşma olmadığı halde tarafları bir meçhule oy atmaya zorluyor ve buna halkın hür iradesinin tezahürü diyor.

Planda tarafların eşit statüsü ve iki kesimlilik sulandırılmaktadır: Rum bölgesinde yüzde yüz Rumlardan oluşan bir sözde kurucu devlet, Türk tarafında ise kısa bir zaman süresi içerisinde % 33 oranında Rumla karışık bir kurucu devlet oluşturmaktadır.

"Kurucu Devlet" deyimi de aldatıcıdır, çünkü bunlar egemenlik hak ve yetkilerinden yoksun, Rum çoğunluğuna tabi bir merkezi hükümetin anayasasının öngördüğü şekilde hareket edebilecek vilayet idarelerdir.

Rum tarafının, 1963'te yaptığı gibi, bu rejim işlemiyor deyip yeni bir darbe yapmasını kimse önleyemeyecektir. Bunca yıllık mücadelemiz böyle bir ihtimali önleyecek tedbirler bulmak içindi. KKTC'nin kuruluşu, eşit egemenlikte ısrar bunun içindi. Annan Planı bunları alıp götürmektedir.

Bu plan, mal-mülk meselelerini, her an patlayacak binlerce saatli bomba halinde içimizde bırakıyor. Taraflar arasında halledilmesi gereken bir sorunu, 30 yıldan sonra, Kıbrıs'ta 1963-1974'te olayları, Türklere yapılanları unutarak; iki kesimliliğin 1975-1977 ve 1979 anlaşmaları ile kalıcı bir barış için kabul edilmiş bir formül olduğunu kaale almayarak, bireyler arasında bir al-ver davası haline getiriyor... Bu konunun yıllarca ekonomik yaşamımızı dumura uğratacağı da kaale alınmıyor.

Burada çatışmalara hazır sıcak bir zemin oluşturuluyor.

Bu mealde, planda, Rumların "yerleşikler" dediği vatandaşlarımız hakkında, insan haklarına aykırı, talepler ve tedbirler de yer almaktadır.

Bu insanlar tarım işgücü anlaşmaları ile Türkiye tarafından Kıbrıs'a gönderilmiş kişilerden oluşmaktadır. Bunlar KKTC vatandaşıdırlar.

Vatandaşlar arasında ayrım yaptırıyorlar. Bunlar kalabileceklerin listesini istiyorlar.

Bu kalabileceklerin evlerini, tarlalarını, yok farz edip bunları açıkta bırakıyorlar.

Biz vatandaşlar arasında bu ayrımcılığa karşıyız.

Listede olsun veya olmasın, ekonomimize büyük katkıları olan bu insanların Kıbrıs'ta kalmaları gerekir inancındayız ve bu konuda anavatandan destek istiyoruz.

Yine, bu planda 1960 Antlaşmalarından kaynaklanan garantörlük hakkı kâğıt üstünde kalıyor. 2018'den sonra 650 kişi-

ye düşecek olan Garantör Kuvvet'in Ada'dan, ne zaman büsbütün çekileceği, Ada'nın tümünün nihai aşamada askersizleşeceği hedefiyle, her üç yılda bir tezekkür edilecektir deniyor! Bu da Rumlara, bu konuda devamlı ajitasyon yapma, tahriklerde bulunma fırsatını veriyor. 1963-74 arasında bu konuda nelere tevessül ettiklerini bilenler için, bu konuyu Rumların devamlı bir huzursuzluk ve şikâyet konusu haline getireceklerini teslim edeceklerdir.

Meclisinizin ve her hükümetin üzerinde ısrarla durduğu, Türkiye ile Yunanistan arasındaki denge, Kıbrıs'ın, Türkiye'siz bir AB'ne girişi ile Yunanistan lehine temelden bozuluyor; Yunanistan eski Başbakanı Simitis'in de dediği gibi, Enosis veya Rum liderliğinin ve basının dediği gibi dolaylı Enosis tahakkuk etmiş oluyor. Kıbrıs'ın tümünün derhal AB'ne girmesindeki ısrar bu nedene dayanmaktadır. AB bu konuda bir araç olarak kullanılmaktadır.

AB, Rumlarla anlaşmış olsak bile ihtiyacımız olan güvenceleri içerecek olan bu anlaşmaya Birincil Hukuk statüsü vermiyor; aldatıcı formüller öneriyor. Böylelikle yerli ve yabancı hukukçuların deyimi ile anlaşmanın yazıldığı kâğıt kadar kıymeti kalmıyor. Bir İngiliz hukukçuya göre böyle bir anlaşma Kıbrıs Türkleri için intihardan başka bir şey değildir.

Planda aksinin iddia edilmesine karşın, fiiliyatta Kıbrıs sorununun çözümü hâlâ AB'ne giden yolda Türkiye'ye bir engel teşkil etmeye devam ediyor ve bu da, Türkiye'nin bu planı kabul etmesi ve bize de kabul ettirmesi için bir baskı unsuru olarak kullanılıyor.

Böylelikle, kararınızda "uluslararası anlaşmaların açık ihlali" olarak tanımladığınız Kıbrıs'ı Türkiye'den önce AB üyesi yapma eylemi bu plana EVET demekle tamamlanarak uluslararası anlaşmaların açık ihlali başarı ile noktalanmış oluyor.

Bu yetmezmiş gibi, Türkiye'nin bu ihlali hoş karşılayıp Kıbrıs Türk tarafına da bu ihlali meşrulaştırmak için planı kabul etmesi yönünde baskı yapmasında ısrar ediliyor.

Biz de bu planı kabul edip bu ihlali meşrulaştırdığımız takdirde, Türkiye'nin Kıbrıs üzerinde hak iddiası tamamen sıfırlanacaktır.

30 yıldır Kıbrıs'ta devam etmekte olan huzur ve barışın en önemli amili olan iki kesimlilik, Rumların kuzeyde yerleşim hakları ile ortadan kalkıyor.

19 yıl sonra Kıbrıs eski haline dönebilecek, Türkler ise Ada sathında azınlık durumuna düşebilecektir.

Yüce Meclisinizin kararındaki isabetli tesbit, "iki kesimliliği zedeleyecek bütün öneri ve girişimlerin, Kıbrıs'taki güvenlik ortamını olumsuz yönde etkileyerek, "iki toplumu yeniden bir çatışma ortamına sürükleyeceği" yönündeydi.

Yürekten katıldığım bu acı gerçeği hatırlatıyor ve buna hiçbir şekilde müsaade edilmemesi gerektiğini belirliyordunuz.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Sizlere hitap nedenlerimin başında, Annan Planı kabul edildiği takdirde, kısa bir süre içinde bu acı gerçekle karşı karşıya kalacağımız inancı gelmektedir.

BM'ler de çatışma, kargaşa, kavga beklediklerini açıkça itiraf etmektedir. Bu nedenledir ki BM askeri gücünü 6-7 bine çıkararak bu güce, askeri kamplarımıza girip Türk askerini de denetlemek yetkisi verilmektedir.

Türk askeri, kampından çıkmak için bu güce 48 saat önceden haber verecektir.

Askerimiz, hudutlardan derhal çekilecek, kamplarında kalacaktır.

Askerin çekildiği hudutlardan, toprak, mal-mülk iddiası ile Kuzey'e girecek Rumları BM askerleri ne dereceye kadar kontrol edebilecektir?

1963-1974 yıllarında BM askerlerinin performanslarını hatırlayan bir halk için bunlar barışın ve huzurun habercisi, kalıcı bir anlaşmanın garantisi olamıyor.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Kıbrıs'ın müşterek milli bir mesele olduğuna inananlardanım. Mücadelenin her safhası buna tanıklık etmektedir. Bugünlere hep el ele, gönül birliği içinde, milli bir inançla geldik.

Kıbrıs yüzünden Anavatanımıza beklenmedik bir zarar gelmesin diye elden gelen her şeyi Kıbrıs Türk halkı olarak yaptık.

Karşılığında Anavatan'ın hudutsuz fedakarlığı ile bir devletin doğuşuna şahit olduk. Bu devletin alt yapısı için, Kıbrıs Türklerinin huzur içinde yaşayabilmesi için Anavatan'ın hudutsuz fedakarlığını gördük. Milli hedefin, Kıbrıs'ta sağlam bir Türk varlığını koruyarak, Enosis'i önlemek, aynı anlama gelen Ada'nın Rumlaşmasına engel olmak olduğunun bilinci içinde mücadeleyi sürdürdük.

Bu tehlike bugün dünden daha fazladır. Çünkü bize 1963-74'ü yaşatanlar, halen sahte bir unvan altında Kıbrıs'ın tümünde hak iddia edebilmekte ve silahlanmaktadır. Yabancı diplomatlar bize "anlaşma olunca, AB'ne girince bunlar son bulacaktır" demektedirler. 1960-63 arasında da Makarios'un beyanatları ve hazırlığı karşısında aynı dost ülkelerin diplomatları bize aynı tesellîyi vermekteydiler. 1963-74 arasında toplu mezarlarımız açılırken ağlayanlar bizlerdik. Onlar değildi.

Rum tarafı, esas siyasetinden vazgeçmediği için sıkı durmak, gevşememek fakat bu arada uzlaşma yollarını da tıkamamak müşterek milli siyasetimiz oldu.

Ancak karşı tarafta bir değişiklik görmedik.

Sanırım son İsviçre görüşmelerinde cereyan eden olaylar, Rumların ve Yunanistan'ın dörtlü konferanstan kaçışları, hiçbir konuda uyum sağlanamaması, planda bize verilmiş görünen kısıtlı hakların bile reddi, bu gerçeği iyice vurgulamıştır.

Rum tarafının milli siyaseti en son, 5 Aralık 2003 tarihinde, Meclislerinde geçirdikleri soykırımı yasası ile vurgulanmıştır...(*)

(*) Sayı 179 (1) 2003

14 Eylül 1922 tarihinde Türkler tarafından katledilen Yunanlıların tarihsel anısı olarak belirtilmekte ve kabul edilmektedir.

Kıbrıs'ın Yunanlılığın kopmaz bir parçası olarak Türk boyunduruğunun aynı duygularını hissetmektedir; Yunanlıların bu anısına saygı duyarak aynı acı hissedilmektedir ve;

Ayrıca bir ulusun uzun tarihinde Küçük Asya Yıkımı tarihsel bir gerçeğin önemli bir kısmını oluşturmaktadır, ve;

Yasada gösterildiği gibi Yunan ulusunun resmi tarihsel gerçekliği Türk yayılmacılığının stratejik hedefini göstermektedir;

Tüm bu nedenlerden dolayı Temsilciler Meclisi aşağıdaki gibi yasayı onaylamıştır:

1. Mevcut yasa 14 Eylül tarihinin resmi olarak Küçük Asya Yunanlılığı ve Küçük Asya Yıkımı Anı ve Şeref Günü olarak kabulünü 2003 Yasası olarak kabul eder,
2. Bu gerçekliği kabul eden Kıbrıs halkı, 14 Eylül 1922'de yerlerinden edilen ve haksız yere soykırıma maruz kalan Küçük Asya Yunanlılarının bu gününü resmen anı ve şeref günü olarak kabul eder.
3. 14 Eylül günü her yıl Kıbrıs halkı tarafından Bakanlar Kurulunun kararı ve resmi gazetede yayınlanmasından 1 ay içerisinde, 14 Eylül 1922 tarihinde Türkler tarafından Küçük Asya'da yerlerinden edilen Yunanlılar için konuşmalar, etkinlikler, anma törenleri yapmayı ve başka tür etkinlikler yapmayı teyit eder.

Allah'tan bir Rum gazeteci bu çılgınlık karşısında kendisini tutamamış ve bu yasayı oybirliği ile geçirmiş olan Meclise "1922'de, uluslararası bir tahkikat komisyonunun saptadığı şekilde, saldıran Yunanistan'dı, soykırımı yapan da Yunanistan'dı... Siz tarihimizi de bilmiyorsunuz" diyebilmiştir.

Rum liderliği, Kıbrıs'ın tümünü bir Elen adası, Kıbrıs meselesini Elen dünyasının milli bir meselesi, Kıbrıs Türklerini de işgal altında yaşayan vatandaşları, Türk azınlığı olarak görmektedir.

Hedef Kıbrıs'a sahip çıkmaktır.

Yol AB yoludur!

1960 ortaklığını bu nedenle yıkmışlardır; silahlı mücadele bu nedenle yapılmıştır; görüşmelerin her safhasında (bu son safha dahil) bir sonuca varılamamışsa bu neden var olduğu için varılamamıştır.

Rumlar Kıbrıs adına AB üyeliği için müracaat ettiğinde zamanın Türk Hükümeti de Gümrük Birliği müzakerelerini yürütmekteydi... AB, Türkiye zorluyor, "Kıbrıs" dedikleri Rum müracaatını engellememesini istiyordu.

Türk Hükümeti bu baskı karşısında 1960 Anlaşmalarına sahip çıkmış ve şu çekinceyi koymuştur.

Bu çekince'de, Türkiye'nin kararlılığı ve alternatifsiz olmadığı açıkça görülmektedir.

Kıbrıs Rum tarafının AB'ne yapmış olduğu tek yanlı müracaatla ilgili olarak Türkiye, Kıbrıs Türk tarafınca öne sürülen hukuki, siyasi ve ahlaki argümanları paylaşmaktadır. Bu müracaat, Kıbrıs için de öngörülen federal bir yapı için elzem olan, tarafların ortak rızası unsuruyla çelişmektedir. Rum tarafının müracaatı ve bu müracaatın AB tarafından işleme konması, Birleşmiş Milletler'in Kıbrıs'ın AB üyeliğinin toplumlararası görüşmelerde ele alınması gerektiğine dair mütalâasına ters düşmektedir. AB Komisyonu'nun Kıbrıs Rum müracaatına ilişkin görüşü (avis), "üniter devlet" genel kavramına dayanmaktadır. Bu kavram ise iki toplumlu, iki kesimli federal çözüm hedefiyle bağdaşmamaktadır.

Güney Kıbrıs'ın AB üyeliği için yapmış olduğu tek yanlı müracaat ve bunun Kıbrıs'ta bir çözüm öncesi veya sonrasında gerçekleşmesi, Kıbrıs'a ilişkin 1959 Zürih ve Londra Anlaşmaları ile 1960 Antlaşmalarının ihlalidir. Bu anlaşmalar, Türkiye ve Yunanistan'ın her ikisinin de taraf olmadığı uluslararası siyasi ve ekonomik birliklere Kıbrıs'ın üyeliğini engelleyen hükümler içermektedir. Buna ilaveten, 1960 Antlaşmaları, Kıbrıs'ın kısmen veya tamamen herhangi başka bir devletle siyasi veya ekonomik birleşmeye gitmesine izin vermeyen özel hükümler içermektedir.

Bu anlaşmalar, ayrıca, garantör güçler olarak Türkiye, Yuna-

nistan ve İngiltere'ye böyle bir birleşmenin önüne geçmeleri konusunda özel bir sorumluluk yüklemektedir.

Türkiye, kendi açısından, 1960 Antlaşmalarından kaynaklanan hak ve sorumluluklarının muhafaza edilmesi konusunda kararlıdır. Türkiye, diğer garantör ülkeler gibi kendisi de AB üyesi oluncaya kadar, Kıbrıs'ın kısmen veya tamamen AB üyesi olmasına karşı çıkmaya devam edecektir. Türkiye, AB Konseyi'nin Kıbrıs'ın üyelik müzakerelerine ilişkin kararıyla mutabık değildir. Konsey'in Kıbrıs'ın üyeliğine ilişkin kararı, ada'nın daimi bölünmesine yol açabilecek esef verici bir karardır. Müzakereler yoluyla bir çözüm bulunmazdan önce üyelik görüşmelerine başlanması, münhasıran Rum tarafı ile görüşme yapılmasına yol açacaktır. Bu tür istenmeyen bir durum zuhur ettiği takdirde, Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile benzeri bir entegrasyonu gerçekleştirmeye yönelik adımlar atmaktan başka seçeneği kalmayacaktır.

AB'nin mevcut yapısı, Kıbrıs'ta müzakere yoluyla bir çözüme ulaşılması konusunda bir rol oynamaya engeldir. Türkiye, müzakereye dayalı bir çözüm konusunda BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet misyonunu desteklemektedir. Bu çerçevede Türkiye, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm doğrultusunda ilerleme kaydedilebilmesi için Kıbrıs Türk tarafını daima teşvik etmiştir. BM tarafından ortaya konan iyi niyet tedbirleri paketinin uygulamaya konmasını desteklemeye devam ediyoruz. Ancak, Türkiye'nin bundan böyle müzakere sürecine desteği, büyük ölçüde Kıbrıs Rum tarafının çözüm konusundaki arzusu ve Yunanistan'ın bu konudaki desteğinin derecesine bağlı olacaktır.

Papadopulos 7 Nisan 2004'te yapmış olduğu "planı red" konuşmasında bunu açıkça teyit etmektedir. "Kıbrıs" adı altında AB'nin Rum idaresine üyelik vermiş olması, sadece uluslararası anlaşmaların ihlali ile sonuçlanmış değildir. Bu statü, bu hukuk dışı muamele Kıbrıs meselesinin görüşme yollarını da etkili bir şekilde tıkamıştır.

Bize, ya hak ve hukukumuzda ısrar ederek direnmek, ya da

Türkiye ve Kıbrıs Türkleri olarak Kıbrıs üzerinde var olan haklarımızı yapay planlarla koruyamayacağımızı; 5-10 yıl içinde

Kıbrıs'tan tamamen çekileceğimizi bilerek "başka çare yok" deyip kadere boyun eğmektir. Bana göre, Makarios'un zaman zaman açıkladığı gibi Kıbrıs'ta başlattığı Girit Modeli'nin son sayfalarını bu planla yazıp kapatmak istemektedirler.

Anadolu'nun her köşesinden her gün aldığım destek mesajları, Türk ulusunun böyle bir sonuca razı olmayacağını teyid etmektedir.

Bu nedenledir ki biz Meclisinizin kararlarında da belirtildiği gibi iki kesimliliğin ve Türk garantisinin sulandırılmadığı, eşit egemenliğe dayalı bir ortaklıkta direndik ve direnmeye devam ediyoruz.

Annan planına bizi Kıbrıs'ta iki eşit egemen halktan biri, kurucu ortak bir taraf olarak kabul etmediği ve iki kesimliliği kabul edemeyeceğimiz bir biçimde sulandırıp, kapıyı, Kıbrıs'ın tamamen Rum idaresine dönüşüne açık bıraktığı için kabul edemiyoruz.

Bu meyanda 7 Nisan tarihli *Washington Post*'ta Kıbrıs'la ilgili bir makalenin şu bulgularına dikkatinizi çekmek istiyorum.

"Barışçıl bir çözüme en büyük tehdidin Ada'nın Rum kesiminden geldiği, onların BM'nin uzlaşı formülüne EVET demek için daha az nedenleri olduğu, çünkü AB üyeliğini garanti etmiş oldukları" belirtiliyor. Aynı makalede, "çoğu Türkün, Kıbrıslı Türklerin haklarının tek garantisinin Rumlardan ayrı kalmak olduğuna inandığı" ifade olunuyor.

Kıbrıs'ta da halkımız iyi komşuluk istiyor. "Ortaklık olacaksa olsun ancak göçmen olmayalım, Rumlar içimize gelmesin, yeniden kavga etmeyelim" diyor.

Evet, ben de Rum'un siyasi emelinden ve hedefinden vazgeçmediğini gören bir kişi olarak, geleceğe temkinli yaklaşanlardanım.

"Ortaklık", iki kesimliliği alabildiğine sulandırmaksızın, malmülk meselesini hallederek, insanları birbirlerine düşürmeksi-

zin temin edilebilir düşüncesindeyim. Yeter ki dış dünya taraflara eşit davransın, ambargolar kaldırılsın, Türk-Yunan dengesi bozulmasın ve yeter ki kimse bizi (KKTC halkını) alternatifsiz addetmesin.

KKTC yarınlara açık bir ülkedir, yeter ki devlete sahip çıkılsın...

Bugün, Rum-Yunan liderliği Annan Planı'nı değerlendirirken kendi halklarına "istediğimiz her şeyi aldık" diyebiliyor fakat buna rağmen hâlâ karamsarlık beyan ediyorsa, bu bir taktik icabıdır; Türklere verilmiş olandan bir kısmını daha koparmak için tevessül edilen bir oyundur. Aynı zamanda Annan Planı'nı kabul etmek ihtiyacı da yoktur çünkü AB üyesidir ve AB ile yapmış olduğu anlaşma ile Kıbrıs Türklerini azınlık olarak, ülkesini de kısmen işgal altında bir ülke diye kabul ettirmiştir.

Biz, bu yanlışları düzeltmeyen Annan Planı ile AB'ne girersek sonumuz gelmiş olacaktır. Çünkü bu formatta Türkiye'den de kopmuş bir azınlık olarak kalmaya mahkûmuz.

Biz, konunun esasına bakıyoruz ve endişemizin arttığını görüyoruz!

Götürülmek istendiğimiz yol bizi 1960 Antlaşmaları gibi işlemezlik iddiaları ile yeniden yıkılacak, bir kenara atılabilecek bir kuruluşa götürmektedir.

Bunu önleyici her tedbire Rum tarafı karşı çıkmış ve BM Genel Sekreterliği ile destekleyicilerini de daima yanında bulmuştur.

Baskı altında, tarafların mutabık kalmadıkları bir belge için referanduma sürükleniyoruz. Yani anlaşmayı değil, anlaşmazlığı oylayacağız. Hem de 9000 sayfalık bir pakete bakarak, içinde, bizi etkileyecek yüzlerce (Rumlar tarafından hazırlanmış) yasaya, anayasalara rağmen!

Milli iradenin temsilcisi olan sizler, bizim yerimizde olsaydınız, geleceğiniz ile böyle bir kumar oynar mıydınız?

Yabancıların hazırladıkları yasalarla anayasaları kabul eder ve bunun adına barış der miydiniz?

Bu soruları kendime soruyorum. Annan Planı'nda lehe görünen ne varsa bunların sağlanmasında payı olan bir müzakere-

ci olarak soruyorum ve böyle bir şey olamaz, bunda bir yanlışlık var diyorum.

Sayın Başkan,
Değerli Milletvekilleri,
Her meselenin halli gerçekçi bir teşhise dayanır.

Kıbrıs meselesine gerçekçi bir teşhis koymaktan kaçınanlar –daha doğrusu, yanlış bir teşhisle yola çıkmış olanlar– bu yanlışlarından dönmeksizin hal çaresi bulmaya çalışmaktadırlar.

Yüce Meclisiniz Kıbrıs meselesine birçok defa gerçekçi teşhisini koymuştur.

Annan Planı bu teşhisinize uymamaktadır. Bunu vurgulamak istiyorum.

Kıbrıs meselesi, 1960 Anlaşmaları ile meydana getirilmiş olan, Türk-Yunan dengesine dayalı, bir Türk-Rum ortaklık devletini (bu anlaşmaların kalıcı barış için yasakladığı Enosis'e ulaşmak için) yıkmaktan kaynaklanan bir meseledir.

Rumların iddia ettikleri ve Annan Planı'nın da genelde kabul ettiği gibi 1974'te başlayan ve zavallı evsiz kalan Rum göçmenler meselesi değildir.

Ortaklığı yıkan tarafı "meşru hükümet" addetmekle başlayan yanlışa hâlâ devam edilmektedir.

Biz bunun hallini beklerken, Yunanistan bu gayri meşru Kıbrıs Hükümetini AB üyesi yapmıştır. 1960 Antlaşmaları yeniden çiğnenmiştir. Haksızlık, adaletsizlik temel alınarak bunların üzerine barış binası yapılmak istenmektedir.

Bize akıl almaz baskılar yapılmaktadır.

Rum tarafı ise sahte unvandan yararlanmakta ve bu yanlış devam ettiği sürece, milli hedefine ulaşabileceğini görmektedir.

Enosis'i, dolaylı Enosis'i avucunun içinde bilen, bizi azınlık vatandaşı addeden, Türkiye'yi işgalci ilan eden ve 1963 öncesine dönüşü hak bilip, 1963-1974 arasında Türklere yaptıklarının taz-

minatını vermeyi düşünmeyen bu zihniyetle yapılacak hangi anlaşma Kıbrıs'a, yöreye ve AB'ne huzur getirecektir?

Halen Referanduma HAYIR çağrısı yapan Papadopulos'un mesajı gayet açıktır: Kıbrıs AB üyesi olunca, veto tehdidi ile Türkiye'den bugün alamadıklarını alacaklardır.

Bu sahtekarlığa boyun eğmek yerine Rum-Yunan ikilisinin AB'ni Enosis yolunda bir vasıta olarak kullanmakta olduğunu anlatmak için seferberlik gerekmektedir kanısındayım.

40 yıldır Kıbrıs Rumunu Ada'nın tümüne sahip, Türkleri de temsil eden bir makam olarak kabul etmemiş olan Türk tarafı, bu tehdit karşısında ne yapacaktır? Sanırım, Türkiye'ye güvenen dost ülkeler bu beklenti içindedirler! Türkiye en haklı ve en güçlü olduğu bu milli davada emperyalist baskılara ne kadar direnebilecektir? Yapay bir uzlaşma adına tanıdığı bir devletin egemenliğinden ve güvenliğinden vazgeçecek mi? Bu soru dost ülkelerin temsilcileri tarafından sık sık sorulmaktadır.

Rum liderlerinden Klerides iki dönem (on yıl) Rumların Liderliğini "Kıbrıs Cumhurbaşkanı" sahte unvanı altında başarı ile yürütmüştür.

Hatıratında, Kıbrıs meselesini şöyle tarif eder:

"Kıbrıs Rumlarının amacı, Ada'yı, Türklerin koruma altında azınlık olarak yaşayacağı bir Rum devletine dönüştürmekti. Türklerin amacı ise, buna karşı direnmek ve anlaşmalardan kaynaklanan ortaklık haklarını müdafaa etmekti. İki toplum da, bu birbirinden tamamen farklı hedefleri için gerekirse savaşmaya hazırdı. Kıbrıs sorunu, işte birbirine karşıt bu iki düşüncenin çatışması sonucunda ortaya çıkmıştır."

1971 yılında da: "Türkler içimizde değil... Dünya bizi tanıyor... ya isteklerimizi kabul ederler ya da çıkıp giderler" diyen de odur.

Aynı Klerides, Annan Planı ile öngörülen çatının kabulü için son sözü söylemiştir: Referandumda "EVET" kampanyasının öncülerindendir. Halkına şöyle sesleniyor:

"Türk askerinin Ada'dan çıkmasını istemedik mi?

"Annan Planı bunu yapıyor.

"Göçmenlerimizin eski yerlerine dönüş hakkını istemedik mi?

"Annan Planı bunu da yapıyor!

"Daha ne istiyorsunuz?"

Kilise ve HAYIR cephesi cevap veriyor:

"Annan Planı'na göre Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkabilmemiz için 15-20 yıl beklememiz gerekiyor... Buna neden yoktur! Planı kabul etmeden bunu daha erken elde edebiliriz..."

Halledilmesi gereken mesele budur! Hal çaresi 1960 Antlaşmalarında vardır. Kıbrıs, Türkiye'nin henüz üye olmadığı bir kuruluşa giremez.

Rumlar bu kuralı çiğnemiştir. Kıbrıs'ı Rumlaştırmak için çiğnemiştir. Enosis için çiğnemiştir, Türkiye'yi Ada'dan atmak için çiğnemiştir.

Annan Planı bunu yapıyor.

Bizden de bunu yasallaştırmamızı istiyorlar...

Seçeneğimiz: Türkiye ile birlikte (veya Türkiye'nin Kıbrıs üzerindeki hakları, Türk-Yunan dengesi Türkiye üye oluncaya kadar tanınmak kaydıyla) ve karşılıklı müzakere edeceğimiz bir anlaşma ile yeni bir ortaklık kurarak AB üyeliğidir.

Bize Annan Planı'nı kabul etmiyoruz diye kızanlar ve bu planın kabulü ile Türkiye'nin büyük bir baş ağrısından kurtulacağını sananlar, geçmişte Denktaş'ın veya Türk hükümetlerinden birinin veya diğerinin yaptığı hatalardan da bahsederler.

Kıbrıs meselesi, şunun bunun hatası nedeniyle kaybedilecek bir mesele değildir diye düşünmekteyim. Kul hata yapabilir... Hükümetler de hata yapmış olabilirler... Ancak, tüm bu hata iddialarına rağmen önümüzde Türkiye'nin tanıdığı bir KKTC'nin yok ediliş planı vardır. Geçmişte hata yapmış olan varsa, bunlar, bu devletin ortadan kalkmasını gerektiren bir hata yapmış değildirler. Tam aksi, Türkiye'nin güvenliğini de etkileyecek olan bu gidişatın karşısında inatla ve basiretle direnmesini bilmişlerdir.

Bugün "Kıbrıs'ın tümü benimdir... Türkler vatandaşımdır,

azınlığımdır... egemenlik tektir ve Kıbrıs Cumhuriyetine aittir" diyen bir zihniyetin karşısındayız.

Papadopulos'un son açıklamasına birlikte bakalım:

"İçim acıyarak en esnek, en toleranslı değerlendirmeyle dahi nihai Annan Planı'nın ortaya koyduğumuz asgari hedefleri bile yerine getirmediği sonucuna varıyorum. İyileştirilmiş olan maddelerde bile işlevsel zorluklar, karmaşık prosedürler ve tehlikeli belirsizlikler tespit ediyoruz."

1960 Devletini "işlevsel zorluk var; Türklere fazla hak verildi" diye yıkanların bu beyanatları karşısında uyanık olmamız gerekir.

Bu beyanatlar karşısında Annan Planı'na bir kez daha bakmamız gerekir.

"Annan Planı"nda memnun kalmadığım birçok bölüm ve madde vardır. Bunlarla ilgili olarak, müzakere edilmeden ve taleplerimiz tamamıyla görmezden gelinerek uzlaşmalar empoze edilmiştir" diyen Papadopulos "bir hafta sonra AB üyesi olacağız –Türkiye AB üyesi olmak için bize gelecek... O zaman istediklerimizi alacağız. O halde referanduma ne gerek var?" diyor!

Bunun cevabını herhalde, AB'nin onurlu üyelerinin vermesi gerekir. Ancak ilgileneceklerini sanmıyorum.

Bu tehdide, bu küstahlığa boyun eğilmez diye düşünüyorum. Aynı zamanda empoze edilen bir anlaşmanın Kıbrıs'a barış getireceğine inanmıyorum.

Fikri ve zikri bu olanlar karşısında, devletimizden ve egemenliğimizden vazgeçmemizi öngören; halkımızın yarısını göçmen yapıp, iki kesimliliği yok eden; garantör Anavatan'ın son askerini zaman içinde Ada'dan çıkaracak bir plana EVET denebilir mi?

Bazılarına göre Rum'un HAYIR dediği her şey Türk tarafının lehinedir ve biz de buna göre hareket etmeli, Rum'un HAYIR dediğine biz EVET demeliyiz.

Biz, Rum HAYIR diyecek inancı ile EVET dersek, vilayet olma-

yı kabul etmiş, egemenlikte ısrar etmeyen bir toplum statüsüne bağlı kalacağız. İleride bunun dışına çıkamayacağız.

Dolayısıyla bu gerçekçi bir değerlendirme değildir!

Rumlar 1964'ten bu yana "Kıbrıs Cumhuriyeti Meşru Hükümeti" olarak tanınmanın rahatlığı içindedirler.

Onların davası, haksız yere gaspettikleri bu unvanın arkasına saklanarak Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkmaktır.

1968'den bu yana başlayıp sona eren her görüşme safhasında "Kıbrıs Hükümeti" unvanına gölge düşürmemeyi esas gaye bilmişlerdir ve bu unvan altında uluslararası arenada her kılığa girerek, her ülke ile karşılıklı ilişkiler kurmuşlardır. Makarios'un vasiyeti "Kıbrıs hükümeti unvanından ancak Enosis için vazgeçileceği" yönündedir. Dolayısıyla, Enosis'e açık olmayan her anlaşmayı, Rum liderliğini "meşru hükümet" olarak kabul etmeyen her teşebbüsü reddetmektedirler.

Referandumda Rum ne der? KKTC halkı ne yapar sorularının cevabını bir hafta sonra birlikte alacağız.

Ümit ederim ki dıştan ve Türkiye'den gelmekte olan tüm baskı ve telkinlere rağmen halk kendi hür iradesini kullanacaktır. İçeriğini bilmediğini, zorla empoze edilmek istenen, 9000 sayfalık pakete EVET demenin tehlikesini görecek ve ona göre hareket edecektir.

Ben, bu referandumda niye HAYIR diyeceğimi anlatmaya çalışacağım.

Annan Planı, sorumluluğu bizden almış, halka vermiştir.

Ben, HAYIR diyeceğim, çünkü, bu anlaşma Rumlara, kısa bir süre içinde Kıbrıs'ın tümüne sahip çıkma olanağını vermekte, Kıbrıs Türkünü anavatandan ayırmaktadır.

- Bu anlaşma iki kesimliliği bozmakta, AB normları altında, bizi nereye götüreceği belli olmayan karmaşık idari ve siyasi bir çerçeve içine oturtmaktadır.
- Mal-mülk sorunlarını halletmiyor, bunları, bireyler arasında içinden çıkılmaz bir karmaşa haline getiriyor; geleceğin büyük kavgalarına zemin hazırlıyor.

- 1960 Antlaşmaları ile bize verilmiş olan garantileri zaman içinde tümüyle ortadan kaldırmaya açık kapı bırakıyor.
- Halkımızın yarısını göçmen yapıyor ve bunların rehabilite edilebilecekleri toprak bırakmıyor; rehabilitasyonu apartman daireleri ile halletmeye çalışıyor; onun parasını da rehabilite edilecek kişilerden alıyor.
- Kıbrıs meselesine Rum'un gözü ile bakarak tedbir öngörüyor ve Kıbrıs Türklerinin "iki halktan biri" olduğunu, bu halkın eşit egemenliğini kabul edecek cesareti gösteremiyor!

HAYIR diyorum, çünkü bu planda bize verilmiş görülen haklar AB normları altında yok edilebilecektir... Kalıcı derogasyonları içermemektedir...

HAYIR diyeceğim çünkü AB Kıbrıs Hükümeti sahte adı altında Rum Yönetimi ile yaptığı anlaşmaya verdiği birincil hukuk statüsünü bizi de kapsayacak şekilde genişletmek niyetinde olmadığını açıklamıştır.

HAYIR diyeceğim çünkü Rumların AB ile hazırladıkları 9000 sayfalık bir paketin geleceğimizi nasıl etkileyeceğini bilmiyorum... Çünkü bu paketin içinde, Meclisimizin onayından geçmeyen, ancak geleceğimizi ipotek altına alacak bir Anayasa bile var.

HAYIR diyeceğim, çünkü bu metod halkımıza hakarettir; onun varlığını, meclisini, otoritelerini hiçe sayarak başka ülkelerin Kıbrıs üzerinde kendi çıkarlarını sağlamak için kurulmuş bir mega-hiledir.

Hayır diyeceğim çünkü bu plan bizi Türkiye'ye, Anadolu'ya ebediyen hasret bırakacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Büyük Atatürk'ün Yüce Meclisinde, siz Sayın Milletvekillerine, Kıbrıs konusunda gelmiş olduğumuz kritik aşamaya ilişkin gö-

rüşlerimi açıklayabilmenin huzur ve mutluluğu içerisindeyim. Son olarak ulusumuzun yüce menfaatlerini koruyabilmek üze-

re 24 Nisan referandumunda HAYIR sonucunu aldıktan sonra neler yapmamız gerektiği hususuna da kısaca değinmek istiyorum:

HAYIR sonucunu aldıktan sonra, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin uluslararası camia tarafından tanınması ve içinde bulunduğumuz izolasyondan çıkılması için Anavatan Türkiye ile birlikte yoğun çabalar sarf etmemiz gerekecektir.

Böylelikle Avrupa Birliği'nin yapmış olduğu büyük yanlıştan dönmesine olanak sağlayabilecek bir temas sürecinin kapılarını açmış olacağız...

İnanıyoruz ki, Annan Planı'nın gündemden düşmesi ile Avrupa Birliği bizim tanınma çabalarımıza paralel olarak KKTC, ile temas olanaklarını arayacaktır. Bu arada KKTC ne uygulanmakta olan ambargoların kaldırılmasının gündeme gelmesi de kaçınılmaz olacaktır.

HAYIR sonucunu aldıktan sonra aziz anavatanımızdan koparılmaya razı olmamış Kıbrıs Türkleri olarak huzur ve mutluluk içerisinde Avrupa Birliği uyum çalışmalarımızı yoğunlaştıracak ve uluslararası camianın saygın bir üyesi olarak kabul edilmek için gayretlerimizi arttıracağız. Ancak bu surette Kıbrıs'taki güney komşularımızı bizimle adil ve kalıcı bir çözüme zorlayabileceğimizi düşünüyoruz.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Kıbrıs meselesi hamasetle halledilmez diyenler var. Doğru!

Ümit ederim, bu konuşmamı hamaset olarak değerlendirmeyeceksiniz. Kıbrıs'ı kaybediyoruz. Bunun öyküsünü gerçeklere değinerek dikkatinize getirmeye çalıştım.

Kıbrıs meselesi hamasetle halledilemez ancak, "ne ile halledilebilir?" sorusunu sormak gerekir!

Bugün burada bu soruya sizlerin, Türk ulusu adına geçmiş-

te Meclis'te kararlarınızla verdiğiniz cevaplarla yanıtlamaya çalıştım. Beni sabırla dinlediniz minnettarım.

Kıbrıs meselesi doğru, gerçekçi bir teşhisle, gerçekler kaale alınarak halledilir... ve bu gerçekler Kıbrıs'ta iki halkın, iki devletin varlığıdır; Türk-Yunan dengesidir; fiili ve etkin garantilerin devamıdır... bu esaslar dahilinde Rumlarla iyi komşuluk, adil ve kalıcı bir anlaşma ile yeni bir ortaklıktır.

Bu nedenle sizlere, Annan Planı'nın yanlış bir teşhisle, gerçekleri kaale almaksızın, Rumlara 1963'te yaptıklarını yeniden yapma fırsatı veren bir plan olduğunu izaha çalıştım.

Karşı görüşte olanları ikna etmek mümkün olmayabilir. Ancak, planın iç yüzünü bilmeyenlerin tereddütlerini bu büyük ulusun bir evladı olarak giderebilmişsem, mutlu olacağım; görevimi yapış olmanın hazzını yaşayacağım.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Kıbrıs Türkleri, Yüce Meclisinize, anavatana, onun hükümetlerine, kahraman Türk Silahları Kuvvetleri'nin her kademesine, Anadolu'nun kadirşinas, vatansever halkına minnettardır.

Bunu yeniden bu kutsal ortamda kayda geçirmeme müsaade ediniz.

Bugüne kadar müşterek milli dava uğruna 1955'lerden bu yana birçok badirelerden geçtik. Bu çetin yolda çektiklerimiz, kayıplarımız, şehitlerimiz, gazilerimiz oldu... Birlikte sevindiğimiz, birlikte yıllarca Kıbrıs için endişe ve korku içinde yaşadığımız yıllar oldu. Bunların hepsine birlikte "helal olsun, nihayet kurtulduk" dediğimiz günleri de birlikte yaşadık. 20 Temmuz 1974 ve 15 Kasım 1983 bunlar arasında, ümit meşaleleri olarak kalacaktır.

Çektiklerimiz unutulamaz. Kayıplarımız, geri getirilemez. Şehitlerimize yeniden can verilemez.

Ancak...

Verdiği mücadele ile eşitliğini, egemenliğini kanıtlamış olan

bir halkın yeniden yapay bir anlaşma ile Rumlara ram edilmesine müsaade edilirse milletçe müşterek acımız hiç dinmeyecektir ve bu halka, bu yüce ulusa bu acıyı tattırmak hakkımız yoktur demek istiyorum.

Tekrar saygılar sunuyor, en içten duygularla sizlere teşekkür ediyorum.

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş tüm dünyaya böyle sesleniyor:

KIBRIS GİRİT OLMASIN...

Denktaş, Kıbrıs Rumlarının Enosis hayallerinden ve Türk düşmanlığından asla vazgeçmediklerini ve bunun Akritas Planı'yla belgelendiğini açıklıyor. Avrupa Birliği'nin genişleme sürecini, Ada'nın geleceğine ilişkin Annan Planı'yla iki kesimde yapılan referandumun yarattığı siyasal dalgalanmayı enine boyuna tartışıyor.

Bir çok kez Birleşmiş Milletler Teşkilatına ve sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne de yansıyan seslenişiyle Denktaş, tüm dünyayı uyarıp duyarlı olmaya çağırıyor.

